

Federació Local de Barcelona va discutir a tots els Sindicats Únics, es transformaven els vint-i-quatre Sindicats Únics existents en dotze Sindicats d'Indústria mitjançant la seva agrupació a partir de la definició de dotze indústries bàsiques (58). Deixava, no obstant això, llibertat perquè en el si de cada Sindicat d'Indústria creat es determinessin quines Seccions havien d'integrar-los i sota quina denominació, és a dir, quines fusions havien de realitzar-se a partir de les Seccions anteriors per simplificar l'estructura interna dels Sindicats. El dictamen, per tant, només enunciava les Seccions existents en els Sindicats Únics, i els deixava la potestat de decidir quines es fusionaven i quines es mantenien en la nova situació.

En un segon moment, el dictamen creava organismes de tipus econòmic, Consells d'Economia a nivell de Sindicat d'Indústria, Local i Regional. Aquest Consell del Sindicat s'ocupava de totes les qüestions econòmiques i estadístiques pròpies del sector productiu que li corresponia. Els Consells d'Economia Local i Regional tenien altres funcions, és a dir, regular la producció i distribució local o regional i servir de nexa d'unió entre l'estructura federativa professional i la territorial, com ja havia apuntat el dictamen de Joan Peiró el 1931. Aquest vincle de l'organització territorial i professional provenia originàriament del treball teòric de Pierre Besnard, en el qual es va inspirar (59).

En tercer lloc, el dictamen determinava la necessitat de constituir Federacions d'Indústria i ram de caràcter regional i nacional, amb les quals s'intentaven unificar i coordinar les accions dels diferents sectors productius en un pla conjunt, a fi que cap Sindicat ni cap Federació actués a partir de la seva pròpia iniciativa i es poguessin solucionar el gran nombre de problemes econòmics provinents de la guerra amb una visió global de la qüestió, alhora que es redistribuïen equitativament els beneficis i perjudicis que s'hi derivaven.

Fins aquí, el dictamen no se separava gaire de la ponència de Joan Peiró del 1931; l'originalitat d'aquest projecte rau en un nou dictamen que, a continuació, va ser discutit entre els Sindicats de Barcelona sobre tot el que es referia a la constitució dels Consells Generals d'Economia, Control i Estadística. Aquests organismes suposaven la creació d'una organització estrictament tècnica que havia de progressar al marge de

l'estructuració econòmica, ja que la seva principal missió era la d'advertir sobre les deficiències o defectes que es detectaven en el curs de les operacions productives, i havia de realitzar gràfics de producció, estadis i extractes de l'explotació dels centres de producció. Aquesta estructura d'organismes tècnics s'estenia des de l'àmbit del centre productiu fins al nacional, i tenia com a funcions primordials el fet de "servir de orientadores en la nueva estructuración económico-social de la explotación en común de las riquezas naturales (...)" (60). Es regulava la constitució d'un Consell Tècnic Administratiu a cada centre de treball -format per un representant de cada sector de treball a judici del Sindicat-, del Consell Econòmic al Sindicat d'Indústria -format per un representant de cada secció o ram d'indústria-, del Consell d'Economia, Control i Estadística a nivell regional -format per dos delegats de cada Sindicat Regional d'Indústria o Federació Regional de Sindicats d'Indústria-, i del Consell Nacional d'Economia, Control i Estadística a nivell nacional -format per dos delegats de cadascun dels Consells Regionals d'Economia, Control i Estadística o Federacions Nacionals d'Indústria. La riquesa de cada sector productiu es regulava per mitjà de la Caixa de Regulacions i Iniciatives, que tenia com a fons de proveïment el capital format a base del gravamen sobre els beneficis que s'obtinguessin en les produccions de l'organització. En aquest sentit, els beneficis dels centres productius es pensaven distribuir de la manera següent: el 50 per cent, com a fons de reserva de la mateixa empresa; l'altre 50 per cent, es lliuraria al Consell Regional i, d'aquesta quantitat, un 50 per cent aniria a parar a la Caixa de Regulacions i Iniciatives del Consell Nacional (61).

Tot aquest seguit de dictàmens, una vegada estudiats pels Sindicats Únics, van ser definitivament aprovats al Congrés Regional de Catalunya celebrat des del dia 26 de febrer al 5 de març del 1937. D'aquest Congrés, en va sortir: 1. La definitiva constitució dels Sindicats d'Indústria; 2. L'estructura federal industrialista de l'organització sindical; 3. La composició i forma de constitució dels Consells Confederals d'Economia, Control i Estadística. El primer punt es va adoptar a partir de l'acord ja pres al Ple de Sindicats de Barcelona que va tenir lloc a finals del mes de gener. Respecte al segon aspecte, l'estructura federal de l'organització en l'ordre territorial es va mantenir com

fins a aquell moment pel que fa als nivells existents, als organismes de relació i a la seva composició. Ara bé, el Comitè Regional, que fins llavors estava format per un delegat de cada Sindicat existent a la localitat de residència, a partir d'aquest dictamen va estar compost per un delegat per cada Federació Regional d'Indústria, nomenat en assemblea d'indústria de la localitat de residència. En l'estructuració professional, es va aprovar que els secretaris dels Comitès de les Federacions Regional i Nacional d'Indústria fossin nomenats en els Plens Regionals i Nacionals de la indústria corresponent i que la seva residència coincidís amb la dels Comitès de relació territorial, regional i nacional de la CNT. La resta dels membres dels Comitès de les Federacions havien de ser escollits per l'assemblea general d'indústria de la localitat de residència, que havia de nomenar un delegat de cadascuna de les Seccions que el componien. Això suposava, una vegada més, una gran acumulació de càrrecs en una mateixa localitat. Respecte al tercer aspecte, la vertebració de l'estructura tècnica mitjançant els Consells va ser ampliada i millorada en un dictamen que intentava resoldre el gran nombre de qüestions pendents de definició. D'aquesta manera, al Congrés del mes de març del 1937 van poder aprovar-se les atribucions següents per als nous organismes (62):

Consell Tècnic-administratiu d'Empresa: fiscalització general dels ingressos que facilitaria, setmanalment o mensulament, a la caixa de regulacions tècnico-administratives de la indústria respectiva, com de les despeses en concepte de salaris i aspectes generals; tenir cura del rendiment laboral i la formació d'estadístiques. No podien, tanmateix, modificar l'aspecte tècnico-administratiu de la producció i distribució, que depenia directament del Consell Tècnic Administratiu Regional.

A nivell local, es constituïa un Consell Local Tècnic Administratiu d'Indústria, amb un representant de cada Secció d'indústria i que tenia com a funcions acoblar i estudiar tots els problemes que els delegats de les Seccions els presentaven per facilitar la feina del Consell Comarcal o Intercomarcal Tècnic Administratiu. Aquests tenien com a llocs de residència els que determinessin els Comitès Locals Tècnics Administratius de la seva zona. La localitat de residència nomenava els seus membres mitjançant els representants de les Seccions que tingués la indústria en aquesta ciutat, exceptuant-ne el secretari, tresorer i comptador, que es nomenarien en un Ple Comarcal de Sindicats

d'Indústria. La seva missió seria actuar com a nexa de relació entre el Consell Local i el Regional. El Consell Regional Tècnic Administratiu d'Indústria tindria també com a localitat de residència la que determinés el nivell immediatament inferior, els Consells Comarcals o Intercomarcals Tècnics Administratius d'Indústria. Aquesta localitat nomenaria també tants delegats com Seccions tingués la indústria a la ciutat, exceptuant-ne els càrrecs de secretari, comptador i tresorer, que serien escollits en un Ple Regional de Sindicats d'Indústria. Les seves funcions serien organitzar tècnicament la producció i la distribució, el control de l'administració o l'ordenació d'estadístiques.

A continuació s'establia, a nivell regional, un nou organisme de tipus tècnic que articulava i relacionava totes les Federacions Regionals d'Indústria de la regió. Es tractava del Consell Regional d'Economia, Control i Estadística Confederal. Estava compost per dos delegats que determinaven per cadascun dels Consells Regionals Tècnics Administratius d'Indústria, els quals tenien com a atribucions el fet d'establir estadístiques generals de totes les indústries de la regió federal, l'organització tècnica, el control administratiu, la redistribució del treball, la compensació com a ajuda mútua entre indústries, la regularització de salaris i tots els aspectes que tinguessin relació amb l'interès general (63). El Comitè Nacional d'Economia, Control i Estadística articulava, a nivell nacional, les diferents Federacions d'Indústria existents. Inicialment, es regulava que estigués format per dos delegats de cada Comitè Regional d'Economia, Control i Estadística amb la prevenció que estiguessin representades totes les indústries. Una vegada formades totes les Federacions Nacionals d'Indústria, el Consell es componia per un representant directe de cada Comitè Nacional Tècnic Administratiu d'Indústria. Per tal d'homogeneïtzar, de moment, el procés industrial es regulaven provisionalment totes les regions, a proposta del Baix Llobregat i, de manera interina, la creació del Consell General d'Economia Local, que es faria càrrec del superàvit dels centres de producció perquè cap sector actués en benefici d'interessos egoistes. A causa de la importància d'aquests Consells tècnics i econòmics reglamentats, es regulava que els Comitès de relació de la CNT hi mantinguessin una estreta relació, tant a nivell local, com comarcal, regional o nacional, i s'enviés a les sessions delegats informatius. També es regulava que cada Consell, començant pel Nacional d'Economia, Control i Estadís-

tica nomenés delegats inspectors que fiscalitzessin l'administració i bona marxa del Consell immediatament inferior. Aquesta organització de caràcter estrictament tècnic havia de progressar al marge de l'estructuració econòmica, ja que la seva principal missió era detectar les deficiències que s'observessin en les operacions productives i distributives.

L'estructura federal de la CNT havia esdevingut molt més àmplia i complexa a partir d'aquesta remodelació. A més de la relació federal i territorial, mitjançant les Federacions s'instaurava la relació professional i, finalment, l'articulació tècnica que s'estenia dels centres productius a l'àmbit nacional. Aquesta remodelació, de moment, tan sols estava plantejada sobre el paper i encara havia d'articular-se en la realitat. Respecte a la seva aplicació, hi havia fortes suspicàcies. L'informe inicial del Comitè Regional comunicat a tots els Sindicats de les comarques era prou expressiu sobre l'opinió que mantenia de l'actuació dels Sindicats. "Se conduce de la poca formalidad de los Sindicatos en cumplir acuerdos de organización y seguir consignas confederales. No pueden ser peñas políticas caciquiles, las de los cafés de arriba y cafés de abajo" (64). La clau d'aquesta qüestió ens la donarà el ritme d'implantació d'aquesta remodelació en els diferents sectors industrials catalans, és a dir, la capacitat i voluntat dels Sindicats a adaptar-se a la nova estructura i en els obstacles que aquesta estructura troba, tal com veurem més endavant.

9.4. El ritme d'implantació de la nova remodelació sindical

L'aprovació a Barcelona del dictamen d'estructuració econòmica dels sectors productius no comportava la determinació d'un únic ritme d'implantació ni d'una mateixa orientació. Com era habitual entre els Sindicats de la CNT, els acords de Congressos o Plens s'adoptaven i es posaven en vigor segons la interpretació de cada Sindicat i la tendència ideològica majoritària existent en la seva militància. El període de guerra no n'és una excepció. Els mateixos Sindicats, condicionats per la tendència predominant en el seu si, i per la interpretació de la conjuntura política que els envoltava a cada moment, van aplicar de manera diferenciada el dictamen, el qual es converteix,

aleshores, en una pauta a seguir que es materialitza segons uns ritmes propis a cada branca productiva. Diversos factors van incidir i condicionar el ritme d'implantació de la nova remodelació sindical, depenent de manera notable de l'evolució que cada sector productiu havia seguit des de l'inici de la guerra:

1. Tipus d'alternativa d'organització implantada inicialment (juliol-setembre del 1936): control obrer, confiscació, col·lectivització, socialització i establiment o no de pactes amb la UGT a nivell local.

2. Tendència ideològica predominant: anarquista, anarco-sindicalista, sindicalista, segons la branca productiva.

3. Característiques específiques a cada branca productiva, que propiciaven o dificultaven l'adopció de relacions regionals o nacionals de tipus professional.

Els dos primers factors mostren com, en el moment de dur a terme l'estructuració, es partia d'una situació heterogènia en el conjunt dels Sindicats Únics de Barcelona, a causa de la diversitat d'experiències organitzatives en el terreny econòmic i productiu que hi havia en els primers temps. Va ser precisament aquesta diversitat la que va dificultar la unió necessària d'alguns dels Sindicats Únics a fi de constituir-se en Sindicats d'Indústria. Per tant, l'aplicació de l'ordenació nacional de les professions segons indústries bàsiques s'enfrontava a una heterogeneïtat d'actituds ideològiques i experiències organitzatives de la militància obrera a Barcelona. És per això que creiem que el procés es va veure avançat o dificultat segons la presència o absència d'aquesta sèrie de factors en cada cas concret. La confluència d'uns factors o altres ens permet configurar els models següents d'actuació a nivell sindical:

En primer lloc, podríem agrupar els Sindicats Únics que per la seva específica dedicació -de serveis o productiva tenien vocació d'àmbit regional o nacional, és a dir, una implantació més estesa per la geografia del país, i els Sindicats que representaven un sector vital per a l'economia i la vida de la ciutat, i que tenien, per tant, una estructura molt centralitzada. En aquest grup es va avançar la creació de les Federacions d'Indústria. En aquesta situació es troba el Sindicat petrolífer, que ja tenia constituïda la Federació Nacional del petroli abans del plantejament generalitzat per part del Comitè Regional de Catalunya de la remodelació (65), i que havia dut a terme les

confiscacions dels establiments petrolífers partint d'una base conjunta CNT-UGT, també amb presència governamental (66). Més tard es planteja el traspàs de poders sindicals del Comitè Nacional petrolífer a la Federació Regional catalana (67). De fet, la importància del sectors havia fet que la confiscació estigués fortament dirigida des de dalt i que les organitzacions sindicals i l'Estat, conjuntament, haguessin intervingut des de l'inici amb decisió. Per això, quan es planteja una participació més forta en la gestió des de la base de les organitzacions, hi ha la intuïció que el govern no permetrà una autonomia més gran. Un bon exemple d'aquesta situació és la pregunta que es formula en un Ple Nacional: “¿Qué haremos si el Gobierno contesta negativamente a nuestra petición de administración de las empresas por las organizaciones? No fijar posición hasta que conteste. Quizá nos lo niegue, pero no la intervención. En todo caso, se hará una reunión de regionales” (68).

Una altra mostra de la rapidesa a aplicar el procés de remodelació és l'elaboració del projecte de Sindicat Regional petrolífer CNT-UGT el 30 de desembre del 1936, per consolidar les bases dels Sindicats d'Indústria i Comitès Econòmics. En aquests dos casos, tant els Comitès Regionals com el Nacional, concedeixen el fet de no tenir en compte “la mayor o menor fuerza numérica de cada uno de ellos”, és a dir, de CNT-UGT, per garantir la unitat d'acció (69). En aquest procés també hi ha un representant del govern. El Ple Regional corresponent per resoldre la nova estructuració ja estava convocat pel 10 de gener del 1937. Aquest procés de remodelació, molt més ràpid, es fonamenta en la prèvia centralització del sector, per les connotacions de la seva producció, i l'inevitable acord amb la resta de sectors implicats. El mateix succeeix amb el Sindicat de Llum i Força, que, per la importància de les seves funcions, des d'un principi els seus establiments queden intervinguts per un Comitè conjunt CNT-UGT, l'agost del 1936 (70). Al mes d'octubre, totes les empreses elèctriques confiscades són unificades sota el nom de Serveis Elèctrics de Catalunya (71). Posteriorment, al mes de novembre, ja es redacta un avantprojecte per a la unificació dels Serveis d'Aigua, Gas i Electricitat, i es creen dos organismes: un primer d'administratiu, de caràcter executiu, el comissariat d'enllaç, i un altre de caràcter sindical, el Comitè Central de Control Obrer, amb funcions consultives i fiscalitzadores del primer (72); i el 25 de

març es nomenen els càrrecs dels Consells Generals d'Indústria, segons l'orientació del decret de col·lectivització (73). Altres sectors que també van crear les Federacions amb rapidesa van ser els de Sanitat, l'11 de febrer del 1937 (74), i el Ferroviari, el qual crea la Federació Regional a mitjans del mes de març del 1937 (75). Tots aquests exemples demostren com els sectors productius de caràcter més vital i amb una organització més centralitzada s'hi van adaptar més ràpidament, entre els quals n'hi havia alguns amb Federacions ja creades amb anterioritat.

En segon lloc, trobem un sector de Sindicats Únics que, ja abans de la promulgació del decret de col·lectivització, havia vist la necessitat d'adequar els seus òrgans de relació des d'un punt de vista industrialista i, en aquest sentit, havia remodelat el Comitè Regional de relacions econòmiques de la seva branca i havia escollit Comitès econòmics de zona anteriorment, al desembre del 1936 -moment en què es planteja a tota la Confederació la implantació de Sindicats d'Indústria i Federacions-, perquè el preparés per a una ordenació eventual i coordinació econòmica del seu sector (76). Aquest sector, quan es planteja l'aplicació de les Federacions d'Indústria, facilita la ràpida celebració de reunions locals i Plens Regionals i Nacionals per crear-les i constituir els òrgans econòmics necessaris (77). Aquest grup de Sindicats Únics proposa, des de l'inici, un acord previ amb la UGT per engegar qualsevol projecte de coordinació econòmica. El Sindicat Únic Fabril i Tèxtil ja celebra, al mes de desembre, una assemblea on planteja els acords adoptats amb la UGT sobre organització sindical i econòmica, que suposa, en definitiva, adaptar-se al decret i, alhora, harmonitzar-lo amb les aspiracions pròpies de la CNT, a partir d'uns acords conjuntament assolits per la UGT i la CNT. La indústria siderometal·lúrgica estableix, en les set indústries que componen la seva activitat, una sèrie de concentracions industrials regides per organismes tècnico-econòmics mixtos UGT-CNT: a les empreses, Consells Tècnics de Producció; a les concentracions, Juntes Tècniques i Administratives de Concentració, i a les indústries, Consell Tècnico-econòmic d'Indústria. El mateix es planteja la indústria tèxtil, que proposa crear un Consell Superior d'Indústria CNT-UGT, segons les disposicions del decret de col·lectivització, però intentant que es tinguessin en compte les aspiracions sindicals, és a dir, la "col·lectivització integral" (78). De fet, aquests Sindicats volien avançar

gradualment cap a una alternativa únicament sindical de coordinació de l'activitat econòmica i, de moment, respectaven els acords adoptats pel conjunt dels partits i Sindicats antifexistes, alhora que treballaven a fi d'arribar a establir un camp d'acció comú per a UGT i CNT que fos infranquejable. Els Consells Generals d'Indústria, organismes coordinadors de cada indústria a partir de l'aplicació del decret, eren per tant acceptats per aquestes branques industrials com a punt de partida i per això s'impulsava la seva aplicació. El Consell General d'Indústria es constituïa com a organisme adient "hasta que se cree el nuevo organismo propio de la total socialización, que represente a todas las zonas" (79). És a dir, el Comitè Regional Tècnic-econòmic d'Indústria, nou organisme de la socialització i compost per membres de la CNT i la UGT. En aquest sentit, el Sindicat de les Indústries Químiques és exemplar: va ser el primer que va crear el Consell General d'Indústria i, alhora, va impulsar el procés de remodelació. Ja tenia formada la Federació Regional d'Indústria quan el dia 13 de febrer es constitueix el Consell General d'Indústria (80). Aquesta ràpida constitució no suposa una acceptació plena i sense condicions del decret. Ben al contrari, en el Ple s'admet que el decret no omple les aspiracions confederals i fomenta la petita burgesia, i el que es pretén és impulsar la socialització regionalment. Es creu que la socialització s'ha de dur a terme, en principi, conjuntament amb la UGT i només en cas de negativa, unilateralment. A fi de plasmar aquesta alternativa a la pràctica, "la Federación Regional de Industrias Químicas, como organismo técnico, estudiará cuantos casos vengan sometiendo a los Sindicatos sus iniciativas" (81). S'aprova, per tant, la participació en els Consells Generals d'Indústria amb la condició que els companys siguin mandataris de la Federació Regional i, en cas que hi hagi un boicot per part del Consell Econòmic, es retirin definitivament (82). Altres Sindicats, com és el cas del d'Arts Gràfiques, com que no tenen organismes econòmics relacionadors abans del 1937, imprimeixen un ritme molt més lent a la implantació, malgrat acceptar globalment el procés. El Sindicat d'Indústria es forma el 29 de gener del 1937 i es constitueix la ponència per crear el Consell d'Economia; l'estructuració definitiva del Sindicat de la Indústria del Paper i les Arts Gràfiques se celebra el 28 de març del 1937; el Consell General d'Indústria i les concentracions industrials, i la unitat amb la UGT per

executar-les es plantegen al mes d'abril, i la socialització comença a ser estudiada pel Consell Econòmic també aquest mateix mes. Aquest procés més lent fa que la Federació Regional es constitueixi també molt més tard, el 19 d'agost del 1938 (83).

En tercer lloc, ens trobem amb el sector de Sindicats d'Indústria que es van formar a partir de Sindicats Únics que havien recorregut una trajectòria molt diferenciada durant l'any 1936. Aquest grup, evidentment, va tenir dificultats addicionals per arribar als acords de remodelació. Com a representant d'aquest sector, se situa el Sindicat d'Indústria de la construcció, fusta i decoració, format pel Sindicat Únic de la fusta i el Sindicat Únic de la construcció. El primer d'aquests va plantejar i aplicar, des de l'inici, la socialització el mes d'agost del 1936. El segon planteja la col·lectivització de la indústria amb la UGT i, mitjançant Comitès d'enllaç entre el Sindicat Únic de la construcció de la CNT i el Sindicat Únic de la edificació, acabar constituint una concentració de la construcció CNT-UGT, el 10 de febrer del 1937 i una Agrupació de la Construcció, el 20 de març del 1937, segons els acords emanats del decret (84). En canvi, el Sindicat d'Indústria queda constituït més tard, el 10 d'abril del 1937 (85). Es comprèn, per tant, l'ajornament de la creació dels organismes de relació industrial, el Consell General d'Indústria, perquè malgrat ser convocats pel Consell d'Economia de la Generalitat per a la seva constitució el 5 d'abril de 1937, la Confederació en rebutja la creació, i es recolza en la creació de Comitès Locals i la constitució de la Federació Regional de la Indústria (86). Així mateix, la discussió sobre la manera com ha de ser la Federació Regional i la composició del seu Comitè es tracta al I Congrés Regional dels Sindicats de la Indústria de l'Edificació, Fusta i Decoració de Catalunya, que va tenir lloc al mes de juny del 1937 (87), on es va supeditar de nou l'acord amb la UGT a la seva acceptació prèvia de la socialització. El dictamen sobre les relacions amb la UGT establia que "deben subordinarse a la posición que dicha organización adopte con respecto a la socialización de la industria (...) si pone obstáculos, debemos (...) realizando una amplia labor de captación entre sus afiliados" (88). En definitiva, la diversitat dels integrants d'aquest Sindicat d'Indústria va dificultar un procés que portat independentment no hagués estat tan retardat en el cas del Sindicat Únic de la construcció. El cas del Sindicat de la Indústria Agrícola, Pesca i Alimentació, és similar.

Mentre que la indústria pesquera ja havia constituït la Federació Nacional d'Indústria al febrer del 1937, la indústria gastronòmica, al mes de gener, encara discutia si integrar-se dins de la nova indústria alimentària o mantenir-se de manera independent, i adoptar finalment la decisió de quedar en llibertat d'acoblar-se o separar-se dels Sindicats de la indústria alimentària, segons la voluntat de cada localitat. S'accepta la formació de la Federació Regional de la Indústria (89). El Sindicat d'Indústria alimentària es forma molt tard, el 25 de maig del 1937 (90), després d'un procés laboriós de confluència. En aquesta mateixa branca, hi havien implicats sectors molt diferenciats que havien aplicat la socialització el primer mes, com ara els forns de pa, la rebosteria, altres que havien arribat a acords amb la UGT, com la indústria de les pastes de sopa, o la indústria gastronòmica que volia, sobretot, anar a la socialització total sense arribar a fer concessions en acords parcials a les empreses (91). És per aquesta raó que una ponència es manifestava recomanant: "No más discrepancias sindicales. Todos colaboremos para estructurar unas nuevas normas" (92).

En darrer terme, hi ha els Sindicats d'Indústria compostos per Sindicats Únics homogenis en el signe ideològic anarquista, que havien avançat la socialització els primers moments, és a dir, la coordinació des dels Sindicats de l'economia, i que, a l'hora de remodelar, ajornen el procés de creació de les Federacions d'Indústria al més possible. En realitat, segons el seu parer, ja havien creat organismes econòmics de relació de la seva activitat econòmica a la seva pròpia localitat i veien amb recança les Federacions. És el cas del Sindicat de la Indústria d'Espectacles Públics, format per: teatre, cinematògraf, circ i esports. La socialització va constituir-se el mes d'agost, els Comitès Econòmics van ser escollits el novembre del 36 i, en canvi, la Federació Nacional, el 27 de juliol del 1937 i la Federació Regional, el 29 d'agost del 1937. Evidentment, malgrat aprovar amb la resta de Sindicats l'aplicació de les Federacions, aquest procés, en aquest cas concret, es veia retardat per la manca de voluntat dels militants que integraven aquest sector (93).

Resumint, alguns factors propis de determinades branques productives van condicionar que el procés de reestructuració sindical es visqués amb un ritme i una direcció diferenciada. El fet de pertànyer a un sector vital per a la guerra i anticipar-se

en la constitució regional d'organismes de relació va donar suport a un procés ràpid de remodelació sindical, intentant, alhora, no entrar en contradicció amb el decret de Col·lectivitzacions i Control Obrer del Consell de la Generalitat. Aquest sector representava el nucli de Sindicats favorables a la col·laboració i al pactisme durant la guerra. Contràriament, els Sindicats que van implantar la socialització des d'un inici, el 1936, és a dir, que pretenien coordinar l'economia des dels Sindicats, van imprimir al procés un ritme molt lent, malgrat la seva acceptació posterior al decret. D'altra banda, el fet de constituir Sindicats d'Indústria i Federacions amb Sindicats Únics que havien viscut trajectòries inicials diferents va dificultar el procés de remodelació, i va retardar la reestructuració. És el cas de Sindicats d'Indústria mixtos, per la seva concepció del paper que havien de prendre durant la guerra. Per tant, el procés de remodelació a la Confederació va tenir ritmes i interpretacions heterogènies, com era pràctica habitual en aquesta organització. Aquest fet va restar força conjunta a la CNT i, alhora, va atomitzar la seva influència en la vida econòmica, la qual cosa ja va preludiar la pèrdua total de la seva presència el segon any de guerra. Si la remodelació es heterogènia, la interpretació de l'alternativa a impulsar, tal com veurem a continuació, també va ser difusa i variada i, en conseqüència, va restar a la Confederació capacitat d'incidir en un pla conjunt i homogeni.

9.4.1. La socialització i la nova remodelació sindical

L'ambigüitat entorn del tema de la socialització es manifesta de manera contínua al llarg del primer any de guerra. Comitès superiors de relació, articulistes, líders i militància de sectors productius diversos adopten envers aquesta alternativa actituds diferents. La socialització és vista per tots els sectors com un fi a assolir, com la finalitat legítima de l'organització confederal, però cada tendència ideològica preveu moments i maneres diferents de posar-la en pràctica. La socialització suposava, en definitiva, el control i coordinació de l'economia des de les instàncies sindicals, on el Sindicat es convertia en el nucli rector de l'economia. Aquesta alternativa contradeia el principi de col·laboració amb la resta de forces polítiques sustentat per la CNT des del principi de

la guerra. Com hem vist, durant el primer trimestre únicament alguns sectors productius es socialitzen, quan encara no hi havia directrius concretes dels Comitès superiors sobre la manera com organitzar els centres de treball. En aquestes situacions, es va socialitzar la producció, com a conseqüència de les decisions adoptades entre la militància del sector, i va quedar patent la tendència anarquista predominant al seu interior; destaca la socialització de la indústria del pa, de la fusta, dels espectacles públics, la pell i els barbers, entre altres. Altres sectors industrials plantegen, els mesos de setembre i octubre, en els seus Plens, la possibilitat d'optar per l'alternativa socialitzadora o col·lectivitzadora. Així, el Ple Regional de Sindicats fabrils planteja la conveniència o no d'anar a la col·lectivització total el 4 d'octubre; el Ple Regional de Sindicats Metal·lúrgics, mitjançant el seu Comitè de relacions, planteja com dur a terme la col·lectivització industrial. La majoria de Sindicats de Barcelona havien ajornat la socialització com a alternativa a impulsar, després del Ple Local de Barcelona del 26 de setembre, on es decideix impulsar la col·lectivització integral; el 21 d'octubre, el Congrés Regional dels Sindicats del Transport també tracta aquest aspecte.

Paral·lelament, en aquest mateix període, els dirigents de la CNT dels Comitès de relació no fan al·lusions concretes entorn de l'aplicació d'aquesta alternativa. Es posa l'èmfasi únicament en la perduració de la col·laboració pluriideològica, en la necessitat de disciplina per garantir la productivitat indispensable per guanyar la guerra. El Congrés Regional de Sindicats de Catalunya, del 25 de setembre del 1936, emet un dictamen que no tracta concretament de socialització, sinó de col·lectivització integral, i s'hi afegeix que "debe hacerse de forma gradual y progresiva" (94); a la vegada s'afirma que els beneficis restants, després d'haver repartit els salaris, havien de ser administrats en un fons comú pel Consell d'Economia, és a dir, un organisme governamental, encara que amb presència sindical. En certa manera, aquest dictamen anticipava el pròxim decret de col·lectivització, el qual un mes més tard regulava l'orientació i coordinació de l'economia catalana. La campanya a favor de l'economia sindical i de la creació dels Sindicats i Federacions d'Indústria que s'inicia el mes de desembre, propiciada per la Federació Local i el Comitè Regional de Catalunya, no associa aquesta defensa amb la necessitat d'implantar l'alternativa socialitzadora. Cap

editorial dóna suport explícitament a la socialització, ja que això suposava bandejar el Decret de Col·lectivitzacions i la col·laboració. El que calia era preparar l'organització i dotar-la d'una estructuració econòmica, tècnica i eficaç, que li possibilités dur a terme la coordinació de l'economia catalana, no en aquell moment, sinó en un futur pròxim. La resposta del Comitè Nacional al Comitè Regional de Catalunya sobre el decret de la Generalitat regulant els Consells Generals d'Indústria il·lustra ben bé aquesta postura. D'una banda, es reconeix la interferència de funcions entre les Federacions d'Indústria que es pensen crear i el Consell General d'Indústria, i s'admet que en una situació de "socialització total", la Federació d'Indústria seria el Consell General d'Indústria i el Consell General d'Economia. D'altra banda, afegeixen que es va cap a la socialització, però sense dir-ho: "No interesa que el Consejo de Economía declare o deje de declarar que se encamina a una socialización de la industria. Quizá sea mejor que lo hagamos nosotros y que se diga lo contrario. Las Secciones, Comités y Consejos Locales de Industria, está bien y hay que propugnarlo, si bien el proyecto de decreto establece que puede haber organización vertical y horizontal, conviene que ello quede más claro" (95). Per als Comitès de relació, la socialització és un objectiu a aconseguir a llarg termini, que no s'ha d'assolir amb urgència. De fet, el que calia era adaptar-se a la reglamentació del decret de col·lectivització o preparar l'organització a fi que en un futur estigui a punt per regular l'economia del país.

El trencament de la unanimitat el 1937:

El mes de desembre del 1936 s'inicia un procés que comportarà el deteriorament de la situació política dins del Consell de la Generalitat. Aquest trencament de la unanimitat, produït, entre altres factors, per la lluita pel domini de les conselleries, significarà l'arraconament polític del POUM, i posteriorment de la CNT, i anirà acompanyat de l'intent de supeditar les col·lectivitzacions industrials a una política econòmica més centralitzada i amb dependència de l'Estat. El conjunt de polèmiques que marquen aquests primers mesos del 1937, fins a l'esclat dels fets de maig, va girar entorn de diferents temàtiques: els proveïments, el col·lectivisme rural, el control

a propòsit de les relacions amb la UGT: “Por encima de todo, está la alianza entre las dos centrales sindicales. Ella es la garantía del triunfo en la guerra y de la reconstrucción económica en retaguardia” (105). I, malgrat les crisis continuïn, les solucions argüïdes en els editorials sempre reforcen el paper dels Sindicats: “(...) Soluciónese la crisis con equidad y justicia, pero dejando a los obreros en la dirección de la cosa pública. Es la hora de los Sindicatos y debe respetarse el sentir y criterio que los Sindicatos llevan en la administración pública” (106).

Independentment de les actituds oficials, els sectors productius a Barcelona comencen a plantejar a les empreses l'impuls de la socialització. En aquest sentit, la implantació d'aquesta alternativa està justificada perquè es possibilita l'aconseguint de l'usdefruit de la riquesa de forma equitativa. La socialització comporta, per tant: “Evita la competición profesional y comercial entre obreros de una misma industria (...). Pone fin a las desigualdades sociales en los centros de producción (...). Suprime la ignorancia profesional estimulando la emulación entre todos los productores en bien de la obra común a realizar” (107). El Congrés Nacional del Transport del gener del 1937 planteja la socialització a les seves tres branques, sempre que s'arribi a un acord previ amb la UGT. En el I Congrés Fabril i Tèxtil es decideix impulsar un procés evolutiu que porti a la socialització d'indústria en el pla nacional per obstaculitzar el projecte de nacionalització (108). Un informe del Sindicat Únic de la Metal·lúrgia exposava com la junta administrativa havia aprovat un guió, ratificat en reunió de militants el 6 de febrer, per socialitzar la indústria. Es nomena una comissió de socialització per realitzar una campanya de propaganda entre els Consells d'empresa més o menys oposats a la socialització (109). El Sindicat d'Indústries Químiques, malgrat ser el sector més ben adaptat al decret, decideix a Barcelona socialitzar per compensar les seves limitacions i superar l'esperit de petit burgès (110).

Com era habitual dins de la CNT, el plantejament de la socialització va ser força desigual segons els sectors. Però, ja a finals del mes de març, el Ple Local de Barcelona proposa, per a tota la ciutat, la discussió sobre la manera com anar a la socialització i, alhora, constituir el Comitè Local Tècnic Administratiu de cada indústria, organisme indispensable per coordinar (111). A partir d'aquest moment i durant tot el mes d'abril,

es comença a plantejar a les mateixes empreses la socialització. En el cas de la indústria siderometal·lúrgica, que hem pogut resseguir, mitjançant la creació d'una comissió de socialització, es comença a realitzar una campanya de propaganda entre els Consells d'empresa més oposats a la socialització i, mitjançant la visita a les empreses, s'intenta posar a votació la socialització, encara que no sempre va tenir gaire èxit. "Tras la visita a las casas, las casas decían que sí en asamblea, luego quedaba diluido por la apatía de nuestros compañeros y por la oposición sistemática de la UGT" (112). La socialització va ser obstaculitzada per diferents factors propis de l'organització i, alhora, fruit de la conjuntura política que travessaven. En primer lloc, va mancar el suport decidit dels dirigents i Comitès de relació. En segon lloc, va quedar neutralitzada per les diferències d'opinió que hi havia en els diferents sectors productius i entre la militància de la mateixa branca, per la dificultat d'arribar a la unanimitat de criteris. En tercer lloc, hi va haver l'oposició, en els centres de treball, dels obrers ugetistes i catalanistes que van fer el possible perquè, malgrat s'hagués aprovat, no s'apliqués. De fet, la majoria de l'afiliació, desvinculada notablement del procés col·lectivista i de la vida sindical (113), no va comprendre mai el sentit d'aquesta alternativa socialitzadora ni la va fer seva. I si van votar l'aplicació de la socialització en el seu centre de treball, ho van fer sense un veritable convenciment i comprensió. Finalment, els partits i Sindicals presents al Consell de la Generalitat van fer el possible per impedir la seva implantació en els centres de treball. El fet que l'impuls més gran a la socialització es produís durant el mes d'abril després de l'aprovació definitiva de les Federacions i Sindicats d'indústria situa aquest esdeveniment com a precedent immediat dels fets de maig. Hem trobat múltiples referències que il·lustren aquesta afirmació, i de naturalesa diferent. D'una banda, en una carta d'un brigadier internacional sobre els fets de maig es constata l'atac de la Generalitat a les indústries durant el mes d'abril: "(...) Y las fábricas colectivizadas fueron atacadas abiertamente por el Gobierno un mes antes de los días de mayo..." (114). En documentació d'empresa hem trobat, d'altra banda, referències sobre aquest plantejament generalitzat de la socialització a les empreses durant el mes d'abril: "(...) L'acord de la CNT es posa en pràctica començant per les cases a on tenen majoria i després continuarà a les cases a on les forces sindicals estiguin igualades" (115). En

tercer lloc, també tenim constància que la Generalitat i els partits polítics van adoptar mesures diferents per obstaculitzar el procés de socialització iniciat, una de les quals va ser impedir l'extensió de la socialització mitjançant la visita a les empreses d'autoritats de la Generalitat que tenien prestigi per a la militància de la CNT. En altres casos, una vegada aprovada la socialització, es procedia a invalidar-la per mitjà de diferents maniobres polítiques, com és el cas de Can Girona (General Motors), on van aturar el procés amb la promesa d'arribar a un acord previ amb la UGT (116). Aquestes intervencions portaven a enfrontaments entre militàncies de diferent caire que consideraven que haviend'imprimir-se ritmes diferents a l'aplicació de la socialització. L'intent d'obstaculitzar la socialització va adoptar, en últim extrem, la via de la força i fins i tot es van arribar a realitzar accions repressives amb guàrdies a cavall (117). La carta del brigadier del POUM, Lois Or, ens fa pensar que aquest no va ser un cas aïllat. D'altra banda, la data d'aquesta intervenció armada, el 25 d'abril, dies abans dels fets de maig, ens fa veure que aquest moment repressiu és una de les culminacions del procés que demostra com, en un determinat nivell, la CNT estava intentant aconseguir el control i direcció del procés productiu. Aquesta lluita per la socialització permet aportar una perspectiva nova sobre la interpretació dels fets de maig, de manera que l'augment de la tensió dies abans pot explicar-se, a més que pel desarmament, per la dissolució de les patrulles de control, la crisi de proveïments i l'intent de centralitzar progressivament l'economia des de la Generalitat, pel perill de recuperació de la base econòmica per part de la militància sindical, és a dir, l'acreixement del poder de la CNT a l'interior de les empreses. Aquesta reflexió dóna una altra dimensió a l'ocupació de l'edifici de la telefònica i a les barricades i enfrontaments posteriors, a partir dels quals la CNT perdrà la seva esfera d'influència a nivell polític.

9.5. L'impacte dels fets de maig a l'estratègia sindical de la CNT

Els fets de maig i la davallada política de la CNT, provocada per aquests fets, reforcen la postura que l'organització havia tingut anteriorment, és a dir, el fet de mantenir la campanya d'aliança UGT-CNT i d'unitat proletària com a garantia de

victoria i l'enfortiment del Sindicat en l'àmbit econòmic, reductes on la CNT encara podia expressar-se amb autoritat i podia intentar recuperar la seva àrea d'hegemonia i influència. Les primeres reaccions després dels fets de maig per part dels comunicats oficials se centren quasi exclusivament a donar suport a la necessitat d'unitat. Editorials amb aquesta intencionalitat són freqüents dies després del conflicte, amb titulars com ara: *Por la Revolución Social: Unidad y Concordia*, *Hoy más que nunca, unidad sindical*, *Unión y acción revolucionaria*, *Ante la crisis del gobierno de Valencia, unidad sindical*, els quals remarquen, sobretot, la necessitat d'unitat amb la UGT (118). Davant del deteriorament de les relacions a nivell polític, la CNT insisteix molt a aprofundir en l'aproximació a la UGT. Per això mateix, les crides que des dels primers moments realitza a les seves publicacions: "(...) Hermanos de la UGT: intereses bastardos de ciertos personajes quieren levantar pirámides de odio para que no pueda cristalizar la tan anhelada unidad. Por la acción contra el fascismo, por el triunfo de la revolución social, démonos la mano y empuñemos las armas para aniquilar el pasado y terminar con los logreros de la política" (119). El Comitè Regional i la Federació Local de Sindicats de Barcelona són prou concloents respecte a això i manifesten la seva intenció de continuar col·laborant: "(...) El Comitè Regional y la Federación Local de Sindicatos de Barcelona manifiestan su voluntad unánime de colaborar con la mayor eficacia y lealtad al restablecimiento total del orden público en Cataluña, cesando con la etapa de actuación partidista que llevó precisamente a la situación insostenible que desencadenó la tragedia (...). Unidad y confianza, lealtad e igualdad de derechos y de deberes para todos los sectores antifascistas en todos los aspectos. He aquí las consignas del momento que todos deben atender y secundar al unísono" (120). A conseqüència de l'exclusió de la CNT del govern espanyol i català, la Confederació torna a posar l'èmfasi en la necessitat de reforçar el marc pròpiament econòmic i sindical. S'aconsella, per tant, complimentar els acords adoptats en l'últim Congrés que definia la reestructuració sindical (121) i comencen a aparèixer articles en què es reforça aquesta postura: "Nuestra consigna: los Sindicatos" (122); "los Sindicatos, alma de la victoria", "La arteria de la revolución es el Sindicato" (123). "Cuando se quiere prescindir de los trabajadores en la gestión de la cosa pública, es precisamente

cuando debemos revalorizar el Sindicato, volver con todas las energías a impulsar su acción, hacernos fuertes en ese reducto proletario...” (124). Aquesta estratègia implicava dur a bon terme la creació de Federacions i Sindicats d'Indústria, sense deixar de veure la socialització com a última etapa. Per això mateix, els editorials que també apareixen el mes de maig reforçant aquesta postura: “Aceleremos la marcha hacia la socialización” (125).

Es continua, però, sense entrar en contradicció amb la central sindical més propera, la UGT, i es planteja sempre i en tot moment que aquest reforçament sindical es porti a l'uníson per aconseguir un acord sòlid que possibiliti el poder sindical a l'àmbit econòmic. De nou apareixen crides a l'aliança CNT-UGT: “Ahora más que nunca se impone la estrecha cohesión entre los militantes” (126); “¡La alianza obrera revolucionaria está próxima a realizarse! Las aspiraciones unitarias van dejando de ser un sueño (...). La alianza CNT-UGT es la garantía de la victoria” (127); “No habrá más paz que la paz de las dos sindicales” (128). Tanmateix, la UGT no respon amb una gran receptivitat a les propostes reiterades de la CNT, i aquesta constatació per part de Comitès i dirigents provoca que la unitat es busqui a partir dels acords realitzats a la base dels Sindicats, entre la mateixa militància de les dues centrals: “Ante la posición de los dirigentes de la UGT en Cataluña, sólo cabe una actuación que es la de cimentar la unión o alianza obrera desde los centros de producción donde no tienen cabida los que quieren seguir viviendo a costa del productor” (129). A causa del poc èxit de declaracions tan eloqüents com la del Comitè Regional CNT-FAI i les JJLL, que proposen evolucionar des dels Comitès de control CNT-UGT a l'aliança obrera (130). A nivell sindical, malgrat tot, s'arriba a acords entre Sindicats, a partir dels quals es plantegen ponències de socialització CNT-UGT. És significatiu el plantejament que apareix al projecte de socialització de la indústria siderometal·lúrgica CNT i metal·lúrgica UGT, on després de manifestar-se a favor de la socialització, a fi de contrarestar l'egoisme col·lectiu dels centres de producció, ressegueixen l'actuació de la CNT i la UGT abans dels fets de maig, que qualifiquen de “funesta tarea, cada uno por su lado” (131). Mentre que la UGT preparava l'agrupació de la indústria, la CNT, per mediació del Consell Local Tècnic-administratiu, socialitzava els tallers on tenia la majoria. En els Sindicats

d'Indústria del Paper i d'Arts Gràfiques també es demana la participació de la UGT en el Comitè Econòmic a fi de "mantener estrecha relación con UGT" (132). De tota manera, les crítiques no van dirigides únicament als partits que han fet impossible la col·laboració de les forces antifeixistes. El Comitè Regional és molt dur a l'hora de jutjar l'actuació de la militància confederal en el terreny econòmic i productiu. En un informe dirigit a la Federació Local de Barcelona es parla cruament del fort problema de les col·lectivitats i s'enumeren com a factors negatius: l'esperit de descomposició en col·lectivitats industrials i agrícoles, la manca d'eficàcia de la Junta de control sindical, la manca de rendiment del Consell d'economia a l'hora d'analitzar degudament l'esperit del decret. D'altra banda, s'assenyala com a necessitat indispensable el fet d'adoptar mesures ràpides i contundents per instaurar normes noves i una disciplina social d'acord amb un pla de reconstrucció econòmica. Com a factors productors de perturbació cita: "El afán desmesurado de querer colectivizar todo lo que ha despertado entre las masas un afán utilitario, egoísta y pequeño burgués. En lugar de irse a la creación de los Consejos de Industria, dilaciones (...). Lamentable que tras aceptar el decreto, se haya venido haciendo desde las mismas centrales sindicales campaña contra el mismo". També afegeix l'existència d'un factor d'indisciplina social "y falta de elementos coercitivos morales para que cada uno dé el rendimiento indispensable que alcance a su sostenimiento" i com a "factor de orden técnico, dos tercios de los trabajadores de las empresas no dan un rendimiento superior a un tercio de lo que consumen". L'informe conclou amb la constatació d'un col·lapse econòmic que comporta la intenció del govern de posar fi al decret i, per tant, la urgència d'instaurar un pla de reordenació econòmica que l'apliqui rigorosament (133).

El Ple Nacional de Regionals de finals del mes de maig i el *Programa* elaborat pel Comitè Nacional, el qual va veure la llum a principis de juny, situen la Confederació en una posició de no col·laboració davant del nou govern recent constituït. Com a compensació, refermen la postura d'aconseguir una entesa amb la UGT per portar conjuntament la tasca d'oposició al govern, que s'ha de fer extensible als llocs de treball: "Hacer todo lo posible por arrancar decisiones en los lugares de trabajo, en los Sindicatos y en todas partes donde sea posible, conjuntamente con la UGT o los obreros

enrolados en ella, que la propaganda pro-alianza CNT-UGT sea el objetivo de nuestras campañas” (134). El Comitè Nacional, en el seu programa, proposa per la seva part la presència de les centrals sindicals com a consells assessors en els ministeris d’Agricultura, institucions públiques, Treball, Assistència social, Obres públiques i Comunicacions (135).

La conjuntura política havia anat empitjorant progressivament després dels fets de maig. El Consell d’Economia havia passat a mans del PSUC el mes de juny i, per mitjà de la Generalitat, es decreta la intervenció sindical, condicionant l’assistència dels representants sindicals a les assemblees d’obriers a l’autorització de la Junta de control sindical, ja totalment dominada pel PSUC. A finals de juliol comença, a més, l’ofensiva d’Aragó i és llavors quan es projecta a la premsa confederal una sensació evident de persecució política. El Ple Nacional de Regionals de les JJLL qualifica la situació a Catalunya de la manera següent: “Cada vez se hace más insostenible... ya que el terror impera por doquier. Se va a la caza del hombre” (136). A la premsa apareixen crítiques a la repressió, persecucions, i registres domiciliaris, els quals es qualifiquen de provocació als obrers de la CNT-FAI (137). El primer aniversari del 19 de juliol, amb un míting a l’Olympia, fa que de nou es plantegi, per part dels dirigents, l’alternativa socialitzadora com a solució dels problemes. Federica Montseny manté que “hay que socializar todas las ramas de las industrias” i Joaquín Cortés afirma que “la economía ha de estar dirigida por los Sindicatos obreros, por las Federaciones Nacionales de Industria, y en nombre de la CNT reclama la unidad de pensamiento, de acción y coordinación de esfuerzos con los trabajadores de UGT...” (138). A finals de juliol, s’elaboren onze bases per aconseguir l’aliança entre la UGT i La CNT, totes de tipus sindical, sense cap referència a la socialització o a qüestions econòmiques (139). Paral·lelament als diferents sectors productius, s’intenta reforçar el paper dels Sindicats en l’economia, i es cerca la confluència amb la UGT. La publicació del Sindicat de la Indústria siderometal·lúrgica així ho manifesta: “Ahora, la misión primordial es construir, construir y construir, es decir, de una posición negativa, pasar a una positiva. Si quieres que el Consejo Local Técnico-económico dé sus frutos es cuestión de ir a la estructuración de sus órganos o, mejor dicho, a la revalorización de los Sindicatos, base

fundamental de dicho sistema” (140). Aquest reforçament, amb la declaració de ser “un defensor de la unidad del proletariado, en general (...); los obreros de la UGT y la CNT estamos unidos por una necesidad común...”, malgrat tot, no deixa d’impulsar la socialització “para contrarestar la política de torpedeamiento y deplazamiento que con la clase tabajadora se viene siguiendo... no hay en la retaguardia arma más eficaz que la de intensificar y convertir inmediatamente en efectiva la socialización de otras las industrias” (141). El Sindicat de la Indústria del Paper i Arts Gràfiques també mantenia la mateixa postura: continuar constituint les Federacions i aprofundir en la socialització “como única garantía para acabar con el confusionismo y marcar una pauta de progreso” (142). En els mesos d’estiu, es planteja la socialització en un gran nombre de sectors industrials: arts gràfiques, camperols, siderometal·lúrgia, química, fusta, etc. (143), els quals troben difícil la seva legalització perquè hi ha un predomini absolut del PSUC al Consell d’Economia. Aquest organisme encara es centralitza més el mes d’agost, quan el PSUC, mitjançant un decret, introdueix un nou reglament orgànic al departament d’Economia, i vincula més estretament el Consell d’Economia al govern de la Generalitat (144). El mes d’agost, el plantejament de la socialització queda molt desdibuixat. Si bé es continua manifestant l’intent de socialitzar els diferents sectors productius, els Comitès Regionals i Nacional de la CNT defugen de plantejar amb radicalitat aquesta alternativa i opten per prioritzar l’assoliment d’un acord amb la UGT. En aquest context, s’entén el canvi de postures i propostes manifestat al Ple Nacional de Regionals del setembre del 1937, on es decideix la fusió amb la UGT i la construcció d’una República federal i democràtica. Aquesta declaració suposava la defensa de la unitat sindical, econòmica i política de les forces antifeixistes. El conjunt de concessions econòmiques del Ple establia l’admissió de la nacionalització i de la centralització en l’activitat econòmica, i trencava definitivament amb el programa sustentat pel Congrés de Saragossa. La CNT, finalment, es desvinculava dels seus principis ideològics i llibertaris i admetia obertament els pressupostos d’organització econòmica de les organitzacions socialistes i comunistes (145). Pocs dies abans d’un Ple de Locals i Comarcals celebrat a Barcelona es tracta el tema de les relacions amb la UGT, i s’acorda augmentar-les al més possible. El Comitè Nacional manifesta, però,

les dificultats constants d'arribar a un acord en comentar l'activitat del Comitè d'enllaç CNT-UGT: "No hay manera de arrancarle posiciones políticas concretas" (146). També es produeix la ruptura de relacions entre el Comitè Regional d'enllaç CNT-UGT arran dels fets de maig. S'aprova, finalment, la proposta de la Federació Local de Barcelona que deia que la col·laboració havia de concretar-se per mitjà del manteniment de relacions amb la UGT per aconseguir la unitat sindical. D'altra banda, s'havien de vigilar les intervencions del partit comunista i no tenir més relacions amb altres partits que les estrictament indispensables.

Al llarg dels mesos de setembre i octubre hi ha un aprofundiment de l'economia dirigida pel govern de la Generalitat. Així, doncs, s'acorda que el delegat interventor de la Generalitat i els representants municipals poguessin participar en les deliberacions del Consell, que els Consells Generals d'Indústria es convertissin en òrgans de direcció de l'economia i que es creés la Caixa de Crèdit Industrial i Comercial. A més, el 31 d'octubre del 1937, es promulga el decret d'intervencions especials, propiciat pel trasllat del govern de la República a Barcelona, el qual intervé en les empreses col·lectivitzades d'interès vital per a la guerra o per a l'economia del país i, posteriorment, procedeix a la seva requisita per la sots-secretaria d'Armament. L'assaig col·lectivista havia finalitzat ja, sens dubte, arran dels esdeveniments del mes de maig, i el marge d'acció que les col·lectivitats viuen durant l'estiu és únicament el preludi de la seva supeditació total a partir de la tardor del 1937. Davant d'aquesta situació poc favorable, els portaveus a la premsa escrita de la Confederació adopten postures poc bel·ligerants. No es troben denúncies sobre l'actuació del Partit Comunista, ni sobre altres partits i, únicament s'obté, al mes de setembre, més tolerància i crides constants als elements dels Sindicats que encara no són dins del pacte CNT-UGT: "¿Vamos de una vez a la unidad de acción? La Comisión Ejecutiva UGT y el Comité Nacional CNT han firmado un pacto y lo que hace falta es darle sustancia, extensión, amplitud y no de ninguna manera modificarlo o desautorizarlo" (147). El mes d'octubre hi ha certes crítiques al govern pel desplaçament dels organismes sindicals de la vida econòmica. Per tant, es defensen les conquestes revolucionàries del 19 de juliol, que perillen, i s'al·ludeix constantment al Sindicat com a mitjà de transformació revolucionària (148). Paral·

l'element, cap a mitjans de mes, se signa un pacte d'adhesió al govern amb la resta de forces antifeixistes (149), que contrasta amb les publicacions, cada vegada més retallades per la censura, on apareixen nombrosos espais en blanc. Al novembre, es publiquen a la premsa crítiques contra l'actitud del govern d'impulsar la sots-secretaria d'Armament, combinades amb crides constants a la unitat antifeixista i en defensa del Sindicat i dels treballadors. Tanmateix, totes les crítiques directes contra el govern i els partits estan esborrades per la censura, la qual cosa fa difícil mesurar el contingut de denúncia en els comentaris dels editorials de les publicacions oficials confederals (150). Durant l'últim mes de l'any 1937 es constata la tendència de defensar les col·lectivitzacions, davant dels múltiples símptomes d'atac que sofreixen, i la de denunciar l'augment de la burocràcia a causa de la creació de les indústries de guerra. Es continua mantenint la defensa clara de la força del Sindicat en la nova economia (151).

Sobta el contrast entre la situació d'ofec en què es troba la Confederació i la persistència de la mateixa estratègia de preservar la unitat de forces antifeixistes per guanyar la guerra, malgrat el gran nombre de concessions que s'han anat produint al llarg d'aquests mesos. En aquest sentit, encara que es produeixin crides dels dirigents per a la defensa de les conquestes revolucionàries, "(...) La revolución no ha fracasado, repetimos, pero está en peligro. Es amenazada desde diversos puntos (...). Queremos, simplemente, que los trabajadores estén prevenidos frente a los ataques que no tardarán en producirse contra las colectividades i la socialización industrial..." (152). Aquestes crides van evolucionant cap a la defensa d'una tàctica de resistència que no posi en perill la unitat que calgui per aconseguir la victòria i que, únicament, es recolza en l'aliança revolucionària UGT-CNT. "Ya no nos queda más que la disciplina, la disciplina férrea, enérgica, única, que los Comités Nacionales de CNT-FAI señalen a cada uno de los militantes de las mismas" (153).

9.5.1. El procés d'adequació de l'estructura sindical el 1937

Al llarg dels mesos restants del 1937 (maig-desembre), els diferents Sindicats d'Indústria, que anaven retardats en el procés d'implantació de la nova remodelació

sindical, van acabar de constituir les Federacions Regionals o Nacionals d'Indústria (154). Les Federacions d'Indústria es constitueixen en un pas obligat per garantir la presència de la CNT en l'escenari polític: "(...) Las Federaciones de Industria deben ser, en estos momentos, una preocupación por parte de todos hasta convertirlas en un hecho (...). Sólo cuando una sola Federación Nacional que aglutine en su seno las diferentes secciones de Transportes y Comunicaciones será posible organizar al mismo tiempo las Federaciones Regionales y los Sindicatos de transportes y comunicaciones" (155). Alhora, es continuava amb el procés d'establiment les reglamentacions de les comissions tècniques, Consells Tècnics Administratius, Consells Econòmics, aprovats en els dictàmens del Congrés Regional català del març del 1937. En el mes de juliol, ja trobem actes de reunions de comissions tècniques (156). Entre els mesos de juliol i setembre s'estructura el funcionament dels Comitès Tècnico-administratius dels Sindicats d'Indústria tèxtil, vestir i annexos, i de la construcció, mitjançant les orientacions marcades pel Consell Local d'Economia (157). El Consell Local d'Economia havia de conèixer la situació de totes les indústries intervingudes pels Consells Tècnics Administratius d'Indústria de Barcelona, com també havia de constituir, dins dels Sindicats d'Indústria les concentracions més àmplies possibles (158). Com a precedent de l'impuls que es donarà a una coordinació nacional de l'economia, el Comitè Nacional de la CNT, el mes d'agost del 1937, mitjançant una circular, determina el funcionament de la secció d'economia del Comitè Nacional, de creació recent. Aquest organisme té encomanats tots els assumptes relacionats amb l'obra constructiva de la revolució i amb la creació del nou ordre econòmic i social. Les activitats principals que se li van assignar van quedar definides de la manera següent:

-atendre les consultes d'ordre econòmic i estadístic fetes pels òrgans confederals o per empreses col·lectivitzades o socialitzades, de base cenetista o mixta CNT-UGT, indiferentment.

-intervenir en organismes oficials econòmics i nacionals (Junta Nacional contra l'atur, Caixa Postal d'Estalvis) a fi de conèixer i incidir en totes les decisions econòmiques generals.

-estimular, mitjançant el seu departament Consell d'Economia Confederal, la creació de Federacions Nacionals i Regionals d'Indústria i ram.

-orientar, controlar i dirigir la política dels organismes confederals (159).

Aquestes funcions demostren, més que mai, l'intent, per part dels organismes superiors, d'homogeneïtzar productivament i orgànicament tot el funcionament industrial en què intervenia la CNT, a fi de conèixer amb claredat les dades productives de l'economia i estipular les actuacions que havien d'esperar-se de tots els nivells organitzatius. Dies més tard, entre el 15 i el 17 de setembre del 1937, se celebra un Ple Nacional, on assisteixen tots els organismes llibertaris: CNT, FAI, JJLL i Federacions de la CNT, fet que posa de manifest, de nou, aquestes necessitats. Les conclusions d'aquest Ple, que no van fer-se públiques, estableixen les bases per dur a terme un comici de tipus econòmic on s'estudiï amb precisió tota la problemàtica econòmica. D'una banda, el Ple trenca políticament amb l'esperit manifestat al Congrés de Saragossa del 1936 en proposar la necessitat de constituir una república socialista democràtica, on intervindrien els llibertaris. D'altra banda, planteja, a grans trets, l'elaboració d'un sistema que conciliava diversos punts de vista ideològics. La CNT proposa, per la seva part, la nacionalització de les grans indústries, comerç exterior, mines, gran banca, la col·lectivització de les empreses secundàries, i de gran part de l'agricultura, la municipalització de l'habitatge, serveis públics urbans i els hospitals, i manifesta tolerar la petita propietat industrial i comercial. Poc té a veure amb el desig socialitzador que abans dels fets de maig es manifesta als Sindicats de Barcelona i que, després de la davallada política, poc a poc, es va esmoreint com a alternativa factible d'implantar.

9.6. La centralització definitiva: 1938

L'any 1938 s'inicia un nou període on l'interès se centra a impulsar una coordinació nacional de més gran abast. D'aquesta manera, es pretén que els Sindicats tinguin un paper rellevant en l'activitat econòmica del país, que els faci insubstituïbles dins del panorama nacional. A nivell de Comitè Nacional i Comitès Regionals, comença en

aquest moment una tasca encaminada a establir una coordinació de l'economia de les empreses en l'ordre regional i nacional, que concreti amb rigor les pautes a seguir dins de l'organització. Per això mateix, s'inicia l'any amb un comici econòmic al mes de gener. Es tracta del Ple Econòmic Ampliat, amb el qual, amb caràcter de congrés, es proposava la revisió i replantejament de l'estructuració iniciada i concretada a principis del 1937, amb la intenció d'instituir un rigor centralitzador, planificador i directiu més gran a l'economia confederal i establir criteris definits d'actuació econòmica per garantir l'eficàcia productiva. De fet, aquest ordre econòmic significava un trencament de l'orientació confederal econòmica anterior, de la mateixa manera que el Ple de setembre del 1937 ho havia suposat políticament.

Els diversos punts que es van discutir mitjançant la presentació de dictàmens van ser: 4. Creació d'inspectors de treball .5. Estudi dels diferents tipus de retribució. 6. Conveniència de la creació d'una Banca Sindical .7. Assegurances i previsió laboral . 8. Reducció del nombre de publicacions confederals per manca de matèries primeres i divises . 9. Distribució d'aliments mitjançant magatzems confederals . 10. a) Planificació industrial, b) Centralització administrativa de l'economia confederal. 11. Establiment de normatives de treball . 12. Reajustament de les Federacions d'Indústria.

És en els punts 4, 10, 11 i 12 on es patentitza el canvi d'orientació de la política econòmica de la CNT, la qual pretén centralitzar i controlar l'àmbit productiu al màxim, amb la col·laboració de la UGT per superar les pèrdues de recursos per a la guerra, intensificar la producció, augmentar els rendiments i abaratir els costos; en definitiva, racionalitzar l'economia del país per situar-se en una bona posició a l'hora d'engegar el reajustament econòmic al final de la guerra. Si anem revisant aquests dictàmens més significatius, podem veure fins a quin punt es va modificant l'estructuració econòmica que tenia l'organització el 1937. De fet, no canvien el nom dels diferents organismes, ni la seva relació en l'organigrama (Consells Tècnico-administratius i Estadístics i Consells d'Economia a nivell local, regional, comarcal), sinó que el que es transforma és el caràcter de les relacions que estableixen, el grau de dependència o poder d'un nivell sobre l'altre. Així, doncs, en el dictamen sobre el punt 10, aprovat per unanimitat (160), que tracta de la centralització administrativa de l'economia confederal, es

justificarà aquesta anomenada “coordinació” en el pla nacional, per la necessitat evident de potenciar els avantatges d’una veritable socialització.

La socialització, en aquest context, s’entén com la superació de la “intercompensació d’esforços i recursos que condueixen a la solidaritat econòmica”. Amb aquesta al·lusió a la tan anomenada socialització, es justifica i s’emmascara el desig de dur a terme una centralització de l’economia coordinada pels Sindicats, que limités l’autonomia anterior. Aquesta socialització i solidaritat exigeixen ara la necessitat d’una administració centralitzada que aculli no únicament unitats econòmiques cenetistes, sinó també unitats mixtes CNT-UGT. La centralització s’articula de la manera següent: Parteix de les unitats econòmiques fins als Comitès Tècnics Administratius i Estadístics Locals d’Indústria. A partir d’aquest nivell, pren les dues vies possibles: la que vertebra l’organització mitjançant les Federacions i la que ho fa mitjançant els Consells Econòmics. El primer nivell seria el centre de producció, amb la seva Comissió Tècnica i, a continuació, a través dels Consells Tècnics Administratius i Estadístics de secció, ram, local, zona industrial, regional, nacional, arribaria la informació fins a les Federacions Nacionals. El mateix dictamen establí la forma de nomenament dels Consells Tècnico-administratius Estadístics, com s’havia de fer habitualment el traspàs d’informació i quin vincle hauria d’haver-hi entre els Consells Tècnics Administratius Econòmics i el Consell Econòmic, a cada nivell de l’organització. Respecte a les atribucions d’aquests últims en el pla local i regional, poc es va afegir al que s’havia plantejat anteriorment.

La innovació es va originar amb la definició de les atribucions i l’esfera de poder de l’organisme denominat Consell d’Economia Confederal (CEC), consell que definien com “el aglutinante en todos los órdenes de las Federaciones Nacionales de industria, de las cuáles habrá recibido toda la información” (161). Per aquesta raó, el seu corresponent Comitè Permanent estaria compost per vuit delegats, designats pel Consell Nacional Tècnic Administratiu Econòmic i un delegat de cada una de les branques principals de cada Federació Nacional d’Indústria. El Ple del CEC estava format per vuit representants designats pel Ple dels Consells Tècnics Administratius Econòmics de les Federacions Nacionals, un representant de cada ram principal de la

Federació Nacional d'Indústria i quatre representants del Comitè Nacional de la CNT: tres amb caràcter de delegats i un amb el de secretari general del CEC. El reglament del CEC, elaborat més tard, el definia com: "El organismo nacional supremo de carácter económico de la CNT, mandatario de los acuerdos nacionales adoptados por la CNT en cuestiones económicas..."(162) i com a objectiu principal li assignava el fet d'assegurar el compliment de tots i cadascun dels acords del Ple Nacional Econòmic Ampliat i resoldre les qüestions i situacions que, en l'ordre econòmic, afectaven la CNT. Les seves decisions, a més, només podien ser revocades pel Ple Nacional de Regionals de la CNT o comitès nacionals de la més gran entitat. Per tant, tenia un ampli poder decisor, resolutori executiu, respecte a les Federacions Nacionals i la resta d'organismes econòmics subsidiaris a aquestes Federacions, que eren ben patents a partir de les seves atribucions:

- Crear, orientar o intervenir qualsevol entitat, organisme, etc. de caràcter econòmic o de tipus mixt, sindical econòmic, que consideri necessari instituir per a l'execució o compliment dels acords del Consell.
- Tenir cura del compliment dels acords econòmics.
- Enfortir l'economia de les Federacions Nacionals d'Indústria.
- Inspeccionar, solucionar o corregir l'actuació de qualsevol organisme sindical o econòmic de la CNT.
- Centralitzar l'administració comptable i estadística de tota l'economia confederal.
- Disposar, amb àmplia llibertat, dels fons confederals per atendre els plans de realització econòmica.
- Realitzar, previ estudi tècnic i econòmic, la planificació del conjunt de l'economia espanyola.
- Determinar sobre la reglamentació, administració i utilització de qualsevol fons de compensació.
- Suspendre qualsevol treballador federat, en les seves funcions, que demostrés incompetència en la seva feina.
- Actuar com a àrbitre en qualsevol incident que es produís entre organismes confederals, nacionals o regionals, o de qualsevol àmbit territorial, i sentenciar, amb

decisiones de compliment obligatori, excepte si es recorregués en el termini de deu dies, davant d'un Ple Nacional de Regionals.

L'única limitació de les seves atribucions venia de la secció d'economia del Comitè Nacional, que es reservava la relació directa amb entitats individuals i col·lectives, oficials o privades, de tipus econòmic. Dins de l'àmbit confederal, econòmic o sindical podia relacionar-se directament mitjançant la seva secretaria general. A més, el Comitè Nacional, a través de la informació provinent de la secció d'economia, tenia facultats per suspendre qualsevol actuació o resolució del Consell d'Economia Confederal, fet que havia de justificar degudament en un Ple Nacional de Regionals en el termini de quinze dies. Aquestes dues situacions eren les úniques limitacions en l'esfera de poder econòmic de què gaudia el Consell d'Economia Confederal. Entre aquest i el Comitè Nacional, l'economia de l'Estat espanyol quedava fortament centralitzada, controlada i dirigida, a partir d'una mateixa orientació. També en el punt 10 de l'ordre del dia es tractava la problemàtica entorn de la planificació econòmica. Si bé es pretenia que aquesta tasca globalitzadora fos portada per un Consell Nacional d'Economia de tipus oficial (base mixta estatal-sindical), el dictamen que va ser aprovat suggeria que, ja des del moment present, s'avancés el projecte mitjançant el Consell d'Economia Confederal, el qual havia d'elaborar un informe, en un termini de quatre mesos, per donar una visió completa de tota l'economia nacional, que determinés les indústries que podien ser motiu de trasllat, transformació, supressió o desaparició, que reduís els costos i que cerqués l'acoblament dels treballadors que serien, en aquest cas, desplaçats. D'aquesta manera, amb la creació del Consell Nacional d'Economia ja s'hauria establert, per poder ser aplicat, un estudi sobre planificació econòmica. Els punts 4 i 11 feien referència a l'establiment d'una disciplina més rígida a la feina, que garantís una productivitat eficient i d'un nivell mínim acceptable (163). El dictamen feia esment dels errors comesos anteriorment per manca de disciplina a la feina, fet que havia provocat que l'organització perdés crèdit enfront de la societat. En aquest sentit, proposaven l'establiment d'unes normes generals de treball per a totes les unitats productives i amb força per obligar. Aquestes normes determinaven, en primer lloc, quins eren els organismes que havien de fer d'àrbitres de les demandes laborals i que

havien de responsabilitzar-se de la marxa de la feina (Comitè Tècnic Administratiu i Junta Sindical, en el cas de les empreses estatals, i Consell d'Economia en la resta de les empreses). A continuació, definien el càrrec de distribuïdor (amb les mateixes funcions que l'antic encarregat de taller), per tenir cura de la qualitat i quantitat de treball. A cada empresa establien un responsable general, que havia de respondre davant del respectiu Consell Tècnic Administratiu. Fixaven, en un altre moment, les possibilitats per les quals es podien acomiadar els treballadors: no assistència, impuntualitat, manca de productivitat o esperit derrotista, i l'organisme que determinava l'admissió de personal. Finalment, institucionalitzaven a les empreses un Comitè de Control Sindical, ja existent a les empreses col·lectivitzades, que fiscalitzés, controlés i protegís els treballadors de la seva plantilla, tant en l'aspecte productiu com en el laboral o professional. Aquest Comitè tenia unes atribucions molt variades que comprenien des de tenir cura de l'estricta compliment de la feina, fins a proposar millores materials, promoure ascensos professionals i els candidats per a distribuïdors i responsables generals, higiene, seguretat a la feina, etc. Si bé durant l'any 1936-37 aquests Comitès que es formen a les empreses col·lectivitzades havien tingut com a objectiu vigilar que els Consells d'empresa, en molts casos mixtos, gestionessin d'acord amb la línia confederal, en aquest segon període de l'organització, la seva regulació oficial els confereix la vigilància i supervisió del compliment correcte de la feina, els fa responsables que l'economia funcioni, que els treballadors es comportin bé, i de canalitzar les demandes laborals.

Finalment, el punt 12 tractava sobre el reajustament de les Federacions Nacionals d'Indústria, que tenien com a finalitat crear grans concentracions industrials que impedissin la competència entre Sindicats (164). Es pretenia acoblar les indústries bàsiques a les complementàries, sense que aquest fet suposés minvar les funcions o anular la personalitat de cada indústria. En aquest sentit, les indústries conservaven dins de la seva Federació les seves característiques peculiars pel que fa a activitats professionals. El dictamen establia la subsistència de les següents Federacions Nacionals: Agrícola, Pesca i Alimentació, Siderometal·lúrgica, Construcció i Fusta, Aigua, Electricitat i Combustibles, Tèxtil, Vestir i Annexos, Química, Paper i Arts Gràfiques, Transport,

Comunicacions, Sanitat i Higiene, Banca, Assegurances i Afins, Ensenyament, Empleats Públics, Administratius i Judicials. Aquest dictamen va ser aprovat per majoria en el Ple i es va acordar que es passés a votació als Sindicats, mitjançant referèndum, per la seva aprovació total. Immediatament després de la celebració del Ple Econòmic Ampliat, l'organització va començar a plasmar els acords als quals s'havia arribat, i es va crear el Consell Econòmic Confederal, que va iniciar les seves reunions a fi de fixar els plans d'actuació econòmica a la Confederació. Aquesta n'és la cronologia:

5/2/1938. Reunió de les Federacions Regionals: Nomenament del Consell Permanent del Consell d'Economia Confederal (provisional) segons els acords del Ple Econòmic Ampliat de València (hi assisteixen deu Federacions). Es determinen sis companys per a la Secció d'Economia del Comitè Nacional (165).

15/2/1938. Acta de constitució del Comitè Permanent del Consell d'Economia Confederal (166).

16/2/1938. Informe de la Comissió Permanent del Comitè Regional d'Economia Confederal al Comitè Regional de Catalunya a fi de constituir immediatament el Ple del Comitè Regional d'Economia Confederal i posar a referèndum l'estudi del reajustament de les Federacions als Sindicats.

5/3/1938. Reunió extraordinària de la Comissió Permanent del Consell Econòmic Confederal, en la qual es fixa la manera d'arbitrar fons per a les Federacions Regionals sense afectar els Sindicats (167).

13/4/1938. Reunió del Consell Econòmic Confederal, on es determina la Jurisdicció Econòmica Industrial i Sindical de les Seccions Autònomes en el si de les Federacions: autonomia administrativa i econòmica, amb els mateixos organismes econòmics previstos pel Ple Econòmic Ampliat. És el cas de la indústria del vidre dins de la Federació Nacional d'Indústries Químiques (168).

16/4/1938. Reunió del Consell Econòmic Confederal, on es determina la utilització de les disponibilitats confederals en inversions. D'aquesta manera, qualsevol unitat econòmica de la Confederació és controlada en les seves despeses individuals, les quals no es poden incrementar sense permís dels Consells Econòmics Confederal paral·lels al pla on es troba situada; per exemple, una empresa socialitzada hauria de ser

autoritzada pel Consell Local d'Economia; una Federació Comarcal de Sindicats, pel Consell Comarcal d'Economia, etc. S'estableix, a més, una limitació percentual en les autoritzacions que podia donar cada Consell d'Economia Confederal de cada nivell (169).

Finals abril 1938. El Consell Econòmic Confederal fixa les normes d'organització i funcionament de les Seccions que el componen.

27/5/1938. Comitè de constitució del Consell Econòmic Confederal de Catalunya (170).

Malgrat el que pot fer suposar aquesta densa cronologia, el Ple Nacional de Regionals celebrat el mes d'agost (171) va mostrar que la normativa que es desprenia del Ple Econòmic Ampliat encara no s'havia aplicat a la majoria de Sindicats i Federacions. Per aquesta raó, el Consell Econòmic Confederal va proposar que s'aprovés, com una recomanació, l'acceleració de la posada en vigor dels acords del Ple Econòmic Ampliat a fi d'arribar a l'efectiva centralització de l'economia confederal, i a atendre les relacions que per aquest fi adoptessin els Consells d'Economia Confederal i els Consells Regionals d'Economia Confederal. Cap aquesta data, ja s'havien constituït els Consells Regionals de Centre, Llevant (20/6/38), tots els organismes econòmics de la Regional Catalana, però ni els Comitès Tècnics Administratius d'algunes indústries, ni els Consells Locals i Comarcals d'Economia, en el cas de la regió centre, ni el Comitè Tècnic Administratiu de Llevant s'havien creat per manca de militància. D'altra banda, la regió extremenya i l'andalusa no havien constituït encara el Consell Regional d'Economia Confederal. L'activitat més intensa, doncs, havia quedat relegada al Consell Econòmic Confederal, que durant el període que comprèn la seva data de constitució i el Ple Nacional de Regionals del mes d'agost, havia celebrat 21 reunions plenàries (nou ordinàries i dotze extraordinàries) i havia portat a bon fi diferents actuacions de legislació i arbitratge, set operacions per recaptar crèdits i moneda, set operacions per aconseguir matèries primeres, l'establiment de deu explotacions industrials o de serveis i cinc accions de comerç exterior i distribució interior (172). En aquest mateix Ple s'aprova la constitució immediata del Banc Sindical Ibèric i es ratifica el conjunt de decisions que havia adoptat el Consell

Econòmic Confederal durant aquells mesos. La innovació respecte al que ja s'havia aprovat amb anterioritat va ser l'establiment de Comitès de zona o comarcals de tipus econòmic, per Catalunya i LLevant. Això suposava fer el panorama organitzatiu més complex sense necessitat. Pel Comitè Nacional, calia fer-ho per descentralitzar en un futur pròxim la xarxa de relacions econòmiques nacionals. Finalment, va ser aprovat i es va establir que la delimitació territorial d'aquestes zones fos determinada pel Consell Regional Econòmic Confederal respectiu (173). Altres resolucions del Ple d'agost van ser la determinació, per suggeriment del Comitè Nacional i després de la realització del referèndum, que les Federacions Nacionals d'Indústria fossin vint i no catorze (174), reglamentar el servei confederal de magatzem de distribució d'aliments, mitjançant el Consell Econòmic Confederal i crear les Caixes de compensació de les disponibilitats confederals a proposta de la regió centre, com a substitució momentània del Banc Sindical Ibèric.

9.6.1. L'estratègia confederal durant l'últim any de guerra

Després del Ple Econòmic Ampliat, durant el mes de febrer del 1938, comencen les negociacions sobre la unitat d'acció amb la UGT, les quals desemboquen finalment amb la firma d'un pacte CNT-UGT, el 18 de març del 1938, que es basa en el programa secret del Ple Nacional de Regionals de setembre del 1937. Dies abans, el 10 de març, es discutien en un Ple Nacional de Regionals les bases presentades per la UGT el dia anterior, per assolir-lo. Les principals discrepàncies entre la UGT i la CNT es van circumscriure en les atribucions que pensaven atorgar al Consell Nacional d'Indústries de guerra i en la necessitat o no de la presència sindical en el govern. La UGT ja es trobava suficientment representada en les instàncies governamentals. Sobre les col·lectivitzacions, la CNT en proposava la legalització i posterior legislació, i la UGT donava suport a la idea de legislar-les prèviament. D'altra banda, la CNT estava d'acord amb la nacionalització de la terra, habitatge, serveis públics, transport urbà i sanitat, i es va arribar a una entesa respecte a això. Contràriament, no s'assoleix l'acord en el qual fa referència als telèfons, telègrafs, ferrocarrils, banca i mines (175). Malgrat l'esforç

defensa de la petita i mitjana empresa, que protagonitzen el PSUC, la UGT i l'ERC de Catalunya (182).

9.7. El funcionament de l'organització en el període de guerra

La nova remodelació sindical, amb la creació d'aquesta gran varietat d'organismes econòmics, havia produït un cert desconcert entre la militància respecte a les atribucions que corresponien a cadascun i, a la llarga, havia provocat discrepàncies entre els Consells Econòmics, els Comitès Tècnics, Juntes de Sindicats, Federacions, etc. De fet, durant els mesos finals del 1937, molts dels organismes creats, o bé no troben la forma de realitzar les seves activitats i s'interfereixen mútuament en les seves funcions: "No es el Comité Regional, sino los Sindicatos, los que no se han puesto al servicio de dichos Comités (Comité Regional y Comités económicos) toda vez que nosotros aún no hemos enviado el delegado al Comité Local de Economía" (183), o bé queden aturats, amb una actitud passiva, com així ho denuncia el Consell Econòmic en una reunió extraordinària del Comitè Regional de Catalunya: "Situación poco halagüeña por falta de cooperación, que ha encontrado entre los compañeros que fueron nombrados por la Comisión Permanente" (184). És simptomàtica la crítica que, en el Ple Nacional de Regionals de la indústria siderometal·lúrgica, avança el Comitè Regional d'aquesta indústria amb la qual s'argumenta la inutilitat del Comitè Nacional de la Federació Nacional de la Indústria, que no té cap tipus d'objectiu a complir, i la seva existència és, segons ells, totalment supèrflua (185). Durant l'any 1938 tampoc no deixen de fer-se comentaris entorn de la indeterminació de funcions i les interferències entre diferents organismes: En aquest sentit, en una reunió de Consells Tècnics Administratius de les Federacions Regionals d'onze indústries, es denuncia com alguns acords del Consell Econòmic Confederal produeixen pertorbacions en la marxa normal de la Federació Regional i dels Sindicats d'Indústria (186). Mesos més tard, encara es continua insistint en la indefinició de les Federacions: "Sólo servimos para orientar y cubrir el expediente. Se nos llama a consulta y nada más, así se cubre el expediente del control productivo" (187).

D'altra banda, també hi ha conflictes entre Seccions tècniques i Juntes centrals de Sindicat perquè uns i altres s'atribueixen funcions que no els competeixen. Així, doncs, en el Transport marítim, la Secció tècnica de Nàutics Maquinistes, "no están a la altura de sus deberes sindicales, cuando sin consultar a la Junta central, o recaban su aval, nombran o hacen gestiones en nombre propio, invocando una autonomía mal entendida y niegan sus informes a los Comités superiores" (188). En realitat, a partir del 1938, després de la celebració del Ple Econòmic Ampliat, queden més determinades les funcions pròpies de cada organisme, sobretot per les limitacions que comportaven les atribucions atorgades al Consell Econòmic Confederal sobre la resta d'organismes econòmics, però no tota la militància havia comprès amb profunditat el funcionament de l'estructuració econòmica. Aquesta centralització i direcció única del Comitè Nacional, que havia estat acceptada per tota l'organització durant la celebració del Ple, va provocar al llarg de l'any 1938 alguns casos de rebuig. És en aquest context on se situen les crítiques a les intromissions del Comitè Econòmic Confederal en la vida de les Federacions quan determina la creació de "comissions circumstancials" per dirigir les Federacions Nacionals mentre no es creessin els Comitès Tècnics Administratius i Estadístics: "La comisión de Orientación y Propaganda ha invadido funciones que no son de su competencia...", sinó del Consell Econòmic (189). En aquest sentit, apareix en el si de les Federacions d'Indústria catalanes un intent de revaloritzar el paper que han de realitzar les Federacions i el replantejament d'una nova orientació a la cooperació existent entre la Comissió Permanent del Consell Econòmic Confederal i els Comitès Regionals de les Federacions (190). Aquestes interferències es veien també agreujades per la falta de militància a l'hora de constituir un gran nombre d'organismes econòmics. Així, en la 13a sessió del Ple Nacional de Regionals, a propòsit de Catalunya, es manifestava que "no en todas las localidades puede constituirse el Comité Local de Economía, ya porque no hay militancia para formarlo, ya porque el volumen de la economía sea escaso" (191).

Un tercer aspecte sobre el funcionament de l'organització que hem constatat després de l'anàlisi de la documentació dels Plens i Comunicats corresponents a l'any 1938 és l'acreixement del control de la informació dins de la CNT, que s'inicia a l'estiu

del 1937 i s'aguditzava al llarg del 1938, a instàncies del Comitè Nacional. Ja en el Ple de Locals i Comarcals del mes de setembre del 1937, el Comitè Nacional proposava l'establiment de dos tipus de circulars: una destinada als Sindicats i que pogués circular lliurement, i una segona que es dirigís a les Federacions Locals i Federacions Comarcals, però amb l'ordre implícita i obligada de no treure'n còpies ni ser difosa, de caràcter secret. Amb aquestes recomanacions s'intentava que únicament "la verdadera militancia sea ampliamente informada". En aquest cas, la Federació Local de Barcelona, sense oposar-s'hi, va plantejar la necessitat que la militància exposés a la premsa els seus criteris, però el Comitè Nacional, mitjançant la intervenció de Mariano Vázquez, va insistir en la indispensabilitat de discutir únicament a nivell intern, "en familia" (192). Aquesta intencionalitat de preservar l'hermetisme dels assumptes a discutir és una prova del desig de centralització de la informació i de la presa de decisions per part del Comitè Nacional i provoca, al llarg del 1938, manca de transparència i de circulació d'idees dins de l'organització. El Comitè Nacional, el 1938, manifesta clarament la seva oposició a donar explicacions i detalls en circulars. El mes de maig disposa que els Comitès Regionals no passin la informació als Sindicats ni a les Federacions Locals i Comarcals, com a norma de funcionament habitual, i que utilitzin els Plens per posar en antecedents la militància: "Para que cada cual sepa por qué se producen las cosas, ya que hay quien habla más de la cuenta, envenenando nuestro movimiento con informaciones y comentarios tendenciosos" (193). Per tant, es pretén limitar els contactes habituals de traspàs d'informació als existents entre el Comitè Nacional i els Comitès Regionals i, alhora, dotar d'una total autonomia al Comitè Nacional en l'adopció de decisions: "(...) Y digamos con claridad que lo inoportuno y contraproducente es obligar a ese Comité Nacional a dar toda clase de explicaciones y detalles en circulares y de ciertos propósitos, ya que ello puede determinar en algunos casos la pérdida de posibilidades abiertas a nuestras conveniencias. Hay cosas que no interesa llevarlas al papel. Los detalles expuestos en esta circular es una (...). Deseamos que así lo comprendan las Regionales, la militancia que tenga conocimiento y que nos digan que tenemos un margen de confianza para actuar o, por lo contrario, que nos echen del lugar que ocupamos" (194). Aquesta posició es fonamentava en crítiques fetes ja des

de feia mesos a les dificultats que comportava l'adopció de decisions en el sistema propi de l'organització confederal: "Nuestro defecto está en nuestra lentitud para tomar acuerdos y resoluciones" (195), malgrat que el mecanisme d'adopció de decisions, com hem vist en el capítol set, estava ja bastant retallat per les circumstàncies de guerra. La interrupció de la comunicació dins de l'organització es planteja en un Ple Nacional de Regionals de les indústries tèxtil, vestir i annexes, com a causa de la manca d'interès dels obrers tèxtils a la celebració d'aquell mateix Ple, que, segons la delegació de centre, ve originada per la disminució de la discussió existent en el si de la Confederació (196). Catalunya manté una altra opinió respecte a això i creu que les dificultats pròpies dels sectors industrials vénen donades per l'especificitat pròpia de la regió catalana. Centre i Llevant, com que accepten la intervenció governamental, no tenen problemes; en canvi Catalunya, com que té i conserva projectes propis, no té tot el suport del govern central. Així, doncs, davant del perill de les dissolucions de les col·lectivitats per problemes de finançament, no es troben protegits pels organismes superiors de la Confederació: "La apatía o el boicot a nuestros proyectos de trabajo radica en las altas esferas y no en la claudicación que se nos ha querido atribuir, no ha lugar señalarnos de incapaces, indiferentes a incrementar la producción y socializar la industria, ni desafectos a centralizar la administración" (197).

A mesura que el govern central s'aproxima a Catalunya i el Comitè Nacional augmenta les seves prerrogatives comencen a sorgir fortes contradiccions entre el Comitè Nacional i el Comitè Regional de la CNT. Al Ple Nacional de Regionals del mes d'agost del 1938, Catalunya discrepa de l'opinió del Comitè Nacional davant de la creació del SIA, perquè no està d'acord amb el fet que els estatuts estableixin unes relacions directes entre Locals i Nacional, i dóna suport a l'estructuració mitjançant les Regionals: "Comité Regional sin espacio, no puede regular nada, lo resuelve todo el Comité Nacional. Se considera al Comité Regional con las mismas prerrogativas que los Comités Provinciales" (198). En definitiva, la Regional catalana dóna suport a l'autonomia catalana i al govern de la Generalitat, en un moment en què el govern central està temptat a fer-lo desaparèixer. I aquesta actitud no troba l'oposició del Comitè Nacional. "(...) Si esto sigue así, los partidos catalanes nos tildarían de

murcianos una vez normalizada la situación y destrozada nuestra influencia sindical. No interesa que se mermen las prerrogativas del gobierno autónomo. Podríamos estar en él más adelante. El Partido Comunista i el PSUC defienden ante los demás su política regional” (199). Finalment el Ple aprova que el Comitè Nacional sempre demani l’opinió a Catalunya en els decrets que limitin la personalitat de la Generalitat. Aquesta contradicció no es resol i torna a manifestar-se en el Ple Nacional de Regionals del mes d’octubre. Catalunya impugna l’actuació del Comitè Nacional per no haver demanat l’opinió al Comitè Regional abans de redactar l’informe presentat al Ple. En aquest sentit, Catalunya no pot donar suport a la gestió política del govern Negrín, que va en contra de l’autonomia catalana. Tampoc està d’acord amb l’actuació del Comitè Nacional, a nivell econòmic, respecte a la conducta del Partit Comunista. Així, com que la sots-secretaria d’Armament confisca les indústries de guerra, es du a terme una absorció de la CNT per part de la UGT, en desplaçar-la de la direcció de les fàbriques i tallers que eren al seu càrrec. I això, sense cap reacció de defensa o oposició del Comitè Nacional. D’altra banda, el decret que crea el Comitè Nacional d’Indústries de Guerra, minimitza l’actuació de la CNT amb la transigència del Comitè Nacional i suposa, per tant, una pèrdua de posicions. De fet, s’intenta posar fi totalment al decret de col·lectivització a instàncies de Joan Comorera, amb la complicitat del Comitè Nacional i l’única defensa de l’organització catalana confederal (200). Les intromissions, interferències, conflictes, es multipliquen i acaben, per tant, afectant els mateixos Comitès de relació que entren en contradicció perquè mantenen postures diferents entorn de centralització i política de guerra. El que manca és analitzar quina és l’atmosfera que envolta la militància en aquest període tan trasbalsat.

9.7.1. El desencís de la militància

Durant el segon any de guerra, es deixa de detectar la presència de la militància de base i la militància sindical en la dinàmica de funcionament de la CNT. Després dels fets de maig i del desencís que aquests fets van provocar, es constata el distanciament d’un sector important de la militància de la vida sindical, i un creixement de la

indiferència de l'afiliació cap al procés col·lectivista: “La distancia entre los trabajadores y los compañeros va creciendo; lo que hay que mirar que desaparezca por lo nocivo y contraproducente que es para todos en general” (201). Molts joves militants que assistien regularment als Plens dels Sindicats D'Indústria, arran de la desfeta de maig, deixen Barcelona i tornen als fronts de guerra que havien abandonat quan es promulga el decret de Militarització Obligada. “Abans dels fets de maig encara hi havia entusiasme, confiança en els dirigents i en la utopia. A partir dels fets de maig, la confiança que es tenia en els dirigents es perd... Es constata que s'ha perdut la influència que la CNT... dins del món socio-econòmic del país” (202). El ferm convenciment que la resolució està perduda aboca els militants més joves a abandonar la reraguarda i dedicar tot el seu esforç al guany de la guerra i, per tant, de les llibertats democràtiques. “Jo me'n vaig anar voluntari, al 38 m' en vaig anar al front voluntari. Ja vaig dir: no hi havia res a fer, al maig del 37 ja ens ho havien tallat tot, ens havien tallat les ungles i les ganes de viure, aquesta colla de xoriços... comunistes (...)” (203). L'afiliació, d'altra banda, posa fi al feble vincle que els relacionava amb els militants, és a dir, el fet que el Sindicat defensés la millora de la seva situació econòmica i social. En aquest període, el Sindicat havia canviat de funcions, d'organisme de lluita per a la millora de les condicions de vida de la classe obrera, s'havia convertit en organitzador i coordinador del treball productiu. “(...) Es produeix una modificació total o absoluta de la funció del Sindicat, mira el que et dic, lo que fa és organitzar l'economia, ja no lluita contra, ja no té contra què lluitar; lo que fa és organitzar l'economia, ser el nexa entre col·lectivitats, donar consignes, orientacions..., el Sindicat no és un mitjà de lluita per aconseguir les coses, sinó que és una espècie d'amo. No és que ho vegin d'una forma conscient, però..., de sobte, aquests companys teus que agafaven el patró pel pit, estan en el seu lloc..., manen, diuen el que s'ha de fer”. (204). Aquesta percepció de la transformació del paper del Sindicat no és exclusiva de l'afiliació. La militància de Comitès és prou expressiva a l'hora de qualificar el canvi de la situació: “Mientras no se hace la revolución reivindicativa, pero al hacerla [els Sindicats] ya son dueños” (205). Aquest fet té unes conseqüències innegables, perquè la pèrdua de la funció reivindicativa allunya irremissiblement el Sindicat de la seva afiliació. El mes de setembre del 1937

es manifesta clarament en un Ple comarcal la indiferència de la majoria cap al fet col·lectivista i l'interès únic dels treballadors de garantir la seva supervivència. “Y a nuestros afiliados sólo les preocupa salvar la nómina, en cuanto la comisión de industrias de guerra les asegura esto no tiene inconveniente en romper la unidad obrera y se avienen a la nacionalización” (206).

La manca de militància per integrar els nous organismes és també una bona prova de la disminució de la participació en l'activitat sindical el segon any de la guerra. A aquesta constatació s'afegeix la consciència de la incapacitat de la militància a causa de la poca preparació per assolir determinades tasques. Fins i tot per a la militància de base era força evident la falta d'una formació adient per tal de dur a terme canvis substancials: “Nos falta preparación, preparación de muchas cosas. De momento, estar preparados para una revolución para estar preparados para una unificación de trabajadores y colectivizar una industria. Todas estas cosas, si el que no era analfabeto, era semianalfabeto. Nos pilló de sorpresa...” (207). També a un nivell més tècnic dins de la Confederació es constata aquesta mancança. El Consell Tècnic Administratiu de la Indústria tèxtil denuncia la “falta de calor y de cohesión de nuestros propios compañeros, cuya psicología, inflamada de dinamismo, se adapta mal a estas tareas de laboratorio (...) que comprende el complejo de la nueva estructuración económico-social” (208). Però aquesta crítica suau a la incapacitat de la militància no sempre és presentada de forma tan elegant, i al Ple de Locals i Comarcals se'n fa una altra molt més clara a la ineficàcia dels Sindicats pel fet que les col·lectivitats no es mantinguin aïllades en la seva activitat. “Las Federaciones de Industria no podrán actuar con la lentitud que ahora lo hacen y a veces con la incompetencia que manifiestan, habrá de actuar con rapidez y será necesario dotar sus Consejos de compañeros competentes que las hagan eficaces” (209). Hi ha una clara consciència del fet que la revolució està perduda i que el resultat del fi de la guerra encara és un interrogant. Davant d'aquesta certesa, la militància més destacada demana fervorosament concedir tot el que calgui per guanyar la guerra. El Comitè Nacional, gairebé un any i mig abans de la desfeta, s'expressava així: “Estamos ante una guerra y revolución perdida. Perdida la una y perdida la otra, y ante este peligro todo lo que se haga para reaccionar es poco” (210).

Per tant, l'única alternativa és imposar-se una disciplina rígida i acatar les decisions adoptades davant de la desorientació i falta de dinamisme de l'organització, tal com comenta García Oliver, com a portaveu de la Comissió Assessora Política del Comitè Nacional (211). De fet, al 1938, en els documents interns s'admet que la revolució no és possible i que és prioritari guanyar la guerra. Fins i tot, que la revolució es bandeja des de l'inici: "Habríamos querido vencer al fascismo y hacer una revolución social profunda. Pero no hemos vencido al fascismo. Y nos despedimos ya al comienzo, ya al comienzo de la guerra, de la revolución totalitaria, conformándonos con que al final de la guerra, vayamos lo más adelante que las circunstancias permitan. El movimiento libertario se ha trazado una línea: ganar la guerra, ante y por, y sobre todo, porque ganada la guerra, se abren posibilidades manumisoras" (212). I per contrarestar la desmoralització generalitzada que hi ha, es remarca, per primer cop, el fet que el 19 de juliol no va constituir una revolució en sentit estricte: "Afirmamos que la revolución española no ha empezado todavía y para concretar más, decimos que lo del 19 de julio no fue un movimiento revolucionario propiamente dicho, que no se puede comparar a la gran Revolución francesa ni a la Revolución rusa. Fue simplemente un levantamiento de los militares contra el que se alzaron el proletariado, los organismos obreros y partidos de izquierda" (213) Però aquesta constatació no va ser tan sols realitzada per la militància dels Comitès de relació. La militància intermèdia que abandona la reraguarda pels fronts de guerra, ja havia comprès perfectament el sentit del procés al qual estaven vinculats irremissiblement. "La revolució aquesta no és la nostra revolució, nosaltres ens veiem abocats" (214). Per assegurar el guany de la guerra, la col·laboració s'imposa com a única alternativa possible. García Oliver és força eloqüent quan demana als seus companys una disciplina fèrria davant d'un govern pluriideològic que dictamini amb autoritat i sense consultes prèvies: "Para ir a una colaboración hay que trazar un programa, una trayectoria, y dar una tónica unificada y de alta responsabilidad a nuestra causa (...). Gobierno de frente antifascista, que sin medidas opresivas y vejaciones actúe dictatorialmente y nuestros confederados han de ser los primeros veladores porque se cumplan sus disposiciones a rajatabla, sin excepción, y el comportamiento disciplinado" (215).

Amb aquest panorama general no és estrany que hi hagi una relaxació evident de la pràctica militant a les Seccions i Sindicats, com també en el marc dels nous organismes econòmics i tècnics creats. Aquesta relaxació es concreta en tres factors: manca d'assistència a les reunions de militants, dificultats a cobrar les cotitzacions i funcionament deficient dels nous organismes tècnics econòmics per falta de capacitat i interès de la militància. Les alternatives que els dirigents proposen després dels fets de maig per tal de recuperar l'àmbit de poder perdut, que es fonamenten, sobretot, en una més gran aproximació a la UGT, no contenen la credibilitat suficient per a amplis sectors de la militància. Un grup considerable de la militància està convençut d'haver perdut definitivament la partida i adopta una postura crítica davant de la trajectòria vacil·lant que ha seguit la direcció cenetista, la qual ha col·laborat sense saber imposar-se a la resta de forces polítiques i sindicals i, finalment, ha quedat totalment desplaçada del centre de poder. D'altra banda, la complexa reestructuració sindical tampoc comporta una activitat atractiva, i no es creu gaire en la possibilitat que es pugui aplicar en una futura postguerra, on la república resultaria victoriosa. De fet, Seccions i, especialment, Sindicats, esdevenen oficines de col·locació, cotització i vigilància de l'activitat laboral a les empreses. La precària situació econòmica pròpia de la guerra fa que no es reglamentin ni s'introdueixin millores socio-laborals, que no es realitzin estudis sobre salaris més justos després dels primers mesos de guerra, i que no es defensi un nivell adquisitiu dels treballadors, sinó que, contràriament, s'obtingui dels treballadors sacrifici i resignació davant de les penúries necessàries per guanyar la guerra. Aquestes noves funcions desproveeixen d'interès i entusiasme a la tasca militant, reservada cada vegada més al sector més destacat de la militància confederal. Aquesta mateixa opinió manté Michael Seidman en el seu llibre *Workers against work* quan desenvolupa la tesi entorn de la resistència dels treballadors a les col·lectivitats, resistència que es manifesta en el fet de no interrompre les seves reivindicacions de més salari i menys horari de feina, malgrat que s'hagi produït un canvi en la propietat de l'empresa. En el nostre estudi sobre una indústria col·lectivitzada, també vam trobar sovint referències que ratifiquen aquesta constatació de l'existència de reivindicacions laborals en plena guerra (216). De fet, per a la majoria de treballadors no es produeix una modificació

suficientment important de les condicions de treball amb la instauració del règim col·lectivista, en el marc d'una conjuntura política prou complicada. Comentaris com el que registrem a continuació apareixen freqüentment quan els vam qüestionar sobre l'existència de canvis en la situació laboral: "(...) Nos subieron un poco el sueldo, catorce pesetas, pero lo demás, el trabajo, pues igual, sí nos dieron. Donde yo estaba, nos dieron leche, un litro o dos de leche cada día (...) (217). El que sí que es constata és la percepció d'un cert nivell de millores durant el període republicà. D'entrada, el pas de la dictadura a la república i la possibilitat de lluitar per un sou més just van ser factors decisius a l'hora de valorar positivament aquest període. "Van posar-ho una mica més equilibrat de lo que havia estat abans amb la dictadura, van posar-ho, i amb les vagues aquestes van posar-ho... es va arreglar una mica la vida del treballador, ja el treballador es va arreglar una miqueta (...) perquè a la mateixa fàbrica... les finestres eren com una presó, inclús hi havia tela metàl·lica perquè tenien por que els obrers per les finestres tiessin gènere a fora. Hi havia tela metàl·lica, el porter es posava arran de porta, que havies de passar a prop d'ell quan sorties per veure si anaves amb un bulto extern, això en plena república, és a dir, que la mentalitat capital espanyola ha sigut una mentalitat molt especial, aquesta és una de les desgràcies que ha tingut Espanya..." (218).

La proclamació de la República i la situació que es crea després del 19 de juliol no són fàcilment comparables quan tractem la reacció de la majoria obrera. L'adveniment de l'etapa republicana va produir una gran manifestació d'entusiasme per part dels treballadors que celebraven la fi de la dictadura i l'arribada d'un temps de llibertats: "Entusiasme general de la classe baixa; de la classe alta no puc parlar; dins de la classe obrera una alegria general (...). Oh! una gran alegria, el meu pare, més que ningú, ens va portar a tots tres fills la nit a les Rambles a veure aquell gran ambient que hi havia, la gran festa..." (219). La forta valoració de l'arribada de les llibertats per part dels treballadors va produir el convenciment que s'estava donant "un paso más adelante, dijéramos, para la emancipación del obrero" (220). La conflictiva trajectòria recorreguda per la CNT durant el període republicà i la forta reacció patronal davant de les reivindicacions obreres no van ajudar gaire a mantenir aquest estat de gracia. Tal com

hem dit anteriorment, durant la república es va perdent afiliació progressivament i el 1936 no s'arriba ni tan sols a la meitat de l'índex del 1931. La manca de credibilitat que la CNT va guanyant a poc a poc al llarg de la república condiciona el sentiment del conjunt dels treballadors el 19 de juliol. El començament de la guerra va provocar una concentració generalitzada de forces del proletariat entorn de la defensa de la república, però difícilment es va poder restituir el deteriorat prestigi que la CNT s'havia guanyat a pols, amb l'ajuda de la rígida burgesia espanyola. Per tant, és difícil que en aquesta conjuntura es recuperi la confiança de la majoria amb el Sindicat confederal i es restitueixi el vincle entre militants i afiliats. Sobretot perquè el Sindicat, en aquest moment, transforma la seva funció, esdevé gestor de la vida econòmica i laboral, i augmenta, per aquesta raó, el seu distanciament dels treballadors. Durant la guerra, a més, els militants s'allunyen de la majoria perquè ja no treballen al seu costat, i aquesta distància que es crea serà ja insuperable una vegada acabada la guerra, tenint el compte el marc d'absència de llibertats que s'obre per temps indefinit.

La militància d'empresa, la que mantenia el nivell més feble d'activitat militant a l'empresa on treballava i el vincle més fràgil amb el Sindicat, es veurà molt afectada pel dramàtic final de la guerra. El pes de les represàlies també caurà a sobre de qualsevol dels que havien destacat en algun sentit, fins i tot la demostració d'un cert suport, i es concretarà en l'acomiadament de la feina. Però aquest acomiadament serà viscut per aquest sector com una arbitrarietat excessiva, un càstig no justificat a causa de la minvada activitat desenvolupada per ells amb anterioritat. "Nada, que me presenté en un despacho y me dijeron que no podía entrar y nada más. Incluso me amenazaron, porque yo duro, yo me defendía. Dice: 'haga el favor de callar y no hable porque si no, avisamos a la policía y va a parar a la cárcel', que entonces con un chivatazo de, de alguien ya ibas a parar a la cárcel" (221). Aquest sentiment d'injustícia i perplexitat va tenir lloc de forma generalitzada entre aquest sector de la militància. Manifestacions com les següents van ser freqüents en les entrevistes: "Me explico... el Comité que habían formado... y dijeron éste no, éste no, éste no, y echaron a todos los que ellos dijeron que no (...). ¡Ah! porque éramos de la zona roja, ¡ah! porque éramos del Sindicato y porque éramos de la zona roja, ellos sabrán. Yo a nadie hice daño, yo a nadie

molesté, pero mira. ¡Ah!, si no fuera porque mi primo era el presidente del Sindicato” [es refereix al barri de Can Tunis] (222). “Además no tenía nada que alegar contra mí porque yo no perdí ni un solo jornal... yo no perdí ni un solo jornal. A mí nadie me vio con un arma en la mano porque no la tuve...” (223). Aquesta vivència negativa de les represàlies no va afavorir el recomençament de la seva col·laboració sindical en la clandestinitat. El franquisme inicia un llarg període en què la reorganització confederal trobarà les condicions més difícils de tota la seva història, i condicionarà notablement la pràctica militant dins de la classe obrera. D’una banda, els militants més actius sindicalment abandonen el país al fi de la guerra i, o bé tarden anys a retornar al país, o bé entren clandestinament per integrar els Comitès sindicals o els maquis, dels quals en van sortir posteriorment molts empresonats. “Però és que hi ha molta gent a la presó, la militància més interessant, més dinàmica està tota a la gàbia o afusellada; aleshores queden els residus” (224). “Al 1952 hi ha quinze o vint Comitès Nacionals a la presó” (225). Per tant, es troben amb una deflació de militància preparada per reorganitzar el Sindicat. La militància de base, la militància d’empresa i Secció, la que no havia participat activament en el nucli decisor dels Sindicats Únics, no deixa el país i, en cas de fer-ho, per poc temps. Molts d’ells, malgrat haver passat la frontera amb l’exèrcit, retornen tan aviat com poden a Catalunya, i esperen no patir greus represàlies a causa de la seva manca d’activitat intensa. El tens ambient que retroben, on tots els sectors manifesten una por profunda, arrela també en ells amb força. “El ambiente del franquismo era muy retraído, todos estaban desconfiados, daba asco, yo que estaba acostumbrado... yo noté un cambio tremendo. En Francia, la libertad que había, y de la Confederación todos estaban amordazados, no se atrevían a hablar. Un retraimiento, un mutismo, no se fiaban, todo era desconfianza, la duda constante. Yo les recriminaba. Yo me tuve que ir adaptando. La desconfianza fue la masacre que hicieron, el genocidio de hombres y de ideas. El que quedó no le quedaba ganas de hablar” (226).

La militància de base, a mesura que anava sortint dels camps de concentració o que anava tornant de França a poc a poc, trobava una atmosfera enrarida i unes relacions humanes totalment modificades. “La gente no era la misma de antes, no, miraban así, gente que había trabajado contigo, miraban a otro lado, no te conocían siquiera por el

de la militància de base i la manca de transmissió de la pràctica militant als més joves per part de la militància central, produeix durant la postguerra l'emergència d'un buit generacional que no podrà ser superat fins als anys seixanta. Aquest fet té unes conseqüències greus per a la perduració de la tradició llibertària a l'interior i acaba de forma definitiva amb l'hegemonia confederal en el món obrer. "Això, li comentava a Sigfrido Catalán a Valencia, és que no hi ha militància, i ell va dir: escolta, jo tinc un fill i tu en tens un altre, tu l'hi has portat, al noi, a les joventuts (...), jo tampoc, perquè nosaltres tenim el temor que ells vagin a patir el mateix que vem patir nosaltres. I això no. La joventut s'havia d'haver creat fora i portar-la cap a aquí, aleshores, sí" (237).

CONCLUSIONS

A l'inici d'aquesta recerca havíem plantejat tres hipòtesis a partir de les quals articular l'estudi, que han estat àmpliament corroborades. En primer lloc la militància, entesa com l'afiliació amb qualsevol tipus d'activitat sindical per sobre de la cotització, constituïa una minoria entre l'afiliació, i, per tant, des d'ara no es podia ja mantenir la identificació entre treballadors afiliats i militants cenetistes, és a dir entre classe obrera i moviment anarco-sindicalista. Aquesta identificació havia sigut la responsable de la imatge difosa de la CNT, en tant organització sindical, caracteritzada per una participació molt elevada dels seus membres.

En segon lloc el fet que militància i afiliació s'adscribissin a l'organització desenvolupant pràctiques molt diferenciades confirmava la segona hipòtesi, donat que el fet de militar comportava, alhora, l'existència de motivacions variades en aquests dos sectors a l'hora de vincular-se al Sindicat, així com de la presència de valoracions diferents sobre el paper que aquest havia de protagonitzar. Per a uns com defensor de les condicions de vida dels treballadors, per la militància, a més a més com propiciador de la transformació revolucionària de la societat. En darrer lloc també es corroborava la tercera hipòtesi, és a dir l'existència d'una contradicció entre els principis confederals i el funcionament de l'organització, degut, precisament, a aquesta manca de pràctica militant de la majoria afiliada, és a dir de participació en l'activitat quotidiana del sindicat. Però a més de la resposta positiva a aquestes hipòtesis inicials, el conjunt de la investigació ha comportat una nova percepció de l'organització confederal, que ens ha permès, mitjançant la definició dels trets més significatius de la seva dinàmica interna, determinar el perfil de la CNT.

1. La Confederació Nacional del Treball es defineix com una organització antiautoritària, independent de qualsevol ideologia política i amb un funcionament intern federalista, basat en la democràcia directa. A la vegada la CNT manifesta una minvada vocació reglamentadora de les relacions internes dels diferents segments de l'organigrama confederal, determinat-se únicament el principi d'autonomia, que regeix amb tota contundència. Ara bé donat que es tracta d'una organització de tipus

sindical, l'autonomia s'entén només com a referida a l'àmbit professional i d'ofici, i no s'especifica ni destria en el cas d'altres àmbits decisoris. De fet, segons els principis confederal, si el poder de l'organització prové de la base, del conjunt de l'afiliació, totes les decisions de caire general s'adopten a partir de la discussió generalitzada en l'organització, i únicament les qüestions professionals pròpies a cada sector, una secció o un sindicat, poden gaudir de total autonomia. Aquest plantejament condueix a la innecessarietat d'establir una normativa de les funcions dels Comitès de relació, al no tenir espai professional assignat, i de fixar els límits de la seva actuació. En definitiva la missió relacionadora de Sindicats i Seccions per part dels Comitès no els hi atorga, teòricament, cap tipus de capacitat decisoria, depenent sempre la seva activitat de les decisions del conjunt de Sindicats i Seccions implicats en cada qüestió general o estratègica plantejada. Per tant aquesta indeterminació en regular com s'adopten les decisions de caire general a l'organització tindrà importants conseqüències en el desenvolupament posterior del funcionament confederal.

2. Les repercussions d'aquest disseny, en el que només s'especifica la vessant professional, va condicionar fortament el mecanisme d'adopció de decisions a l'interior de la CNT. Si bé les qüestions professionals es regeixen segons l'estricta pràctica federal, la discussió de les qüestions de caire general es va situar predominantment en nivells determinats de l'organigrama confederal, amb la participació de sectors concrets de la militància cenetista, i com resultat d'un model de funcionament fortament condicionat per les exigències de la conjuntura socio-política. En un marc de continuades suspensions de l'activitat sindical i de la proliferació de la dinàmica clandestina, la CNT no va poder desenvolupar la democràcia interna, és a dir propiciar la necessària circulació d'informació perquè els acords s'adoptessin d'abaix a adalt. Aquest fet comportarà una configuració especial de les relacions internes i de la mecànica per l'adopció de decisions. En aquest sentit la dinàmica de funcionament confederal crea i potencia abans i durant la República la utilització dels plens de militants com a espai idoni per la discussió d'aquestes aspectes generals. En aquestes reunions àmplies, convocades per les Juntes dels Sindicats o els Comitès de relació una àmplia militància participava en la reflexió dels temes de candent resolució. Per tant a

partir del nivell de l'organigrama corresponent als Sindicats Únics es contemplen els aspectes globals de la vida de l'organització, i aquest nivell intermig de l'organització es constitueix en tant centre neuràlgic de decisions de la CNT, on arriben des de les discussions laborals i professionals, fins a les pròpiament generals.

3. Una frontera divisoria delimita l'organització a partir dels Sindicats Únics, determinant un sector especialitzat en les qüestions pròpiament sindicals, situat a les empreses, barriades i seccions, i un altre entorn Sindicats i Comitès, adequat per la resolució de qüestions globals. La configuració de l'organització sota aquestes premisses, també comporta l'emergència d'una militància adient per cobrir els objectius, que corresponen a cada nivell. La militància dins de l'organització, entesa com qualsevol treballador-a afiliat-da que té una activitat que ultrapassa l'estricta acció de cotitzar, es situarà dins de l'organigrama confederal a partir del tipus d'activitat desenvolupat i la seva presència o absència en el debat intern de la Confederació. Aquestes dos consideracions ens situaran el conjunt de la militància en els dos àmbits descrits. D'una banda la *militància de base* present a l'empresa, la comissió de barriada o la secció sindical, que manté una creença afermada en la necessitat de l'emancipació dels treballadors i de la lluita contra l'explotació, però que manté un coneixement superficial de les idees. La seva visió del Sindicat caracteritza en aquest com un organisme necessari per la defensa de la classe obrera. La seva activitat se centra en totes les qüestions sindicals i del dia a dia laboral. D'una altra *la militància central*, coneixedora de les idees, amb una participació activa en la discussió global ideològica i estratègica de l'organització mitjançant l'assistència als plens de militants i amb una pràctica militant continuada i constant. La lluita Sindical comporta alhora, per a ells, la defensa dels treballadors i de la transformació revolucionària de la societat capitalista. Aquesta militància central no estava integrada únicament pels militants amb càrrecs a les juntes sindicals o els comitès, sinó per tota la militància activa, tant en seccions com empreses, que participa de les idees i assisteix regularment als plens de militants que els Sindicats convoquen. En aquest sector també hi serien representats militants amb doble militància, a les Juventuts Llibertaries, la FAI, o els grups específics, sectors que a partir de la II República participen activament en l'activitat confederal a través dels plens de militants.

4. La militància confederal, però, no es va situar a l'organització seguint l'estructura jeràrquica piramidal. Pertànyer al cercle de la *militància central* no implica, necessàriament, tenir o haver tingut càrrecs a la junta de secció o de sindicat Únic, encara que per tenir càrrecs era precís participar en les discussions d'aquest sector de la militància. Per tant el sector decisiu dins de la Confederació no es concreta en personalitats determinades, sinó en un ampli i difós grup de militants, ubicat entorn els diferents Comitès i Juntes de Sindicats, per debatre els temes més significatius per la Confederació i aportar la seva opinió als acords que han de ser adoptats en els Plens de l'organització. Aquesta *militància central*, que estava composta per militants de variades dedicacions, des dels militants més destacats en tant oradors o escriptors, fins els organitzadors o activistes, fonamenta la seva cohesió interna en l'afinitat entorn les idees llibertaries i el coneixement directe de la resta de la militància. El peculiar sistema de captació de la militància, la selecció dels afiliats potencialment més adequats per la tasca militant, comporta la inexistència d'una frontera infranquejable entre la afiliació, la *militància de base* i la *militància central*. Per varies raons. D'una banda la selecció es fa de forma directa, a partir de les relacions de coneixença existents entre militància i afiliació i es concreta inicialment en la invitació a assistir a un ple de militants. A partir d'aleshores la pràctica militant desenvolupada, la identificació amb les idees i la constància en actuar dependran de la voluntat del nouvingut. D'aquesta forma la militància comprovava la validesa de l'elecció realitzada. Mantenir-se dins del cercle de la *militància de base*, o adscriures a l'àmbit de la *militància central* dependrà exclusivament de l'interès del militant d'emprendre un nivell més elevat de compromís en l'activitat sindical

5. Tanmateix existeixen una serie de condicionants previs a l'hora d'accedir a qualsevol dels dos àmbits de la militància. Condicionants que provenen de la mateixa trajectòria personal - tradició militant familiar, primera vivència laboral, coneguts militans-, però també , i de forma especial, del nivell cultural existent a l'època entre el proletariat. Qualsevol pràctica militant a la Confederació està estretament vinculada a l'exercici de la lectura. La militància de base, malgrat tenir una minvada activitat sindical, es manté informada, sobre els esdeveniments socials i polítics i la posició de

la Confederació, mitjantçant la premsa diària, i en alguns casos la lectura de llibres provinents de les biblioteques de Sindicats o Ateneos. La *militància central* es constitueix com el sector més adentrat en el coneixement de les idees, coneixement adquirit també amb la lectura de llibres i opuscles llibertaris, dels quals precisen per poder debatre i opinar sobre els aspectes generals que es plantegen en els plens de militants i congressos de l'organització. A mida que analitzem, els coneixements dels militants més destacats ens trobem amb una militància d'una formació més àmplia. Un fet resulta innegable a partir d'aquesta constatació. En primer lloc com l'organització prima la cultura i formació a l'hora d'escollir els seus representants, i, en segon lloc, com el coneixement de les idees es presenta com una condició sine qua non per accedir al cercle de la *militància central*. Militantisme i nivell cultural apareixen, per tant, com elements indisociables, inclús en la pràctica militant dels nivells més elementals. Donades les elevades taxes d'analfabetisme pròpies de l'època, que recauen més fortament sobre les dones, aquesta necessitat condicionarà fortament la participació activa de *militància de base* i afiliació en la vida confederal.

6. El pes específic de les idees llibertàries dins de la Confederació provocarà una percepció diferenciada, però, alhora, complementària de l'organització i del fet militant entre els sectors actius de la CNT. En aquest sentit la visió de l'organització de la *militància central* se centra en si mateixa, és a dir només reconeix com a militància confederal els militants que participen en el debat global de l'organització, prescindint de la base de l'organització. Complementant aquesta percepció, la *militància de base* no se sent inclosa dins de la militància, considerant-se a si mateixa com a "seguidores" o "simpatizantes". Els altres, els de idees són els militants. D'aquesta imatge parcial del militantisme es deriva la no admisió de l'existència d'una contradicció entre principis i el funcionament real de l'organització. En la mida en que la militància central participa en les discussions generals, aquesta contradicció és considerada inexistente. Ells són en definitiva l'organització. D'altra banda el pes dels principis confederals, la igualtat de tots els confederats que aquests promulguen, s'imposen per sobre de qualsevol observació crítica de la dinàmica quotidiana. La teoria emmascara una realitat no tant idíllica, la no inclusió de la militància de base, i encara menys de

l'afiliació, en el debat intern de la Confederació. La majoria cotitzant no destria entre un sector i l'altre, reconeguent només els militants més pròxims al seu àmbit laboral i els líders més significatius.

7. El rerafons del militantisme confederal va ser, doncs, el coneixement de les idees llibertàries i el camí per fer-se militant transcórrer per tot un procés d'afirmació personal i d'identificació amb l'ideari anarquista. Partint d'aquesta observació considerem que la contradicció entre les principis confederals i el funcionament de l'organització, que havíem formulat com tercera hipòtesi, i que es traduïa en la no materialització de la democràcia directa, es fonamenta en una altra contradicció, que, per a nosaltres, constitueix en definitiva la contradicció bàsica de l'organització. És a dir la que resulta d'una organització definida com a sindical, independent de qualsevol partit polític, però en la que per accedir a tenir un paper actiu en l'organització s'ha de conèixer amb certa profunditat les idees llibertàries. És tracta d'una hegemonia ideològica, no d'obligada adhesió, però que juga una importat influència a l'hora que un afiliat vulgui introduir-se en la vida militant. Si bé al llarg de la trajectòria confederal les arrels llibertàries es van anar poc a poc imposant entre la militància més decisiva de l'organització, aquesta transformació no va anar acompanyada per un debat intern en el que participessin sectors més amplis de l'organització i que clarifiqués ideològicament quins eren els eixos vertebradors de l'organització. Aquesta manca de clarificació va conduir a que les idees fossin presents en la dinàmica interna sindical de forma encoberta, sempre referides a aconeixement puntuals o conflictes interns concrets, però quasi bé mai es plantegessin en el debat d'una forma frontal. En aquest sentit al no haver-se arribat a una clarificació ideològica que afavorís la maduració de l'organització i que definís, més enllà del objectius purament sindicals i d'un funcionament antiautoritari i independent, el perfil ideològic de la Confederació, va conduir a la presència d'una militància força homogènia en el sentit llibertari, encara que discrepant estratègica i tàcticament. El debat ideològic és, doncs, monopolitzat per la militància i no s'expandeix per tota l'organització. L'adscripció de la militància a l'ésfera de les idees va suposar la creació d'una frontera entre militància i majoria, que impossibilita la circulació del debat intern. Divideix d'aquesta forma l'organització

, ja molt abans de l'escissió trentista. La dinàmica, per tant, en certa forma degrada els principis.

8. Les vies de formació ideològica dins de la CNT es situen en un espai extra-sindical. Els Ateneos llibertaris, les juventuts llibertàries, els grups d'afinitat configuren un ventall d'opcions, a l'abast de tothom, per adentrar-se en el coneixement de les idees llibertàries. La premsa llibertària, a un nivell més general, suposa una segona opció. Internament el Sindicat no proporciona canals de formació sindical i ideològica per la integració paulatina en l'activitat sindical de les majories. Enfront la no participació de la majoria en l'activitat sindical, com es va, doncs, aconseguir la cohesió del moviment confederal, la vinculació entre la militància i les treballadors? La relació entre militància i majoria tampoc es va circumscriure estrictament en el marc sindical, sinó que més aviat es desenvolupa en un espai social més extens, el propi de l'atmosfera llibertària. Ens sembla d'una importància capdal la consideració de la presència del moviment llibertari a diferents àmbits de la vida social, mitjançant una visió del món i una cultura pròpia, i propiciant la creació d'un teixit social on arriben a interrelacionar-se, d'una manera o d'una altra, una gran part dels treballadors. La tasca militant ultrapassa d'aquesta forma el estricte marc reivindicatiu o professional, i abarca un conjunt d'activitats que comprenen moltes manifestacions socials. La creació d'aquest teixit va suposar l'existència d'una militància activa, molt interconnectada, polifacètica i amb una gran capacitat de comunicació i relacions amb el seu entorn socio-laboral. Aquesta activitat plural va ser essencial per aconseguir l'amalgama que vinculava a la militància amb les àmplies majories afiliades.

9. Varios aspectes del moviment confederal i llibertari apareixen a partir d'aquestes consideracions com dignes d'una posterior i necessària profundització. En primer lloc cal una reflexió acurada del militantisme que ultrapassa l'àmbit sindical, que invadeix barris, cafès, tertúlies, safareixos, a fi d'arribar a definir com es va crear i articular aquest teixit social que conforma el marc on es movia el moviment llibertari. En segon lloc s'ha de reprendre l'estudi de la vinculació de la dona als moviments socials i sindicals, perquè possiblement el militantisme de la dona es va desenvolupar en un espai alié a l'estrictament sindical, en altres àrees més centrades en aspectes de

la vida privada i l'àmbit domèstic. En tercer lloc, i vinculant els dos anteriors, és necessari aprofundir en les claus explicatives de la relació que és va establir entre els treballadors, les grans majories, i la militància en el marc d'aquesta oferta llibertària, perquè malgrat que la majoria no se senti anarquista, en general va donar nombroses mostres de la confiança que depositava en la Confederació a l'hora de resoldre la penúria econòmica, i va sentir admiració pel convenciment de les idees dels dirigents. Tanmateix la seva adhesió fluctuant segons la conjuntura, que es manifesta en els daltabaixos dels nivells d'afiliació, àmplies majories en un nou context esperançador atorguen una vegada més la confiança a la CNT. Malgrat dificultats i crisis la Confederació al llarg dels anys trenta compta amb una valoració positiva per part dels treballadors, valoració que parteix de la prestigiosa imatge aconseguida per la CNT a 1919, quan unifica les organitzacions obreres i logra èxits en l'aconseguint de millores. L'adhesió fluctuant depend, segons els nostre parer, del grau de satisfaccions i èxits en la consecució d'unes condicions de vida més dignes pels treballadors, i fluctua d'acord amb la conjuntura repressiva, però aquesta adhesió es fonamenta en la vinculació dels treballadors amb el moviment llibertari a un nivell més global.

10. Per últim creiem que primer la guerra, i més tard la posguerra, dolorosament, acaben totalment amb l'atmosfera llibertaria creada pel moviment confederal. Durant el conflicte bèl·lic la relació de militància i majories s'enfebleix considerablement degut al canvi de funcions dels sindicats i els nous rols de la militància, que, en molts casos, deixa de treballar al costat dels seus antics companys degut a les noves responsabilitats que desenvolupa. Es trenca el vincle especial que uneix militància i majoria, la complicitat, la relació directa i aquest fet produeix un canvi en la percepció de l'organització i la militància per part del conjunt de l'afiliació. La posguerra trenca definitivament amb qualsevol manifestació llibertària en la vida social. El pes de la repressió s'acusa fortament entre els treballadors, i el silenci s'imposa a nivell públic i, quasi bé, a nivell privat. La por generalitzada dificulta la relació entre la *militància de base* i la *militància central*, i aquest primer sector es desvincula a partir d'aleshores de qualsevol activitat sindical. Paral·lelament la *militància central*, que torna a l'interior, intenta recrear l'organització a la clandestinitat amb la formació

d'innombrables comitès , que, poc a poc, són detinguts un darrera l'altre, i que no compten amb base sobre la que recolzar-se. Contrastant amb aquesta activitat clandestina la *militància central* no trasmet als seus fills l'entusiasme per les idees, degut a que la duresa de la pròpia experiència els impedeix animar-los a la militància clandestina. Aquestes circumstàncies comporten que es generi un buit generacional dins de la Confederació, que no va poder ser omplert posteriorment , i que anys després de la derrota va produir l'extinció de la Confederació, a l'interior, al no donar-se el necessari recanvi militant.

La CNT i el conjunt del moviment llibertari van donar respostes a múltiples exigències socials de l'època. Per aquesta raó circumscriure la seva activitat només a l'àmbit sindical simplifica la interpretació d'una realitat més complexa. La força de la Confederació i , alhora , la seva feblesa, va ser la capacitat d'expandir-se en diferents direccions, establint lligams de diferent caire amb la majoria dels treballadors. Però també va ser la clau de la seva desaparició durant la dictadura. La coacció generalitzada i eficaç del franquisme que actuava a tots els àmbits socials va trencar definitivament l'especial vinculació de militància i treballador, al impedir qualsevol de les manifestacions protagonitzades pel moviment llibertari. A partir d'aleshores s'obre un profund silenci, que la tradició llibertària tindrà greus dificultats en superar .

NOTES AL CAPÍTOLI

1. Gran nombre d'autors han remarcat la força de l'afiliació confederal. A partir d'aquesta constatació algun dedueixen la còmoda implantació de l'autogestió a les col·lectivitats: "La existencia de la autogestión española, o sea la madurez de los trabajadores, desmiente la necesidad de un control..." o "... la autogestión organizada desde la base se dió espontáneamente..." MINTZ, F., *La autogestión en la España revolucionaria*, Madrid Ediciones La Piqueta, 1977 i p.212, respectivament. D'altres com J. Brademas o H. Thomas conclouen d'aquesta potencialitat la rapidesa en que s'apoderen i controlen la indústria catalana. BRADEMAS, J., *Anarcosindicalismo y revolución en España 1930-1937*, Barcelona, Ariel, 1974, p.189 i THOMAS, H. *Historia de la guerra civil española*, Barcelona, Grijalbo, 1976, Vol.2 p.322. Respecte a l'abstencionisme llibertari i la seva preponderància entre el proletariat es ampliament mantinguda per molts autors. Veiem per exemple BALCELLS, A., *Trabajo industrial y organización obrera en la Cataluña Contemporánea, 1930-1936*. Barcelona, Laia, 1974, p. 297., TUÑÓN DE LARA, M., *El movimiento obrero español*, Madrid, Taurus, 1971, p. 878., entre d'altres historiadors que mantenen la mateixa opinió.

2. De la necessitat d'un diferent apropament a la realitat obrera trobem constància en el llibre de UCELAY DA CAL, E., *La Catalunya Populista*, Barcelona, La Magrana, 1983. Aquesta opinió ja va ser àmpliament comentada per ALVAREZ JUNCO, J. PEREZ LEDESMA, M. a l'article titulat "Historia del Movimiento Obrero ¿Una segunda ruptura?" *Revista de Occidente*, nº 12, Madrid, 1982. Així mateix sobre la dedicació exclusiva de la història a l'estudi dels obrers amb consciència, veure el col·loqui obert a professionals de diferents universitats espanyoles a *Debats*, 1982. Posteriorment Julián CASANOVA ha ja assenyalat l'existència "de un grupo considerable de historiadores que han reaccionado frente a la asunción de que la historia de la clase obrera o de cualquier grupo oprimido podía ser estudiada a través de sus dirigentes y organizaciones formales." citat a *La Historia social y los historiadores*. Barcelona, Crítica, 1991, p.164.

3. PANIAGUA, X., PIQUERAS J.A., *Trabajadores sin revolución*, Valencia, Ed. Alfonso el Magnánimo, 1986, p. 7, i "Una gran pregunta y varias respuestas. El Anarquismo español desde la política a la historiografía", *Historia Social*, Nº12, Invierno, 1992, on aquest autor proposa "sacar la discusión teórica sobre las clases del nivel esterilizante y escolástico de los manuales del marxismo. Estudiar empíricamente qué características tiene aquéllas en un momento histórico determinado, y en qué medida se configuran en el proceso de lucha, o están principalmente condicionadas por el proceso de producción, supone fundir la realidad histórica con la reflexión teórica." (p.43)

4. GABRIEL, P. "Clase Obrera i Sindicats a Catalunya 1903-1920", Universitat de Barcelona. Tesi Doctoral, juliol 1981, p. III. També remarca la necessitat d'estudiar "las complejas relaciones entre sectores dirigentes y cuadros sindicales", així com la necessitat de conèixer "la problemática más laboral, más sindical, asociativa, de los obreros en sus niveles más elementales." "Historiografía reciente sobre el anarquismo y el sindicalismo en España, 1870-1923", *Historia Social*, nº 1, 1988, p.51.

5. VEGA, E., "El Trentisme i els Sindicats d'Oposició a Catalunya i LLevant", Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, 1986.

6. GOÑI, M^a.V "El abstencionismo electoral durante la II República en Sant Feliu de

Guixols. Un estudio de las variables no políticas” Memoria presentada a la Fundación Juan March, juny 1973. VILANOVA, M. “El abstencionismo electoral y su relación con las fuerzas políticas en la provincia de Gerona durante la II República. Un ejemplo : La Escala “ Homenaje al Profesor J.Regla, Valencia, 1975.

7. Ens referim als primers resultats electorals que s’han obtingut de la recerca sobre “participació i abstencionisme electoral a Barcelona durant la II República 1934-1936, publicats a l’article de BOIX,C. i VILANOVA., M. “Participación y elecciones en Barcelona de 1934 a 1936”, *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, nº 7 , 1992.

8. MONJO, A., VEGA, C., VILANOVA, M. “Trajectoires electorales, leaders et masses sous la IIem Republique eb Catalogne (1934-1939), *Il Politico*, Anno XLVIII N° 1, Pavia 1983.

9. MONJO,A.,VEGA, C., *Els treballadors a la guerra civil. Història d’una empresa industrial col.lectivitzada*, Barcelona, Ed.Empuries, 1986.

10. Julián Casanova destaca la necessitat d’ampliar els temes objecte d’estudi a aspectes de la història social moderna, i no únicament al tractament de les vanguardies. Proposa,per exemple, portar a terme l’anàlisi de l’anticlericalisme, les protestes populars contra la ineficàcia del sistema de suministres i contra noves formes de poder que emergien dels comitès, la intervenció de la mujer, etc...CASANOVA, J. “Guerra y revolución: la edad de oro del anarquismo español” a *Historia Social* , Barcelona, nº1, 1988,p.76. Pere Gabriel a la seva tesi, op. cit. p. IV selecciona com aspectes importants a analitzar: la pràctica política dels sectors dirigents, la pràctica política de l’organització en conjunt, les formulacions ideològiques dels dirigents i ideològica de l’organització, la ideologia d’aquests i del moviment obrer etc.. És a dir “copsar el paper polític i social del moviment obrer sense ridículs messianismes”.

11. Julián Casanova també assenyla aquesta necessitat de marcar els límits i defectes de les interpretacions sobre els conflictes socials i el moviment obrer. I això es pot realitzar, segons ell, analitzant dins de la bibliografia el mètode utilitzat o l’enfoc que ha conduit als descobriments.” CASANOVA, *Ibidem*, p.75.

12. GABRIEL,P.,op. cit. p. 51, també mostra com s’han primat més els anàlisis ideològics que sindicals “Han prevalecido las discusiones en torno a la actuación de su cúpula dirigente y se hayan marginado y olvidado las federaciones, los sindicatos.” E. VEGA a l’article “Anarquismo y Sindicalismo durante la Dictadura y la Republica” *Historia Social*, Barcelona, nº 1, abunda en la mateixa argumentació, és a dir l’existència majoritària d’una línia investigadora que cobreix els aspectes ideològics i doctrinals, i el naixement més recent d’una segona que vol aprofundir en els aspectes sindicals.(pp. 56 i següents).J. TERMES abunda amb la mateixa opinió en un recent article quan remarca la necessitat de continuar incrementant els estudis d’ història social, donat que “ l’economicisme de via estreta i el predomini de la història poliítica estricta ha restat protagonisme a la Història social”. Reivindica a, per tant, recuperar de nou aquesta, en especial la història del conflicte social. Citat a “Quatre etapes d’una historiografia”, *Avui*, 2 de maig de 1993, p.35.

13. Julián Casanova a l’article citat anteriorment, p.63-4 diu a propòsit de la historiografia militant: “Lo que podrían haber sido autobiografias sinceras, se convirtieron en cánticos a la honradez personal, repletos de acusaciones contra aquellos compañeros que propugnaban opciones distintas”. Atribueix més solidesa a Cesar M. Lorenzo i J.Peirats, el primer en el camp de la reflexió seria sobre l’escissió, i el segon dins de la

historia institucional, amb una història descriptiva i poques interpretacions pròpies.

14. GOMEZ CASAS, J. *Historia de la FAI*. Madrid, Zero, 1977, p.136 i *Historia del anarco-sindicalismo español*. Madrid, Zero, 1973, p.182.: "Dejando a parte los no siempre justificados movimientos revolucionarios, la táctica de acción directa empleada por los Sindicatos resultaba más convincente que cualquier otra a los trabajadores y desde luego más efectiva. Los obreros se sentían atraídos por la acción y el verbo revolucionario."

15. PEIRATS, J., *La CNT en la revolución española*, París, Ruedo Ibérico, 1971 T.I. p., 43: "Abiertos los centros, los trabajadores afluyen en tromba" i GASTON LEVAL, *Colectividades libertarias en España*, Madrid, Aguilera, 1977, p. 276 " Se convocaron asambleas sindicales donde - como antes de la revolución- los trabajadores acudieron a millares."

16. LORENZO, C.M., *Les anarchistes espagnols et le pouvoir*, París, Ruedo Ibérico, 1971, p. 77: " Le prodigieux développement de la FAI ne peut s'expliquer que par sa politique à courte vue du gouvernement qui ne manqua jamais de verser de l'huile sur le feu..."

17. GASTON LEVAL, op. cit., p.420 y ABAD DE SANTILLAN, D., *¿Por qué perdimos la guerra?*, Madrid, G. del Toro, 1975. p.44, C. M. Lorenzo, op. cit. p.104.

18. PEIRATS, J., T.I op. cit. p. 243: "En su error que se remonta a los primeros momentos de la revolución, al instante preciso que optó por la colaboración ante el presidente Companys".

19. GOMEZ CASAS, op. cit. p. 203

20. GASTON LEVAL, op. cit. p.420

21. *Guerra y revolución en España*, t. I, Moscu, Ed. Progreso, 1968 p. 28: "En lugar de concentrar las energías de las masas en la consecución de las transformaciones democráticas que la España popular demandaba, los líderes anarquistas empujaban al proletariado a dar un salto en el vacío que no otra cosa significaba que la inmediata implantación del comunismo libertario, postulado por aquellos en su propaganda."

22. MUNIS, *Jalones de derrota promesa de victoria*, Madrid, Zero, 1977 p. 120.

23. *Ibidem*, p. 30 i la interpretació curiosa de l'exposició oficial comunista que atribueix a la pressió de la base la col.laboració dels dirigents, op. cit, p.262.

24. BROUÉ, P., *La révolution espagnole 1931-1939*, París, Flammarion, 1973, p. 163.

25. JACKSON, G., *Breve historia de la guerra civil de España*, París, Ruedo Ibérico, 1974. p. 15.

26. *Ibidem*, p.71

27. BRENAN, G. aporta xifres d'afiliació a: *El laberinto español*, París, Ruedo Ibérico, 1962, p. 140. La cita es de H. THOMAS, op. cit. Vol. 1 p. 91.

28. *Ibidem*, Vol. 1, p. 96.

29. *Ibidem*. Vol .2, p. 1001.

30. BRADEMAS, op. cit., p. 68.

31. *Ibidem*, p.73.

32. *Ib.p.*81.

33. BRENAN, G., op. cit., p. 144 i BRADEMAS, op. cit. p.210.

34. VILAR, P., *La guerra civil española*, Barcelona, Crítica, 1986, p.96.

35. TUÑÓN DE LARA, M., *La crisis del estado: Dictadura, República, Guerra (1923-1939)*, Barcelona, Labor, 1981, 1993, p. 142.

36. TUÑÓN DE LARA, M. op. cit., p.880. i MACARRO, J.M. "La disolución de la

utopía anarco-sindicalista" a *Historia Social*, Barcelona, nº 15, Invierno 1993, p.155, respectivament.

37. TERMES, J., *Història de Catalunya, De la revolució d'octubre a la fi de la guerra civil, 1868-1939*, Vol. VI, Barcelona, ed. 62, 1987, p. 365.

38. *Ibidem*, p.394.

39. TUÑÓN DE LARA, M. GARCIA NIETO, C. "La Guerra civil " en *La crisis del Estado: Dictadura, República, Guerra (1923-1939)*, Barcelona, Labor, 1981, 1993 , p. 357 i següents.

40. ALVAREZ JUNCO, J., *La ideología política del anarquismo español (1868-1910)*, Madrid, S.XXI, 1976, 1991.

41. ELORZA, A., *La utopía anarquista bajo al segunda república española*, Madrid, Ayuso, 1973

42. PANIAGUA, X., *La sociedad libertaria, Agrarismo e industrialización en el anarquismo español 1930-1939*, Barcelona, Crítica, 1982. Al marge d'aquest anàlisi sistemàtica de les fonts ideològiques de la CNT, Xavier Paniagua aporta una interessant hipòtesi sobre les raons de la manca de plans de construcció social, que atribueix a la precària instrucció de l'època, I TAVERA, S. , "La ideología política del Anarcosindicalismo catalán a través de su propaganda (1930-1936)" Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, 1981.

43. Veure QUADRAT, X., *Socialismo y anarquismo en Cataluña. Los orígenes de la CNT 1899-1911*, Madrid, Ed.Revista del Trabajo, 1976, BAR, A., *La CNT en los años rojos, del sindicalismo revolucionario al anarcosindicalismo (1910-1926)*, Madrid, Akal, 1981 i LLADONOSA, M., *El Congreso de Sants*, Barcelona, Nova Terra, 1975.

44. BALCELLS, A., op.cit., p. 205 a on es realitza una interessant comparació entre la CNT a dos ciutats del Vallés, Sabadell i Terrasa i es reflexiona entorn a l'evolució numèrica de la seva afiliació els primers anys de la dècada dels trenta.

45. BALCELLS, A., *Crisis económica y agitación social en Cataluña de 1930 a 1936*, Barcelona, Ariel, 1971, p.31: " Tanto en al década del siglo como en los tres primeros años de la II República la decepción de la masa obrera fue tan grande como había sido su entusiasmo por los republicanos. El sindicalismo siguió su marcha ascendente, debilitándolo gravemente."

46. BALCELLS, A., op. cit. p 249

47. GABRIEL, P., "Clase Obrera i Sindicats a Catalunya 1903-1920", Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, juliol 1981.

48. " El fracàs de moltes d'aquestes vagues laborals va engrandir el malestar obrer envers la República i, en canvi, va afavorir el suport dels treballadors cap a unes altres tàctiques més radicals que proclamaven la realització de manera immediata". VEGA, E., op. cit. p.527.

49. MACARRO, J.M. op. cit., pp.130-160 i GUTIERREZ MOLINA, J.L., *La idea revolucionaria. El anarquismo organizado en Andalucía y Cádiz durante los años treinta*, Madrid, Madre Tierra, 1993, p.105 i sgs.

50. Ens referim a recerques com les desenvolupades per Mercè Vilanova i Mª Victoria Gofi sobre participació electoral i abstencionsime a La escala i Sant Feliu de Guixols, op cit. o la de Cristina Borderias sobre les insurreccions de l'Alt Llobregat, "Cronología de una insurrección. Fígols en 1932" *Estudios de Historia Social*, nº24-25, enero-junio 1983, o la de A. Bosch, *Ugetistas y libertarios. Guerra civil y revolución en el País*

Valenciano, Valencia, Institución Alfonso el Magnánimo, 1983, o las numerosas monografías sobre colectividades.

51. MINTZ, F., *op. cit.*

52. Veure BRICALL, J.M., *Política económica de la Generalitat*, Barcelona, Ed. 62, 1978, i PEREZ BARO, A. *30 meses de colectivismo en Cataluña 1936-39*, Barcelona, Ariel, 1974, respectivament.

53. BERNECKER, W.L., *Colectividades y revolución social. El anarquismo en la guerra civil española, 1936-1939*, Barcelona, Crítica, 1985, p. 45-6

54. Dins dels estudis sobre les col·lectivitzacions industrials i agràries hi ha autors que se centren en una regió com GARRIDO GONZALEZ, L. *Colectividades agrarias en Andalucía: Jaen 1931-1939*, Madrid, S.XXI 1979, o GUTIERREZ MOLINA, J.L., *Colectividades libertarias en Castilla*, Madrid, Campo Abierto, 1977 on es fa una valoració conjunta del, que va suposar el procés col·lectivista en cadascuna de les zones i quines forces van protagonitzar-ho. Molt més ambiciós és l'estudi de CASANOVA, J., *Anarquismo y revolución en la sociedad rural aragonesa 1936-1938*, Madrid, S.XXI, 1985, respecte a Aragó degut a que analitza a més de la trajectòria seguida per les col·lectivitzacions, la intervenció dels llibertaris en els òrgans de govern locals i regionals. A. BOSCH s'ha centrat en el País Valencià i ha contemplat la diversitat ideològica de les concrecions col·lectivistes, *op. cit.* D'altres historiadors han estudiat el desenvolupament del col·lectivisme en una ciutat o poble. És el cas de l'obra col·lectiva sobre l'Hospitalet de Llobregat *Col·lectivitzacions al Baix Llobregat 1936-1939*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989, coordinada per Carles Santacana o el de Mercè VILANOVA, sobre La Escala, *op. cit.* Finalment s'han realitzat monogràfies sobre el procés intern viscut en una empresa industrial de més de 1.500 treballadors, MONJO, VEGA, *op. cit.*, o una indústria de serveis, la Companyia de Tramvies TAUBER, W., "Un cas d'autogestió: Les Tramvies de Barcelone collectivisés pendant la révolution espagnole (1936-1939)", *FIEHS*, Barcelona, 1979. En el primer es ressegueix el conjunt de noves relacions i pactes i l'evolució del poder i de la gestió organitzativa dins d'una empresa col·lectivitzada, així com la participació de la majoria en el procés. El segon estudi està més centrat en la valoració de l'eficàcia i la gestió econòmica de la Companyia de Tramvies. Darrerament ha aparegut un llibre als Estats Units de M. SEIDMAN *Workers against work Labor in Paris and Barcelona during the Popular Fronts*, Berkeley i Los Angeles, University of California Press, 1991, en el que es compara la situació revolucionària viscuda a Barcelona durant la guerra civil i la viscuda a París a l'època del Front Popular. En aquest estudi es fan interessants apreciacions sobre com la majoria obrera es vincula i recolza un procés revolucionari i per quines raons disminueix el seu grau d'adhesió.

55. Entrevista a Joan Bernat.

56. L'entrevista semi-dirigida consisteix en una aproximació sense preguntes tancades. L'entrevistador, coneixedor de suficient informació sobre el tema a estudiar, varia el caire de les seves preguntes segons la situació o el clima de la conversa. Per tant "la entrevista es semi-estructurada o semi-rígida, en tanto las preguntas, el modo de enunciarlas, o el seguimiento de los temas pueden variar de acuerdo con el criterio del entrevistador." HAMMER, D. i WILDISKY, A. "La entrevista semi-estructurada de final abierto", *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, n°4, 1990, p. 23.

NOTES AL CAPÍTOL II

1. TERMES, op. cit. p. 50.
2. Ibidem , p. 144.
3. BAR,op. cit p.15.
4. Ib., op. cit. p.20.
5. GABRIEL, op. cit. p.396
6. ULLMANN,J.C., *La Semana Trágica*, Barcelona, 1972,p.29.
7. Ib., op. cit. pp.415-17
8. Ib. p.422
9. Ib., p. 457
- 10." La Carta de Amiens" fou promulgada a 1906 i defenia la nova visió del sindicalisme revolucionari, és a dir un sindicalisme apolític, amb una concepció de la vaga general no insurreccionalista.
10. BAR, op. cit. p.103
12. ARTOLA, M., *Partidos y programas políticos 1808-1936*, Madrid, Aguilar, 1975, T.I, p.485.
13. Ibidem p.488
14. BAR, op. cit. p.144
15. Ib., p.144.
16. CUADRAT, op.cit. p.493
17. BAR, op. cit. p. 215
18. CUADRAT, op. cit. p. 491: " para que la propaganda de los sindicatos pudiese superar el rígido marco del propio gremio u oficio".
19. Estructuració territorial o professional mitjançant bosses de treball locals i Federacions Nacionals d'oficis.
20. Per resseguir el procés de la vaga de 1911, veure CUADRAT, op. cit., pp.525 i següents.
- 21.Veure els períodes de manca de funcionament normalitzat existents entre 1901-1921. Els períodes de suspensió de garanties són molts més abundants que els moments de normalitat, TERMES, Op. cit. p.301.
22. BAR, op. cit. p. 307
23. ARTOLA, op. cit., p.491.
24. Com la Federació Nacional d'Agricultura creada l'any 1913.
25. GABRIEL, op. cit., p.523.
26. Ib., p.592.
27. Ib., p.452.
28. GASTON LEVAL, op. cit. p. 55.
29. GABRIEL, op. cit. p. 497.
30. Ib. pp.594-96
31. BAR, op. cit. p. 338
32. TERMES, op. cit., p.294.
33. El 3 de gener de 1917 el Comitè Regional de Catalunya dimiteix argüint deficiències en el funcionament del sindicat cenetista, que eren atribuïdes a l'egoisme professional , la desidia orgànica i l' exacerbat autonomisme. Citat per BAR, op.

NOTES AL CAPÍTOL III

1. TAVERA, S. i VEGA, E. "L'afiliació sindical a la CRT de Catalunya: entre l'eufòria revolucionària i l'ensulsiada confederal. 1919-1936", article publicat a *Revolució i Socialisme*, Col.loqui Internacional 14-16 desembre 1989, Barcelona Universitat Autònoma, 1989, 2 Vol, p.353.

2. BOIX, C i VILANOVA, M. "Participació y elecciones en Barcelona de 1934 a 1936", *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, nº7, año 1992, pp.47-84.

3. El procés metodològic seguit per a realitzar la mostra i el seu contrast amb el cens de la població de 1930 està desenvolupat a la tesi de licenciatura de Cristina Boix "El abstencionismo electoral en Barcelona durante la Segunda República entre 1934 y 1936: Un programa para su estudio", Universidad de Barcelona, 1979. Veure un resum d'aquest plantejament en l'article citat, pp.74-80.

4. BOIX, VILANOVA, Dades extretes de les Taules 2 i 3, op. cit. p.65.

5. Ibidem. Dades extretes de la Taula 5, op. cit. p. 66.

6. Ibidem, Taula 6 i 7, pp.66-67

7. Ib. Apèndix 2, pp 81-83 on es registren les 300 professions que apareixen en el cens electoral.

8. Ib., p.66, Taula 4: pels homes 51'5% jornalers, 12% obrers especialitzats, 9'5% comerciants, 6'8% empleats, 2'5% professions lliberals, 1% estudiants, 1% jubilats, 0'6% militars, 17'1% altres; p.65 Taula 1, per les dones: 80% mestresses de casa, 6% jornaleres, 5'5% servei domèstic, 0'7% comerç, 0'6% porteres, 0'6% religioses, 0'5% obreres, 6'6% altres.

9. Ib., p.65 Taula 2: Jornaleres: 21-35 (52%), 35-50 (29%), 51-65 (15%) i 66-90 (4%). Servei domèstic: 21-35 (72%), 36-50 (20%), 51-65 (7%) i 66-90 (2%).

10. Aquesta constatació va ser possible mitjançant la realització de la comparació de les dades del cens electoral de Barcelona de 1933 i la informació de 1936 sobre la plantilla d'una empresa anomenada Trefileria Barcelonesa, IOC, denominació durant la guerra de l'empresa Rivièr. D'aquesta forma es va poder estudiar les trajectòries electorals de treballadors, dels que es coneixia la seva participació sindical durant la guerra civil, Monjo, A., VEGA, C. VILANOVA, M. "Trajectoires électorales, leaders et masses sous la II République en Catalogne (1934-36)" *Il Politico*, anno 48, num.1, Pavia, 1983.

11. BOIX, VILANOVA, op. cit. p 51.

12. Ibidem, p.51, Taula 9. Els resultats varen ser els següents 1934 Municipals: Homes 57% Dones 45%/ 1936 Legislatives Homes 67%, Dones 58%/ 1936 Compromissaris: Homes 41%, Dones 27%.

13. Ib. Veure Figura 1, p.69

14. Si considerem la mitja ponderada d'abstenció en les tres eleccions pels homes, la figura resultant seria una escala en la qual al primer esgló es situen les professions lliberals, en el següent comerciants, empleats i obrers especialitzats i en el tercer, els menys participants, els jornalers, peons i jubilats, ibidem, pp.51-2.

15. Ibidem. Figura 3. Abstencionisme de les dones per professions entre 1934 i 1936.

16. No voten mai el 30% de la població, voten sempre el 22% i voten intermitentment algun cop el 48% de la població barcelonina.

17. Ib.p.57 i Figura 6 p.71.
18. Ib. Figura 4 p.70 Així doncs la participació de dones i homes en les dos primeres eleccions dona les següents dades:
MUNICIPALS-1934 Abstencionisme Homes Alfabetitzats 41%, Dones Alfabetitzades 52%, Homes Analfabets 58% , Dones Analfabetes 66%.
LEGISLATIVES-1936 Abstencionisme Homes Alf. 32%, Dones Alf. 40%, Homes Analf. 41% i Dones Analf. 49%.
19. Ib.Figura 4, p.70 Abstencionisme Homes Alf. 60%, Homes Analf. 66%, Dones Alf. 72% i Dones Analf. 74%.
20. Ib. p.55.
21. TAVERA, S.,VEGA, E. op. cit, p.357-361.
22. A 1919 a Catalunya es comptabilitzen 428.031 afiliats i a 1931 300.553, Ibidem Apèndix 1, p. 357.
23. Les dades sobre les que ha partit la recerca provenen de la Memòria del Congrés del Teatre de la Comedia de 1919, del Congrés Extraordinari de 1931, del Congrés Nacional Extraordinari de Saragossa de 1936 i dels Plens Regional de Catalunya de 1932, celebrat a Sabadell, i del Regional de Sindicats de Catalunya de 1933.
24. **Afiliats** 1919 1931 1932 1933 1936
Catalunya 428.631 300.533 222.281 198.764 136.163
Barcelonés 256.082 192.064 143.710 113.250 96.985
- D'altres comarques amb un nivell alt d'afiliació varen ser el Bages, el Vallés Oriental i el Garraf. TAVERA,VEGA, op.cit. Quadre 1 i 2, pp.357-358
25. Les dades de la ciutat de Barcelona elaborades per Eulàlia Vega i Susanna Tavera ens han estat proporcionades per aquestes autores, donat que no havien estat incloses en la publicació del seu article.
	1919	1931	1932	1933	1936
Barcelona	246.487	168.428	128.650	101.815	86.360
Barcelonés	256.082	192.064	143,710	113.250	90.983
26. TAVERA,VEGA,op.cit. Apèndix Quadres 3,4,5,6 i 7, pp.359-363.
27. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
28. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
29. Entrevista a José Berruezo Mulero.
30. TAVERA,VEGA, op. cit. p.354.

NOTES AL CAPÍTOL IV

1. BAR, op. cit., pp.506-7
2. Una ampliació d'aquesta informació sobre aquest tema es troba consultant l'obra d'Antonio BAR, Ib.,pp.36-148.
3. PANIAGUA, op. cit., p.501.
4. COSTA FONT,J. "Cómo era la CNT antes de la guerra de clases", (Documento manuscrito), p.III.
5. PEIRATS,J., *Mecanismo orgánico de la Confederación Nacional del Trabajo*, Sta. María de Barbera, Brot Editora, 1929, p.23.
6. Entrevista a Sebastià Clàra.
7. BAR, op. cit.,p.758.
8. COSTA FONT, op. cit., p.I.
9. BAR, op. cit. p. 737.
10. "Estatutos de la Confederación Regional del Trabajo de Cataluña". "Memoria del Congreso celebrado en Barcelona los días 28, 29, 30 de junio del año 1918 ", Barcelona, 1918, pp XV-XX.
- 11."Estatutos de la Confederación Nacional del Trabajo de España". 15/5/1920. Citats a *Revista del Trabajo*, num. 39-40, pp.456-458.
12. Entrevista a Sebastià Clàra.
13. Article 1er dels Estatuts de CRT de Catalunya (1918) i article 1er dels Estatuts de la CNT d' Espanya (1920): En aquests Estatuts el primer article reflectia com a objectiu global unes finalitats més àmplies,com eren l'esperit d'associació, la pràctica de solidaritat entre les col·lectivitats federades i la solidaritat internacional, mitjançant la relació amb d'altres federacions d'altres països.
14. Article 1er dels "Estatutos de la Federación Local de Sindicatos Obreros de Barcelona". Barcelona, juny 1931.
15. Article 2on dels Estauts de la CRT Catalunya i de la CNT. Per més informació sobre el debat entorn a la tàctica d'acció directe entre els sectors que li donaven un abast restringit i els que li donaven un més gran marge d'interpretació al Congrés de Sans, veure, LLADONOSA, op. cit. pp.70-74.
16. Així, doncs, com afirma E. VEGA: "Molts militants de la CNT van optar per la legalitat en perdre l'esperança d'una propera legalització de la Confederació i van aprofitar el petit marge d'una actuació sindical que els oferia la Dictadura, organitzant societats obreres professionals que s'adherien als Sindicats Lliures (...). L'actuació de la militància més sindicalista de la CNT en les societats obreres professionals era una manera també de combatre la competència que els socialistes estaven fent a la resta de Sindicats legalitzats des dels òrgans de poder de la Dictadura."(op. cit. p.16).
7. LLADONOSA, op. cit.,p. 73
18. PEIRO, op. cit. 127-128
19. Article 5è dels "Estatutos de la Federación Local de Barcelona", juny 1931.
20. Article 3er dels Estatuts de la CRT de Catalunya (1918) i 3er i 4rt dels Estatuts de la CNT d'Espanya (1920), en els que s'explicita la base orgànica federativa i el principi d'autonomia. També té un contingut similar l'article 4rt dels Estatuts de la Federació Local

de Barcelona.(1931)

21. Article 4rt dels Estatuts de la CNT d'Espanya, 1920.
22. Article 3er dels Estatuts CRT de Catalunya, 1918.
23. Article 4rt dels Estatuts de la F.L. de Barcelona, 1931.
24. Article 4rt dels Estatuts de la CRT de Catalunya, 1918.
25. Article 5è dels Estatuts de la CRT de Catalunya, 1918.
26. BAR, op. cit., p.761.
27. Article 7è dels Estatuts de la CNT d'Espanya, 1920.
28. Ibidem, article 8è.
29. Proposta de modificar l'elecció del Comitè Regional, i també del Comitè Nacional. Angel Pestaña (Normas Organicas, Barcelona, Tip, Cosmos,1930,p. 25) insisteix en la mateixa qüestió que havia estat presentada com alternativa per part del Sindicat Metal·lúrgic de Barcelona al Ple Regional de Catalunya de juliol de 1923.
30. El Comitè Nacional sempre va residir a Barcelona fins el temps de la guerra, exceptuant l'agost de 1923 a Sevilla. En temps de la Dictadura va ser itinerant: Saragossa, Gijón, Madrid i Barcelona. Durant la II República sempre va residir a Barcelona i durant la guerra va residir a Madrid i València.
31. De 1910 a 1930 es van celebrar dos Congressos Nacionals, la Conferencia Nacional de 1911 i el Congrès de la Comèdia de 1919. Posteriorment es van celebrar el Congrès Nacional del Conservatori a 1931 i el Congrès de Saragossa al 1936.
32. Article 6è dels Estatuts de la CRT de Catalunya,1918.
33. Estatutos de la Confederación regional del Trabajo de Cataluña, Barcelona, 1930.
34. BAR ,op. cit. p. 742.
35. Ib., p.742.
36. Article 8ª dels Estatuts de la CRT de Catalunya, 1918.
37. Ibidem, article 9è.
38. Ibidem, article 10è.
39. Cita anul.lada.
40. BAR, op. cit. p. 758
41. Article 6è dels Estatuts de la Federació Local de Barcelona, 1931.
42. Ibidem, article 7è.
43. Ib., article 9è.
44. Ib., article 10è.
45. Ib., article 12è
46. BAR, op. cit., p.741.
47. PEIRÓ, op. cit., p.101
48. "Memoria del Congreso celebrado en Barcelona el 28,29 y 30 de junio y 1 de julio de 1918 en: "Nuestro parecer sobre algunos de los acuerdos adoptados. El Sindicato Unico." Barcelona, 1918, pp. 101-112.
49. BAR, op. cit.,p. 739.
50. M. Buenacasa "El individuo y el sindicato", *Solidaridad Obrera*, 8 de febrero de 1924.
51. PEIRO, op. cit., p.103.
52. En " Nuestro parecer sobre algunos de los acuerdos planteados. El Sindicato Unico",en el apartado dedicado a "Las Juntas de Sección sus atribuciones", document inclòs en LLADONOSA, op. cit. p.177.

53. Ibidem, p. 176-7 a l'apartat "Las Secciones". En aquest document s'especifica a l'apartat "Otro aspecto de la autonomía de las secciones" quan aquestes podien reunir-se per separat:"a).. cuando surja algún conflicto de orden interior por reclamaciones a la burguesía. b) Siempre que una sección pretenda hacer demanda aunque ésta determine la huelga de oficio. c) Cuando tengan necesidad de nombrar o renovar sus Juntas directivas o los compañeros que integran la comisión o Junta central."

54. Els responsables de la secció tenien les següents funcions respecte al Sindicat Únic: "Las secciones podrán nombrar de su seno a una Comisión Permanente de siete compañeros, renovables por mitad cada año, los que se cuidarán de estudiar las condiciones de trabajo de su sección, solventar las incidencias que puedan surgir en la misma; hacer trabajos de organización y propaganda y proporcionar cuantos datos pida la Junta del Sindicato, para que ésta pueda obrar siempre con conocimiento y de acuerdo con los intereses generales del mismo." Memoria del Congreso celebrado en Barcelona los días 28,29,30 de junio y 1 de julio de 1918. Barcelona 1918 en " Proyecto de Reglamento de Sindicato Unico que sometemos a la consideración de la Organización Obrera, para lo que pueda servir" pp. XXI-XXVII.

55. CNT- FAI, *Manual del Militante*, Barcelona, 1937, p.44-45.

56. "Nuestro parecer..."op. cit. p. 175.

57. Ibidem, p. 175.

58. PEIRATS, op. cit., p.117: La manera en què es produïa era la següent " a) un miembro del Comité de distrito o de barriada está a diario, o cuando sea preciso en contacto con el Comité general del Sindicato, al cual informa del estado de la masa de sindicatos de su demarcación, cuyo miembro recibe a su vez los informes y orientaciones que le da el Comité general. b) Informado el Comité de distrito de todo lo relativo al Sindicato, según los informes y orientaciones emanados del Comité general, el continuo contacto con los Comités de fábrica, taller, etc., de la demarcación le permite tener a éstos regularmente informados y orientados con respecto a las necesidades de la organización. c) A su vez, los Comités de fábrica ,taller etc., están en condiciones de informar y orientar a las masas de los respectivos centros de producción, de los cuales reciben al mismo tiempo las indicaciones, iniciativas y el sentir general, todo lo cual, por conducto del Comité de distrito o de barriada, se hace llegar al Comité general del sindicato. d) Por este sistema accidental de relaciones, es posible que el centro conozca las aspiraciones, iniciativas y necesidades de la periferia y viceversa, ya que el sistema sigue una trayectoria que parte de las masas de sindicatos al Comité central del Sindicato y retorna de éste a aquéllas, siempre por el canal de los Comités de fábricas."

59. PEIRATS, op. cit., p.118.

60. "Nuestro parecer..."op. cit., pp. 101-112.

61. Dictamen aprovat en el Congrés extraordinari de la CNT celebrat a Madrid a 1931: "Plan de Reorganización de la CNT" (Incluido en PEIRATS, op. cit. pp. 105 i sgs..

62. *Manual del Militante*, p. 48.

63. PEIRO, op. cit.,p. 106.

64. Ib. p. 106.

65. Citat per P. GABRIEL, op. cit. p.793.

66. Ibidem,p.793.

67. BAR, op. cit. p.740.

68 PEIRO, op. cit., p.119.

69. BAR, op. cit. p. 760
70. PEIRATS, op. cit. p. 28
71. COSTA FONT, op. cit. p. III
72. PEIRO, op. cit. p. 101
73. MARTINEZ PRIETO, H., *Posibilismo libertario*, Ivry sur Seine,(Val-de-Marne),1966 op. cit. p.67.
74. VEGA, op. cit., p. 316-17
75. BAR, op. cit., p. 758.
76. Article 12è dels Estatuts de la CRT de Catalunya 1918 i Article 11è dels Estatuts de la CNT d'Espanya, 1930.
77. Els canvis organitzatius i ideològics que van introduir els Congressos Regionals i Nacionals de la CNT al llarg del període 1910-1931 han sigut destacats al capítol II: creació del sindicat únic i definició del comunisme llibertari com objectiu final de la CNT.
78. *Manual del Militante*, p.101.
79. PEIRO, op. cit., p.117.
80. BRADEMAS, op. cit., p. 23.
81. Per a més informació consultar BAR, op. cit., p. 747.
82. PEIRATS, op. cit., p. 20
83. BAR, op. cit., P.748. De fet en el període que estudia A. Bar, 1910-26 tant els Plens Regionals com el Ple de Federacions Locals i Comarcals se celebraven amb freqüència mensual. A partir del Ple Regional de 9 de juliol de 1923 es va decidir que fos de periodicitat mensual, donat el cost de la seva organització.
84. *Manual del militante*, p. 101
85. COSTA FONT, op. cit. p. III.
86. BAR, op.cit. p.733
87. "Memoria del Congreso del Conservatorio" , p. 314
88. PEIRATS, op. cit, p. 110
89. Ib. p. 120-21
90. Per una visió pormenoritzada de l'escisió de la CNT veure Vega, Eulalia, op. cit. p.525-550.
91. Entrevista a Sebastià Clàra.
92. Ibidem.
93. Els sindicats més afins a les postures sindicalistes a Barcelona l' any 1931 varen ser el Sindicats del Transport, Arts Gràfiques, Alimentació, Metal.lúrgia i el de la Pell, però van trobar la total oposició de la resta de sindicats al projecte de la instauració de les Federacions. VEGA, op. cit, p.296.

NOTES AL CAPÍTOL V

1. Després de cada intent insurreccional o revolucionari s'obre sempre un període de clausura sindical a Barcelona: després de la vaga general revolucionària de setembre de 1931, com protesta pels fets de la presó Model de Barcelona. En segon lloc, després del moviment de Fígols, el gener de 1932 i, en tercer lloc, després del moviment revolucionari CNT-FAI de desembre de 1933, dies més tard de les eleccions i el guany de les dretes. Aquestes tres clausures van afectar al conjunt dels sindicats de Barcelona i també a *Solidaridad Obrera*. En d'altres períodes es van clausurar sindicats aïlladament, segons la lluita reivindicativa que portessin. Per posar alguns exemples el Sindicat Fabril i Textil va estar clausurat de gener a abril de 1932, el Sindicat de la Construcció del mes d'abril a l'agost de 1933, el 8 de gener de 1933 el Sindicat d'Ebanistes i el novembre de 1933 el Sindicat del Transport. (La informació sobre les clausures prové de VEGA E. ,op. cit. pp.367 i següents).

2. Les lleis republicanes que van generar una més gran bel.ligerància per part del sindicat confederal van ser: Llei de Defensa de la República d' octubre de 1931, a partir de la qual el govern restringia totes les actuacions considerades com a actes d'agressió a la República, entre els que es trobaven els enfrontaments vaguístics amb la força pública. Jurats Mixtes de 27-11-31, compostats per sis vocals patrons i sis patrons que eren escollits per les respectives associacions inscrites en el Cens electoral, amb la finalitat de resoldre els conflictes i divergències que poguessin sorgir entre patrons i obrers, la regulació de les condicions de treball en fàbriques i tallers; i per últim la inspecció del compliment de les lleis socials, dels acords dels propis Jurats i dels contractes col.lectius aprovats. Finalment, la LLei d'Associacions de la República de 8 d'abril de 1932, que obligava als sindicats obrers a complir una serie de tràmits per la seva legalització enfront el Govern civil de la ciutat.

3. PEIRÓ, J., op. cit. p. 107.

4. ELORZA, op. cit. p. 462.

5. El reinici de l'activitat mitjançant la legalització de la CNT va donar-se a partir de la tardor de 1935 amb la formació de Comitès de relació. Segons Eulàlia VEGA, (op. cit., p.735-41). Mitjançant la consulta de la documentació interna de seccions i sindicats hem també pogut esbrinar que el funcionament dels sindicats, compulsat per l'existència d'actes de les reunions es reactiva a partir de febrer de 1936 i els mesos següents. Abans únicament s'havia començat un cert moviment a nivell de comitès i de juntes embrionàries.

6. BRADEMAS, J., op. cit., p. 23.

7. Eulàlia Vega defineix de la següent forma els sectors confrontats dins la Confederació: Faistes " Militants anarco-sindicalistes revolucionaris, que no tenien perquè estar a la FAI, en contra dels veterans militants cenetistes" (op. cit. p. 292) "Entre ells destaquen els joves que arriben de l'exili quan es proclama la República" Treintistes: " ..veterans militants cenetistes entre 35 i 40 anys, gran experiència sindical fruit d'una activa militància des dels anys del gran creixement i expansió de la CNT. Bona part d'ells van ser també participants de la lluita de la patronal per l'extermini de la CNT en els anys del pistolerisme i van substituir llavors la lluita sindical per l'acció en el carrer. No van abandonar mai els seus ideals anarco-sindicalistes i si es van separar de la CNT va ser per

fortes divergències tàctiques amb militants anarquistes.”(op. cit. p.556).

8. La polèmica entre radicals i moderats apareixia continuadament en la vida de la Confederació. Així doncs durant la dictadura aquesta es va centrar entorn als Comitès Paritaris i la legislació associacionista. A la República, més que situar-se entorn els Jurats Mixtes, que tots rebutgen per a diferenciar-se de la UGT, va ser entorn les actituds i tàctiques envers la pròpia República i la conflictivitat laboral: insurreccionalisme o lluita sindical i capacitació de l’afiliació. De fet l’etapa de l’exili franquista tornarà de nou a plantejar la dicotomia radical- moderat, i, aquest cop, girarà entorn a potenciar la resistència interior mitjançant l’ajut a la guerrilla, o la feina de base a les fàbriques per a reconstruir uns sindicats potents a l’interior.

9. Aquest procés va seguir varies fases. Una primera contempla la responsabilitat dels pròpys comitès de fàbrica en el reinici de la feina a les empreses sense direcció, o bé la creació de comitès obrers de control. Més tard els sindicats donaran certes orientacions sobre com dur a terme aquesta gestió. Serà sobretot a partir de la participació de la CNT, mitjançant representació directa, en el Consell d’Economia de la Generalitat -organisme pluriideològic que intenta articular l’activitat econòmica catalana a partir del 8 d’agost de 1936-, quan s’homogenitzarà el procés mitjançant l’elaboració del Decret de Col·lectivitzacions i Control Obrer, que regula la intervenció dels sindicats en l’organització de les empreses. Inclús els sectors anarquistes recolzaran la nova estructuració

10. En el Ple Regional de Grups Anarquistes de Catalunya es va acordar: “ Que la organización del trabajo debe estar en manos de los sindicatos industrialmente organizados y nuestros Consejos Comarcales..., evitandose las colectivizaciones parciales de empresa que constituyen una negación rotunda del espíritu de socialización..”. A *Solidaridad Obrera* el 24 de desembre de 1936 va apareixer un article titulat “La Hora de la Socialización ha llegado”, en aquest mateix sentit.

11. En algunes ocasions els Comitès superiors o representacions dels mateixos van establir contacte amb d’altres representants polítics en ocasió de preparar la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera. Així, doncs, la CNT apoya el Comité revolucionari, amb membres de Esquerra Republicana de Catalunya, per formar el govern provisional. No es van enviar delegats en aquest Comitè Provisional, però una comissió integrada per Pestaña i Sanmartín es mantenien sempre en contacte mentre durés el període revolucionari. No únicament els sectors més moderats adquirien aquestes actituds. En una altra ocasió un militant del Sindicat de la Madera al Comitè Nacional, molt crític amb els reformistes, a rel del moviment de Fígols assisteix a una reunió amb els “federal” que es comprometien en principi a “anar al moviment”: “dice que estos señores invitaban o buscaban ponerse en relación con alguien y que él creyo importante acudir porque sabía que podría obtenerse algo de ellos y que en momentos tan difíciles creyo aceptable enterarse.”Més tard es criticat aquest fet pel conjunt del Comitè Nacional. (Acta de la reunió plenària de la Federació Local de Barcelona, 19 de març de 1932.)

12. El Comité Nacional de la CNT va coordinar conflictes revolucionaris per solidaritat com el que es preten iniciar després de la insurrecció de l’Alt Llobregat, o durant la vaga de la telefònica, o de caire més propiament polític com el moviment previ a la caiguda de la dictadura el mes de novembre i desembre de 1930. (Veure VEGA, op. cit., p.172)

13. Segons l’article 10 dels Estatuts del Comitè Nacional de la CNT de l’any 1930, el

Comitè es renovaria cada any després de celebrar-se el Congrés de la Confederació, on s'acordava el lloc de residència del pròxim comitè.

14. Així doncs en un Plé Nacional de Regionals celebrat a Madrid el 24 d'octubre de 1933 es debatiex entorn quina ha de ser la línia de CNT i si s'accepta la redacció existent. També es discuteix entorn a la financiació de la revista AIT a Espanya.

15. Els Estatuts així ho assenyalaven anteriorment a l'apartat 3er de l'article 1er: "Mantener relaciones con las Federaciones de los demás países para la ayuda mutua, en casos de necesidad y para la común inteligenciación que conduzca a la emancipación total de los trabajadores de todo el universo."

16. Amb data 24 d'octubre de 1936 el Comitè Nacional envia un comunicat on pregunta als sindicats sobre la necessitat d'una composició mixta del Comité Pro-Presos CNT-FAI a partir d'aquell moment.

17. En aquest sentit a l'ordre del dia del Ple Nacional de Regionals de 23 d'octubre de 1933 apareix un punt que contempla l'actitud que es devia adoptar enfront els firmants del manifest trentista i s'avança per a ser discutit si la proposta reformista deu tenir-se en compte o no en l'ordre del dia del pròxim ple.

18. En l'ordre del dia del Congrés Nacional de 5 de maig de 1931 apareixia el punt: estructuració a base de federacions de indústria.

19. Durant el període de guerra es celebra un Ple Nacional de Regionals que posa de nou en marxa l'estructuració a base de federacions nacionals de industria, i a on no es busca l'aprovació de l'estructuració a base de federacions, sinó que es posa a discussió la forma de dur a terme la remodelació una vegada elaborats els estudis sindicals necessaris. (Ple Nacional de Regionals de març de 1937).

20. A l'assemblea del Sindicat Textil i Fabril de Barcelona el 7 d'abril de 1936 el Comitè Nacional planteja el tema de l'Aliança Revolucionaria entre organitzacions sindicals, perquè els sindicats opinin sobre aquesta possibilitat i sobre com actuar en la situació política-social del moment i les reivindicacions que deuen demanar-se en primer lloc.

21. Enfront l'anàlisi dels fets de maig, el Comitè Nacional proposa "retornar los compañeros de los centros oficiales y campaña de propaganda a la opinión pública. Los compañeros se reintegren en los sindicatos "Informe presentado a los sindicatos, previa a la discusión de esta cuestión en un Pleno Nacional.(Reunió del Sindicat Metal·lúrgic de Barcelona 20 de maig de 1937).

22. Tal com ho reflexa l'acta del Ple de Sindicats de Barcelonade 6 de febrer de 1932 on el Comitè Nacional comunica que el dia 21 "ofrece cursar órdenes oportunas para extender el movimiento a toda España" en una reunió conjunta amb el Comitè Regional, la Federació Local de Barcelona i delegacions de Figols- Cardona, més el secretari de la local de Manresa, i que a continuació "salieron los delegados para ponerse en contacto con las regiones de España (...) para pulsar la situación en sentido nacional (nos debemos a toda España), pues tiene conciencia de su grave responsabilidad."

23. Ple local de Sindicats de Barcelona de 15 de maig de 1933.

24. Entrevista a Macario Royo

25. Entrevista a Macario Royo

26. Ple de militants del sindicat únic de la Metal·lúrgia de Barcelona de 20/5/1937, on es decideix no consentir la transformació del Comitè Nacional en comitè executiu.

27. Entrevista a Sebastià Clàra.

28. En moltes ocasions s'al·ludeix a la premsa confederal, concretament Solidaridad Obrera, dins de les reunions sindicals. Sempre es tracta aquest tema per indicació del Comitè Regional o Federació Local i degut a que formava part d'un dels punts dels ordres del dia del Ple Regional a celebrar. Entre d'altres els temes a tractar van ser: nomenar càrrecs de redactors de *Solidaridad Obrera* (Sin. Tex.11/10/31). Tractar entorn al seu déficit crònic(Tex 4/1/32). O entorn a la seva línia o contingut "mejorar Soli como diario revolucionario "(Arts Grafiques 18/12/36), "Responde Soli al momento actual, le falta esencia libertaria y muchos artículos parecen escritos por quien no conoce nuestras doctrinas" (Metal.lúrgia: Reunió de Junta i militants 3/2/1937)

29. Així doncs al Ple Local de sindicats de Barcelona de 24/10//33 el Comitè Regional manifesta que "hay que tener en cuenta que el diario es de la región y que sin embargo Barcelona lo absorbe casi todo."

30. *Solidaridad Obrera* passa a dependre exclusivament del Comitè Regional a partir d'un acord del Ple Regional dels dies 2-4 d'agost de 1931 on es va aprovar que el Comitè Regional supervisaria l'orientació del periòdic que havia de ser el portaveu dels principis i finalitats revolucionàries o anàrquiques de la CNT

31. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 12/6/1932 on es proposa un referendun al Sindicats per acordar la seva suspensió.

32. El Comitè Regional convoca per exemple actes massius antielectorals a l'Stadium de Barcelona (Ple Local de Sindicats de Barcelona de 24/10//33).

33. Aquesta necessitat de propaganda era també coberta, segons J. Peiró, per les agrupacions específiques: "Las agrupaciones específicas no son selecciones profesionales, sino núcleos de individuos unidos por el nexo de la afinidad en aspectos diversos y del afán de cultura y de formación espiritual para la propaganda y debe ser la fragua en que se forjen los orientadores de las masas proletarias y los adalides de la transformación fundamental de la sociedad." (op. cit. p.144).

34. Segons el *Manual de Militante* el orador era " el tipo más brillante y complacido de cuantos sirven a la organización (...) ha de serlo en un doble aspecto de la creación espiritual y en la interpretación de sus propias o ajenas concepciones(...). El caso es hacerse comprender exactamente con poesía"(op. cit. p. 32)

35. Com exponent d'aquesta preocupació del Comitè Regional de Catalunya es planteja fer campanyes d'agitació pels presos i també tractar el tema de l'atur forços per portar el problema al carrer(Ple Regional 4.1.32)" reparto sello CPP";(Ple Local de Barcelona 12.6.32);" paro forzoso", com a punt de l'ordre del dia del Ple de Tarrassa. discutit a la Assemblée Textil de 21/12/32.

36. Per a elaborar les ordres del dia dels plens, tal com ho exposa Sebastià Clàra, es feia " a base de quan hi havia una proposta de sindicat que tenia característiques prou convenients per ser discutida, llavors els Comitè Nacional ho enviava a les Federacions Locals , i les Federacions Locals als Sindicats i havia reunions generals en els Sindicats i es prenién acords referents a aquestes qüestions i aleshores es portaven al Ple Nacional o Regional".

37. Sempre posteriorment a la celebració d'un Ple o Congrés els Comitès corresponents emetien un informe sobre els temes més importants a tractar, com per exemple al Ple Nacional de Regionals (5/10/32), al Congrés Nacional de Madrid (4/10/31), al Ple Regional de Catalunya (8/1/32).

38. A l'ordre del dia del Ple regional de 11/10/1931 es planteja com deuen ser les

formes de votació: per adherents, proporcionals...etc.

39. Així doncs el Comitè Nacional consulta als sindicats de Barcelona la data i el lloc de celebració del Congrés Nacional ordinari (Ass. tex. 11/10/31), i en una altra ocasió el Comitè Regional l'oportunitat o no de la celebració d'un Ple Regional (9/1/32).

40. Com quina estratègia adoptar enfront de la repressió, ordre del dia del Ple Regional de 31/7/31: "Qué actitud adopta la organización obrera ante la represión."

41. A l'ordre del dia del Ple Regional de 18/6/31 es tracta la implantació de les federacions de indústria, més tard en un Ple Regional de Sindicats Textils s'anomena el Comitè de Relacions Industrials (Ass. Sindicat Textil i Fabril de 5.10.33). De fet no es creen les federacions d'indústries aprovades en un Congrés Nacional, perquè no existeix la voluntat política de dur-les a terme: la ponència que es crea per estudiar la seva aplicació no arriba a acords i decideix disoldre's. A partir d'aleshores cap Comitè de relació presiona perquè es torni a anomenar una altra ponència, perquè de fet no estan interessats en la instauració de les federacions. (Ple de la Federació Local de Sindicats de Barcelona de 10 d'octubre de 1933). Ja entrat el període de guerra es torna a reiniciar el tema aquesta vegada per aplicar-les. Al Ple Regional de març de 1937 s'aprova la forma en que es durà a terme la seva implantació.

42. Al Ple Regional de 12/12/32 es tracta el punt: "Los sindicatos de Sabadell, el Comité Regional y la organización". I abans del Congrés de Saragossa, el Comitè Regional envia un comunicat sobre si deuen assistir o no al Congrés els de l'oposició.

43. Aquesta era una pràctica habitual a tota la Confederació, preparar informes detallats sobre el tema que s'anava a tractar. En d'altres nivells de l'organització, la secció sindical- també es donava la formació de ponències o comissions d'estudi, però per temàtiques que afectaven únicament l'àmbit de la secció.

44. Es tracta l'estructuració sindical a partir de les directrius del Comitè Regional que va marcant el ritme d'implantació: "Conveniència de la creació d'un Consell d'Economia Confederal" (Arts Gràfiques Junta més militants 14-12-1936; Metal·lúrgia, Junta més militants 18-12-36; Alimentació, Junta 28-12-36). "Estructuración dels sindicats en sindicats de industria ¿cómo llevarlo a cabo?" y "hacer asambleas para que sea más federativo" (Metal·lúrgia, junta més militans 24-1-1937 i Arts Gràfiques, 29.1.37). Més tard "Estudio de los dictámenes del Consejo de Economía Confederal, Consejo Regional de Economía, Consejo Nacional, Consejo de Ordenación y Estadística en cada concentración industrial, etc..." (Metal·lúrgia reunió de junta 30-1-1937).

45. Una sèrie de decisions es van adoptar durant la guerra pels comitès i es van presentar posteriorment en els plens: col.laboració ministerial (Ple Nacional de Regionals de 18.10.36 on s'aprova la participació ja vigent. El Ple Regional de Sindicats de Catalunya de 24/9/1936 es limita a sancionar un fet ja consumat; el Decret de col.lectivitzacions es tracta als Sindicats Únics una vegada ja promulgat, a principis de novembre de 1936 (Met 2/11/36 Ass. Gral, Arts Gràfiques 4/11/36); Decrets Financers d'en Tarradellas: Crítiques als mateixos i a la seva acceptació per part de la representació de la CNT a la Generalitat, una vegada ja han estat promulgats (forma part d'un ordre del dia d'un Ple Local de Sindicats de Barcelona de 23/1/37).

46. J. Perrats referint-se al fet que la soberania radiqués sempre en les assemblees de treballadors dels sindicats o grups d'afinitat, deia: "Este sentido de recta interpretación federalista, de sabor vernáculo sufrió una brusca mutación desde el principio de la etapa revolucionaria (...) se justificaba esta alternancia de las normas orgánicas por el giro ex-

cepcional de las circunstancias, las cuales exigían una mayor agilidad en las decisiones y resoluciones, o sea una renuncia necesaria al farragoso trámite federalista que opera desde abajo a arriba”. PEIRATS, op. cit, T.I p.264.

47. Com remarca Sebastià Clàra: “Ara amb una situació especial com la que hi havia a la guerra els plens tenien les mateixes atribucions que els congressos. Perquè no hi havia pas temps ni necessitat d’establir ordres del dia per enviarlos als sindicats i que els sindicats els distribuïssin, els discutissin, les coses eren urgents i precipitades que es buscava sempre la màxima rapidesa per totes les resolucions que s’havien de pendre...” De fet a la República tampoc es celebren amb freqüència congressos, per les temporades de irregularitat en que viu la Confederació. Recordem que de 1931 a 1936 només es celebren dos.

48. Polèmica sobre el Comitè Regional de Catalunya resident a Barcelona i el Comitè Nacional, residint a València. Al Ple Nacional de Regionals de 2.8.38 es constata “cierta tirantez que hay con Cataluña por problemas orgánicos con el Comité Nacional. No interesa que se mermen prerrogativas de los gobiernos autónomos. Podríamos estar en él más adelante”. Al Ple Nacional de Regionals de 15 d’octubre de 1938 el Comitè Regional de Catalunya impugna al Comitè Nacional perquè aquest no ha demanat informes al Comitè Regional abans de redactar un informe i, per conseqüent, retira el seu delegat dins del Comitè Nacional. Aquest informe comportava l’acceptació del Decret de Justícia que passa a dependre del Fuero militar i disminueix l’autonomia catalana.

49. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 10/1/1932.

50. Ple de Sindicats de Barcelona de 29 /4/1933/. Sebastià Clàra afirma entorn aquest tema;” ... Particularment els sindicats durant la guerra no van tenir actuació perquè tot era competència de tipus general i els sindicats cadascun haurien tingut un criteri diferent i no hi hauria hagut manera d’entendre. Per abreviar els problemes i resoldre amb rapidesa les qüestions era sempre el Comitè Nacional, i si era aquí, a Catalunya el Comitè Regional”.

51. A la pregunta de si existeix ambient per la declaració d’un conflicte de Luz y Fuerza, en un Ple Local de Barcelona el 3/11/33 es contesta “ El Comitè Regional lamenta que la FL no se haya interesado más por el conflicto diciendo que ellos ya lo estudiaran notificando que en la región hay un ambiente favorable para la huelga.”

52. Tal com exposa l’acta del ple local de 6/2/1932 en el cas de l’aixecament de l’Alt Llobregat s’havien reunit a Barcelona el CN,el CR i el CL de Barcelona i les delegacions de varios sectors de Barcelona. El Comitè Regional decideix fer seu el moviment davant el fet consumat.

53. Cita corresponent a l’entrevista de Sebastià Clàra. A més en el Ple Local de Barcelona de 23/11/33,el CR enfront el resultat de les eleccions comunica que “se dé a los Sindicatos la consigna de que si algún sector político se lanza a la calle hay que ir a la revolución”. Ja anteriorment el CR, en el cas de l’extensió del moviment revolucionari de Fígols, convoca a totes les comarcals per conèixer la seva actitud al respecte. (Ple Local de 10/3/32)

54. Entrevista a Joan Saña

55. Entrevista a Joan Saña.

56. Entrevista a José Mira

57. Relació de Plens Locals de Sindicats de Barcelona que hem pogut consultar les seves actes directament : 24/10/31, 7/11/31, 25/11/31, 29/11/31, 27/12/31, 28/12/31, 30/12/31, 10/1/32, 18/1/32, 5/2/32, 7/2/32, 8/2/32, 10/2/32, 4/3/32, 7/3/32, 10/3/32, 18/3/32, 25/

3/32, 17/4/32, 15/5/32, 12/6/32, 24/10/32, 3/11/33, 19/11/33, 23/11/33.

58. Per exemple en el Ple local de 29 de novembre de 1931 el Ctè. Regional comenta la manca de diners en el Comitè Pro-Presos per “falta de pago de las comarcales”.

59. La Federació Local es cuidava de demanar i seleccionar els militants oradors que enviaven els sindicats quan devia fer-se una determinada campanya (Ple Local. 29 de novembre de 1931). En quant a la premsa confederal el Comitè Local posava a discussió als plens locals la situació deficitària de Solidaridad Obrera (Ple Local de 24 de novembre de 1933 o Ple Local de 28 de desembre de 1931):“ *Solidaridad Obrera* no cubre porque los sindicatos no cumplen.” Aquesta situació precària deriva poc temps més tard en una situació dramàtica quan “ la Federació Local insta para que ponga a referéndum de los sindicatos la necesidad de suspender su publicación.” (Ple Local de Sindicats de Barcelona 12 de juny de 1932).

60. Entrevista a Sebastià Clàra i E. VEGA, op. cit. p. 203.

61. Habitualment arribaven les ordres dels dia dels plens regionals o locals a les reunions sindicals dos, o com a màxim tres dies abans. Per exemple l'ordre del dia del ple Regional a celebrar el dia 11 d'octubre de 1931 es discuteix a una assemblea general del sindicat textil i fabril al Cine Montanya el dia 9/11/1931.

62. Campanyes a dur a terme per la suspensió governativa de *Solidaridad Obrera* (Ple local de Barcelona 18/1/1932) o per les detencions fruit de l'aplicació de la Llei de defença de la República (Ple local de Barcelona de 7/11/31). Manifestos a difondre per sensibilitzar l'opinió pública entorn a la clausura dels sindicats (Ple local Barcelona de 4/3/32) o declarant un atur de 24 hores si surt el vaixell Buenos Aires amb els deportats del moviment de Fígols. (Ple Local de Sindicats de Barcelona de 8/2/32). Campanya antielectoral el mes de març de 1933, etc, etc.

63. Reestructuració sindical després del Congrés Nacional de Madrid que no es dur a terme perquè la ponència d'estudi sobre com conduir-la i coordinar-la per la Federació Local no arriba a tenir una postura homogènia i acorden disoldres. Veure nota anterior nº41.

64. Als Plens locals de Barcelona celebrats el 3 de novembre de 1933 i el 19 de novembre del mateix any es sancionen conflictes declarats. El mateix succeeix el 24 d'octubre de 1931 quan es recomana que no s'extengui a art rodat el conflicte declarat pel sindicat de transport. Es recaba solidaritat en d'altres sindicats mitjançant la celebració d'un ple local; en els plens locals de 29 /4/33 i 19/11/33, en ocasió de les vagues generals del ram de la construcció i el transport respectivament. (Per més informació veure E. VEGA ,op. cit, p. 400 i següents.)

65) És a dir que no utilitzessin la legislació laboral republicana per aconseguir les seves reivindicacions, transgredint el principi confederal de l'acció directa.

66. Com es fa als plens locals de Barcelona de 12/1/32, 8/2/32, 4/3/32, 25/3/32, 24/10/33, etc...

67. Com per exemple tractar quina postura tàctica deu adoptar-se enfront l'actitud represiva de les autoritats, la prohibició d'un mitin, la política desplegada pel governador civil Anguera de Sojo, les detencions per la llei de Defença de la República, les repercussions dels moviment de Fígols., etc..

68. Així doncs el 18 de gener de 1932 la Federació Local proposa al Comitè Regional que “haga trámites para llevar la protesta a Madrid”, o el 8 de febrer de 1932 es demana al Comitè Regional i al Comitè Nacional que “hagan un comunicado de huelga general de 24

horas en toda España.

69. Com quan, per exemple, enfront la convocatòria d'un atur general s'aconsella als Sindicats Únics la realització d'assemblees generals o de militància, comissions de secció o barrades per tractar aquesta lluita (Ple Local 24 d'octubre de 1931). En una altra ocasió es comunica als sindicats únics la proposta de fer actes públics per protestar per les arbitriarietats comeses (Ple Local de Sindicats de Barcelona de 12/1/32) o en un altra moment es proposa tractar a reunions de militants dels Sindicats Únics el tema sobre si és convenient passar o no a la clandestinitat. (Ple Local de Sindicats de Barcelona de 25/3/32)

70. En el cas de José Mira es critica l'actuació del secretari del Comitè Regional durant els aconteixements que segueixen als fets de Fígols, quan en realitat s'està censurant la postura adoptada per un sector de la Confederació respecte a les tàctiques a seguir en les lluites durant la República: lluita més centrada en reforçar el sindicat i enfocada a lo laboral o lluita revolucionària. Un altra exemple seria el del militant Joan Cortés dels Sindicat Fabril i Textil que es inhabilitat per tenir càrrecs amb l'argument de conducta impropia, sanció que seria anul·lada una vegada el seu comportament " sea digno del aprecio de los trabajadores". Aquesta inhabilitació tan ambiguament justificada es deu, en realitat a la signatura d'aquest militant del "Manifest de la Metal·lúrgia de Manresa" de clara orientació trentista. No obstant en aquesta assemblea no es discuteix sobre les arguments que hi ha darrera de les postures enfrontades.

71. Com per exemple en l'àmbit de les lluites laborals amb el fracàs del conflicte del Transport (Ple local de Barcelona, 22/11/31), o el mateix conflicte que es reinicia el 29/11/33), o entorn a l'oportunitat de la vaga de Llum i força (Ple Local de Barcelona de 31/11/33). També el moviment de Fígols posa a discussió amb la posterior clausura dels sindicats, quina es la millor estratègia a seguir, discussió que es perllonga entre els mesos de març i abril de 1932.

72. A rel d'una proposta del Sindicat de Fusta, que es acceptada al ple local de 17 d'abril de 1932, es decideix que " la Federación Local tiene potestad para determinar en este aspecto" és adir d'anomenar en un ple local els càrrecs de secretari i tresorer del Comitè Regional. Alguns sindicats en aquest ple s'oposen però, finalment, s'anomenen aquests càrrecs, als que també s'afegeixen dotze càrrecs més de delegats adjunts al CR, que escolleixen sense que tots els delegats sindicals al ple portin acords al respecte.

73. El tractament per exemple del Decret de Movilització de Milícies (Ple Local de Barcelona de 30/10/36), Decret Municipal Ajuntaments (Ple Local de Barcelona de 30/12/36), Decrets financers de Tarradellas (Ple Local de Barcelona de 23/1/37), Decret disolució Patrulles de Control (Ple Local de Barcelona de 15/3/37) i Decret de Municipalització de la Vivenda (Ple Local de Barcelona de 13/3/37).

74. Les situacions delicades es tracten als següents plens: Pugna Ctè. Proveïments de la CNT i Unió de Rabassaires (Ple Local 12/11/36), Personalitat del Comitè de Defensa (Ple Local 27/11/36), Control de les armes, rivalitat entre el Comitè de Defensa i els sindicats (Ple Local 21/12/36), Deuta municipal Ajuntament (Ple Local 1/1/37), Aliança revolucionària CNT-UGT Ple Local 27/1/37), etc..etc...

75. Els plens sobre organització de la vida econòmica foren entre d'altres: "¿Socialización? ¿cómo llevarla a cabo en los lugares de producción?" (Ple Local 2/8/36). Acceptar o no els decrets de la Generalitat en materia de treball (Ple Local 8/8/36), Respecte a la petita propietat (Ple Local 24/10/36), Creació del Consell Confederal de Economia Control i Estadística (Ple Local 15/12/36), Jornals col·lectivitacions i Borsa de Treball (Ple Local

16/1/37), "Socialización forma en qué ir" (Ple Local 28/3/37).

76. L'aspecte més tractat fou com implantar els sindicats de indústria, és adir com remodelar les seccions, fusionant-les o integrant-les inclòs a un altre Sindicat d'indústria a partir d'una nova lògica organitzativa. Així doncs el 30 de gener de 1937 es celebra ja un Ple Local en el que es discuteixen els dictamens sobre l'estructuració dels Sindicats en Sindicats d'Indústria.

77. Ja des dels primers dies als plens locals es tracten aspectes que es refereixen directament a la guerra: Necesidad de control directo de la organización de nuestras milicias armadas, Retribución de las mismas, Situación de los parados (Ple local 30/7/36), Mobilització ciutadana de 18 a 50 anys i Racionament dels proveïments (Ple Local 5/11/36), Subministrament al front (Ple Local 12/11/36), Cobrament de les milícies (Ple Local 26/11/36), Millor subministrament a laciutat (Ple Local 27/11/36), Mutua Confederal, Control Hospitals i repartiment dels proveïments per necessitat de racionament (Ple Local 17/2/37), Creació Cté. Pro-Heridos (Ple Local 28/3/37).

78. Si analzem el contingut de les reunions sindicals comprovem com en moltes d'elles quan es discuteix sobre els decrets, aquests ja han estat aprovats pels comitès governamentals. La militància, al discutir-los, aludeix a la responsabilitat dels militants confederals integrants del Consell de la Generalitat, per no haver-se oposat a la seva promulgació, sobretot sense abans informar a la resta de l'organització. (Veure reunió de militants de la metal.lúrgia de 21/1/37, on es polemítza entorn als decrets financers de Tarradellas i la reunió de militants de març de 1937 on es discuteix sobre els Decrets d'Ordre Públic.

79. Acta del Ple Local de Barcelona de 5 de febrer de 1932.

80. Acta del Ple Local de Barcelona de 7 de març de 1932.

81. Acta del Ple Local de Barcelona de 29 d'abril de 1933.

82. Ibidem.

83. Acta del Ple Local de Barcelona de 5 de febrer de 1932.

84. BORDERIAS, C., "Cronología de una insurrección: Figols en 1932", *Estudios de Historia Social*, nº 24-25, enero junio 1983, p. 189.

85. Acta del Ple Local de Barcelona de 7 de març de 1932.

86. Acta del Ple Local de Barcelona de 10 de març de 1932.

87. Acta del Ple Local de Barcelona de 6 de febrer de 1932

88. Acta del Ple Local de Barcelona de 5 de febrer de 1932.

89. Acta del Ple Local de Barcelona de 7 de febrer de 1932.

90. La reacció enfront la Llei de Defensa de la República i l'actitud repressiva de les autoritats va ocupar el plens del període comprés entre octubre de 1931 i gener de 1932. El mes de febrer de 1932 es dedica exclusivament a qui té la responsabilitat del fracàs de Fígols. De març a juny de 1932 se centra la discussió entorn a la llei d'Associacions, que obliga als sindicats a acollir-se a la nova normativa si volen funcionar lliurement.

91. En aquest sentit enfront l'actitud repressiva de les autoritats i la Llei de Defensa de la República, es planteja celebrar assemblees generals o bé reunions de militants, comissions de seccions i de barriada (24/10/31), més tard fer una campanya d'agitació per l'atur general (7/11/31), dies més tard es segueix amb la campanya de propaganda sindical que troba dificultats per realitzar-se per la manca d'envio d'oradors per part dels sindicats (29/11/31), Mitin en contra del nou governador civil Anguera de Sojo (27/12/31) i poc temps després suspensió del mitin per destitució del governador, i llançament d'un

manifest a l'opinió pública (31/12/31). Finalment es decideix anomenar un Comitè d'acció revolucionaria a fi de mantenir-se coordinats mentre duri el boicot al funcionament normalitzat de la Confederació, que les autoritats exerceixen (10/1/32). Enfront la LLei d'Associacions, primer es vota emetre un manifest a l'opinió pública, explicant com els obliguen a portar els llibres a governació. En cas de no tenir efecte es decideix que la Federació Local dimiteixi(4/3/32) i passar a la clandestinitat (Ple Local 18/3/32), després que les assemblees dels sindicats ho decideixin (25/3/32). S'acaba en realitat presentant instàncies per a la reapertura dels sindicats, al no passar-se a la clandestinitat,(12/6/32).

92. Com exemples d'aquesta actitud fluctuant: el manifest que devia llançar a l'opinió pública la Federació local i que no va fer-ho.(Acord Reunió CR, CN, FL el 18/1/32). L'actitud vacilant dels Comitès superiors entorn a la coordinació de l'extensió del moviment de Figols (Actes del Ple Local de 10/3/3). La frustrada formació de les Federacions de Indústria i Sindicats de indústria, degut a la decisió adoptada per la ponència d'estudi sobre com porta-la a terme. (Acta de la assemblea del Sindicat Textil de 5/10/33).O, per últim, i entre d'altres, la manca de convenciment que es demostra de portar a terme les amenaces formulades per sindicats i comitès, en el cas de guanyar les dretes les eleccions de 1933. (Acta del Ple Local de 23/11/33)

93. Com a mostra d'aquesta manca de fermesales són significatives les següents manifestacions: "El acuerdo de clandestinidad no ha podido llevarse a la práctica. Hay que hablar con claridad y ver si estamos dispuestos y nos encontramos en condiciones para ir a la lucha, debemos de saber si es que se cuenta con medios para dar la batalla a los burgueses y a las autoridades, diciendo que lo que se necesita en estos momentos es ir al acuerdo por parte de los Sindicatos. Sea éste el acuerdo que se quiera, pero que sea de común acuerdo entre todos y en miras al bien de la organización y estemos todos dispuestos a llevarlo a la práctica, esto es lo que entiende la Federación Local que hace falta en estos momentos. "(Ple Local 12/6/32). O un any més tard, després del guany de les dretes i enfront la promesa que havien fet de iniciar en aquest cas un moviment revolucionari, segons acord d'un PLe de Regionals de la CNT, el Sindicat de Construcció, entre d'altres exposava: "...entendiendo que la CNT no puede tomar la ofensiva, porque sería aplastada. No debemos de engañarnos y por lo tanto debemos de estudiar serenamente la situación. Insiste en que la CNT debe mantenerse a la expectativa."(Ple Local de 29/11/33) acordant-se finalment de que "la organización obrera de Barcelona debe de lanzarse a la calle cuando los hechos lo aconsejen, pero no puede aceptar la responsabilidad de iniciarlos."

Sindicat Textil i Fabril 17/4/32).

18. La coordinació de la conflictivitat des del Sindicat Únic prenia moltes formes: enviar delegats a missions específiques: com per exemple la vaga de la Vulcano, on s'envia un delegat del Sindicat de la Metal·lúrgia al comitè de vaga (20/10/33 Acta del Ple Local de Sindicats de Barcelona), fer el seguiment de les vagues de les seccions (Assemblea Sindicat Fabril i Textil 8/1/1932), amb el pressupòsit de "dar confianza a la comisión negociadora de hilados", o establir relacions de solidaritat envers conflictes aïllats d'altres empreses o localitats (Ass. textil 19 /12/1932 i 11 /4/1932).

19. Aquestes tasques les efectuaven a partir de la creació de comissions anomenades per la junta de secció corresponent, comissions que tenien la representació les diferents seccions presents en una empresa.

20. Com per exemple quan l'empresa Cementos Asland demana recolzament al Sindicat a partir de les seccions sindicals,(Calderers en Ferro, Acta de la reunió de 20/4/ 1930).

21.El sindicat Fabril i Textil estableix solidaritat amb altres localitats o empreses en lluita, per exemple La Pobla de Lillet el 9 de novembre de 1932 , Salt i Pobla de Caralt el 19 de desembre de 1932, l' empresa Dura i Falguera i Casa Martí l'11 d'abril de 1932.

22. Enfront la formació de Sindicats i Federacions de Indústries perfilaven les següents postures en el Congrés Local de Sindicats de Barcelona de 29/9/31: 3 en contra (Construcció, Fusta i Intelectuals) i 16 a favor. VEGA, op. cit. p.299

23. Veure Ib. p.290. per la caracterització de les tendències i l'augment de l'hegemonia faista a la Confederació durant 1931 i 1932 a la Federació Local i *Solidaridad Obrera*.

24. A 1936 ja existia el Comitè de Relacions Industrial de la Indústria Metal·lúrgica, Fabril i Textil, etc...

25. El mes de desembre de 1936 ja es planteja seriosament des dels comitès superiors la necessitat d'aplicar la remodelació dels sindicats d'indústria. Es crea una Ponència d'estudi i informació a cada sindicat que deu enviar quatre representants (Arts Gràfiques 22/12/36 i Metal·lúrgia 10/12/36) a una ponència central que desenvoluparà una feina per passar-se a discussió en el Ple Regional de març de 1937. Paral·lelament es comencen a crear els organismes reglamentadors de l'activitat economica; Consell d'economia Confederal (Arts Gràfiques 14/12/36, Met.18/12/36). S'envien també oradors als pobles per fer proganda de la necessitat de crear-se Federacions Regionals de Indústria (Arts Gràfiques 1/ 1/37)

26. Arts Gràfiques 20/10/36, Autòmovil 11/11/36, Arts Gràfiques 22/12/36, Metal·lúrgia 30/1/37. Les qüestions referents a productivitat eren tractades de forma més continuada i constant a les reunions de junta.

27. A una reunió àmplia amb Comitès Obrers de Control del Sindicat Metal·lúrgic de 16/8/36 es manifest "que no hay cohesión entre obreros y sindicato". A la reunió àmplia de comissions de barriada de 13/9/36 de la Metal·lúrgia s'aprova una reglamentació que contempla les normes a seguir i, posteriorment, el 23 d'abril de 1937 es decideix que el sindicat intervingui a les fàbriques per orientar i fiscalitzar l'aplicació de les col·lectivitzacions. En una altra reunió de la Metal·lúrgia el 5 de febrer de 1937 es constaten anomalies en el funcionament dels Consells d'empresa, s'insta perquè les seccions reclamin el compliment de les normatives establertes. La unitat de criteris sobre com enfocar la col·lectivització la donava la Secretaria de Treball Collectiu. Aquesta secretaria redactava

fulles d'instruccions per a la seva difusió a les empreses (Arts Gràfiques 13/11/36).

28. El sou a assignar als antics burgesos fou un tema que puntualment apareixia a la taula de discussió; ingresos pequeños burgueses (Metal.lúrgia 6/10/36, "enviar circular pidiendo respuesta", "asunto burgueses" (Arts Gràfiques 22/10/36). El 21 de febrer de 1937 al sindicat d'Arts Gràfiques i, per extensió, a tots els demés es constata que encare no s'ha resolt el tema dels burgesos i es decideix donar un plaç per si s'aprova un Decret, en cas contrari es decideix fixarlo en un 50% més del sou màxim dels treballadors.

29. Diferencia sous milicians (Arts Gràfiques 15/11/36, Metal.lúrgia 25/11/36, Arts Gràfiques 17/11/36). Acoblament retornats de les columnes després de la militarització (Arts Gràfiques 15/1/37, Metal.lúrgia 6/2/37, Arts Gràfiques 16/2/37, Metal.lúrgia 27/5/37)

30. Hospital CNT i Comité Pro-Heridos.Reunió del Sindicat d'Arts Gràfiques 13/11/36.

31. Entrevista a José Mira

32. Reunió de junta amb comissions de barriada: a la República es realitzen en el moment de la reorganització sindical després de períodes de clandestinitat. "Cada sección nombre compañeros para componer comisiones reorganizadoras de las barriadas" (Calderers de Ferro 29/9/33). A la guerra: a rel de la posada en marxa de les col·lectivitzacions industrials. per exemple a la Metal.lúrgia trobem les següents convocatòries: 27/9/36, 3/11/36, 6/11/36, 25/11/36, 27/11/36, 15/1/37 i 5/2/37.

33. Orientació de les incautacions, coordinant comitès obrers de control i 9 Sindicats (16/8/36 Metal.lúrgia). Recomenacio a seguir els Comitès Obrers de Control, incautació CNT-UGT 13/9/36, Decret de Col·lectivització una vegada ja aprovat (Metal.lúrgia 4/11/36, Arts Gràfiques 5/11/36)

34. Estructuració dels Sindicats en Sindicats de Industria (Metal.lúrgia 10/12/36), Interproyecto Consejo de Economía y acoplamiento industrial (Metal.lúrgia 18/12/36), Nous dictamens, Serveis Publics, Sindicat Ensenyança (Arts Gràfiques 3/2/37).

35. Entrevista a Antonio Costa.

36. La freqüència de realització de plens de militants durant la guerra va ser setmanal. Durant la República també es manté la mateixa periodicitat.

37. Entrevista a José Mira.

38. Entrevista a Francisco Vera.

39. Entrevista a Manuel Terol.

40. Entrevista a Antonio Turón.

41. Entrevista a Joan Saña.

42." al contrari sempre son minories.." (Entrevista a Joan Saña)

43. Relació d'assumptes tractats en reunions de militants del sindicat textil i fabril: nomenament d'Anguera de Sojo, Suspensió governativa de *Solidaridad Obrera*, actuació del secretari del Comitè Regional en el moviment de Fígols José Mira, sortida del vaixell dels deportats pel moviment i resposta de l'organització, dimissió governador civil, Cel·lebració del Ple de Sabadell, actitud enfront el tancament dels sindicats per part de Governació, etc..

44. L'únic ordre del dia d'un Ple Regional que durant la guerra es planteja en una assemblea del sindicat metal.lúrgic va ser el que tractava l'adaptació del Sindicat Únic en Sindicat de Indústria. Aquesta transformació organitzativa de l'organigrama de la Confederació implicava la necessitat que el conjunt dels associats que volguessin assistir a una assemblea s'assabentessin d'aquest tema i ho ratifiquessin amb el seu vot

(Metal.lúrgia 20/1/37, Arts Gràfiques 29/1/37).

45. Entrevista a José Mira.

46. Entrevista a Antonio Turón.

47. Entrevista a Antonio Turón.

48. Entrevista a Josep Costa Font.

49. Reunions en les que es tracta la reacció a seguir enfront determinades situacions políticosocials: LLei defensa de la República, (7/11/31), Clausura dels sindicats 24/10/31, Campanya de proapaganda contra represió governamental (29/11/31) Anguera de Sojo, enfront nomenament estratègia a seguir (27/11/37), suspensió governativa *Solidaridad Obrera* (18//1/32) Repercussions moviment Fígols (5,7,18 /2/1932 i 10/3/1932) Situació de Barcelona enfront la clausura dels sindicats paper de la LLei d'Associacions (15/5/32).

50. Anàlisi del conflicte del Transport, fracàs i tornada al treball,(Ass. Fabril i Textil 23/11/1931), Actuació del Sindicat de la Fusta en conflictes que afectaven al Sindicats de la Metal.lúrgia (Ass. textil 24/10/1931). Extralimitació en els conflictes per l'actitud d'alguns sectors que acudeixen a la Delegació Regional del Treball per arribar a un acord: " Reafirmarse en las tácticas de acción directa" (4/1/32 Asamblea Sindicat Fabril i Textil).

51. Sobretot al voltant de la LLei d'Associacions de 8 d'abril de 1932.

52. Entorn al moviment de Fígols no es planteja un debat sobre l'oportunitat estratègica d'un moviment revolucionari que s'inicia de manera aïllada, ni sobre el suport ideològic dels que el sustenten i dels que s'oposen a una actuació d'aquest tipus, sinó que únicament es polemiza sobre l'actuació d'un membre del Comitè Regional que no va reaccionar amb la necessària contundència per coordinar el moviment. En realitat es sanciona l'actuació d'aquest membre pròxim a la tendència trentista, José Mira, perquè malgrat no oposarse, ni anar en contra del moviment, no té una actitud alentadora. En el mateix sentit no es discuteixen els Manifestos de Manresa, de clara intenció trentista, sinó l'actitud del militant Cortés : decidint inhabilitarlo "hasta tanto su conducta no se haga digna del aprecio de los trabajadores" (Asamblea Textil 3/3/33).

53. En el Ple Local de Sindicats de Barcelona, que es va celebrar el 17 d' abril de 1932, es va tractar el tema de la celebració del Ple de Sabadell. Estaven d'acord en que es celebrés els Sindicats d'Arts Gràfiques, Vidre, Serveis públics, Mercantil i Petroli. En contra els sindicats de Fusta, Química, Pell, Fabril i Textil, Alimentació, Automòvil i Ferroviari. Per últim el Sindicat de Barbers proposava aplaçar-lo per discutir en els sindicats. Després del debat corresponent s'aprova la proposta del Sindicat de la Fusta que argumentava que, donada la clausura dels sindicats de Barcelona i el caire delicat de l'ordre del dia que devia tractar-se al Ple de Sabadell ,no podia discutir-se amb amplitud, per tant es proposava un aplaçament d'un mes. Mesos més tard, el 9 de novembre de 1932, el Sindicat Fabril i Textil de Barcelona acorda que no té raó de ser la celebració del Ple, i que, encara que d'altres sindicats hagin decidit que se celebri, ell no participarà.

54. Per exemple durant la República tenim constància de que es nomena el delegat del Sindicat Fabril i Textil al Comitè Regional en una reunió de militants previament a la celebració del ple local de sindicats de Barcelona de 24/10/31. També va ser el cas del Secretari i Tresorer del Comitè Regional per dimissió d'aquests càrrecs el 17 d'abril de 1932 i al Ple Local de 15 de maig de 1932 es nomenen els càrrecs de tresorer i comptador del Comitè Regional, sense que tots els sindicats portin un criteri ja elaborat. El mateix succeeix amb els 12 delegats adjunts al Comitè Regional. Durant la guerra aquest sistema d'elecció mitjançant reunions de militants ja s'amplia totalment es nomenen en aquestes

els delegats de Comitè Regional, de Federació Local, delegats als plens sindicals, etc...en reunions o bé de militants, o bé de seccions i barriades o de juntes de secció. (Metal.lúrgia 6/10/36, 27/11/36, 15/1/37, 15/2/37, 26/2/37, 22/1/37, 20/5/37, Arts Gràfiques 5/11/36, 13/11/36, 11/12/36, 29/12/36, 2/2/37)

55. Els Decrets que es van tractar en reunions de militants varen ser; Posició enfront el decret d' entrega d'armes (Arts Gràfiques 30/10/36), Municipalització de la vivenda (A.G/ 24/11/36), Decrets financers de J. Tarradellas (A.G. 22/1/37, Metal.lúrgia 22/1/37), Decret de Col.lectivització i Control Obrer (Metal. 5/11/36, A. Graf.4/11/36). Decret desaparició Patrulles de Control (Met. 11/3/37)

56. També es va tractar les situacions difícils per les que atravesava l'organització, com la polèmica entre el Departament de Proveïments i la Unió de Rabassaires (Ats Graf. 27/ 11/36, Met. 12/11/36), Pugna amb el PSUC (Met. 3/2/37), La dissolució de les patrulles de control (Met. 13/3/37), Anàlisi dels fets de maig (Met. 20/5/37).

57. Com l'estratègia a adoptar a la guerra, que es planteja immediatament després dels fets de maig. Abans es dona una acceptació de les decisions adoptades pels Comitès superiors, (Comitè Regional i Federació Local), i no es posa en dubte la seva necessitat. La davallada producte dels fets de maig obra la discussió entorn a l'estratègia col.laboracionista inicial. (Arts Gràfiques i Metal.lúrgia 20/5/37).

58. Reunions de militants i comitès obrers de les fàbriques de Metal.lúrgiques. 16/8/ 36, 13/09/36, 27/9/36, Arts Gràfiques 18/10/36 per tractar el funcionament i els reglaments de la nova economia, reunió de militants per aprofundir en la socialització (Arts. Gràfiques 10/1/37 "Necesidad y forma de realizarla", 17/1/37, Met. 28/4/37).

59. Reunions de militants Met. 24/1/37, Arts Gràfiques 29/1/37, Met. 30/1/37, Arts. Gràfiques 2/2/37, Met. 20/2/37, Met. 9/4/37. on es discuteix com portar a terme la nova estructuració sindical i s'anomenen els corresponents consells econòmics i tècnics.

60. Proposta del Sindicat Fabril i Textil en el Ple Local de 15 de maig de 1932.

61. Entrevista a Ramón Sentís.

62. Entrevista a Joan Saña.

63. Entrevista a Ramón Sentís.

64. Entrevista a Pepe Mariño.

65. Entrevista a Joan Saña.

66. Es difícil mesurar l'assistència de la militància i afiliació a les reunions degut a que els confederals tenien com a procediment votar per majoria o unanimitat, sense comptar els vots a favor o en contra. Les poques dades amb que disposem denoten, tanmateix, l'assistència major de militants, quan es tracten temes importants per l'activitat laboral. En aquest sentit en la reunió del Sindicat Metal.lúrgic i comissions de barriades, quasi pràcticament una assemblea general per l'amplitud de la convocatòria, en la que es tracta sobre l'aprovació del Decret de Col.lectivitzacions comptabilitzem 186 votants, (3/ 11/36). En canvi en una reunió de juntes de secció, junta del Sindicat Metal.lúrgic i militants, en que es tracten les diferències de jornal dels milicians i l'ajuda material a la guerra i la revolució, comptabilitzem 45 vots. Aquesta assistència es considerada per la taula com insuficient, avançant la manca de militància en la mateixa (26/2/37).

En un altra ple de militants de 13/3/37 al Sindicat Únic de la Metal.lúrgia, on es tractava sobre la desaparició de les Patrulles de Control es comptabilitzen 30 vots. I a un ple de militants del Sindicat d'Arts Gràfiques de 17/11/36 sobre l'ordre del dia del Ple Regional entorn la unificació de preus es comptabilitzen 24 vots.

67. Entrevista a Pepe Mariño.

68. Assemblees de caracter ordinari varen ser en el sindicat fabril i textil les celebrades el 18/7/30, 9/10/31, 8/7/32, 19/9/33, per tant, durant aquest període la Junta es renovava cada any.

69. Assemblees del Sindicat Fabril i Textil de Barcelona de 11/4/33 i 21/12/32, respectivament.

70. Assemblees del Sindicat Fabril i Textil de Barcelona de 4/10/31, 9/11/31, 23 i 28/11/32 i 6/12/32 són exemples d'actes on es discuteixen la marxa de conflictes laborals començats, com el dels tintorers o el dels contramestres i l' actitud a adoptar.

71. Assemblees del Sindicat Fabril i Textil de Barcelona de 19/2/32, 11/4/33 en el primer cas, 8/1/32, 23/11/31 i 28/11/32, en el segon, i 5/10/33 en el tercer.

72. La reorganització sindical es tracta en l'assemblea del Sindicat Fabril i Textil de Barcelona de 5/5/31 abans del Congrés Nacional. La discussió va girar entorn a l'oportunitat o no d'implantar les federacions de indústria. Es discuteix també posteriorment a l'assemblea de 18/6/31, abans del Ple Regional, i a la de 18/9/31 abans del Ple Local. Després del Congrés de Madrid s'aprova el dictàmen de la constitució dels Sindicats de Indústria a l'assemblea de 23/11/31. Tanmateix les federacions i els sindicats de indústria no es van constituir a la CNT, ajornant-se fins ben entrada la guerra. El Sindicat Textil de Barcelona no fou una excepció.

73. Aquests temes es tractaren respectivament a les assemblees del Sindicat Fabril i Textil de Barcelona de 23/11/31, 4/1/31 i 18/9/31 i 17/4/36.

74. A les assemblees del Sindicat Fabril i textil de Barcelona es projecten debats que denoten l' existència de pugnes ideològiques en varies ocasions: a les assemblees de 9/10/31, quan es demana la destitució del Secretari del Comitè Regional, 20/4/32 on es debateix entorn a l'oportunitat de la celebració del Ple de Sabadell, 8/7/32 quan es discrepa entorn a una decisió assembleària que la Junta no subscrieix, -al dir assembleària deu entendre's de militants, - o 21/12/32 on es tracta el Manifest de Manresa. A 1933 també es donen discussions similars una vegada ja s'ha materialitzat l'escisió trentista entorn a conflictes laborals en que est troben en competència amb els escisionistes (11/8/33) i 5/10/33), etc...

75. Es tracten els ordres del dia dels Plens Regionals a les assemblees del Sindicat Fabril i Textil de Barcelona de 31/7/31, 9/10/31, 4/1/32, 20/4/32, 19/12/32, 5/10/33, 8/10/33, etc...

76. Assemblea del Sindicat d'Arts Gràfiques de 29 de gener de 1937, Assemblea del Sindicat de la Metal·lúrgia de 20 de febrer de 1937 i Assemblea del Sindicat de l'Automòbil de 13 de desembre de 1936.

77. Com va succeir en el Sindicat Únic d'Arts Gràfiques de Barcelona donat que durant la guerra tracta els temes dels ordres del dia dels Plens Regionals o Locals a reunions de militants o de militants més junta amb data 26/10/36, 30/10/36, 12/11/36, 17/11/36, 1/1/37, 5/1/37, 10/1/37, 16/1/37, 19/1/37, 22/1/37, 24/1/37, 17/2/37, 19/2/37 i 21/2/37. I al Sindicat Únic de la Metal·lúrgia de Barcelona a les reunions del mateix caire de data 6/10/36, 25/11/36, 10/12/36, 15/1/37, 22/1/37, 24/1/37, 3/2/37, 5/2/37, 14/2/37, 15/2/37, 11/3/37, 13/3/37, 26/3/37, 20/5/37. I al de l'Automòbil, amb data 12/11/36. Com veiem s'intensifica la celebració de plens i els seus temes es discuteixen previament a reunions restringides.

78. Entrevista a Sebastià Clàra.

79. Entrevista a Macario Royo.

80. Entrevista a Sebastià Clarà.

81. Entrevista a José Mira.

82. D'una banda demanaven els carnets i segells a la Junta central del sindicat (Elect.13/7/30, Fund. 18/7/30, Cald Ferro 24/6/32, 6/6/32, 8/10/37), recollien cotitzacions i entregaven la quantitat recaptada (Cald. coure 30/9/31, Elect 23/5/33, Cald.Ferro 21/10/33), formaven Ctès. de control de les recaptacions i emetien estats de comptes per a fiscalitzar el possible deficit d'alguns delegats sindicals d'empresa amb la secció (Cald.coure 2/12/31). En certs casos s'havia acceptat el no poder pagar les cotitzacions perquè aquella plantilla patia reducció de la jornada laboral (Cald.Ferro 30/5/33).

83. "Todos los que tengan cargos tengan el carné al día". Recomanació efectuada el 1/4/36 en la secció de cald. en ferro.

84. Acta de la reunió de junta de la secció d'Electricites (13/7/30).

85. No constituïa una practica homogènia. Els fundidors per exemple (Reunions Fund. 8/10/30 i 30/10/30) van establir dos reunions per setmana, un dia la junta sola i l'altra la Junta amb els delegats del barri. Quinzenalment també programaven una reunió de Junta, delegats de barriada i delegats de taller (reunió de militants Fund. 19/6/31)

Els calderers en ferro establien dos reunions setmanals de junta (reunió 27/5/36) i al menys una de Junta amb delegats i comitès de taller (reunió 1/4/36), "cuando lo crean pertinente reunió de junta delegats i comités de barriada" (28/10/33), i de vegades reunió de militants (reunió 1/6/36). Els Electricistes reunió de Junta un cop setmanal, cada diumenge normalment (reunió 13/7/30) i més tard cada dimecres de setembre a les 20.30 hores (26/9/30). Per tant la reglamentació sobre la freqüència en les reunions era totalment lliure a la Confederació i depenia de la decisió que s'adoptés a cada secció.

86. "... el compañero que durante tres reuniones no se presente quedará dimitido de su cargo"(r. junta Fund. 10/11/30).

87. Tenia la potestat de decidir la convocatòria de reunions extraordinaries (Cald. coure 25/10/31), convocar als delegats de taller quan sorgien assumptes de importancia per a la vida de la secció (Cald. coure 24/10/33), sobretot en moments de reorganització o de forta conflictivitat social es devien escollir delegats de barriada (Elect. 20/7/30), tasca que després de cada període de clandestinitat es feia difícil per l'absència d'associats, i decidien quins temes justificaven la celebració d'assemblees generals (Elect.26/9/30)

88. Reunió de la secció Electricistes de 20/7/30.

89. Així doncs el nomenament dels càrrecs de la Junta en la seva totalitat o parcialment no es feia , en algunes ocasions com marcava la normativa en assemblees generals, sinó també en reunions amplies de comissions de barriada, delegats de taller (Fund. 8/7/30, Calderer en coure 17/8/32, 9/11/32, Calderer en Ferro 19/9/33), així com també el nomenament del delegat a la Junta Administrativa de la secció s'escollia en reunió de Junta administrativa (Cald.coure 28/10/31, 9/11/32, Fund. 9/9/31, Elec 3/8/30), i inclòs el delegat al Comitè de Relacions Industria (Cald. coure 20/1/32).

90. Com a exemples de l'elecció de delegats d'empresa veure les reunions d'Electricistes de 2/10/30 i 28/10/30, Cald. coure 7/10/31, 21/10/31,4/1/31. A la reunió d'electricistes s'escollia el delegat de la barriada del Clot i els delegats de Gràcia. A les reunions d'electricistes de 27/7/30 i 10/9/30 s'escollien delegats d'empresa una vegada convocats els treballadors de la casa.

91. Comunicat de la Junta Central:" de qué forma entienden las secciones de hacer la cotización."(Cald. coure 16/12/31)

92. Reunió de la junta de la secció de Calderers en coure de 9/1/32.
93. El Sindicat Únic demana delegats de les seccions per formar una ponència que estudiï les atribucions propies dels delegats de taller (Elect. 11/11/30).
94. El Sindicat Únic de la Metal·lúrgia, per exemple, demanava informació a les seccions sobre el número de cases que acceptaven les bases (Cald. ferro 27/5/30). D'altres temes que sorgien entorn a les bases serien: redactar bases per regulació de treball en una casa (Fund. 9/10/30), discutir bases d'una empresa concreta (Casa Mateu, Fund. 7/11/30), impugnar els contractes de tres mesos per incumpliment de les bases (Cald. Ferro 22/4/36), acomiadament per ser confederal, incumpliment de les bases (Cald. Ferro 22/4/36), no reconeixement bases de la metal·lúrgia per part del patró del Buque de Desguace (Cald. Ferro 2/5/36), no pagament dels aprenents d'acord en l'establert en les bases (Casa Field Cald. Ferro 13/5/36 i 27/5/36), empreses que reconeixen les bases (Casa Torres Cald Ferro 15/6/36), reivindicació jornada vuit hores dels treballadors de la secció (Elect. 27/5/31).
95. Aquest tipus de control l'hem constatat a les reunions de les seccions de Cald. Ferro 8/6/36 i 6/7/36, Calderers en coure 18/11/31, on es remarca la presència d'un lampista que treballa de calderer; "No haga algo que no sea de su incumbencia."
96. Assemblea de la secció de Fundidors de 7/12/1930.
97. En aquest sentit a la reunió de la secció fundidors de 16/7/31 s'acorda que "todas las fundiciones que hay crisis de trabajo será repartido a base de días o horas con el bien entendido que no será posible hacer turnos". A la reunió posterior de 18/9/31, la secció de fundidors informa de la creació de la borsa de treball. D'una altra banda a la secció Cald. Ferro com a reforçament de la borsa de treball es recomana a la Casa Zuazo "exigir que todos los trabajos que tenga que hacer de calderería lo encomiende a los parados de la sección (Cald. F. 18/4/36). Respecte a la trajectòria a seguir per mitigar l'atur es decideix convocar assemblees d'aturats "que den pautas a seguir a esta junta de sección"(Cald. ferro 18/4/36). Així mateix no es permetia que el que no fos de l'ofici s'apuntés a la corresponent borsa d'atur: "No se apunte a la Bolsa nadie que no justifique que sean del oficio, si no lo son que se apunten como peones." (Cald. Ferro, 1/6/36). La fiscalització de l'assignació de treballs va ser una constant, intentant evitar injustícies. En la reunió de la secció de Cald. Ferro 19/9/31 es constata que el repartiment "lo realizan los preferidos de la casa". Durant la guerra segueixen tenint cura de la borsa d'aturats. (Joieria, 30/9/36).
98. Les arbitriats laborals de tipus individual podrien ser: ajudar a companys necessitats fent subscripcions (Cald. Coure 30/9/31), cercar llocs d'acollida a malalts crònics (Cald. Coure 26/9/31), crear subsidis de viudetat (Cald. coure 11/11/31). I les col·lectives lluitar contra l'exigència d'un burgès de que portessin el contracte laboral firmat per les autoritats governatives (Cald. Ferro 31/10/33), o vigilar l'acceptació de la borsa de treball: "comisión a entrevistarse con patronal para que esté informada de que aceptó la bolsa de trabajo." (Cald. Ferro 9/5/36), "Comisión que se destaque y trate este asunto (Elect. 20/5/36).
99. En cas d'actuació d'un treballador com esquiol s'el sancionava sense permetral treballar. (Fund. 16/7/31). Es controlava que no es fessin més de 10 hores de treball diari (Fund. 23/10/30). No es treballés a preu fet "que ningún camarada realice estos trabajos aprovechando esta ocasión para que en su lugar sean reemplazados por los que se hallan en paro forzoso." (Cald. Ferro 29/6/31). S'enviaven comissions per impedir que es reforcés el personal d'una empresa amb molta feina amb el personal d'una altra empresa (Cald. Ferro 24/6/31). Vigilar que no es treballi amb tanta intensitat per donar cabuda als parats (Cald.

Ferro 9/8/33). “Marín hace un llamamiento a todos los compañeros fundidores para que cada uno lleve su grano de arena a la Organización, ya que existen problemas de gran trascendencia, como es el trabajo, el destajo, la falta de cumplimiento de la jornada de 8 horas, es indigno por nuestra parte que permitamos tales abusos cuando existen una porción de compañeros sin trabajo expuestos a duros sacrificios.” (Fundidores 6/6/33)

100. Il·lustrativa d'aquesta opinió la intervenció d'un militant a l'assemblea de fundidores de 9/11/30: “Hablando primero Llansola como observación y dice que los Sindicatos no deben de parecerse a cajas de resistencia, sino que los conflictos deben de sentirse antes de plantearse.”

101. A suggerència del Sindicat Únic de la Metal·lúrgia es proposa el salari únic familiar el 12 de desembre de 1936 (Cald. coure, 9/9/36).

102. Per condicions laborals inferiors a les acordades (Cald.coure 29/12/36). Intervenen també perquè es cobra més de l'estipulat (R. militant electricistes 22/12/36), o perquè es cobra en dos llocs de treball diferents (Elect. 12/1/37). No voler pagar el retiro als treballadors el comitè obrer de control: Presionar al Comité obrero de control y patrón para que firmen documento “ (Cald. coure 7/10/36)

103. Borsa de treball. Ingrés d'aturats a la secció (Ass.Elect.25/8/36). Establint la solidaritat amb els aturats i els principis que la regeixen (Cald.coure 11/9/36). També establint llista d'aturats (Cald.coure 30/9/36). Suprimir i acoplar els aturats dels tallers (Cald.coure 3/1/37)

104. Mes endavant quan el conflicte bèlic s'acreixenta es decideix que els aturats cobrin mitja setmana per cadascuna de les quatre setmanes perdudes (Sabateria ,15/3/38). Aquesta disposició prové d'un acord adoptat per la Junta Central Local, Regional i Nacional, és a dir decisió orgànica que va afectar a tota l'organització enfront la importància que estava assolint el problema dels companys aturats per establir la distribució de jornals. També s'estructura una Borsade Treball amb 10 articles, on s'impugna la inclusió de l'article 9è, sempre combatut anteriorment, “Bolsa por turno rigurosa” i el 10è: Substituint cobro jornal (Met. ferrosos 3/9/37).

105. Comissió a entrevistar-se amb el burgés (Cald. Ferro 21/10/33). Per l'acomidament d'un treballador “destacar comisión”(Cald. Ferro 19/8/33)

106. “No aceptar los Comités Paritarios, ni presentarnos para discutir la solución ante la presencia de ninguna autoridad.”(Fund. 23/10/33). “El compañero Manuel Boluda expone que visto el fracaso que hemos tenido al querer actuar al amparo de la ley corporativa hemos de ingresar sin perder un momento en la CNT. Se contesta con un sí unánim.” (Asamblea de la secció d'Estacions de 25/9/1930).

107. “Jurado mixto reincide mandando circulares de la convocatoria, ... haciendo caso omiso todos los compañeros de la sección menos cuatro pertenecientes a la sección mecánicos.”(Cald. Ferro 23/5/33). Després de sis mesos de lluita a Casa Solé acudeixen als Jurats Mixtes “creyeron el arreglarlo por cuenta propia y no en nombre de la Organización”(Cald. Ferro 26/3/33). En Transports Vulcano “se recurre a la ayuda del ciudadano Barreda y los Jurados Mixtos, que no da resultado ello fue a la poca seriedad habida en los acuerdos recaídos en el sindicato.” (Cald. ferro 26/3/33). Almacenes Hierros y Aceros demana quinze dies de vacances i la direcció els envia als Jurats Mixtes, vinticinco treballadors d'una plantilla de 33 firmen la petició (Cald. Ferro 17/7/33). Un altra exemple seria el de la Casa Coral on “se han presentado dos señores de los Jurados Mixtos, que rotundamente se nieguen a recibir a éstos si no la Junta obrará en consecuencia (Cald. F.

24/10/33).

108. VEGA, E. op. cit. p.478-482.

109. Asamblea de la Secció de Fundidors de 9/11/1930.

110. Les orientacions provenien de la Junta central quan es tractava de bases salarials: "Entrevista con Junta Central para acordar cómo pro-ceder en las entrevistas con la patronal (metalúrgica)"(Fund. 16/7/31). Després d'enviar les bases als patrons perquè s'assabentessin d'elles i quan es tractava d'irregularitats o casos aïllats individuals era un problema per resoldre la secció sindical per la seva banda: "Hacer cumplir en una casa las bases de 1931: vaya una comisión de compañeros de junta a ver al burgués" (Cald. coure 20/5/36). A cadascun dels conflictes de les cases d'una secció es feien reunions per orientar als treballadors sobre com enfocarlos, també es feien reunions abans de la presentació de bases.

111. Entrevista a Sebastià Clàra.

112. Enfront l'acomiadament d'un treballador i la negativa del patró d'acceptar les exigències de la secció podia declarar-se el boicot a aquesta empresa (Cald. Ferro de 25/8/33 a 9/9/33). El boicot és difonia a totes les seccions que eren presents a l'empresa en qüestió: Enviar comunicado a la sección sopletistas para que le envíen un comunicado a los compañeros para que no hagan ningún trabajo para la casa en conflicto con la sección Caldereros en cobre." (Cald. coure 23/1/2/31). Els Comitès de vaga de les empreses també estaven compostats per representants de totes les seccions que tenien oficis en aquelles empreses, per tant s'establia una coordinació entre totes les seccions per a conduir el conflicte de forma generalitzada.

113. "Empezar la organización de barriadas por Sants"(Fund. 24/7/30. "Reorganización de la barriada de Pueblo Nuevo lo más pronto posible por ser una barriada que es de las principales" (Fund. 2/8/30). "Delegado de Pueblo Nuevo informa de la reorganización de las casas" (Cald. Ferro 14/10/33). Amb la comissió de barriada de Poble Nou convocar a Casa Girona " según el ambiente proceder en cosecuencia" (Cald.Ferro 19/9/33). "Lista de controlados por sección, falta información de algunas barriadas" .(Elect , reunió amb la Comissió Reorganitzadora 10/6/36). "Informa que el ambiente en Vulcano es el de organizarse" (Cald. Ferro 28/4/36). "Casa Pleajan, todos simpatizan con la CNT . Comisión a organizarla" (Cald. Ferro 4/6/36).

114. De vegades el Sindicat Únic demanava delegats a cada secció per la Comissió Reorganitzadora (Cald. Ferro 16/8/33). D'altres el SUM proposava que les mateixes seccions "nombren delegados de barriada para que en la mayor brevedad posible se reorganicen las casas."(Cald.Ferro 2/5/36)

115."Convocada Casa Riera para reorganización sólo acuden ocho." (Calderers en Ferro 21/5/36).

116. "Hacer prevalecer el volante para poder trabajar. Repartir el trabajo. Imponer la Bolsa"(Fund. 8/10/31).

117."Convocatoria Casa Feiner de suministros nombrar un compañero y reorganizar la casa (Cald. ferro 9/7/36).

118. Estudi del dictamen de l'estructuració del Consell Confederal d'Economia i Estadística de la Indústria (comunicat de 15 plecs) que havia de discutir-se la seva aprovació en un Ple Sindical el dia 30 de gener de 1937 (Secció Electricistes. Reunió de Junta més militants 19/1/37) . Exemples de fusions varen ser la de la secció electricistes i lampistes(Reunions secció Electricistes de 15/2/37 i 9/2/37). Acoblament secció calderers en ferro i

manyers en obres i ferrers (Secció Cald. Coure informa en una assemblea després d'una reunió de Junta més militants el 15/12/36)." Soplestistas" a cald. en ferro "los desplazados tendrán las mismas ventajas y sin perder plaza" (Cald. Coure 12//36). Fusió Auto-Aviación (Sección Automóvil 16/9/38). Maquinaria Agrícola a Construccions Metàl.liques (Const. Met. 8/37)

119. Es tracta dels nomenaments de delegats al Comitè de la Indústria (un representant de cada secció sindical) es decideix que siguin escollits en assemblea general. Després aquests delegats informaven de les qüestions importants de la indústria a la que pertenyien en les reunions de secció i servien de coordinadors de projectes econòmics i industrials, (Encofradors 6/2/37, Elect.9/2/37, Sabateria 23/6/38).

120. Es tracta sobre el funcionament del Comitè Local Tècnic Admnsitratiu durant l'any 38 (Const. Metàl.liques 4/1/38, 28/9/38, 4/10/38, 2/12/38). Es nomena a la Comissió Tècnica Assesora a 1937 (Const. Metàl.liques 18/9/37).

121. Les comissions tècniques assessores no s'anomenen a les assemblees sinó a partir de les concentracions industrials creades; plom, metalisteria, materials preciosos, d'una mateixa secció. (Met. ferrosos 14/8/38)

122. Es tracta de realitzar reunions a les seccions que analitzin la situació. Així doncs a la seccio d'electricistes l'assemblea per estudiar la situació després del moviment es celebra el 25/8/36. El procés homogeni comença a partir de setembre de 1936. Abans el control i la confiscació van donar-se segons les característiques pròpies de cada indústria o dedicació professional. Després del Decret de Col.lectivització i Control Obrer s'unifiquen els trets de les confisacions efectuades. En aquest sentit el 1 de desembre de 1936 s'efectua una assemblea de presidents de secció a proposta del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia per estudiar les característiques de la col.lectivització i crear ponències que donguin les orientacions precises per la seva adaptació al Decret (Elect. 1/12/36, 15/12/36).

123. Analitzant el procés seguit per la col.lectivització de les empreses : es supervisava que la documentació presentada fou l'adient per arribar a donar la seva conformitat. Reunint als patrons, si es tractava de tallers petits, per que aquests donguessin la conformitat de una col.lectivització unitària del conjunt de tallers. Elec 26/ 1/37, Cald. coure 23/9/36, 7/10/36, 20/10/36, 19/1/36, Joieria 7/11/36).

124. Conductes poc solidàries (Elect. 29/9/36, Met. ferrosos 30/1/38)

125. Únicament hem trobat un tema de l'ordre del dia d'un ple de sindicats , que pot considerar-se com un tema de cairre general per a tota l'organització, i que es tractat a una reunió de secció: en ell es demana l'opinió,a proposta del Comitè Regional, sobre l' actitud que ha adoptat la Columna de Ferro de no disciplinar-se (Electricistes 9/2/37).

126. KAMINSKY,H.E. *Los de Barcelona*, Pròleg de J. Peirats, Barcelona, Ed. del Cotal, 1976,p.10.

127. Reunió de la secció Calderers en coure de 21/10/31.

128. Reunió àmplia de la secció Fundidors de 8/10/31.

129. Reunió àmplia de Calderers en ferro de 3/6/36.

130. Reunions de la secció Calderers en Ferro de 16/5/36 i 3/6/36.

131. Reunions seccions Lampistes (9/4/37) i Electricistes (31/4/37).

132. Reunions de la secció Calderers en coure d'octubre i novembre de 1936.

133. Reunió de la secció Electricistes de 28/8/36.

134. Reunió de la secció Calderers en Ferro de 10/8/33.

135. Ibidem

136. Si examinem els plens de militants de la secció calderers en ferro podem constatar que es tracten pocs temes referents a la conjuntura que travessa l'organització i l'estratègia que es deu adoptar. 22/5/30: A proposta de la Federació Local de Barcelona, actitud a adoptar enfront el govern, 9/7/33: enfront la clausura dels sindicats, efectuar gestions per la reapertura o actuar en clandestinitat.

137. Reunió de la secció Calderers en ferro de 3/6/33: "procederá una unificaci3n de militantes para que un sector ecuánime combatan la actuaci3n de éstos", i Calderers en ferro 6/36.

138. Reunió de les seccions: Lampistes (15/1/37), Electricistes (22/8/36), Incautació de totes les fàbriques (Lampistes 28/8/36).

139. Reunions de les seccions:Lampistes 9/10/36. Elect. 12/9/36, Lampistes 9/10/36, Cald. Coure 5/11/36, Lampistes 15/1/37,Lampistes 24/6/37 (Atribucions Ctè. de taller).

140. "Socializaci3n y Colectivizaci3n ¿cómo llevarla a cabo?" (lampistes 24/6/37. Col.lectivitzaci3n del ram de la ferreteria , Metal.lúrgia (20/12/36).

141. La discusi3n del Decret de Col.lectivitzacions es tracta a la secció de calderers en coure en el ple de militants de 5/11/36, una vegada ja promulgat el Decret pel Consell de la Generalitat. Sebastià Clàra puntualitza entorn al Decret de Col.lectivitzacions " Tingués la iniciativa qui la tingué era una qüestió que s'havia de discutir i quan en Tarradellas va publicar el Decret de Col.lectivitzacions era una cosa que estava d'acord tothom, ja estava previament acceptada."

142. De fet ja el mes de desembre el Sindicats Únics proposen a les seccions les fusions necessaries per una nova remodelaci3n dels sindicats (Cald. en coure 12/12/36). Aquest tema se segueix tractant els mesos següents: ponència fusions seccions (Electric. 29/12/36), construccions metàl.liques 25/1/37, estructuraci3n de la secció (Metal.lúrgia 20/2/37).

143. Reunió de la secció Lampistes de 27/2/37.

144. Reunió de la secció Lampistes de 9/4/37.

145. Reunió de la secció Lampistes de 11/5/37.

146. Entrevista a Eusebio Catalán.

147. Entrevista a José Mira.

148. Entrevista a Manuel Terol.

149. Entrevista a Bartolomé Gallego.

150. Entrevista a Eusebio Catalán.

151. A les reunions de militants de les seccions electricistes (5/10/30) i fundidors (8/7/30) s'escolleixen provisionalment les juntes per ser després ratificades.

152. Reunió de la secció d'Electricistes de 9/7/30.

153. Entrevista a Francisco Vera.

154. Entrevista a José Costa Font.

155. Entrevista a Francisco Vera.

156. Assemblies de la secció Electricistes de 4/7/36, Cald.en Ferro 10/9/32: "No se celebre por falta de asistencia.

157. Reunió de la secció Fundidors d'agost 1932.

158. Entrevista a Eusebio Catalán.

159. Reunió de secció Fundidors de 9/11/30.

160. Reunions de les seccions Fundidors (7/1/31) i Estacions (27/6/31).

161. Les Bases aprovades a 1931 pel sector metal.lúrgic distaven bastant de les primeres que s'havien presentat per negociar. S' aprovava el reconeixement del Sindicat

Únic, sense que això impliqués la intervenció del Sindicat en l'organització i administració dels tallers, i s'establí un augment salarial mínim. No feien referència a la jornada de treball, ni tampoc a la supressió del Treball a preu fet. Finalment una clausula anexa encarregava al Governador Civil que dictés un laude per solucionar la qüestió del subsidi per l'atur forçós.(VEGA, op. cit. 380-1).

162. Reunió de la secció Fundidors de 7/7/1931.

163. Reunions de les seccions de Cald. Coure (20/1/36 i 22/5/36) i de la d'Electricistes de 4/7/32 .

164. Reunions de la secció Estacions (27/6/31,21/7/31,5/8/31, 12/8/31, 14/8/31) i Fundidors (29/7/31, 8/8/31, 26/8/31, 18/9/31).

165. Reunió de la secció Fundidors de 29/7/31.

166. Reunió de la secció Fundidors de 7/10/31: "creación de la Bolsa de trabajo como antes que suprimía la..."

167. L'estructuració de bases de treball es dona durant tot el període de la II República. Cada epoca de clausura parcial o total implicava tornar de nou a reorganitzar la borsa de treball, a 1930-31, a 1932-33 i a 1936. (Fund. 7/12/30,19/7/31, Agost 1932, Cald.en Ferro 27/7/36, 23/5/36, Elect. 4/7/32, Cald.en coure, 14/7/36.)

168. En l'assemblea de la secció Fundidors d'agost de 1932 es puntualitzava el següent: "Todo operario que se presente a trabajar a más bajo jornal que las bases, los delegados no lo tienen que dejar trabajar."

169. Reunions de les seccions: Estacions 21/7/33, 6/3/36 Encofradors 9/2/33, Calderers en Ferro 27/3/36, 23/5/36, Cald. en Coure 13/7/36.

170. Reunions de les seccions: Electricistes 29/11/36, Encofradors 26/3/37, Contruccions Metàl.liques 6/12/36, 11/9/37, 3/10/37. Distribuïdors 4/3/37, Sabateria 5/3/38. Metalls Ferrosos 3/9/37, 7/8/37, 30/1/38.

171. A l'assemblea de la secció lampistes celebrada el 22/8/37 i el 31/4/37 es ratifiquen els càrrecs escollits en una reunió de militants.

172. Reunions de seccions: Lampistas 9/10/36, Electricistas 29/11/36, Cald. en Coure 7/12/36, Estacions 29/9/36, etc..

173. Reunions de secció: Lampistes 22/8/36, Metal.lúrgia 25/9//36, Distribuïdors 25/9/36, Metalls no ferrosos 3/9/37.

174. Assemblea de la secció Sabateria de 15/5/38.

175. Assemblees de les seccions: Construc. Metàl.liques 25/12/36. 1/37, Joieria 25/12/36, Electricistes 10/6/ 37, Estacions, 31/12/36, etc...

176. Assemblees de secció: Acumuladors 19/6/37, Construccions Metàl.liques 1/9/37, Sabateria 15/3/38, Metalls. no ferrosos 3/9/37.

177. Entrevista a Sebastià Clàra.

178. Entrevista a Joan Bernat.

179. Entrevista a Francisco Vera.

180. Reunió de la secció Fundidors (23/7/1930).

181. Entrevista a Joan Bernat.

182 Reunió de la secció Fundidors (Junta i barriades 3/10/1931): " A Partir de 1932 cada barriada de la secció de fundidores tendrá un libro de registro de las fundiciones que pertenezcan a cada barriada y al mismo tiempo para los socios y cuotas."

183. Reunió de la secció Fundidors (Junta, comissions de barriada i comitès de tallers).

184. Entrevista a Marià Casasús.
185. Entrevista a Joan Bernat.
186. Entrevista a Manuel Terol.
187. Els comitès de fàbrica es crean a 1931 quan es considera insuficient l'existència d'un únic delegat sindical per empresa a fi d' establir un nexa d' unió entre l'afiliació i el sindicat. (BAR, op. cit. p.738).
188. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
189. Entrevista a Francisco Vera.
190. Entrevista a Bartolomé Gallego.
191. Entrevista a Antonio Costa.
192. Entrevista a Eusebio Borregón Rico.
193. Entrevista a Macario Royo.
194. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
195. Entrevista a Eusebio Borregón Rico.
196. Entrevista a Eusebio Catalán.
197. Ibidem.
198. Entrevista a Bartolomé Gallego.
199. Ibidem.
200. Entrevista a Manuel Terol.
201. Entrevista a Eusebio Catalán.
202. Ibidem.
203. Ib.
204. Entrevista a Francisco Vera.
205. Entrevista a Bartolomé Gallego.
206. Entrevista a Eusebio Catalán.
207. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
208. José Berruezo Mulero.

NOTES AL CAPÍTOL VII

1. Entrevista a Antonio Costa.
2. Entrevista a Ramón Sentís i PEIRATS, J. op. cit. vol. I. p. 21.
3. Entrevista a Marià Casasús i PEIRATS, J. ib. p. 22.
4. Entrevista a Ramón Sentís.
5. Entrevista a Joan Saña.
6. Entrevista a Ramón Sentís.
7. Entrevista a Macario Royo.
8. Entrevista a Josep Costa Font.
9. Entrevista a Marià Casasús.
10. Entrevista a Macario Royo.
11. Entrevista a Ramón Sentís.
12. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
13. Entrevista a Josep Costa Font.
14. Entrevista a Macario Royo.
15. “El Comité Metalurgico, sindicato único (...) iba a la huelga por ejemplo, Can Riviere supongamos y eso duraba un día, dos, tres, entonces había comisiones del sindicato y las fábricas nuestras iban a la fábrica de enfrente eh! que estamos en huelga, ayudad, e iban todos a la huelga, y así se iba haciendo”. (Entrevista a Bartolomé Gallego)
16. Entrevista a Francisco Vera.
17. Ibidem.
18. Entrevista a José Mira.
19. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
20. Entrevista a Joan Saña.
21. Entrevista a Joan Bernat.
22. Entrevista a Josep Costa Font.
23. Ibidem.
24. Entrevista a Marià Casasús.
25. Entrevista a Macario Royo.
26. Entrevista a Josep Costa Font.
27. Entrevista a Joan Saña.
28. Entrevista a Marià Casasús.
29. Entrevista a Manuel Terol.
30. Entrevista a Josep Costa Font.
31. Ibidem.
32. Entrevista a Eusebio Catalán
33. Entrevista a Joan Saña
34. Entrevista a Marià Casasús.
35. Entrevista a José Mira.
36. Entrevista a Josep Costa Font.
37. Entrevista a Joan Saña.
38. Entrevista a Ramón Sentís.
39. Entrevista a Joan Saña.

40. Entrevista a Manuel Terol.
41. Entrevista a Macario Royo.
42. Entrevista a Ramón Sentís.
43. Entrevista a Francisco Vera.
44. Entrevista a Antonio Turón.
45. Entrevista a Joan Saña.
46. Entrevista a Macario Royo.
47. Entrevista a Marià Casasús.
48. Entrevista a Eusebio Catalán.
49. Entrevista a Bartolomé Gallego.
50. Entrevista a Ramón Sentís.
51. Entrevista a Joan Bernat.
52. Entrevista a Marià Casasús.
53. Entrevista a Eusebio Catalán.
54. Entrevista a Ramón Sentís.
55. Entrevista a Macario Royo.
56. Entrevista a Marià Casasús.
57. Entrevista a Macario Royo.
58. Entrevista a Josep Costa Font.
59. Entrevista a Joan Bernat.
60. Entrevista a Manuel Terol.
61. Entrevista a Ramón Sentís.
62. Entrevista a Joan Saña.
63. Ibidem.
64. Entrevista a Ramón Sentís.
65. Entrevista a Antonio Turón, PEIRATS, J. op. cit. p.22 i VEGA, E. Op. cit. p. 186, respectivament.
66. Entrevista a Antonio Costa.
67. Ibidem.
68. Entrevista a Josep Costa Font.
69. Ibidem.
70. Entrevista a Ramón Sentís.
71. Entrevista a Antonio Turón, PEIRO, J. op. cit. p. 79 i PEIRATS, J. op. cit. p. 106, respectivament.
72. Entrevista a Ramón Sentís.
73. Entrevista a Joan Bernat.
74. Entrevista a Joan Saña.
75. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
76. Entrevista a Macario Royo.
77. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
78. Entrevista a Manuel Terol.
79. Ibidem.
80. Entrevista a Antonio Costa.
81. Entrevista a Joan Bernat.
82. Entrevista a Antonio Costa.
83. Entrevista a Ramón Sentís.

84. Entrevista a Manuel Terol.
85. Entrevista a Josep Costa Font
86. Ibidem.
87. Entrevista a Macario Royo .
88. Entrevista a Joan Bernat.
89. Ibidem.
90. MAYNTZ, R., *Sociología de la organización*, Madrid, Alianza Universidad, 1967,1972.
91. MARTINEZ PRIETO, H. , op. cit., p.67.
92. FRAZER,op. cit. p. 254.
93. *Manual del Militante*, op. cit. p.101.
94. MOTHÉ,D., *Le metier du militant*, Paris, Seuil, 1973.
95. MARTINEZ PRIETO, op. cit. p. 67.
96. Ibidem, p. 105-6.
97. MOURIAUX,R. *Les syndicats dans la société française*, Paris, Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, 1983,p.65.
98. MAYNTZ, op. cit. p 151.
99. LECOINTE,M., *Les militants et leurs étranges organisations*, Paris, Syros, 1983.
100. Cit. per MAINTZ, op. cit. p. 135.
101. La discussió entorn a l'ordre del dia del Ple Regional de Sabadell es va donar en el Ple Local de Barcelona de 17 d'abril de 1932.
102. Ibidem.
103. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 15 de maig de 1932.
104. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 12 de juny de 1932.
105. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 10 de febrer de 1932.
106. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 10 de febrer de 1932.
107. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 12 de juny de 1932.
108. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 12 de juny de 1932.
109. Ple Local de Sindicats de Barcelona de 17 d'abril de 1932.
110. Assemblea general del Sindicat Únic Fabril i Textil de 24 de setembre de 1933.
111. "Si bé a les reunions de la Federació Local de Barcelona eren bastant concurregudes - l'assistència oscilava entre uns dotze o dinou representants dels Sindicats barcelonins, el secretari S. Martínez es queixava a finals de novembre de 1931 del poc interès i manca de participació de la militància en les tasques de la Federació Local." , VEGA, op. cit. p.312.
112. Assemblea general del Sindicat Únic Fabril i textil de 5 de maig de 1931.
113. Assemblees generals del Sindicat Únic Fabril i Textil de 18 de setembre de 1931 i 23 d'octubre de 1931.
114. Assemblea general del Sindicat Únic Fabril i Textil de 6 de desembre de 1932.
115. Reunió del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 18 de desembre de 1936 i 11 de març de 1937.
116. Reunió de militants del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 30 de gener de 1931 on s'acorda finalment que es llegeixin a les reunions de militants, a les devien assistir-hi tots els militants, i que per tant "huelga publicarlo."
117. Assemblea general del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 5 d' octubre de 1932.
118. Reunió del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 16 d'agost de 1936 on s'acorda

insertar una nota a *Solidaridad Obrere* perquè les seccions enviïn en el plaç de vintiquatre hores un delegat per la Junta administrativa, i, en cas de no atendre aquesta petició, convocar assemblees de secció i anomenar noves juntes de secció.

119. Incumpliment d'acords en conflictes amb d'altres localitats (14/12/32, Sind. Fabril i Textil), actuació deficient d'un Comitè de vaga (14/10/32 Sind. Fabril i Textil), no presència del delegat del Sindicat Metal.lúrgic en el Ple Municipal de la Vivenda (Sind. Unic. Metal.lúrgia 27/11/36), incumpliment dels acords dels ajuts als presos (24/9/33 Sind Fabril i textil).

120. Assemblea Fabril i textil de 24 de setembre de 1933.

121. Reunió sindicat d'Arts Gràfiques de 1 de desembre de 1936.

122. Reunió de Junta, seccions i militants del Sindicat Unic de la Metal.lúrgia de 15 de gener de 1937.

123. Reunió de junta del sindicat d'Arts Gràfiques de 11 de desembre de 1936 on es comenta que la secció repartiment "en lugar de acatar las disposiciones del Sindicato sobre socialización, la ha colectivizado de forma extraña."

124. El mes d'abril de 1937 hem constatat com a empreses i sindicats es proposa la votació de la socialització, encare que es transgredeixi un acord signat previament pel Sindicat, en sentit contrari (Sindicat Unic de la Metal.lúrgia 28/4/37). Abans d' aquest període no es donen discrepàncies per part de la militància en aquest sentit, al contrari s'accepta la línia a seguir encara que no s'estigui d'acord, per necessitat de guerra.

125. "Roces entre los Comités de control y las comisiones técnicas" (Arts Gràfiques 11/12/36) "Roces entre el Comité Revolucionario de Contratación y Comisiones Técnicas de la Seccion Cajas de Cartón (Arts Gràfiques 15/1/37), Duplicitat de carrecs (Arts Gràfiques 5/2/37).

126. Reunió de Militants seccions i barriades del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia (27/11/36)

127. "En casos de rebajas y aumentos arbitrarios, destitución de comités obreros de control por la comisión de revisión de controles" (Reunions dels Sindicat d'Arts Gràfiques 17/11/36, 13/11/36, 18/12/36, 5/2/37, 12/2/37, 23/2/37).

128. Reunió de Junta, seccions, militants i barriades de 5 de febrer de 1937 del Sindicat de la Metal.lúrgia.

129. "Ante el Congreso de Madrid no discutir el orden del día porque aún no se ha informado" (Assemblea Sindicat Fabril i Textil ,31 de juliol de 1937).

130. Tema citat en les Assemblees del Sindicat Fabril i Textil de 21/2/32, 14/12/32, que a l' assemblea de 11/11/33: "se aprueba el informe porque ya ha aparecido en prensa y en las secciones ya están informadas."

131. Assemblea del Sindicat Fabril i textil d'11 d'agost de 1933.

132. Ple de militants del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 14 de febrer de 1937.

133. Reunió del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 15/1/37 i 22/1/37.

134. Reunió del Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 28 d'abril de 1937.

135. Reunió dels Sindicat Únic de la Metal.lúrgia de 20 de maig de 1937.

136. Reunió de la secció Caldereres en Ferro de 16/5/30,23/5/30, de la secció Fundidors de 21/8/30, i Calderers en Ferro de 25/5/36. En aquesta última acta el delegat de la Barceloneta comunica la seva decisió de dimitir per manca de participació asidua de la resta de membres de la Comissió de barriada.

137. Reunió de Junta militants de la secció electricistes de 28/3/36.

138. Assemblea de la secció d'Estacions del Sindicat del Transport de 27/6/37.
139. Actes de les reunions de les seccions Calderers en ferro (27/5/36 i 11/6/36, Encofradors (28/4/30), Cald. en coure (30/9/31).
140. Actes de les reunions de Calderers en coure (16/12/30) i Calderers en Ferro (1/7/32)
141. Reunió de la secció d'Estaciones de 29/4/30.
142. Assemblea de la secció de Fundidors de 29/12/31 on es comenta la vaga general de la metal·lúrgia en la que hi manca el lligam bàsic d'articulació de les seccions sindicals.
143. Assemblea de Fundidors de 15/11/31.
144. Reunió general extraordinària de la secció Estacions (18/8/31) "La comisión gestora de Bases se habán dejado engañar incautamente y que lo más acertado era que presentaran la dimisión y se nombrara a otra que fuera más capacitada" També hi ha una referencia a aquest fet en l'assemblea general de calderers en ferro de 23/5/36.
145. Reunions de Calderers en ferro de 7/10/33 i de la secció electricistes de 4/7/36.
146. Acte de la reunió de Junta, delegats i comitès de taller de la secció Calderers en Ferro de 16/5/36. A l'assemblea de la secció Fundidors es diu "se impone el estudio técnico profesional a los delegados y comités de taller, son los que tienen la imprescindible misión de orientar en el aspecto técnico a las secciones respectivas de su oficio para así poder dar la máxima sensación de capacidad profesional como trabajadores."
147. Reunió de la secció de fundidors de 7/7/31.
148. "Debido a la efervescencia de desorganización existente en el interior de la sección caldereros se acuerda el hacer la debida propaganda por medio de nuestro paladín para rehabilitarse de esta desmoralización." Reunió de la secció calderers en ferro de 11/6/33.
149. Reunió de la secció Calderers en ferro de 24/10/33 on es tracta la situació del barri de la Barceloneta.
150. "En cuatro meses fuera de la clausura y la comisión aún no ha celebrado una asamblea por apatía de los militantes de la sección". Reunió conjunta de la secció electricistes i secció lampistes el 27/2/36, i reunió de la secció electricistes de 3/6/36 on s'escolleix una comissió organitzadora.
151. Reunió de la secció calderers en ferro de 1/6/30.
152. Reunió de la secció fundidors de 15/11/31 on es comenta la formació d'un comitè de vaga per un conflicte sense haver previament consultat a les seccions.
153. Reunió de la secció Calderers en ferro de 7/10/33.
154. Assemblea de la secció Fundidors de 20/5/31.
155. "La Federación Local ha querido controlar el conflicto., hé aquí el error de la organización que ha perjudicado moralmente a los metalúrgicos." Reunió de la secció Fundidors de 16/8/31.
156. Reunió de la secció Metal·lúrgia del Sindicat Únic de la Distribució de 28/1/37 i 11/5/37. "cargos que no cumplen" en la reunió de la secció Construcciones Metálicas de 11/2/38. A la reunió de la secció d'electricistes de 29/12/36 es comenta com la "junta no rinde lo que tiene que rendir" i en la de 19/11/37 que es censura que "el vicepresidente no se presenta a ayudarle."
157. Reunió de la secció Calderers en Coure de 23/9/36.
158. Reunions de la secció Calderers en coure de 15/10/36 i de la secció Metalls no ferrosos de 16/11/37.

159. Reunió de la secció Construccions Metàl·liques de 28/9/37 i 19/10/37.
160. Reunió de la secció Calderers en coure de 11/9/36.
161. Aquesta cita correspon a l'acta de la reunió de la secció Construccions Metàl·liques de 27/9/37. La que reproduïm a continuació a la reunió de la secció Metal·lúrgia del Sindicat de la Distribució de 19/5/37: "No asisten vocales, si no asisten tres veces seguidas se les expulsa de la sección."
162. Acta de la reunió de la secció Construccions Metàl·liques de 27/9/37.
163. Reunió de la secció d'Estacions de 31/12/36
164. Actes de les reunions de la secció de Metalls no ferrosos de 19/10/37 i 12/10/37 i de la secció Construccions metàl·liques de 4/1/38, Sabateria de 28/2/38, Electricistes 27/6/36 "apatía delegados de barrio", 9/9/36, 3/11/36, 15/10/36 i 1/12/36.
165. Acta de la reunió de la secció de la Metal·lúrgia del Sindicat únic de la Distribució de 19/5/37.
166. Reunió de militants de la secció construccions metàl·liques de 23/11/37.
167. Reunió de la secció Construccions Metàl·liques de 30/11/37.
168. " " " " de 20/12/37.
169. " " " " de 18/1/38.
170. Reunió de la secció Metalls no ferrosos de 29/3/38.
171. Reunió de la secció Calderers en coure de 15/10/36.
172. Reunió de la secció Metal·lúrgia (Sind. Distribució) de 8/10/36.
173. Comentat a les reunions de les seccions d'Estacions de 25/9/29, 29/4/30, 14/8/30, Calderers en coure de 21/10/31, Fundidors de 7/12/30 : "cotización es ínfima", Estacions de 27/10/32, 9/9/33 : "Darles un período de tiempo para ponerse al día y sino darles de baja", Calderers en coure de 26/9/32, Construccions Metàl·liques de 8/12/36 i Calderers en Ferro de 26/10/30. També ho confirma BALCELLS, A., op. cit. pp.161 i 238.
174. Acta de la reunió de Calderers en Ferro de 9/7/36.
175. Acta de la reunió de la secció d'Estacions de 29/4/30.
176. Acta de la reunió de la secció Calderers en Ferro de 7/3/36.
177. Assemblea del Sindicat Únic Fabril i Textil de 8/7/32.
178. Assemblea del Sindicat Únic Fabril i Textil de 28/11/32.
179. Assemblea del Sindicat Únic Fabril i Textil de 8/10/33.
180. Comentaris com els següents apareixen de tant en tant a les actes; " Nada más acude un trabajador de la casa convocada" (Calderers en coure 4/11/31). "Se convoca Campsa y de 25 van 3 (Calderers en ferro 19/8/33). "Poco personal asiste" (Estacions 13/11/33 i " Lo mismo ocurre en Almacenes Los Angeles, casa Cardillach, Casa Coral y Casa Girona donde acudieron en número suficiente pero no relacionado a la plantilla de la casa"(Cald.en ferro 30/9/33).
181. "Pocos socios asisten, repetir asamblea (Estacions 23/9/31). "Poca asistencia en asamblea, se tuvo que suspender, reincidir."(Cald. en ferro 11/9/33). "Se lamentan de la falta de asistencia" a una assemblea per difondre les normes a seguir per les col·lectivitzacions. (Joieria 7/11/36).
182. Acta de la reunió de Calderers en Ferro de 30/9/33
183. Acta de la secció Electricistes de 4/7/36.
184. Acta de la secció Estacions de 15/1/37.
185. Actes de la secció Estacions de 31/1/37.
186. Acta de la secció Metal·lúrgia del Sindicat de la Distribució de 17/12/36.

187. Assemblea del Sindicat Únic Fabril i Textil de 6/12/32. El mateix succeeix a la guerra (Arts Gràfiques 29/9/38).
188. Es neguen a pagar quotes extraordinaries “ y que si se niegan a pagarlas allá ellos con la responsabilidad que les recaiga” (Cald. en coure 23/12/30 i 30/12/31).
189. Acta de la reunió de la secció de Fundidors de 1/12/31.
190. Acta de la reunió de la secció de Fundidors de 3/12/31.
191. Es recomana per tant que s’abstinguin de treballar a prima “ por sentimiento humanitario y sindical” Acta de la reunió de la secció d’ Estacions on es tracta el “destajo de Campsa”.
192. Acta de la reunió de Fundidors de 15/11/31.
193. Acta de la reunió de la secció de Construccions Metàl.liques de 10/12/36.
194. Acta de la reunió de la secció Estacions de 16/6/ 32.
195. Acta de la reunió de la secció Calderers en Ferro de 11/8/33.
196. Acta de l’Assemblea del Sindicat Fabril i Textil de 28/11/32.
197. Assemblea de la secció Calderers en ferro de 3/6/36 on es comenta el cas de la Maquinista Terrestre i Marítima.
198. Acta de la reunió de la secció Calderers en ferro de 26/3/33.
199. Veure també MONJO, A. i VEGA, C., op.cit., on es tracta a fons el plantejament del tema de la socialització en una empresa, simultaneament al seu tractament en el Sindicat únic.
200. Acta de la reunió de la secció Estacions de 13/6/37.
201. Com per exemple el fet que fumessin i s’asseguessin durant les hores de treball i que al cridarles l’atenció s’insolentessin (Estacions, 27/7/37), o que es limités el cobrament per baixa per malaltia degut als abusos: la primera setmana dos dies només es cobrava el 5 %, després integra la paga, “dado el libertinaje que hay”. (Reunio de militants i comitès obrers de la seccio de Lampis-tes de 15/1/37).
202. Assemblea General del Sindicat Fabril i Textil de 28/11/32.
203. Ibidem.
204. Assemblea del Sindicat Fabril i Textil de 28/11/32 enfront les reivindicacions proposades pel Radium, és a dir dels contramestres.
205. El conjunt d’aquestes manifestacions dels Sindicats corresponen Ple de la Federació Local de Sindicats de Barcelona de 8/2/32.
206. Ple de la Federació Local de Barcelona de 10/2/32.
207. Ibidem.
208. Ple Local de la Federació Local de Sindicats de Barcelona de 8/2/32.
209. Ibidem.
210. Intervenció del representant del Sindicat de la Construcció al mateix ple.
211. Intervenció del representant del Sindicat de la Fusta al mateix ple.
212. Acta de la reunió del Sindicat únic de la Metal.lúrgia de 15/2/37 i del Sindicato de l’Automòbil de 20/9/38.

NOTES AL CAPITOL VIII

1. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
2. Entrevista a Antonio Cano.
3. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
4. Ibidem.
5. Entrevista a Josep Costa Font.
6. Entrevista a Marià Casasús.
7. Entrevista a Antonio Turón.
8. Entrevista a Eusebio Catalán.
9. Asamblea General del Sindicato ,Únic Fabril i Textil de 11 d'abril de 1932.
10. Entrevista a Francisco Vera.
11. Entrevista a Bartolomé Gallego.
12. Entrevista a Eusebio Catalan.
13. Entrevista a Francisco Vera.
14. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
15. Entrevista a Eusebio Borregón.
16. Ibidem.
17. Entrevista a Macario Royo.
18. Entrevista a Joan Saña.
19. Entrevista a José Mariño.
20. Entrevista a Antonio Costa.
21. Entrevista a Macario Royo.
22. Entrevista a Joan Bernat.
23. Entrevista a Antonio Turón.
24. MOURIAUX, op.cit., p.60.
25. LECOINTE, p. 23. i MOTHÉ, p.38.
26. Entrevista a Francisco Vera.
27. Entrevista a Joan Bernat.
28. Entrevista a Josep Costa Font.
29. Entrevista a Joan Saña.
30. Entrevista a Joan Bernat.
31. Entrevista a Marià Casassus.
32. Entrevista a Francisco Vera.
33. Entrevista a Antonio Cano.
34. Entrevista a Francisco Vera.
35. Entrevista a Bartolomé Gallego.
36. Entrevista a Eusebio Borregón Rico.
37. Entrevista a José Berruezo.
38. A l'assemblea de 9 d'octubre de 1931, enfront l'elecció del personal s'acorda concedir al patró la lliure elecció de "la contratación de personal, siempre que éste sea asociado". (Ass. Secció d' Estacions 29/4/30).
39. Reunió de la secció Calderers en coure de 20/3/36.
40. Reunio de la secció Calderers en Ferro de 18/4/36.

41. Ibidem, 19/8/33.
42. Ibidem, 18/4/36.
43. Entrevista a Joan Saña.
44. *Amanecer*, Año 1, Noviembre 1936,p. 19. La Comissió administrativa de l'escola de militants estava formada per M. David (President),M.Caicedo (Secretari), P.Buenacasa (Delegat Ctè.Regional), Arturo Mestres, Andrés Calvo, Pedro Céspedes y Vicente Martínez (Cos de Redacció), Antonio Seral (Bibliotecario).
45. FRAZER,op. cit., pp.147-8.
46. GARCIA OLIVER, op. cit. p. 224. Segons aquest destacat militant el que es va constituir va ser una escola primària i no superior, tal com ell havia concebut l'any 1931 que havia de ser una veritable escola d'oradors .
47. MINTZ, op. cit., p. 344.
48. *Manual del Militante* , p.9.
49. Ibidem., p.28.
50. Ib., p. 5.
51. Ib., p.9.
52. Ib., p.11.
53. Ib., p.10.
54. MOTHÉ, op. cit., p. 85.
55. *Manual del militante*, op. cit., p.28.
56. Ib., p.13 y 17.
57. Editorial de *Amanecer*, N° 2, Desembre 1936,p.3.
58. MOURIAUX, op. cit., p. 60.
59. MOTHÉ, op. cit., p. 15.
60. CAIRE, G., *Les syndicats ouvriers*, Paris, PUF, 1971, p. 46.
61. *Manual del militante*, p.29.
62. Ib., p.32.
63. Ib., p.35.
64. Ib.p. 38.
65. *Amanecer*, N° 5 Març, 1937.
66. Citat per PEIRATS, op. cit. p.103.
67. *Amanecer*, N° 2 Desembre 1936.
68. Capítols II,III y IV del *Manual del militante*.
69. Ibidem, Capítols V,VI y VII.
70. Ib. p. 132.
71. Op. cit. pp. 63-78.
72. Op. cit. p 79-116.
73. BRADEMAS,op. cit. p. 23.
74. *Manual del militante*, p.28.
75. Entrevista a Josep Costa Font.
76. Entrevista a Joan Saña.
77. Entrevista a Macario Royo.
78. Entrevista a Josep Costa Font.
79. Entrevista a Josep Costa Font.
80. Entrevista a Macario Royo.
81. Entrevista a Marià Casasús.

82. Entrevista a Manuel Terol,
83. Entrevista a Joan Saña.
84. Entrevista a Antonio Costa.
85. Entrevista a Manuel Terol.
86. Entrevista a Joan Saña.
87. Entrevista a Joan Bernat.
88. "Saps perquè no participa,perquè no té ideologia". Entrevista a Ramón Sentís.
89. Entrevista a Antonio Costa.
90. Entrevista a Ramón Sentís.
91. Entrevista a Joan Bernat.
92. Entrevista a Francisco Vera.
93. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
94. Entrevista a Eusebio Catalán.
95. Entrevista a Francisco Vera.
96. Entrevista a Josep Costa Font.
97. Entrevista a Ramón Sentís.
98. Entrevista a Macario Royo.
99. Entrevista a Sebastià Clàra.
100. Entrevista a Joan Bernat.
101. Entrevista a Manuel Terol.
102. Entrevista a Antonio Turón.
103. Entrevista a Josep Costa Font.
104. Entrevista a Ramón Sentís.
105. Entrevista a Josep Costa Font.
106. Ibidem.
107. Entrevista a Antonio Costa.
108. Entrevista a Ramón Sentís.
109. Entreviusta a Macario Royo.
110. Entrevista a Antonio Turón.
111. Entrevista a Manuel Terol.
112. Entrevista a Francisco Vera.
113. Entrevista a Joan Bernat.
114. Entrevista a Ramón Sentís.
115. Entrevista a Joan Bernat .
116. Entrevista a Macario Royo.
- 116bis. Entrevistes a Joan Bernat, Josep Costa Font i Manuel terolñ, respectivament.
- 116reb. Entrevista a Eusebio Catalán.
117. Entrevista a Bartolomé Gallego.
118. Entrevista a Antonio Costa.
119. Entrevista a Josep Costa Font.
120. Entrevista a Macario Royo.
121. Entrevista a Antonio Costa.
122. Entrevista a Sebastià Clàra.
123. Entrevista a Macario Royo.
124. Ibidem.
125. Entrevista a Eusebio Catalán.

126. Entrevista a Macario Royo.
127. LECOINTE, op. cit., p. 77.
128. Ib.,p. 58.
129. Entrevista a Eusebio Catalán.
130. Entrevista a Joan Saña.
131. Entrevista a Joan Bernat.
132. Entrevista a José Mira.
133. Entrevista a Manuel Terol.
134. Entrevista a Marià Casasús.
135. Entrevista a Joan Bernat.
136. Entrevista a Ramón Sentís.
137. Ibidem
138. Entrevista a Manuel Terol.
139. Ibidem.
140. Entrevista a Marià Casasús.
141. Entrevista a Francisco Vera.
142. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
143. Ibidem.
144. Entrevista a Josep Costa Font.
145. Entrevista a Manuel Terol.
146. Ibidem.
147. LECOINTE, op. cit., p.79.
148. BRADEMÁS, op. cit., p. 68.
149. GARCIA, F., op. cit., Madrid, Zero, 1977, p. 49.
150. Citat per Fèlix Grande a l'introducció del llibre d' ABAD DE SANTILLAN, *El organismo económico de la revolución*, Madrid, Zero, 1978, p. 40.
151. Entrevista a Josep Costa Font.
152. Entrevista a José Mira.
153. MOTHÉ, op. cit. p 39.
154. Entrevista a Joan Saña.
155. Ibidem.
156. Entrevista a Josep Costa Font.
157. Entrevista a Francisco Vera.
158. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
159. Entrevista a Manuel Terol.
160. Entrevista a Antonio Costa.
161. Entrevista a Joan Saña.
162. Entrevista a Joan Bernat.
163. Entrevista a Antonio Costa.
164. Entrevista a Josep Costa Font.
165. Entrevista a Joan Bernat.
166. Entrevista a Antonio Turón.
167. Entrevista a Josep Costa Font.
168. Entrevista a Joan Bernat.
169. Ibidem.
170. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.

171. Entrevista a Francisco Vera.
172. Entrevista a Josep Costa Font.
173. MOURIAUX, op. cit., p. 54
174. MOTHÉ, op. cit., p. 15.
175. LECOINTE, op. cit., p. 81.
176. Entrevista a Macario Royo.
177. Entrevista a Joan Saña.
178. Entrevista a José Mira.
179. Entrevista a Antonio Turón.
180. Entrevista a Ramón Sentís.
181. Entrevista a Joan Bernat.
182. Entrevista a Francisco Vera.
183. Ibidem.
184. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
185. Ibidem.
186. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
187. Entrevista a Francisco Vera.
188. Ibidem.
189. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
190. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
191. Entrevista a Bartolomé Gallego.
192. Entrevista a Antolín Sanchez Carrique.
193. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
194. Entrevista a Eusebio Catalán.
195. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
196. Entrevistan a Eusebio Borregón Rico.
197. MOTHÉ, op. cit. p.95.
198. KRIEGL, A., *Les communistes français*, Paris,Seuil, 1968,p. 115.
199. MAITRON, J. (ed.) *Dictionnaire biographique du mouvement ouvrier français 1789-1864*, Paris Editions ouvrières, 1964,p.23.
200. DESCAMPS,E., *Militer*, Fayard, 1971, p.19.
201. Un entretien avec Pierre Bourdieu, *Le Monde* ,12 octobre 1977. Citat per MOURIAUX, op.cit. p.55.
202. MOURIAUX, op. cit. p.54
203. LEFEBVRE,H., *La revolution ne plus ce qu'elle était*, Paris, Libres Hallier,1978,p.153
204. MOTHÉ,D., op.cit. p.13
205. LAVAU, G.,*A quoi servent les militants*, Paris, Fayard, 1981, p.208.
206. MOTHÉ, op. cit.,p. 8.
207. UCELAY DA CAL, op. cit.p.72.
208. MOURIAUX ,op. cit, p.61, MOTHÉ op. cit. p. 110-153, CAIRE,G., op. cit. ,p. 383
209. BOURDÉ, Y., *Qu'est ce qui fait courrir les militants* ', Paris, Stock, 1976, p. 46.
210. LECOINTE, op.cit. p.85.
211. Ibidem,p.81-82.
212. Ibidem.

213. Entrevista a Josep Costa Font.

214. A més de la massiva influència d'afiliació als sindicats a 1931, destacada per tots els autors, i les documentades referències a la participació de públic en actes multitudinaris (veure per exemple PEIRATS, Op. cit). És interessant resseguir en la tesis doctoral d'Eulàlia Vega (op. cit.) la cadena de conflictes laborals que s'inicien a 1930 i no finalitzen fins l'esclatament de la guerra civil. La majoria d'ells protagonitzats per la CNT, alguns amb un final exitós, d'altres amb un fracàs estrepitos. Aquest conjunt de dades demostra la capacitat de la CNT per movilitzar al proletariat, sense que d'això pugui deduir-se una participació intensa de la majoria en l'activitat sindical.

215. TAVERA i VEGA, op. cit. p.343.

216. Entrevista a Antonio Turón.

217. Ibidem.

218. UCELAY DA CAL, op. cit. p.165.

219. Entrevista a Marià Casasús. En aquest S. TAVERA assenyala a la seva tesi (op. cit. p.158 i seg.), com a partir dels anys trenta la reorganització sindical dels sindicats cenetistes planteja establir uns nous contactes entre els dirigents anarco-sindicalistes i les masses obreres. Els cenetistes tracten aleshores de convertir *Solidaridad Obrera* en un diari modern, capaç d'informar com la premsa burgesa i d'incloure notícies d'agència i contenir seccions d'actualitat política, sindical i cultural. Però el control ideològic que la direcció sindical de l'organització obrera va mantenir sobre SO va configurar a a questa publicació més com el portaveu dels dirigents anarquistes que com el de la classe obrera catalana.

220. Entrevista a Francisco Vera.

221. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.

222. Entrevista a Josep Costa Font.

223. Entrevista a Manolo Villalta.

224. Entrevista a Antonio Turón.

225. Entrevista a Antonio Costa.

226. Entrevista a Antonio Turón.

227. Entrevista a Antonio Costa.

228. Entrevista a Josep Costa Font.

229. UCELAY DA CAL,op. cit., pp.61-62.

230. Entrevista a Ramón Sentís.

231. Ibidem.

232. Entrevista a Joan Bernat.

233. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.

234. Esusebio Borregón Rico.

235. Entrevista a Antonio Costa.

236. Ens referim als desenganys que al llarg del primer terç del segle XX va tenint el proletariat, cada vegada que deposita la seva confiança en una opció política d'àmbit parlamentari, o cada vegada que adopta un acord amb un partit polític. Per exemple després de donar confiança a l'opció política de Lerroux a 1908, o al fracasar l'acord amb el govern de Sánchez Toca a 1920, quan la CNT accepta els Comités Mixtes, o els primers anys del govern de la República, quan es frustran les expectatives posades en el nou període democràtic.

237. Entrevista a Marià Casasús.

238. Ibidem.
239. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
240. Ibidem.
241. Entrevista a Marià Casasús.
242. Entrevista a Josep Costa Font.
243. Entrevista Eusebio Catalán.
244. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
245. Entrevista a Joan Bernat.
246. Entrevista a Josep Costa Font.
247. Entrevista a Joan Bernat.
248. Entrevista a Ramón Sentís.
249. Entrevista a Marià Casassus.
250. Entrevista a Antonio Turón.
251. Entrevista a Ramón Sentís.
252. Entrevista a Antonio Costa.
253. Entrevista a Marià Casasús.
254. Entrevista a Joan Bernat.
255. Ibidem. A més segons P. Solà el període comprés entre el 14 d'abril i les eleccions que obren pas al bien negre són d'una activitat obrera sense precedents, amb una gran obertura d'Ateneos com canals de formació. Així ho admetia *El Correo Catalán* quan es referia als Ateneos Llibertaris com "pretendidas escuelas de cultura" quan són en realitat "escuelas de anarquía". (SOLA, P., *Las escuelas racionalistas en Cataluña*, Barcelona, Tusquets, 1976, p. 126 i p. 156).
256. Entrevista a Manuel Terol.
257. Entrevista a Joan Bernat.
258. Entrevista a Francisco Vera.
259. Entrevista a Manuel Terol.
260. Entrevista a Antonio Turón.
261. Entrevista a Antonio Costa.
262. Entrevista a Manuel Terol.
263. Entrevista a Antonio Costa.
264. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
265. Entrevista a Marià Casasús.
266. Entrevista a Josep Costa Font.
267. Entrevista a Joan Bernat.
268. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique
269. Ucelay Da Cal, op. cit., p. 308.

NOTES AL CAPITOL IX

1. L'anàlisi de l'enfrontament entre els Sindicats d'oposició i la CNT ha estat brillantment realitzada per Eulàlia Vega, op. cit., pp. 525-550.

2. PANIAGUA, X., op. cit., p. 99-156.

3. W. BERNECKER, op. cit., p. 283.

4. SANTACANA, C. et al., op. cit., p. 15.

5. F. MINTZ, op. cit., p. 84-85.

6. Entre les empreses incautades trobem Metro Transversal (22/7), Tramvies (19/7), Vulcano (24/7), Casa Xalmet (22/7), Sindicat llum i força (28/7), Cia Gral. Autobusos (3/8), La Hispano Suiza (4/8), La Maquinista Terrestre y Marítima (5/8), Campsa (13/8), etc..

7. *Boletín de Información CNT-FAI*, 13/8/36: "Informe del Comité de Barcelona al Ple Nacional de Regionales".

8. La Comissió d'Indústries de guerra tenia com objectiu crear una infraestructura vàlida per fer possible la fabricació de material de defensa. (Assemblea del Sindicat Únic de la Metal·lúrgia, 16/8/36)

9. *Boletín de Información CNT-FAI*, 24/7/36: "Comunicat de la Federació Local als treballadors perquè es reintegrin als seus mitjans habituals de treball".

10. *B.I. CNT-FAI*, 26/7/36. Xarxa radiada al Comitè Regional i a la CNT: "la CNT y la FAI han acordado severísimas medidas porque sin contemplaciones de ninguna especie les sean aplicadas a aquel o aquellos a quienes les sorprendan realizando actos de pillaje y expoliaciones..."

11. *Boletín de Información CNT-FAI*, 27/7/36.

12. *Solidaridad Obrera*, 28/7/1936.

13. *B.I. CNT-FAI*, 15/8/36.

14. *B.I. CNT-FAI*, 27/8/36 i *Solidaridad Obrera*, 7/8/36.

15. Sindicato Unico de Barberos. "Estudio que sobre la colectivización de los establecimientos de barbería ya realizado el Sindicato Unico de Barberos". (AS)

16. *Solidaridad Obrera*, p. 12, 11/9/36.

17. *B.I. CNT-FAI*, N° 53 Sind. Unic. Alimentación. Ponencia sobre socialización industrial.

18. *B.I. CNT-FAI*, 19/9/36.

19. "Extracto de la Conferencia de J. Ayala del Sindicato único del Ramo de la Piel en la Emisora ECN Radio CNT-FAI" (*B.I. CNT-FAI*, 26/10/36).

20. Comunicado "A todos los Sindicatos y Trabajadores en general" Sindicato Único de la Madera, *B.I. CNT-FAI* 2/12/36.

21. Sindicato Unico Ramo de la Madera (21/6/36 *B.I. CNT-FAI*, N° 66).

22. Sindicato único de los Obreros del Arte Fabril y Textil de Barcelona y sus contornos. Acta assemblea Cine Meridiana, Ram de l' Aigua 29/6/36.

23. Pleno Regional del Sindicato Fabril y Textil de Cataluña, 26/9/36.

24. Reunión plenaria de Sindicatos y secciones metalúrgicos, 18/10/36.

25. El Decret va ser el fruit d'unes llargues discussions entre les forces polítiques i sindicals presents al Consell d'Economia i va unificar el variat ventall de situacions econòmiques existent després del 19 de juliol, situant el centre de gravetat de l'activitat

econòmica en el Consell d'Economia del Govern de la Generalitat. El Consell d'Economia era així catalogat per Josep Fabregas: "(...) que el Consejo de Economía es producto genuino de la revolución, al extremo que cuando se presenta un conflicto de orden económico o financiero se recurre a él y con el mismo interés se siguen las directrices que señala." (Pleno Regional de Sindicatos. *B.I. CNT-FAI*, 24/9/36).

26. "Dictamen que presenta la Ponencia nombrada por el Congreso Regional con el fin de estudiar las normas a seguir para llevar a cabo la colectivización de las diversas actividades económicas de Cataluña". (*BI CNT-FAI*, 25/9/36).

27. "Informe de la Ponencia al Congreso Regional", Valencia, 4/10/36

28. Comunicado del Comité Regional de Cataluña 29/9/36 (*B.I. CNT-FAI*) "Las circunstancias exigen que nadie presente peticiones de mejora".

29. *B.I. CNT-FAI* 31/10/36: Consignas de la Federación Local de Sindicatos Unicos de Barcelona.

30. *B.I. CNT-FAI*, 13/10/36: Federación Local de Barcelona "A todos los trabajadores, al pueblo en general!".

31. "M.R. Vázquez, Secretario del Comité Regional a la Radio CNT-FAI, (*B.I. CNT-FAI* 21/10/36). J. Peiró (*B.I. CNT-FAI* 24/10/36), "La CNT en la dirección pública" (*B.I. CNT-FAI* 4/11/36)

32. Ens referim entre d'altres a J.PEIRATS, F.MINTZ, J. GOMEZ CASAS i D. GUERIN, op. cit.

33. Aquesta opinió va ser sostinguda per A. PEREZ BARO i C. M.LORENZO. op.cit.

34. *Boletín de Información de Artes Gráficas* 25/11/36 Año I, Nº 2 "Por la construcción del Sindicato de Industria, A favor del Decreto de Colectivizaciones."

35. Així doncs a l'empresa Trefileria Barcelonesa I.O.C., l'adaptació al Decret suposa la desaparició dels Comitès Sindicals o *fiscalitzadors*, que garantizava la supervisió sindical del procés col.lectivista gestionat pel Consell d' empresa i compostat per militants provinents de diferents forces ideològiques. Veure el Capítol V de MONJO, VEGA , op. cit. p. 95 i següents.

36. *B.I. CNT-FAI* 6/11/36:J. Ayala "Alocución del compañero del Sindicato de la Piel ante Emisora CNT-FAI".

37. Article nº 10 del Decret de Colectivitzacions i Control Obrer.

38. "Comunicado del Comité Regional de Cataluña"(*B.I. CNT-FAI* 5/11/36)

39. *B.I. CNT-FAI*, 9/11/36.

40. "Generalmente no existe disciplina en los lugares de producción". (*Boletín de Información de Artes Gráficas*, 10/12/36.

41. Crides a la unitat troben reiterades vegades (*B.I. CNT-FAI*,9/10/36) "A todos los que escriben en las publicaciones", (27/11/36) CNT -UGT "A todas las organizaciones sindicales"(11/12/36 Control subsistències por UGT-CNT.

42. *B.I. CNT-FAI*, 16/12/36: Editorial. "Maniobras peligrosas. Unidad sagrada."

43. *Extracto* Conferencia de J. Peiró Teatro Apolo de Valencia, *B.I. CNT-FAI*, 30/11/36.

44. Charla radiada de J.Ayala,(9/12/36 *B.I. CMT-FAI*) "Disciplina para ganar la guerra (*B.I. CNT-FAI* 24/11/36). El Pleno Regional de Sindicatos (*B.I. CNT-FAI* 1/12/36).

45. *B.I. CNT-FAI* 18/12/36 (ed.) "La Economía sindical llave del triunfo," *B.I. CNT-FAI* ,4/12/36 "La economía y la revolución". *B.I. CNT-FAI*, 28/12/36 (Ed.) " El Sindicato

factor de guerra y de paz”, *B.I. CNT-FAI*, 30/12/36 “La economía sindical se impone” (Ed).

46. *B.I. CNT-FAI*, 29/12/36: “El Sindicato alma de la revolución y crisol de la economía”, *B.I. CNT-FAI*, 13/11/36: “La Economía Sindical”, *B.I. CNT-FAI*, 26/11/36 : “La Distribución corresponde a los Sindicatos”, *B.I. CNT-FAI*, 21/12/36: “La Organización Sindical factor revolucionario.”

47. “Comité Nacional de la CNT. Consignas” (*B.I. CNT-FAI* 27/11/36).

48. *B.I. CNT-FAI*, 19/12/36: “A todos los obreros Comités Obreros de Control y empresas Colectivizadas”, signat: Federación Local de Sindicatos Únicos de Barcelona.

49. Ple Regional de Grupos Anarquistas, (*B.I. CNT-FAI* 21/12/36).

50. Abad de Santillán Conferencia Sala Actos CNT-FAI titulada “ A favor de las Federaciones Regionales de Indústria” (*B.I. CNT-FAI* 29/12/36).

51. “Sindicato Único del Ramo de la Madera”. (*B.I. CNT-FAI*, 25/12/36)

52. “Las Federaciones de Industria y el Congreso Regional de Economía”, charla radiada de Cecilio Rodríguez en el Micrófono de Unión Radio CNT-FAI.

53. Circular nº 1 del Comité Regional del Trabajo de Cataluña, 3/11/36.

54. Els Sindicats Únics de Metal.lúrgia, Textil, Arts Gràfiques i Químiques els creen els mes de setembre i octubre de 1936.

55. “Memoria del Congreso Nacional del Conservatorio” Plan de reorganización del a CNT. 1931.

56. Les cinc federacions de indústries ja formades van ser la de la indústria pesquera, la ferroviaria, la camperola i la del vidre.

57. Federación Local de Sindicatos Unicos de Barcelona, 12/1/37.

58. Els Sindicats d’indústria creats varen ser: Sindicato de las Industrias Agrícolas, Pesca y Alimentación, Sindicato de las Industrias Textiles, Vestir y Anexas, Sindicato de las Industrias del Agua, Gas, Electricidad y Combustibles, Sindicato de las Industrias Sidermoetalúrgicas, Sindicato de las Industrias Químicas, Sindicato de las Industrias de la Construcción, Madera y Decoración, Sindicato de las Industrias del Papel y Artes Gráficas, Sindicato de las Industrias del Espectáculo, Sindicato de los Ramo de la Distribución y de la Administración, Sindicato de los Ramos de Comunicaciones y Transporte, Sindicato de Sanidad, Asistencia Social e Higiene, Sindicato de la Enseñanza y Profesiones Liberales “Estructuración de los Sindicatos de Industria”, Confederación Regional del Trabajo de Cataluña, 1937.

59. Així doncs Pierre Besnard enfront les problemàtiques econòmiques proposava la creació d’organismes com els Consells econòmics i tècnics, Federacions Regionals i Federacions Nacionals de Indústria, que no tinguessin poder efectiu, sinó que estiguessin al servei de les organitzacions responsables que serien les unions locals dels Sindicats d’Indústria. (*B.I. CNT-FAI* de 8/1/37, 15/2/37 i 16/2/37).

60. “Dictamen que presenta la Ponencia nombrada para elaborar la estructuración de los Consejos Confederales de Economía Control y Estadística” , Barcelona, 11/1/1937.

61. Ibidem.

62. Federación Intercomarcal del Trabajo CNT. Zona VIII. “Comunicado a todos los Sindicatos de las comarcas”. Comité Regional de Sindicatos de la CNT, del 26/2 al 5/3// 1937.

63. Ibidem

64. Ib. (A l’Informe Comité Regional).

65. Federación Nacional de la Industria del Petróleo." Circular", Barcelona 7/10/37.
66. Federación Nacional de la Industria del Petróleo. Acta del Pleno Nacional, Madrid 4/11/36.
67. Pleno Nacional de la Industria del Petróleo, enero 1937.
68. Ibidem.
69. "Dictamen de la Comisión de Estadística y Economía sobre el proyecto del Sindicato Petrolífero Regional de Cataluña", 30/12/36.
70. Colectivización de Luz y Fuerza, Agosto de 1936.
71. Acta de las reuniones de Comités de las ex-empresas "Riegos y Fuerzas del Ebro, Cooperativa de Fluido Eléctrico, Explotaciones Hidreléctricas", 12/10/36.
72. "Dictamen de la Ponencia nomenada per l'Assemblea General de la Societat d'empleats i obrers d'Aigua, Gas i electricitat" ,22/11/36.
73. Sección Eléctrica Grupo SECE. Acta de la asamblea de 25/3/1937. "Normas para constituir organismos de control y administración ". Industria del Gas y la Electricidad.
74. La Federació Nacional de la Sanitat es constitueix el 11/2/37.
75. Industria Ferroviaria. "Acta del Pleno Nacional de Secciones de la Federación Nacional de la Industria Ferroviaria", celebrat del 8 al de març de 1937 i convocat pel Comitè Nacional de la Federació de Indústries Ferroviaries, s'escolleixen els Comitès Regionals en aquesta reunió i dies més tard (15/3/37) es reuneixen amb la UGT per estudiar l'unitat d'acció entre les dues centrals sindicals.
76. "Pleno Regional de Sindicatos Fabriles",26/9/36: Nueva estructuración del Comité de Relaciones. "Pleno Regional de Sindicatos Metalúrgicos", 11/10/36: Acord perquè mitjançant del Comitè de Relacions s'acoblin les indústries per portar a terme la col.lectivització industrial. Elecció Comitè de relacions metal.lúrgiques, 20/11/36. En el "Pleno Regional de Secciones i Sindicatos Metalúrgicos" es procedeix a establir la normativa del Comitè de Relacions: elecció de Comitès Econòmics per zones, delegats comarcals per sindicats i delegats sindicals per assemblees.
77. I Congreso Nacional Fabril y Textil, 24/1/37: Creació de la Federació d' Indústria i nomenament de secretari. El 13/2/37 en un Ple Regional Textil: Elecció secretari general i tesorero de la Federació Regional de la Industria. L'estructuració de les zones es fa en dos mesos. El 11/10/36, el Sindicat Únic de l'Automòbil ja havia proposat anar a una Federació d'Indústria. En el Ple de militants del Sindicat Únic de la Metal.lúrgica 5/2/37 s'aprova la formació del Consell Econòmic a nivell local, Regional i Nacional 23/2/37, Ple Nacional Indústries Siderometal.lúrgiques: Naixement de les Federacions Nacionals d'Indústria.10/2/37 Ja formats Comitè Econòmics d'Industria Siderometal.lúrgica. El 30/4/37 nomenament per part dels Sindicats dels delegats al Cté. Regional de la Indústria Sidero-metal.lúrgica.El 15/2/37 el Ple regional de Sindicats Químics crea la Federació Regional Indústries Químiques.
78. Asamblea Teatre Olympia. Acords UGT-CNT: Fomació Consells generals Industria., Consells Superiors d'Indústria. Creació provincialment d'un Comitè Nacional de Relacions entre la CNT i la Federación Regional UGT. El Sindicat Metal.lúrgic sempre basa la seva actuació en arribar a acords previs amb la UGT.
79. "Pleno Regional de Sindicatos Unicos de Cataluña" convocat per la Federació Nacional de les Indústries Textil, Vestir i Anexes, 18/4/37.
80. Ple Regional de Sindicats de les Indústries Químiques de 13/2/37.
81. *Solidaridad Obrera*, 18/2/37.

82. Ple Regional Sindicats Químics de 13/2/37, (*Boletín de Información de Artes Gráficas*, Nº 7 15/2/37).

83. Assemblée sindicats Unics de Barcelona, 29/1/37. *Boletín Información Artes Gráficas* 28/3/37: Assemblée General Sindicats de la Indústria del Paper i les Arts Grafiques, 28/3/37, 1/5/37 i 19/8/37 (Federació regional Industria), respectivament.

84. Agost 1936. El Comitè d'enllaç UGT-CNT es constitueix el 5/1/37. El 19/1/37 (*B.I. CNT-FAI*) Ejemplos de organización revolucionaria" Dictamen de la ponencia Colectivización de la Industria de la Construcción. 30/3/37: Constitución de la Agrupación de la Construcción. "Agrupación de la Construcción de Barcelona. Sindicato de la Edificación UGT - Sindicato de la Construcción CNT".

85. *Boletín del Sindicato Unico del Ramo de la Construcción de Barcelona y sus contornos*, num. 2, 10/4/37.

86. *Boletín de Información del Sindicato de la Industria de la Edificación*, num. 4 10/6/37.

87. Orden del dia del I Congreso Regional de Sindicato, citat per *Boletín de Información del Sindicato de la Industria de la Edificación*, Num. 4. 10/6/37.

88. "Sobre el Congreso Regional"(Ed.) *B.I. CNT-FAI*, Num.15,10/7/37

89. Constitución de la Federación Nacional de la Industria Pesquera (*Solidaridad Obrera* 17/2/37). Pleno Regional sindicatos y secciones Gastronómicas, (*Solidaridad Obrera* 29/1/37).

90. Socialización Panadería, Socialización Reposteria (*Solidaridad Obrera*, 25/5/37).

92. "Informe Ponencia Pastas de Sopa al Congreso Regional de la Industria Gastronómica", (*Solidaridad Obrera*, 21/2/37).

93. La socialització dels espectacles públics es produeix el 10/8/36 enb el cas del cinematògraf i el mes de novembre de 1936 ja es crea el Comitè Económic del Cinema. En canvi la Federació Regional i la Federació Nacional es creen respectivament el 5/10/37 i el 27/7/37,

94. "Dictamen que presenta la ponencia nombrada por el Comité Regional de sindicatos con el fin de estudiar las normas a seguir para llevar a cabo la colectivización de las diversas actividades económicas de Cataluña". (*B.I. CNT-FAI*, 25/9/36).

95. "Congreso Regional de Sindicatos de Cataluña. Camaradas del Comité Regional de Cataluña de la CNT. Respuesta del Comité Nacional remitido el Proyecto de decreto estructurador de los Consejos Generales de Industria", Abril, 1937.

96. Una serie de crisis es desencadenen a partir del mes de desembre de 1936, que aniran poc a poc minant la força de la CNT en el Consell de la Generalitat. Aquestes crisis varen estar centrades en diferents polèmiques sobre l'actuació entorn als proveïments - disputa detallistes i majoristes solventada amb la disolució de la conselleria de proveïments i passar les funcions als ajuntaments, a fi de reduir el poder dels sindicats en les tasques alimetaries- el col.lectivisme rural - iniciada en el I Congrés de Treballadors de la Terra de UGT el 23/1/37 i agreujada amb els fets de La Fatarella on s'enfrontaren col.lectivistes i detallistes-, el control de l'armament - polèmica centrada en la substracció de tancs de combat per part d'un militar comunista-, les indústries de guerra i la disolució de les patrulles de control. Aquest procés va desembocar finalment en els fets de maig que situen a la CNT en una situació clarament subordinada.

97. Partint del Decret de Col.lectivitzacions, el PSUC i la UGT inicien una política centralitzadora, que es concretà en l'enfortiment dels organismes d'enllaç de les

col·lectivitats, és a dir dels organismes més vinculats al Consell d'Economia de la Generalitat, organismes tots ells controlats pel conjunt de forces polítiques catalanes. Aquest propòsit vingué motivat per la necessitat que les forces no anarquistes tenien de controlar el procés col·lectivista intern a les empreses: 26/12/36 Decret de classificació de les empreses mitjançant els agrupaments industrials, 30/1/1937 Establiment del Estatut Tipus, amb l'ampliació de les funcions dels delegats interventors. Instauració de mides laborals, com l'acomiadament, creació del certificat de treball. 30/3/1937 . Disposició mitjançant la qual es precisa presentar els estatuts de les empreses a les Juntes de control econòmic sindical. 25/5/37 Obligació d'inscriure's al Registre Mercantil.

98. "Gran Miting de Concentració Regional en el Olympia. La CNT fixa sus posicions" (*Solidaridad Obrera* 25/2/37)

99. "Federación Local de Sindicatos Unicos de Barcelona. Al pueblo. ", 17/2/ 37

100. "Interesante documento de la Federación Local de Sindicatos Unicos. A la Federación Local de Sindicatos de la UGT". *Solidaridad Obrera*. 20/2/37.

101. *B.I. CNT-FAI* 11/1/37.

102. *B.I. CNT-FAI* 25/1/37.

103. *B.I. CNT-FAI* 16/1/ 37.

104. "Gran Mitin" *B.I. CNT-FAI* 21/2/37.

105. *B.I. CNT-FAI*, 12/3//37.

106. "Crisis de la Generalidad. Derroteros Tortuosos".(*B.I. CNT-FAI* 30/3/37)

107. Congreso Nacional del Transporte, 1/1/37:" Comité Nacional establezca contacto con la UGT para llevar a acabo la socialización.

CNT-AIT Sindicato Industria Siderometalúrgica de Barcelona: "¿Colectivización? ¿Nacionalización? No, Sociliazación", Barcelona marzo 1937.El decret posa fi a la desorientació general que en materia de conficacions existia, donada la falsa interpretació la solució es la socialització que evita la competència professional i comercial entre obrers d'una mateixa indústria.

108. "Mitin de clausura del I Congreso de la Industria Fabril y Textil, 6/1/37.

109. "Informe Comité Local Técnico-Administrativo de la Industria Metalúrgica", Septiembre 1937.

110. Pleno Regional de Industrias Químicas de Catalauña, 13/2/37

111. Ple Local de Sindicats de Barcelona. 28/3//37

112. "Informe que presenta el Consejo Local Técnico-Administrativo de la Industria Siderometalúrgica a la Junta General de la Industria y a todos los militantes metalúrgicos", 5/9/37.

113. Tal com s'ha observat en el plantejament de la socialització en l'empresa Riviere, on es dona una forta oposició dels treballadors mercantils del CADCI i la UGT, que troba el recolzament de la Generalitat, inclos amb la presència en l'assemblea de la força armada. Veure l'explicació d'aquest procés en MONJO, VEGA op. cit.pp. 142-150.

114. Degut a les cartes de Lois Or, que Mauricio Stevens envia passant per alt la censura, aquest últim es processat i jutjat el 29 de setembre de 1937. En aquestes cartes Lois Or manifesta calrament l' atac patit per les empreses. Per ampliar el conjunt de dades que ens confrimen els obstacles posats al procés de socialització el mes d'abril veure l'article de MONJO, VEGA, VILANOVA "Socialización y hechos de mayo", *Historia y Fuente Oral*, nº 3, Barcelona,1990. En ell apareix integra una de les cartes de Lois Or.

115. L'àmplia documentació que vem consultar sobre el procés col·lectivista d'una

indústria ens va proveir d'aquesta informació (assemblea de despatx de la Indústria Trefileria Barcelonesa, 9 /4/37)

116. Assemblea del SUM de 28 d'abril de 1937.

117. MONJO, VEGA, op. cit. p. 147: "Després va dir que com l'assemblea estava rodejada per la policia, i ja no hi havia llibertat, sinó coacció, l' assemblea quedava disolta. Va ser la mateixa Generalitat i la UGT a l'empresa que organitzren aquesta defença(..)".

118. Una serie d'editorials destaquen fortament la necessitat d'unió proletaria: "Por la revolución Social: Unión y concordia" (*B.I. CNT-FAI 6/5/37*), "Hoy más que nunca unidad sindical (*B.I. CNT-FAI,8/5/37*) "Unión y Acción Revolucionaria" (*B.I. CNT-FAI 13/5/37*). "Ante la crisis del Gobierno de Valencia, *Unidad Sindical* " (*B.I. CNT-FAI, 17/5/37*) etc..

119. "En la calle en defensa de la revolución", (*B.I. CNT-FAI, 8/5/37*)

120. "La CNT al pueblo de Cataluña" (*B.I. CNT-FAI 8/5/37*)

121. *Tierra y Libertad* , 10/5/37

122. "Nuestra consigna los Sindicatos" (*B.I. CNT-FAI 19/5/37*).

123. "Los sindicatos alma de la victoria", "La arteria de la revolución es el Sindicato", *B.I. CNT-FAI, 20/5/37*.

124. "El Sindicato fortaleza de los trabajadores", *B.I. CNT-FAI 30/5/37*

125. "Aceleremos la marcha hacia la socialización" *B.I. CNT-FAI 2/6/37*.

126. "Contra la reacción agazapada alianza CNT-UGT" Editorial del *B.I. CNT-FAI, 19/5/37*.

127. "Por la victoria Alianza CNT-UGT", Ed. *B.I. CNT-FAI, 22/5/37*.

128. "No habrá más paz que la paz de las dos sindicales", Ed. *B.I. CNT-FAI, 20/5/37*.

129. *B.I. CNT-FAI, 21/5/37*.

130. "Comité Regional CNT-FAI", *B.I. CNT-FAI, 31/5/37*.

131. "Por egoismo colectivo unos, o lanzándose a unas competencias contraproducentes, otros, abusando en ser únicos en la manufactura de determinados artículos, vendiendo a precios elevadísimos y aumentándose los sueldos a capricho." Proyecto de Socialización de la Industria Siderometalúrgica, Ponencia del Sindicato de la Industria Metalúrgica CNT y Sindicato Metalúrgico UGT, 2/6/37.

132. *Boletín del Sindicato de Artes Gráficas*, nº10 de 15 de mayo de 1937.

133. "Reorganización Económica de Cataluña", 17/5/37. Informe dirigido a la Federación Local por el Comité Regional.

134. Acords del Ple Nacional de Regionals de 23/5/3, *B.I. CNT-FAI, 1/6/37*.

135. "Programa mínimo elaborado por la CNT para realizar una auténtica política de guerra", Comité Nacional 3/6/37.

136. Ple Nacional de Regionals de la Federació Ibérica de Joventuts LLibertaries, Abril 1937.

137. *B.I. CNT-FAI, 26/7/37*.

138. *B.I. CNT-FAI, 21/7/37*.

139. *B.I. CNT-FAI, 30/7/37*.

140. *Martillo*, Nº 1, 15/6/1937 editorial titulada "Unidad proletaria UGT-CNT".

141. Ibidem.

142. *Boletín del Sindicato de Industria de Artes Gráficas*. Num. 14, 1/8/1937.

143. *B. I. CNT-FAI* "Socialización de las secciones de la Industria del Papel y Artes Gráficas".

144. Així doncs la premsa confederal comentava com un "nacionalisme de OCAsió" " la relació entre el PSUC i els partits catalans per imperdir la unió de les forces sincials. (B.I. CNT-FAI. 8/6/37).

145. En aquest plé s'aprova un projecte de resolució que no sera donat a la llum pública i on es contempla la fusió CNT-UGT, la constitució d'una república socialista democràtica i federal, on participarien els llibertaris i el reconeixement jurídic de les conquestes revolucionaries.

146. Ple Local i Comarcal de Sindicats de Barcelona de 13 de setembre de 1937.

147. *Solidaridad Obrera*, N° 1677, 1/9/37: "Alianza Obrera, plan de la victoria", *B.I. CNT-FAI*, 20/9/37: "Cordialidad y concordia". *B.I. CNT-FAI*, Editorial, 22/9/37: "Unidos venceremos".

148. Així doncs s'expressa aquesta opinió en les següents editorials del *Boletín de Información CNT-FAI*: 4/10/37 "El sindicato base de la Economía", 6/10/37, "La unidad orgánica del movimiento es la victoria", 11/10/37, "Cohesión sindical es fuerza revolucionaria", 15/10/37 "Sólo los Sindicatos vencerán al fascismo", 18/10/37, "El Sindicato columna vertebral de España", 19/10/37 "Los sindicatos en la Reconstrucción económica", 20/10/37 "La economía sindical vencerá al fascismo", 23/10/37, "Los Sindicatos alma de la Economía", 25/10/37, "Una organización modelo: el Sindicato de Industria", 29/10/37 "Hoy más que nunca unión" etc..etc.

149. *B. I. CNT-FAI*, 13/10/37.

150. Aquesta censura es dona entre d'altres als següents articles del *Boletín de Información CNT-FAI*: 19/11/37 "Acerca de la unidad"; 20/11/37, "La unidad sindical, problema de aritmética"; 22/11/37, "Sin titubeos por la unidad proletaria"; 23/11/37, "La unidad por la base".

151. *Boletín de Información CNT-FAI*: 2/12/37, "La CNT fuerza creadora", 10/11/37 "La CNT en la Industria de guerra", 11/12/37 " Consolidar la economía es ganar la guerra", 20/12/37 "Los Sindicatos garantía del orden nuevo", 29/12/37 "Las Sindicales en el gobierno".

152. *Solidaridad Obrera*, 25/3/37 "Hay que defender las conquistas de la revolución".

153. José Cortés "Extracto del discurso pronunciado por Joaquín Cortés en el mitin celebrado el domingo 11 de julio en Caspe", *Boletín de Información CNT-FAI*, 20/11/37.

154. El 10 de novembre de 1937 ja s'havien format les Federacions Nacionals d'Indústria de Sanitat, Transport Marítim, Productes Químics, Banca, Estalvi, Assegurances i Afins, Edificació Fusta i Decoració, Aigua Gas i Electricitat, Ferroviaria, Petrolera, Telefònica, Siderometal.lúrgica i Transport. A la premsa diària es donen referències puntuals de la constitució dels Sindicats de Indústria i de les Federacions. Així doncs a *Solidaritat Obrera* es comunica la constitució del Sindicats de la Indústria Alimentícia, 24/5/37, Federació Regional del Transport, 7/6/37, Federació Regional de la Indústria del Paper i Arts gràfiques de Catalunya, 19/8/37, Federació Nacional de la Indústria del Transport i Comunicació, 22/8/37, Federació Regional del Sindicat de les Indústries d'Espectacles Públics, 29/8/37.

155. Citat al *Boletín de Información CNT-FAI*, 7/8/37 " Comité Nacional de los Sindicatos de los Transportes de España: A todos los Sindicatos.

156. Com les de les comissions tècniques de la secció de "muebles y decoración" el 4/7/37, i "Carpinteria y similares", 21/7/37.

157. Així doncs el mes de setembre de 1937 ja es presenta la ponència sobre el "Proyecto de Estatutos del Consejo Técnico Administrativo de la Industria Fabril, Textil, Vestir y Anexos de Barcelona.

158. En el "Congreso Económico Confederado de Barcelona" s'aprova l' informe del Consell Local d' Economia que especifica quines han estat les seves funcions. *Boletín de Información CNT -FAI*, 1/9/37.

159. "Comité Nacional. Sección de Economía. Funcionamiento de la Sección de Economía de este Comité Nacional", Valencia, 2/8/1937, informe presentat al Ple Nacional de Regionals celebrat entre el 15 i el 17 de setembre de 1937.

160. "Dictamen aprobado sobre el 10º punto del orden del día. Centralización administrativa de la Economía Confederada", ponencia elaborada por la Federación Local de Hospitales, Elda y Villanueva, gener 1938.

161. "Acta de la reunión de Federaciones regionales de Industria para el nombramiento del Comité Permanente del Consejo de Economía de carácter provisional, según acuerdos del Pleno Económico Ampliado de Valencia, 5/2/38.

162. Ibidem.

163. "Dictamen aprobado sobre el 11º punto del Orden del Día 'Normas Generales de Trabajo'", Valencia 22/1/38 i "Dictamen que presenta el Comité Nacional al 4º punto del Orden del Día del Pleno Nacional Ampliado, 'Creación de los Delegados Inspectores de Trabajo'".

164. "Dictamen aprobado sobre el 12º punto del Orden del Día 'Creación del Banco Sindical Ibérico'". Valencia, 10ª sesión del Ple Nacional de Regionals celebrat a partir del 2 d'agost de 1938.

165. Acta del Pleno Nacional de Regionals, 2 d'agost de 1938.

166. "Acta de Constitución del Comité Económico Confederado". 15/2/38.

167. "Acta extraordinaria de la Comisión Permanente del Consejo Económico Regional Confederado". 5/3/38

168. "Consejo Económico Confederado: Jurisdicción Económico Industrial y Sindical de las Secciones Nacionales Autónomas en el seno de las Federaciones". 13/4/38

169. "Acta de la reunión del Consejo Económico Confederado", 16/4/38.

170. "Acta de constitución del Consejo Regional de Economía Confederado de Cataluña", 27/5/38.

171. "Pleno Nacional de Regionals" celebrat en Valencia del 2 al 8 de agost de 1938, Comité Nacional, Circular nº28.

172. Ibidem.

173. Ibidem.

174. Comité Nacional. Circular nº 19, 6/10/1938.

175. "Acta de la reunión del Pleno Nacional de Regionals" celebrat a Barcelona els dies 10 i següents de març de 1938.

176. "Informe confidencial. Informes extractados de las entrevistas y gestiones anejas a la marcha de nuestra colectividad Optica de Barcelona", 27/1/1938.

177 Pleno Nacional de Regionals, 10 i següents de març de 1938.

178. De totes formes malgrat els manifestos contundents a favor del pacte per part d'UGT en la pràctica s'avança molt poc a poc. "La CNT lo lleva a la práctica la UGT lo vulnera, no llegando a buen fin al ser precisas las dos organizaciones." Agrupament de la indústria gastronòmica. Resum d'exploració dels establiments fins a 30 de setembre de

1937. Barcelona, novembre 1937.

179. "Comunicado del Comité Regional de Grupos Anarquistas de Cataluña", Lérida, 17/6/38.

180. "Pleno Nacional de Regionales", Valencia 2/8/38.

181. De fet les requisites de les empreses per Sotsecretària d'Armament suposaven el fi de la gestió real de les empreses pels Comitès obrers, encara que es mantinguessin formalment fins l'acabament de la guerra.

182. A la 2ª sessió del Ple Nacional de Regionals del 2 d'agost de 1938 el CR demana al CN "No quitar prerrogativas a la Generalitat... para poder luchar contra todos los partidos catalanistas con plena autoridad" i defensar d'aquesta forma les col·lectivitats.

183. "Acta de la reunión del Comité Económico del Sindicato de la Madera", 3/8/38.

184. "Acta de la reunión extraordinaria del Consejo Regional de Cataluña", informe del Consejo Económico, 29/7/38.

185. "Informe de la delegación catalana a la consideración de todos los Comités representados en nuestra Federación Nacional Siderometalúrgica", 11/12/37.

186. "Acta de la reunión del Consejo Técnico Administrativo de la Industria Alimenticia, Transporte, Papel y Artes Gráficas, Químicas, Siderometalúrgica, Edificación, Espectáculos, Sanidad, Textil, Agua, Gas y Electricidad, Enseñanza, Profesiones liberales, Distribución y administración", 23/5/38.

187. Afirmació de la Federació Regional al "Pleno Regional de la Industria Textil", 10/11/38.

188. "Sindicato de Transportes Marítimos, sobre el pleito suscitado entre la Sección Técnicos y la junta del Sindicato de Transportes marítimos", Barcelona, 23/6/1938.

189. Actas de las Reuniones del Consejo Económico" Sindicato de la Edificación, Madera y Decoración. Sección Madera, Barcelona, del 14/4/37 al 12/2/38.

190. "Consejos Regionales papel insustituible", manifestació realitzada per la delegació catalana a la 13ª sessió del Ple Nacional de Regionals de 2/8/38, degut a la possibilitat que després de la guerra s'instaurés un règim polític federal.

191. Ibidem.

192. "Acta del Pleno de Locales y Comarcales," Barcelona 13/9/37.

193. Comité Nacional, Carta Circular nº 1.592, 10/5/38.

194. Comité Nacional. Circular 1.592, 10/5/38

195. "Acta del Pleno de Local y Comarcales", Barcelona, 13/9/37.

196. Pleno de la Federación Regional de la Industria Fabril, Textil, Vestir y Anexos", 10/11/38.

197. Ibidem.

198. "Acta Pleno Nacional de Regionales", Valencia, 2/8/38.

199. Ibidem, 2ª sessió.

200. "Acta del Pleno Nacional de Regionales", 15/10/38

201. "Acta de la reunión del Comité Económico de la Madera", 16/6/37

202. Entrevista a Antonio Turón.

203. Entrevista a Josep Costa Font.

204. Entrevista a Marià Casasús.

205. Entrevista a Macario Royo.

206. Manifestació del Comitè Nacional."Pleno de Locales y Comarcales", Barcelona, 13/9/37.

207. Entrevista a Bartolomé Gallego.
208. Citat a “Acta de la reunión del Consejo Técnico Administrativo de la Industria Fabril, Textil, Vestir y Anexos”, Barcelona” Septiembre 1937.
209. “Pleno de Locales y Comarcales”, Barcelona, 13/9/37.
210. Ibidem.
211. Ibidem. Informe de la Comisión Asesora Política.
212. Comité Nacional. Circular nº 1592, 10/5/38.
213. *Boletín de Información CNT-FAI*, 7/6/37
214. Entrevista a Marià Casassus.
215. “Acta del Pleno de Locales y Comarcales”, Barcelona 13/9/37.
216. SEIDMAN, op. cit. p. 313-314, MONJO i VEGA, op. cit. pp. 164 i seg.
217. Entrevista a Antonio Cano.
218. Entrevista a Esusebio Catalán.
219. Ibidem.
220. Entrevista a Francisco Vera.
221. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
222. Entrevista a Antonio Cano.
223. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
224. Entrevista a Josep Costa Font.
225. “Cayeron al menos 20 Comités Nacionales en los penales y las cárceles había mucha militancia, la flor y nata estaba en Francia y se tenía que formar en la clandestinidad. Después te encontrabas en una época que aquel hombre que había ingresado tres veces en la cárcel y había salido ya llegaba al agotamiento.” Entrevista a Manuel Terol.
226. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
227. Entrevista a Bartolomé Gallego.
228. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
229. Entrevista a Esusebio Catalán.
230. Entrevista a Bartolomé Gallego.
231. Entrevista a Joan Saña.
232. Entrevista a Antolín Sánchez Carrique.
233. Entrevista a Manuel Terol.
234. Entrevista a Manuel Vicente Alcón.
235. Entrevista a Eusebio Catalana.
236. Entrevista a Ramón Sentís.
237. Entrevista a Marià Casasús.

APENDIX 1

BIOGRAFIES PERSONES ENTREVISTADES

Macario Royo

Macario Royo neix a Mas de las Matas (Terol) l'any 1896. Els seus pares eren propietaris rurals en una zona geogràfica on la possessió de la terra estava molt repartida. Al poble quasi bé ningú treballava a jornal. Durant la infància acudeix a l'escola fins als setze anys, treballa la terra i poc a poc es va desvinculant de la formació religiosa que li havien trasmes. La seva visió crítica de la vida va originar-se mitjançant la lectura de llibres d'astronomia, que li mostren que cap veritat absoluta està provada. A partir d'aleshores quan ja està a punt de complir 15 anys, deixa d'anar a l'església. És en aquesta època quan entra amb contacte amb la Confederació, malgrat no poder ser afiliat, degut a la seva posició de propietari. L'any 1916 decideix anar-se'n a França a treballar, primer com peó, més tard com torner en una fàbrica de Lyon, on treballava un parent seu. Fins a 1920 treballa en aquesta fàbrica fent-se de seguida operari. És allà on coneix les idees polítiques i filosòfiques existents, al freqüentar els cercles dels espanyols republicans, socialistes i anarquistes. Aquestes coneixences l'empenyen a llegir a Bakunin, Malatesta, Sebastià Faure, Kropotkin, pensadors socialistes, etc., amb un gran ànim de superació i millora personal. L'exigència de la CNT de crear una intersindical i que els treballadors espanyols a França cotitzessin va constituir l'oportunitat per Macario Royo d'introduir-se de ple en l'organització confederal. És enviat com delegat dels espanyols de França per entrevistar-se amb el Comitè Nacional de la CNT, degut a que la CNT enfront la no acceptació d'aquesta proposta amenaçava en que els treballadors al tornar a Espanya no s'els deixaria trobar feina. És aleshores quan s'afilia a la CNT, malgrat que al no trobar feina a Barcelona, té que tornar al seu poble i treballar al camp de pagés fins l'any 1922. L'any 1922 torna a Barcelona i entra a treballar en una fàbrica d'òptica de Badalona, on tots els treballadors estaven afiliats a la CNT. Macario Royo té el seu primer càrrec com a delegat sindical d'empresa, però participa en les reunions de militants d'altres sindicats, i pertany al grup d'afinitat *Nueva luz*, de 1922 a 1924. L'any 1923 és anomenat secretari del Comitè de Relacions dels Grups Anarquistes i delegat del Comitè Revolucionari, que tenia per objectiu derrocar el govern de Primo de Rivera amb l'ajuda econòmica dels espanyols exilats a França. Es detingut l'any 1924 en una reunió clandestina de delegats de grups

anarquistes i es empresonat des de l'any 1924 al 1927, acusat de conspiració i rebel·lió militar. A la presó el nomenen delegat al Comitè Pro-Presos. Després de sortir de la presó comença a treballar en el port i l'any 1928 es casa i té una filla. Però arriba un nou període de crisi a 1930 i té que canviar de nou de feina, entrant a treballar a la casa Ford, on també comença un període de regulació. Decideix aleshores tornar al poble on s'instala de 1930 a 1933. El primer temps de casat segueix estant afiliat a la CNT, però no té càrrecs i espai molt més la seva assistència a les reunions. Freqüenta les reunions dels militants més coneguts i participa en la definició de la posició confederal entorn els Jurats Mixtes. El 9 de desembre de 1933 triomfa el moviment revolucionari al poble, una vegada constituït el Comitè Revolucionari de Saragossa. Ell és contrari perquè considera que no és el moment. A rel d'aquests fets abandona el poble i passa a França fins a 1936, on lloga un terreny i el cultiva amb l'ajut de la seva dona. En el poble detenen a 128 persones, d'una població total de 2.000. Torna a Espanya després del 19 de juliol, i li proposen ser delegat en el Comitè Regional de Catalunya pel Sindicat Mercantil, però prefereix traslladar-se a Aragó i allà l'anomenen delegat d'Aragó en el Comitè Nacional, càrrec que ocupa fins el final de la guerra. Normalment aquests càrrecs es renovaven cada mig any, però donades les circumstàncies no es compleix aquest requisit. S'exilia una vegada acabada la guerra i no torna fins 1958.

Sebastià Clàra

Sebastià Clàra neix a Sant Feliu de Guixols (Girona) l'any 1894. Es queda òrfa recent nascut, el seu pare havia mort abans del seu naixement i la seva mare quan ell ja havia complert tres mesos, i es recollit pels seus oncles i cosins, camperols molt humils i analfabets. Fins els nou anys i mig (1903) assisteix a una escola primària del poble, laica i que compta amb professors de l'Escola Moderna. Després de deixar l'escola continua llegint a les nits els llibres que li faciliten els seus antics companys d'escola, mentre la seva tia i cosines cosien. Treballa el camp amb el seu oncle fins l'any 1909, quan ja té 15 anys. A partir d'aleshores entra a la indústria del suro (1909-1914). Després de la primera guerra mundial la meitat dels treballadors del suro són acomiadats, moment en el que reb ofertes per anar a treballar a França i decideix emigrar, primer a Burdeos on treballa a la indústria suro-tapera, i més tard a París, on viurà fins a 1917, quan ja ha complert els 21 anys. S'afilia a la CNT l'any 1912, quan es crea el Sindicat del suro. Al arribar a França coneix a Sebastià Faure. Aquest l'ensenya a llegir metòdicament els grans filòsofs, Kant, Comte, adquirint una formació completa autodidacta. L'any 1916 es nomenat secretari general de la Federació Llibertària de llengua espanyola i a 1917 es expulsat de França degut a la seva postura anti bel·licista. Al arribar a Catalunya actua durant tres anys com propagandista de les idees per diferents localitats catalanes i viua Mataró, Badalona, Salt i Canet. El Comitè regional li encarrega fer mitins per Espanya, pagan-li dietes de manteniment. Degut a la seva situació clandestina el fan membre del Sindicat de la Distribució i és escollit delegat d'aquest Sindicat al Comitè Nacional. De 1920 a 1922 va ser membre del Comitè Regional. A 1930 redactor de la *Soli*, i durant el període de l'escissió, 1932-36, es retira de qualsevol tipus de militància. S'integra de nou a 1936 sent secretari del Sindicat de Funcionaris dels

Serveis Públics. A 1937 el Sindicat de la Distribució el designa com delegat seu al Comitè Nacional. L'any 1939 s'exilia a França, no militant en la CNT de l'exterior per disconformitat amb la línia de Federica Montseny. Entra a Espanya a 1941 degut a la invasió alemanya i pateix una depuració lleugera, al no haver tingut cap denúncia particular, dos anys a la presó i dos anys més sense treballar, perquè a tot arreu on anava a buscar feina li deien que tornés després de vuit dies i aleshores li comunicaven que la plaça era pels combatents.

Joan Saña

Joan Saña neix a Sabadell l'any 1899. El seu pare mort a 1905 quan ell té sis anys, i havia estat afiliat a una societat obrera. La seva mare era gallinaira. Va assistir a escola fins els quinze anys, i a 1915 comença a treballar com aprenent d'ajustador en un taller de reparació de telers de llana a Sabadell. Des d'aleshores s'afilia a la CNT, concretament al Sindicat Metal·lúrgic de Sabadell, atret per les lectures de filosofia anarquista. Després de la vaga general revolucionària de 1917 comença a militar i canvia de feina entrant en un taller de maquinària per treballar la fusta, on treballa d'operari. Milita en aquest temps a la secció d'ajustadors mecànics. L'any 1918 comença a militar molt intensament. És detingut l'any 1920 a Castelldefels en una reunió de militants, i és conduït per conducció ordinària a la presó de Terol on és enpresonat fins el mes d'abril de 1922 època en que es restitueixen les garanties constitucionals amb el govern de Sánchez Guerra. Després passa una temporada a París. Al tornar treballa a la indústria Aeronàutica i a Can Girona. L'any 1928 és membre del Comitè Nacional en la clandestinitat, i torna a ser detingut fins el mes d'agost de 1929. Al sortir de la presó entra a treballar a Can Damians i l'any 1930, moment en que es tornen a reorganitzar els Sindicats Únics, és escollit secretari del Sindicat Únic de la Metal·lúrgia de Barcelona. Durant la República deixa les tasques sindicals al Sindicat metal·lúrgic i passa a dirigir la Cooperativa del Vidre a Mataró, mentre estudia un curs d'enginyeria per correspondència. La seva estreta relació amb militants com J. Peiró i Mascarell, amb els que havia format el grup anarquista dels *Eterns descontents*, el fa recolzar la postura més moderada enfront l'intent de la FAI de copar els càrrecs de la CNT. L'any 1932 tots ells s'adhereixen a la FAI com grup anarquista i el deleguen en ell per anar a un Ple de la FAI, on l'acusen de "leguleyo", expulsant-lo finalment d'aquesta Federació. Tanmateix està d'acord amb el Manifest Trentista, no ho va estar amb el procés d'escissió que es va encetar, fet que l'allunya de la intimitat que havia tingut fins aleshores amb en J. Peiró. A l'inici de la guerra civil torna a tenir càrrecs, en aquesta ocasió com delegat del Sindicat d'Espectacles Públics en la Federació Local de Barcelona, i, posteriorment, el ministre de Sanitat l'anomena Administrador dels Serveis de Higiene

Infantil. L'últim any de la guerra es reuneix diàriament amb el Comitè Regional fins sortir d'Espanya amb l'arribada dels nacionals. Treballa a França en un batalló de montanya com ajustador mecànic a D'Ausac, fins el mes de setembre de 1940 que torna a Espanya clandestinament. En el període franquista actua clandestinament i és detingut varies vegades: de 1944 a octubre de 1945 a la presó Model de Barcelona, l'any 1946 de nou a propòsit d'una convocatòria d'un ple regional i l'any 1948 a Ribas de Fresser quan anava a passar la frontera. Participa en l'activitat clandestina confederal fins l'any 1952.

José Mira

José Mira neix a 1904 a La Peña de Albacete a la regió de La Mancha. El seu pare era pagès i la seva mare feia les feines de casa. El seu germà gran era un home d'idees, socialista i havia estat a França. L'any 1920 emigra a Barcelona. Assisteix a escola fins els setze anys, primer als Escoplapis i després a l'escola pública que li resulta molt profitosa degut a que va tenir uns professors molt ben preparats. Al poble llegia el diari local, *La Libertad*, que era republicà i socialista. Al arribar a Barcelona es quan llegeix habitualment *Solidaridad Obrera*. Comença a treballar a una empresa textil i s'afilia a la CNT, convençut per un vell militant que treballava a la mateixa empresa. A través d'aquest militant coneix a A.Pestaña, al que es vincula molt superficialment, i, més tard, entra en contacte amb B.Durruti i Ascaso en un miting del Teatre Victoria, establint una relació continuada. L'any 1930 entra a treballar a Casa Torras i s'integra com militant en el Sindicat Únic de la Metal·lúrgia. La seva actitud militant s'intensifica a partir d'aleshores. Ademés de participar asiduament a les reunions de militants, forma part de la Junta del SUM amb el càrrec de comptable i l'any 1934 de la Federació Local de Barcelona, càrrec que ocupa poc temps, degut a que exigia una gran dedicació, segons el seu parer. Tanmateix va ser un continuat col·laborador dels Comitès. L'any 1932 el CN l'envia a Alcoy, València, per intentar solucionar les discrepàncies entre les tendències que temps més tard van protagonitzar l'escissió. Posteriorment a 1937, després de tornar del front el destinen a València per ajudar al CN a montar les Federacions de Indústria. No és va situar mai al cantó del trentistes, però malgrat la seva admiració per Durruti i Ascaso, tampoc va pertànyer a la FAI, no obstant es considera anarquista. A l'acabament de la guerra deixa el país amb el CN des d'Alacant. S'exilia durant varios anys a Argèlia i torna a viure a Espanya després de la mort de Franco.

Joan Bernat

Joan Bernat neix a Barcelona l'any 1914. Els seus pares eren d'origen valencià. El pare treballava de paleta i la mare feia les feines de casa. El seu pare llegia habitualment la *Soli*

i era "simpatitzant actiu" de la CNT i agnòstic. La seva mare era analfabeta. Assisteix a escola fins els 16 anys, el seu pare li hagués agradat que estudiés fins els 20 anys, primer a l'escola municipal, després als Jesuïtes del carrer Casp. Llegia tot el que li queia a les mans, filosofia, poesia, teatre. Als 17 anys es fa aprenent mecànic d'automòbil en molt poc temps i als 19 entra com ajudant torner a la Indústria Nacional de Taxímetres, INTAXSA. Després d'una llarga vaga, tanca l'empresa i es troba tot un any sense feina, pel que ha de treballar com peó amb el seu pare fins el començament de la guerra. Als 17 anys ja crea amb uns companys l'Ateneu Llibertari del carrer Tantarantana, i entra a formar part de les Juventuts Libertàries i de grups d'afinitat. L'únic càrrec que ocupa durant aquest període va ser formar part del Comitè de vaga de l'empresa on treballava, però participa de forma continuada a les reunions de militants. Durant la guerra treballa inicialment a l'empresa INTAXSA que obre de nou, una vegada iniciat el conflicte. Després s'en va al front i torna quan es promulga la movilització de les milícies. Aleshores entra a treballar en un taller col·lectivitzat de la CNT. És a partir dels fets de maig quan representa al SUM en la Federació Local de Barcelona. Al acabar la guerra surt cap a França i passa un llarg període en els camps de concentració. A França treballa primer com torner fresador i després com comptable. No torna definitivament a viure a Espanya, encara actualment viu a Perpigna. Trenca amb la CNT de l'exterior per discrepàncies amb el sector més purista.

Ramón Sentís

Ramón Sentís neix a Torroja del Priorat l'any 1913. El seu pare era llaurador i propietari de vinyes, però també tenia que treballar com peó. La seva mare treballava a jornal. El seu pare sabia llegir i posar el nom, era un pimargallista convençut, tant que inclòs l'any 1911 havia fundat l'Associació recreativa *La llum del dia*, que comptava amb una petita biblioteca amb un centenar de llibres i els retrats de Marx, Engels, Bakunin. L'anomenaven *el Pi i Margall de la comarca* i l'any 1930 és va sindicar a la CNT quan va treballar com peó a la construcció de la carretera. La seva mare era analfabeta. Ell mateix només va assistir a escola dels 6 als 7 anys a l'escola d'Alforja de Camp, i des seguida el posen a treballar al camp amb la família i a jornal. Als onze anys emigra a Barcelona i entra a treballar durant quatre anys en una cadena de botigues de queviures, degut a que la seva germana treballa com minyona a casa dels propietaris. És enllà on apren a sumar i restar. Torna al poble a 1928 a cuidar un petit mas i a ajudar al pare fins a 1934. L'any 1934 torna a Barcelona i comença a treballar a l'empresa metal·lúrgica més important de Poblenou, Can Girona, fins que és mobilitzat al front el mes d'octubre de 1936. És precisament l'any 1934 quan reprèn els estudis en horari nocturn a l'escola *Natura*, institució continuadora de l'escola Ferrer i Guardia i patrocinada pel Sindicat Textil en un local de la barriada del Clot. Aquest interès per aprendre havia estat propiciat per les lectures que des dels 17 anys fa de les novel·les ideals, els llibres i la premsa de l'associació. S'afilia a la CNT l'any 1930 amb el seu pare, qui és qui, en realitat, monta la CNT de la comarca. També forma part de les Juventuts Llibertàries i actua com propagandista d'aquestes durant quatre mesos per la província de Lleida. L'any 1931 es delega comarcal de la CNT pel seu poble i el representant més jove en els plens comarcals. Després del 6 d'octubre deixa el poble per

anar a Barcelona i és escollit delegat sindical de l'empresa en la que treballava durant el Bieni Negre de 1934 a 1936 en clandestinitat, representant de la secció de laminació, mantenint una connexió directa amb la Federació Local de Barcelona i el Comitè Regional. Li proposen formar part del Comitè Regional però va denegar aquesta proposició. Pertany, però, al Comitè Regional de les Juventuts Llibertàries i és enviat vuit mesos com apropagandista a Extremadura en plena revolució. Surt d'Espanya l'any 1939 amb la retirada, i entra de nou l'any 1942 empenyat pels alemans. Tenia dues condemnes a mort, una al poble i una altre a Barcelona, i durant 5 anys actua en la resistència, passant a França l'any 1946 amb el grup del Quico Sabater. L'any 1947 s'exilia definitivament a Venezuela on treballa de llibreter i amplia la seva formació autodidacta. Torna a Espanya després de l'any 1975.

Josep Costa Font

Josep Costa Font neix a Badalona l'any 1906. El seu pare era fuster i d'arrels polítiques republicanes i pimargallistes. Va ser concejal pel Partit Republicà Radical de Lerroux per Badalona, president de la Societat Obrera de fusters i ebanistes de Badalona i , en representació d'aquesta, va anar com delegat al Congrés del Palau de Belles Art on es crea *Solidaridad Obrera*. També participa en la fundació de la CNT. Josep Costa Font és queda sense pares molt jove, i passa a viure amb uns ocles molt catòlics que vivien a Sant Feliu. Va assistir a escola fins els 9 anys. Després la seva formació va ser de caire autodidacta, llegia molts llibres i folletons, llibres de vell, anava a la biblioteca del Sindicat, a l'Associació de Cultura Popular durant la Dictadura de Primo de Rivera i va assistir a l'escola racionalista a Sant Feliu on ensenyava un deixeble de Ferrer i Guardia. El seu pare hagués volgut que anés a l'escola d'Arts i Oficis, i així ho fa a les nits. De 1916 a 1917 treballa la terra a Sant Feliu. Fins 1923 és depenent a una lleteria del carrer Comdal de Barcelona. De 1923 a 1927 treballa com aprenent de contramestre a una fàbrica de teixits a Badalona, i l'any 1930 passa a ser contramestre d'una fàbrica textil a Barcelona. S'afilia l'any 1920, quan té 14 anys, en el Sindicat de l'Alimentació, i a 1924 és ja un militant actiu del Sindicat en la clandestinitat. Durant la Dictadura de Primo de Rivera monten al Sindicat un biblioteca circulant en la qual es troben llibres de Reclus, Malatesta, Ferrer i Guardia, Maragall, i on també s'imparteixen classes d'alfabetització. A partir de 1930 té el càrrec de comptador a la Junta del Sindicat Textil, però al produir-se l'escissió deixar de militar. No estava d'acord amb plantejar la polèmica trentista fora de l'organització, el manifest, segons ell, s'hauria d'haver presentat a cada sindicat a discussió. Es considera sindicalista revolucionari, influenciat per idees anarquistes, però no integrament anarcosindicalista. A partir de 1935 és escollit secretari del Sindicat Textil, càrrec que ocupa fins l'any 1938 quan es presenta voluntari per lluitar al front. Al fi de la guerra surt d'Espanya, i està durant 13 anys a l'exili, primer en un camp de concentració, després en un camp de

treball i més tard treballa a la construcció. L'any 1952 torna a Espanya i monta un fàbrica de teixits a Miranda del Ebro. Torna a Badalona l'any 1963, però mai més militarà. "Jo em vaig retirar del tot".

Marià Casasús

Marià Casasús neix a Barcelona l'any 1911. Els seus pares havien emigrat d'Aragó a Port-Bou, on el seu pare va treballar de ferroviari. Va anar a escola fins els tretze anys i mig, i deixa d'assistir-hi perquè el seu pare considera que era perdre el temps. Aleshores comença a treballar com meritori en una empresa de reparació de parasols, i a continuació i fins els divuit anys a l'empresa Miró i Trepal de construcció d'obres. Després entra a treballar a la fàbrica Suissa de Poblenou. A 1930 s'afilia a la CNT en el sindicat de Professions Lliberals, escollint aquest sindicat per afinitat amb la gent que el composava, i conjuntament amb uns companys del barri on residia monta l'Ateneu de Tantarantana i pertany al grup d'afinitat *Faros*. Fins a 1932 la seva activitat es desenvolupa a l'Ateneu i el Centre Aragonés del carrer Baix de Sant Pere, com a bibliotecari. Després de 1932 actua com militant cenetista, però fins a 1934 no té un càrrec de Junta com tresorer. A l'acabament de la guerra el confinen en un camp de concentració dins d'Espanya, i el primer Comitè Nacional que es reorganitza li facilita un aval falsificat per sortir del camp. A finals de 1939 torna a Barcelona sense billet i sense diners, i no pot tornar a casa seva. Posteriorment l'avalua l'empresa Suissa i comença a treballar. Més tard, l'any 1945, el Comitè Regional li encarrega la direcció de la *Soli*, que porta en solitari per evitar la possibilitat de detencions. Durant dotze mesos surt interrompudament sense entrebancs. Segueix militant fins l'any 1951 quan la CNT pràcticament deixa d'existir.

Pepe Mariño

Pepe Mariño neix a Monforte de Lemos l'any 1914. El seu pare era funcionari de la companyia telefònica, d'ideologia dretana i pertanyia a Acció Catòlica. Assisteix a escola fins els 14 anys, fins que el pare és destinat a Barcelona. Mitjançant la lectura entra en contradicció amb la formació religiosa rebuda i trenca amb la seva família, posant-se a treballar. Primer de l'any 1928 al 1930 treballa com a fotògraf a la Casa Galí, on es delegat sindical del taller, i més tard, de 1930 a 1933, a la Casa Serra on treballa com tintorer, com tant mà d'obra especialitzada. És precisament el mes de desembre de 1933 quan es detingut per possessió d'explosius i només és condemnat a sis mesos a la presó Model per influències d'un conegut del seu pare a l'Audiència. L'any 1936 entra a treballar en un taller metal·lúrgic. S'afilia l'any 1930 a la CNT per influència dels companys i el seu propi anàlisi de la realitat. Assisteix a totes les reunions de militants del seu entorn sindical més

pròxim i participa en les activitats dels Ateneus i les JJLL. En aquella època comulga amb les tendències més extremistes. Durant la guerra va al front des dels primers dies i torna quan es produïx la militarització de les milícies. A l'acabament de la guerra surt del país i està un llarg temps en camps de concentració. Després troba feina a França i no torna a viure a Espanya, residint actualment a Toulouse. Té serioses discrepàncies amb els sectors més puristes de la CNT a l'exterior, i trenca amb ells l'any 1937.

Antonio Costa

Antonio Costa neix a Peralta de la Sal (Osca) l'any 1916 en una família camperola de petits propietaris autosuficients. El pare estava format i llegia habitualment *El Heraldo de Aragón*. Va ser alcalde del poble i políticament dretà d'Unió Patriòtica. La seva mare era analfabeta. El seu germà estava afiliat a la CNT i pertanyia al Sindicat metal·lúrgic de Poblenu. Assisteix a l'escola dels Escolapis fins als quinze anys. Era un viciós de la lectura, literatura rusa, francesa, filosofia alemana i anglesa. A partir de 1933 es trasllada a Saragossa on entra en contacte amb els llibertaris que es reuneixen en els cafès. Així coneix a M. Buenacasa i queda fascinat. No pot afiliar-se a la CNT perquè no treballa, i viu dels diners que la seva mare li entrega periòdicament. En els Ateneos coneix a grans persones, Unamuno, Marañón, Ortega. Malgrat no treballar s'afilia al sindicat de camperols del seu poble així com a les Juventuts Llibertàries l'any 1933. Poc després el fan membre del Comitè Regional en la secció Propaganda. Es converteix en propagandista per Navarra, La Rioja, el Nord, Galícia i Astúries, i es immensament feliç. L'any 1936 és secretari del Sindicat d'Oficis Varis de Saragossa, quan té 20 anys, sense encara mai haver treballat. Quan esclata el moviment fuig de Saragossa i com era membre del Comitè Regional de JJLL es dedica a les col·lectivitats. S'afegeix a les forces milicianes que hi ha entre Casp i Alcañiz i passa a la reraguarda a cuidar-se dels assumptes ideològics, començant a actuar en el camp confederal, quan arriba a Barcelona després del mes de novembre de 1936. Aleshores va ser el representat d'Aragó en el Comitè Nacional de les Juventuts Llibertàries. A Barcelona integra durant un temps la secretaria del Comitè Regional de Relacions Sindicals, i després va entrar a l'escola del exercit republicà, d'on va sortir sargent. Durant la primavera de 1938 va estar set mesos malalt a la Clínica Platón i a continuació va ser destinat a l'Estat Major fins la retirada. Després de sortir d'Espanya amb d'altres companys van llogar un vaixell per tornar a València, i d'allí va passar a Madrid on va ser detingut. Va passar diversos anys a la presó.

Antonio Turón

Antonio Turón neix a Hajar (Aragó) l'any 1921. El seu pare era siderometal·lúrgic amb estudis primaris i havia estat delegat d'empresa per la CNT. És considerava acratà i

sindicalista. Llegia habitualment la *Soli* i esporàdicament *Tiempos Nuevos* i *Tierra y Libertad*. El període d'escolarització d'Antonio Turón s'allarga fins l'esclat de la guerra, quan està estudiant peritatge mercantil i té quinze anys. Fins aleshores havia estat associat a les Juventuts Llibertàries de la metal·lúrgia i freqüentava normalment les reunions de militants de qualsevol ordre, sindical, de grups d'afinitat. Després del 18 de juliol s'en va al front fins la promulgació del decret de militarització, del qual discrepa i que el fa tornar a Barcelona. Continua estudiant, fins els fets de maig, quan perd tot entusiasme per la possibilitat de materialitzar la revolució llibertària. Per aquesta raó torna al front com a voluntari fins el final de la guerra. Després de tornar de França l'any 1941, té una gran activitat clandestina a l'interior, i es empresonat varies vegades, de 1941-43 a un batalló disciplinari, de 1945 a 1960 per les seves activitats a les JJLL, i de 1961 de nou per activitats confederals.

Manuel Terol (seudònim)

Manuel Terol neix a Barcelona l'any 1916. El seu pare era delegat d'un taller de gelats, "no era un militante muy activo era un simpatizante de la CNT". La seva mare era sastressa a l'empresa Solà i Hnos. El seu pare era lector habitual de *El Diluvio*. Va assistir a escola fins els quinze anys. Amb aquesta edat entra com aprenent en una sastreria durant un any. Els anys següents intenta especialitzar-se en vuit o nou oficis: mecànic, fuster, operari de pariagües, etc..., només treballant períodes curts degut a que a cap d'ells s'acobla. Finalment treballa a preu fet en una fàbrica de balons. Li agrada perquè pot seguir el seu ritme. S'afilia al Sindicat de la Pell i assisteix regularment a les reunions Sindicals. A partir de 1932 comença a militar a les Juventuts Llibertàries, coincidint amb el període que treballa com a metal·lúrgic. Col·labora amb els Sindicats quan hi ha conflictes en els taller i li encarregan missions diferents, es converteix per tant en un militant d'acció. Freqüenta habitualment les reunions nocturnes de militants i col·labora en la clandestinitat durant el Bieni Negre amb la premsa confederal, escrivint a la *Voz Confederal* i és un assidu dels Ateneos. L'any 1936 no accepta ser delegat al Comitè de la secció en una assemblea general del ram on treballava, considera que hi ha companys més preparats que ell, a més de no creure molt estimulant la tasca organitzativa a secció i sindicat. L'any 1937 és nomenat delegat pel seu grup d'afinitat *Generación Consciente* en la Federació Local de Grupos de Defensa. Després del fi de la guerra és empresonat de 1940 a 1943. Mes tard es detingut durant tres mesos per difusió de propaganda. Clandestinament forma part de la Secretaria de Coordinació de les Juventuts Llibertàries, tenint cura de coordinar les barriades. L'any 1946 li demanen 23 anys de presó, en una de les habituals visites que realitzava a casa seva la brigada especial. Només compleix un any i després de pagar una fiança surt de la presó, allargant la celebració del judici durant deu o dotze anys, mitjançant el soborn a un funcionari de jutjats, que prenia el sumari i el situava a la cua dels pendants de resolució. Milita clandestinament fins a la total desaparició de l'activitat de la CNT a 1952, quan els penals estàn plen de la militància més destacada de l'interior.

José Vera

José Vera neix a Lorca (Murcia) l'any 1908. Els seus pares eren barretaires. En total van ser set germans. Fins els dotze anys va anar a una escola religiosa a Lorca. Va aprendre l'ofici de sabater. L'any 1922 es van traslladar a viure a Barcelona i comença treballant un any en una fàbrica de gal.letes, després un altra any en una fàbrica de cànam i finalment a 1924 entra com a mosso de magatzem en una fàbrica metal.lúrgica. Des del 1922 s'afilia a la CNT i participa activament com a militant d'empresa, sent delegat sindical i integrant el comitè sindical, alternativament, durant la República. Quan comença el període col.lectivitzador forma part del primer comitè obrer de control i, posteriorment, del comitè sindical i comitè d'empresa. Des dels setze anys llegeix habitualment la premsa confederal, *la Soli, Tierra y Libertad, La Tierra* però també la premsa burgesa, *El Diluvio*. Va ser mobilitzat el mes de febrer de 1938.

A l'acabament de la guerra va estar en un camp de concentració durant diversos mesos i, posteriorment, va formar part, durant tres anys d'un batalló de treballadors espanyols a França. Entra de nou a Espanya l'any 1942 i es detingut. El traslladen a Figueres, després a la pressó Model, i més tard a Reus. A partir d'aleshores ha de presentar-se durant quatre mesos cada quinzena. Va ser acomiadat de l'empresa el 1939, i no gosa tornar a demanar feina i comença a treballar com sabater. El seu cunyat es afusellat i la seva dona també es acomiadada de l'empresa i es dedica a fer l'estraperlo per mantenir els seus fills. No va iniciar de nou l'activitat sindical, ni el contacte amb la CNT. " No es que no quise, es que me pareció que era una tontería que si habias escapado de una, huye de otra."

Bartolomé Gallego

Bartolomé Gallego neix a Sta. Elena (Jaén) l'any 1909. El seu pare havia treballat com vigilant, miner a La Carolina i fuster. La seva mare cosia a casa. De idees republicanes el seu pare freqüentava el Centre Obrer "La Mina y el Mar" i assistia a reunions en el centre Obrer republicà. Llegia habitualment la premsa diària *ABC i La Información*. L'any 1929 emigren a Barcelona, atrets per l'Exposició Internacional. Assiteix a escola fins els quinze anys a l'escola del poble. En aquesta edat comença a treballar en un forn de pa, després com depenent d'una botiga del poble de Linares. Al arribar a Barcelona treballa amb el seu pare i germà a l'exposició. L'any 1930 entra en una fàbrica de gaseoses durant tres mesos, després en una altra de motllos de xocolata i, finalment, en una metal.lúrgica on continua fins a la fi de la guerra com mosso de magatzem. S'afilia a la CNT a 1931, abans segons ell no havia sindicats. Durant la República la seva activitat sindical es redueix a ser delegat de secció. De tant en tant acudeix a reunions de secció sindical només quan es tracten assumptes de la casa on treballa. A 1936 integra el comitè de fàbrica quan aquesta es col.lectivitza. No va ser molt aficionat a la lectura encara que sí llegia la premsa confederal,

la *Soli* cada dia, *La Vanguardia*, els diumenges. Al final de la guerra es acomiadat de l'empresa, i la seva dona també. Després de passar dos mesos i mig en un camp de concentració i va ser alliberat. Per la denúncia d'uns falangistes passa tres anys a la presó, on es maltractat. Al sortir de la presó l'any 1942, treballa com viatjant a comissió, a Can Godó com peó, on l'acomiaten pel seu historial, i finalment com corredor de l'empresa Mirurgia en nom d'un altre. La força de la repressió l'impideix tornar a militar i considera que fins la mort de Franco el temor va seguir existint a Poblenou.

Antolín Sánchez Carrique

Antolín Sánchez Carrique neix a Viator (Almeria) l'any 1907. El seu pare era carnicer, "marchante de ganado" i també tenia una botiga de queviures. S'arruina degut a la primera guerra mundial, l'any 1920, perquè era proveïdor de les conques mineres i deixen de pagar-li. Aleshores a 1921 es traslladen a Rubí (Barcelona), i l'any següent a Badalona. Fins els 14 anys assisteix a escola, però degut a les necessitats econòmiques de la família deixa d'estudiar quan arriba a Catalunya. Els seus germans grans havien estudiat més temps. Malgrat tot ell segueix llegint perquè li agrada molt, sobretot premsa, Solidaridad Obrera, La Tierra, biografies. El seu pare ja no treballa més, la seva mare cus pantalons a casa i els fills deuen mantenir a la família. Primer treballa a Rubí en una fàbrica d'aprests de 300 treballadors, durant un any. Més tard durant tres anys en la construcció del Metro en le tram de Lesseps a Liceo, com "pinche-peón" i després com a galvanitzador en una empresa metal·lúrgica de Can Tunis, fins el final de la guerra quan és acomiadat. Des dels catorze anys s'afilia a la CNT. Va ser una vegada delegat de secció, cuidat-se de cobrar les cotitzacions, i d'alguna que altra comissió. Li agradava assistir a mitins. El mobilitzen a finals de 1937 i a l'acabament de la guerra es retira amb l'exercit, quedant-se cinc anys a França on treballa ala indústria de guerra a Toulouse. Torna a Espanya l'any 1946, primer a Bilbao on viu el seu germà simpatitzant monàrquic, i representant de vi de Jerez i permil serrano, que havia passat a la zona nacional amb l'ajut del Comitè Regional quan li facilita un document per sortir d'Espanya. Mesos més tard torna a Barcelona i coneix al seu fill que va néixer a la postguerra. Troba feina com operari de primera en construccions metàl·liques, degut a l'aprenentatge de l'ofici durant el període de treball a França. No torna a mantenir contactes amb el sindicat confederal.

Antonio Cano

Antonio Cano neix a Mazarrón (Murcia) l'any 1910. El seu pare era miner sense idees polítiques i la seva mare cosia a casa seva. L'any 1929 ell i el seu pare emigren a Barcelona. La seva mare i el seu germà és reuneixen amb ells l'any següent. Assisteix a l'escola només fins els nou anys, aprèn a llegir i, dificultosament, a escriure, però el seu "colegio fue la mina". Comença als deu anys a treballar a la mina, carregan cabaços fins els 18 anys. Al arribar a Barcelona entra a treballar en una fàbrica metal·lúrgica de Can Tunis com

decapador, fins el final de la guerra, quan es acomiadat per les seves activitats sindicals a l'empresa i la seva simpatia confederal. La seva activitat es va limitar a cobrar cotitzacions i a recolzar l'actuació dels comitès durant la guerra. Al finalitzar la guerra va ser capturat a Terol, el van traslladar a Miranda del Ebro i, posteriorment, a Orduña, on en un seminari van concentrar vuit mil homes. A continuació el van destinar a un batalló de treball a Extremadura, fins que va entrar a treballar com assistent del capellà que el protegeix i li facilita una certificació per bona conducta. Al tornar a Barcelona no el presenta per reintegrar-se a la feina de la seva antiga empresa "porque yo no había hecho nada". Busca feina a Macosa on treballa quaranta anys.

Eusebio Catalán

Eusebio Catalán neix a Barcelona l'any 1908. El seu pare era fuster i va ser un dels promotors de la creació del Sindicat Únic de la CNT i declaradament anticlerical. Per aquesta raó en moltes ocasions trobava greus dificultats perquè el gremi de fusters el contractés. Era un home alfabetitzat i que llegia habitualment els diaris de l'època, *El Diluvio i Solidaridad Obrera*. La seva mare en canvi era analfabeta i feia feines per les cases, per ajudar econòmicament el manteniment de la família. No mantenia una pràctica religiosa. En total van ser tres germans. Fins als onze anys va anar a una escola laica, i posteriorment va aprendre l'ofici de sabater. La seva primera feina a 1919 va consistir en col·locar gomes en a l'empresa Riera Hermanos. Després d'un any canvia de feina i durant un any i mig a Can Virgili i Tarrés. L'any 1923 entra a treballar com ajudant de sabater, feina que ocupa fins l'any 1928. L'any 1929 canvia de feina per superar l'aïllament que suposava la feina de sabater, i entra a treballar com a peó fins que va ser cridat per complir el servei militar. A la tornada va entrar a treballar en una empresa metal·lúrgica a 1931 al barri de Sant Martí de Provençals, com a teixidor. El mateix any s'afilia a la CNT i va ser delegat de la seva secció varies vegades al llarg de la República, sense tenir una activitat més rellevant fins l'arribada de la guerra. És aficionat a la lectura, sobretot de diaris i novel·les, no especialment confederals. Tampoc va ser amic de freqüentar els locals sindicals, ni els mitins, ni conferències. Només recorda haver anat a una conferència de A. Pestaña. A partir de la col·lectivització de l'empresa passa a formar part, primer, del Comitè Obrer de control, i, posteriorment, del Consell d'empresa, conjuntament amb empleats mercantils i tècnics, per la seva actitud constructiva i moderada. Ocupa aquest càrrec fins a la seva mobilització el mes de febrer de 1938. Va ser elegit director de la col·lectivitat el mes de setembre de 1937, fins l'any 1938. A l'acabament de la guerra, va estar en un camp de concentració francès diversos mesos i, més tard, va formar part, durant dos anys, d'un batalló de treballadors espanyols a França fins 1941. Va ser acomiadat de l'empresa l'any 1939 i al tornar de França troba feina l'any 1942.

Manuel Vicente Alcón

Manuel Vicente Alcón neix a Mosqueruela (Terol) l'any 1903. Els seus pares tenien una petita propietat rural, que no els hi bastava per sobreviure. El pare també treballava el camp a jornal. La mare estava a casa. Fins els dotze anys assisteix a escola, i més tard fins l'any 1929, quan van emigrar a Barcelona, treballa com pastor guardant toros durant tres anys, jornalero, i "criado de campo de unos labradores". Quant té 24 anys es trasllada a Suria on treballa en una mina de potasa i a Olessa de Montserrat, on treballa a una cantera. Un treball molt dur que li fa experimentar de forma directa el que era l'explotació del treball assalariat. Des d'aleshores es syndica a la CNT, tots els miners ho estaven. Donada la duresa de la feina busca treball a Barcelona, a través del seu germà, i entra en una empresa metal·lúrgica de Can Tunis per fer feines de peó, més tard arriba a ser trefilador. Li agradava molt llegir. Llegia llibres del seu germà, també militant, que posteriorment es va exiliar a França, novel·la ideal, així com llibres que anava a cercar al sindicat metal·lúrgic i els diaris *la Soli*, *El Diluvio*. Malgrat aquest interès es considera "seguidor" i només va tenir una activitat sindical com cobrador de cotitzacions, i a última hora delegat sindical de l'empresa. Al final de la guerra és acomiadat de l'empresa per les seves simpaties cenetistes i després de tornar del camp de concentració d'Argeles, està quasi bé mig anys sense feina, començant a treballar com paleta per compte pròpia. Finalment acaba treballant a Lámparas Zeta fins la seva jubilació. No va tornar a tenir cap activitat militant, però conserva un bon record de la Confederació. La seva família també va ser represaliada en el seu poble. Un germà va tenir una condemna de 12 anys per formar part del Sindicat i de les col·lectivitats durant la guerra. No trasmet als seus fills la seva experiència sindical, però tampoc tornar a entrar a un cine fins que no deixa de ser obligatori escoltar l'himne nacional i fer la salutació feixista.

Eusebio Borregón Rico

Eusebio Borregón Rico neix a Sestao (Bilbao) l'any 1905. El seu pare era peó i la seva mare feia les feines de casa. Els dos estaven alfabetitzats. Primerament emigra el seu germà gran a Barcelona i quan ell ja té cinc anys emigra tota la família a Barcelona. Fins el 10 anys assisteix a escola als Josefins de Sant Andreu. A partir del 10 anys entra a treballar a la fàbrica del vidre de La Sagra fins els quinze anys. Era una cooperativa, "allà tots erem amos, deixavem un tant per la fàbrica", però en Martínez Anido va acabar amb aquesta empresa. Aleshores l'any 1920 entra a treballar en una fàbrica de cartró i l'any 1928 a una empresa metal·lúrgica de Poblenou. S'afilia a la CNT quan comença a treballar a la Cooperativa del Vidre i manté una activitat sindical molt reduïda a les empreses en que treballa a partir d'aquell moment, assistint només a assemblees d'empresa. No va ser molt aficionat a la lectura i comprava molt poques vegades el diari. Al final de la guerra es acomiadat pel suport que havia donat al Sindicat dins de l'empresa i el seu germà es denunciava per un veí que posteriorment retira la denuncia. Entra a treballar durant la postguerra a Can Giralt, empresa en la que es jubila. Viu l'acomiadament de la feina com una

injustícia i manté una visió desenganyada dels càrrecs sindicals, que considera a partir de la guerra uns aprofitats."Els delegats treballaven ...els que s'emportaven els cuartos eren els de la Junta."

José Berruezo

José Berruezo Mulero neix a un petit poble d'Almeria l'any 1916. Els seus pares es dedicaven a les feines del camp. Van ser un total de tres germans i van traslladar-se a Barcelona l'any 1929, on va assistir dos anys a una escola. Va entrar a treballar en una fàbrica del barri de Sant Martí de Provensals l'any 1931, com aprenent de sedasser, quan comptava quinze anys. Aleshores s'afilia a la CNT, sense mantenir cap tipus d'activitat sobresalient, ni ocupar cap càrrec a l'empresa, més que cobrar cotitzacions al seu taller. Tanmateix acudeix als mitins a escoltar parlar els militants més destacats de la Confederació perquè li agrada com parlen. Durant la guerra no va tenir cap participació rellevant a l'empresa on treballava i va ser mobilitzat l'agost de 1937,. També va casar-se l'any 1937 i va tenir tres fills. Després de la guerra va estar set mesos en un camp de concentració, sent alliberat sense cap càrrec

BIBLIOGRAFIA

LLIBRES I ARTICLES.

- ACERETE, J.C., *Durruti*, Barcelona, Bruguera, 1975.
- ADAM, G., "Strategies syndicales et types d'organisations", *Revue française de Science politique*, Paris, XVI, n°5.
- ALBERT I CORP, E., *Quatre boigs de Mataró. Combat per Catalunya. 1930-1931*. Mataró. Caixa d'Estalvis Laietana, 1979.
- ALVAREZ JUNCO, J., *La ideología política del anarquismo español 1868-1910*, Madrid, Siglo XXI, 1976, 1991.
- ANDRIEUX, A., LIGNON, J., *Le militant ayndicaliste d'aujourd'hui*, Paris, Denoël, 1973.
- AROSTEGUI, J., BRICALL, J.M., CARDONA, G., TUÑÓN DE LARA, M. i VIÑAS, A., *La guerra civil española 50 años después*, Barcelona, Labor, 1985.
- ARRIDSON, E., *El anarcosindicalismo en la sociedad del bienestar*, Mèxic, Ed. CNT, 1961.
- ARTOLA, M., *Partidos y programas políticos. 1808-1936*, Madrid, Ed. Aguilar, 1974 i 1974, 2 vol.
- BALCELLS, A., *Crisis económica y agitación social en Cataluña de 1930 a 1936*, Barcelona, Ed. Ariel, 1971.
- , *Cataluña contemporánea 1900-1939*, Madrid, Siglo XXI, 1974.
- , *El arraigo del anarquismo en Cataluña*, Madrid, Ed. Jucar, 1977
- , *Trabajo industrial y organización obrera en la Cataluña contemporánea 1900-1936*, Barcelona, Laia, 1974.
- , *Teoría y práctica del movimiento obrero en España. 1900-1936*, Valencia, Fernando Torres, 1977.
- , *El Sindicalismo en Barcelona (1916-1923)*, Barcelona, Nova Terra, 1965.
- BAR, A., *La CNT en los años rojos. Del sindicalismo revolucionario al anarcosindicalismo. 1910-1926*, Madrid, Akal, 1981.
- , "La CNT frente a la II República" en RAMIREZ, M., *Estudios sobre la II República española*, Madrid, Tecnos, 1975.
- BECARAUD, J., *La Segunda República Española. 1931-1936*, Madrid, Ed. Taurus, 1967.
- BEEVOR, A., *The Spanish civil war*, Londres, Orbis Pub., 1982.
- BERNECKER, W.L., *Colectividades y revolución social*, Barcelona, Ed. Crítica, 1982.
- BERNERI, C., *Guerra de clases en España, 1936-1937*, edición a cargo de Carlos M. Rama.

BERTAUX,D., "Los relatos de vida en el análisis social", *Historia y Fuente Oral*, N°1,1989.

BESNARD,P., *El Mundo Nuevo. Su plan- su constitución- su funcionamiento*, Ediciones CNT, 1961

BLEITRACH,D.,CHENU,A.,*L'usine et la vie*, Ed. ouvrières, 1969.

BOIX,C.; VILANOVA,M., "Participación y elecciones en Barcelona de 1934 a 1936. *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, n° 7, año 1992.

BOLLOTEN,B., *La revolución española*, México, 1962.

BONAMUSA,F.,*El Bloc obrer i camperol 1930-32*, Barcelona, 1974.

BOOKCHIN,M., *Los anarquistas españoles. Los años heroicos, 1868-1936*, Barcelona, Grijalbo, 1980

BORDERIAS,C., *La insurrección del Alto Llobregat.Enero 1932.Un estudio de historia oral*. Tesina de licenciatura, Barcelona, Facultad de geografía i història. 1977. En prensa: Icaria 1993.

—————, "Evolución de la división sexual del trabajo. Barcelona 1924-1980. Aproximación desde una empresa del sector servicios, La CNTE", Tesis doctoral,Universidad de Barcelona, 1984.

BORKENAU,F., *El reñidero español*, Paris, Ruedo Ibérico,1971.

BOSCH.A., *Ugetistas y libertarios. Guerra civil y revolución en el País Valenciano*, Valencia, Institución Alfonso el Magnánimo.

—————, *Colectivistas 1936-1939*, Valencia, 1980.

BOURDÉ, Y., *Qu'est ce qui fait courrir les militants?*, Paris, Stock, 1976.

BRADEMAS,J. *Anarcosindicalismo y revolución en España 1930-1937*,Barcelona, Ariel,1977.

BRENAN,G., *El laberinto español.Antecedentes sociales y políticos de la guerra civil*, Paris, Ruedo Ibérico, 1962.

BRICALL, J.M, *Política económica de la Generalitat,1936-1939*, Barcelona,Ed. 62, 1970.

BRODER,A., CHASTAGNARET,G., TEMIME,E., *Histoire de l'Espagne contemporaine*.Paris, Ed. Aubier, 1979.

BROUÉ, P. *La revolution espagnole 1931-1939* Paris Flammarion, 1973.

BROUÉ, P.:DESVANGES,H., *La Rivoluzione. Dalle rivoluzione contadini alle rivoluzioni proletarie*, Milano, Mondadori editore, 1979.

BROUÉ,P.,FRAZER,R. i VILAR,P., *Metodología histórica de la guerra y la revolución españolas*, Barcelona, Fontamara,1980.

BROUER,P., TEMIME,E., *La revolución y la Guerra de España*, México, FCE, 1977.

BUENACASA, M.,*El movimiento obrero español,1886-1926*, Barcelona, 1928, 2ª edició Paris, 1966.

BUESO, A., *Recuerdos de un cenetista. De la Semana Trágica a la II República*, Barcelona,Ariel, 1976.

—————, *Cómo fundamos la CNT*, Barcelona, Avance, 1976.

CABRERA, M., *La patronal ante la Segunda República. Organizaciones y estrategia*, Madrid, siglo XXI, 1983.

CAIRE,G., *Les syndicats ouvriers*, Paris, PUF,1977.

CALERO,A.M., *Movimientos sociales en Andalucía 1820-1936*, Madrid, S.XXI, 1976.

- CARDONA,G., "Tuñón de Lara y la guerra civil" , a *Tuñón de Lara El compromiso con la historia*, Universidad del País Vasco, 1993, pp.288-301.
- CARNER,A.,*L'anarco-sindicalisme a Catalunya*, Barcelona, Rafael Dalmau ed., 1971.
- CARDOSO,C.F. i PEREZ BRIGNOLI,H., *Los métodos de la historia*, Barcelona, Grijalbo, 1976.
- CARR. R.(ed.), *Estudios sobre la II República española y las guerra civil*, Barcelona, Ariel, 1971.
- CASANOVA,J., *Anarquismo y revolución en la sociedad rural aragonesa,1936-1938*, Madrid, S.XXI,1985.
- , *La historia social y los historiadores*, Barcelona, Crítica, 1991.
- , "Guerra y revolución:La edad de oro del anarquismo español" en *Historia Social*, Num.1 Primavera-Verano 1988.
- , "Anarquismo y guerra civil: Del poder popular a la burocracia revolucionaria",*Socialismo y Guerra civil*, Anales de la Historia,nº2, Madrid,F. Pablo Iglesias,1987.
- , "España 1931-1939.República,protesta social y revolución, *Revueltas y revoluciones en la Historia*, Salamanca, Universidad de Salamanca,1990,pp.135-190.
- CASANOVA,M., *La guerra de España*, Barcelona, Fontamara, 1978.
- CASANOVA CODINA,J., *La guerra civil a Barcelona: Les patrulles de control de Sants vistes per un dels seus membres*,Barcelona, 1992 (article mecanografiat).
- CASSASAS YMBERT, J., *La dictadura de Primo de Rivera 1923-1930*, Barcelona, Anthropos, 1983.
- Catalunya i la guerra civili (1936-1939)*, Cicle de conferències fet al CIC de Terrassa, 1986-1987, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988.
- Cinquantenari de la guerra civil espanyola 1936-1939*, Acte inaugural del curs 1986-1987, per M. BROGGI, J.TERMES,P. VILAR., Universitat de Barcelona, 1 d'octubre de 1986.
- CORNELISSEN, C., *El comunismo libertario y el régimen de transición*, Valencia, Biblioteca Orto, 1936.
- CUADRAT, X., *Socialismo y anarquismo en Cataluña. Los orígenes de la CNT*, Ed. revista del Trabajo, Madrid, 1976.
- DEU, E., "Republicanisme i obrerisme a Sabadell", *Perspectiva social*, Barcelona, nº 4, 1974.
- DIEZ,P., "Un anarco-sindicalista de acción", *Memorias*,Caracas, Editexto, 1976.
- ELORZA,A., *La utopía anarquista bajo la Segunda República*, Madrid, Ed.Ayuso, 1973.
- FERRER,J.,*Simó Peira: perfil d'un anarco-sindicalista*, Barcelona, Ed. Pòrtic,1975.
- FIDESVAL,E., "Some organizational factors in the study of militancy" Comunicación presentada al Workshop "Factors and features of militancy in political parties and tradeunions of Western Europe" Joint sessions of The European Consotrtium of Political research, Salzburg, Abril, 1984.
- FLAMARIC,M., "Alguns aspectes ideològics de la CNT a Barcelona durant el periode de la gran guerra", Tesis de llicenciatura, Universitat Autònoma de Barcelona, 1985.
- FOIX.P., *Apostols i mercaders.Seixanta anys de lluita social a Catalunya*, Barcelona,

Nova Terra, 1976.

FONTANA, J.; NADAL, J., "España 1914-1970 " a CIPOLLA, C.M., *Historia económica de Europa*, Barcelona, Ariel, 1980.

FORNER, S., *Industrialización y movimiento obrero. Alicante, 1923-1936*, Valencia, Institució Alfons el Maganànim, 1982.

FRAZER, R., *Recuérdalo tú, recuérdalo a otros. Historia oral de la guerra civil española*, Barcelona, Crítica, 1979, 2 vol.

FRONJOSA, J., *La missió dels treballadors i els sindicats*, Ed. UGT, 1937.

GABRIEL, P., *Classe obrera i sindicats a Catalunya. 1903-1920*. Tesi Doctoral. Barcelona, Facultat d'Econòmiques, 1981, 3 vol.

—————, *Escrits polítics de Frederica Montseny*, Barcelona, Centre d'Estudis de d'Història contemporània, 1979.

—————, *Escrits de Joan Peiró 1917-1939*, Barcelona, Ed. 62, 1975.

—————, "Historiografía reciente sobre el anarquismo y el sindicalismo en España, 1820-1923" *Historia social*, nº 1, primavera-verano 1988.

—————, "Anarquisme i catalanisme", *Història Política i Cultural*, 1980, pp.195-200.

GARCIA, F., *Colectivizaciones campesinas y obreras en la revolución española*, Madrid, Ed. ZYX, 1977.

GARCIA NIETO, M.C., MAIBRAQUE, J.C., MALERBE, P., TUÑÓN DE LARA, M., *La Crisis del estado: Dictadura, República, Guerra (1923-1939)* Barcelona, Labor, 1981.

GARCIA OLIVER, J., *El eco de los pasos*, Barcelona, Ruedo Ibérico, 1978.

GARCIA VENERO, M., *Historia de los movimientos sindicalistas españoles 1840-1933*, Madrid, Ed. del Movimiento, 1961.

GARRIDO GONZALEZ, L. *Colectividades agrarias en Andalucía: Jaén (1931-1939)*, Madrid, S.XXI, 1979.

GOMEZ CASAS, J., *Historia del anarco-sindicalismo español*, Madrid, Ed. ZYX, 1973.

—————, *Historia de la FAI*, Madrid, Ed. Zero, 1977.

GONZALEZ CASANOVA, J.A., *Elecciones en Barcelona 1931-1936*, Madrid, Tecnos, 1969.

GUERIN, D., *Ni Dieu ni maître. Anthologie de l'anarchisme*, París, Maspero, 1976.

GUTIERREZ MOLINA, J.L., *La Idea revolucionaria. El anarquismo organizado en Andalucía y Cádiz durante los años treinta*, Madrid, Madre Tierra, 1993.

—————, *Colectividades libertarias en Castilla*, Madrid, 1977.

HAMMER, D. i WILDAVSKY, A., "La entrevista semi-estructurada de final abierto", *Historia y Fuente Oral*, nº4 1990.

HEINE, H., *La oposición política al franquismo*, Barcelona, Crítica, 1983.

HOBSBAWN, E., *Trabajadores. Estudios de historia de la clase obrera*, Barcelona, Crítica, 1979.

HOROWITZ, I.L. (ed.), *Los anarquistas, 2. La práctica*, Madrid, Alianza, 1975, 1979.

HUERTAS CLAVERIA, J.M., *Salvador Seguí "El Noi del Sucre Materials per a una biografia"*, Barcelona, Laia, 1975.

IBAÑEZ, I., "Las últimas semanas de la República española" a *Interrogations*, nº1, dec. 1974.

ITURBE, Lola, *La mujer en la lucha social y la guerra civil española*, Méxic, Ed.

- México,1974.
- IZARD,M., *Industrialización y obrerismo.Las tres clases del vapor, 1869-1913*, Barcelona, Ariel, 1973.
- JACKSON, G. *La República española y la guerra civil 1931-1939*, Méxic,Ed. Americana, 1967.
- , *Breve historia de la guerra civil de España*, París, Ruedo Ibérico,1973.
- , *Entre la reforma y la revolución*, Barcelona,Ariel,1973.
- JELLINEK,F., *La guerra civil en España*, Madrid,Ed. Júcar,1969.
- JOLL,J. *Los anarquistas*, Barcelona-Mèxic, Grijalbo, 1972.
- JOUTARD,Ph., *Ces voix qui nous viennent du passé*, París, Hachette,1983.
- , *Problèmes de methode en histoire orale*, Centre National de la recherche scientifique, Aix en Provence, Institute d'histoire du temps present,1980
- JULIA,S., *Orígenes del Frente Popular en España*, Madrid, S.XXI, 1974.
- , *Madrid,1931-1934.De la fiesta popular a la lucha de clases*, Madrid, S.XXI, 1976.
- KAMINSKY, F., *Los de Barcelona*,Barcelona, Ed.del Cotal,1976.
- KAPLAN,T. *Orígenes sociales del anarquismo en Andalucía. Caopitalismo agrario y lucha de clases en la provincia de Cádiz.1868-1903*, Barcelona, Crítica, 1977.
- KRIEGEL,A., *Les communistes frençais*, Paris, Seuil, 1968.
- LAMBERET,R., *Mouvements ouvriers et socialistes. Chronologie et bibliographie. L'Espagne 1750-1936*, Paris, Les editions ouvrières, 1953.
- LAVAU,G., *A quoi servent les militants*, Paris, Fayard, 1981.
- Las Colectividades campesinas 1936-1939*, Edición de "Los de siempre", Barcelona, Tusquets, 1977.
- LECOINTE,M., *Les militants et leurs étranges organisations*, Paris, Syros, 1988.
- LEFEBVRE,H.M REGULIER,C., *La révolution n'est plus ce qu'elle était*, Paris, Livre-Hallier, 1978.
- LERA,A.M., *Angel Pestaña: Retrato de un anarquista*, Barcelona, Argos,1978.
- LEVAL,G., *Estructura y funcionamiento de la sociedad comunista libertaria*, Ed. por las S.S.L.L. dels Ramo de la Alimentación, s.a.
- Colectividades libertarias*, Madrid, Ed. Aguilera, 1977.
- LLADONOSA,M., *Biografia de Camil Piñon*, Fundació Jaume Bofill,s.a.,(mecnografiat).
- LOPEZ,J., *El Sindicato y la colectividad*, Barcelona, 1938.
- , *El Congrès de Sants*, Barcelona, Nova Terra, 1975.
- LORENZO,A., *El proletariado militante*, 2 Vol., Madrid, 1974.
- LORENZO, C.M., *Los anarquistas españoles y el poder, 1868-1969*, París, Ruedo Ibérico, 1972.
- MACARRO,J.M., "La disolución de la utopía en el movimiento anarcosindicalista español", *Historia y Fuente Oral*, nº15,Invierno 1993.
- , *La Utopía revolucionaria. Sevilla en al II República*, Sevilla, Monte de Piedad y Caja de Ahorros, 1985.
- MAITRON,J. (Ed.), *Dictionnaire biographique du mouvement oivrier français*, Paris, Ed. Ouvrières, 1964.
- MANTE BARTRA,M., *La problemática de la Segunda República a través del estudio de una situación concreta; El Mataró de los años treinta.*, Mataró, Caixa d'Estalvis

Laietana, 1977.

MARTI,C., *Orígenes del anarquismo en Barcelona*, Barcelona, Teide, 1959.

MARTI,C.,CASTILLO,J.J.,CARRASCO,S.,WILSON,C.M., "Sindicalismo amarillo en España 1900-1939", *Historia 16*, nº 32, Madrid, diciembre 1978.

MARTINEZ PRIETO,H., *Posibilismo libertario*, Ivry sur Seine, Val-de Marne, 1966.

MASSANA,C., *Indústria, ciutat i propietat. Política econòmica i propietat urbana a l'àrea de Barcelona 1901-1939*, Barcelona, Curial, 1985.

MAYNTZ, R., *Sociología de la organización*, Madrid, Alianza editorial, 1967,1972.

MAURIN,J. *Revolución y contrarrevolución en España*, París, Ruedo Ibérico, 1966.

MELLA, R., *Ideario*, Toulouse, Ed. CNT, 1975.

MESTRE ALONSO,J., *Hechos y documentos del anarco-sindicalismo español*, Madrid, Miguel Castellote editor, 1973.

MINTZ,F., *La autogestión en la España revolucionaria*, Madrid, Ed. de la Piqueta, 1977.

MINTZ, J.R., *The Anarchists of Casas Viejas*, Chicago, The University of Chicago Press, 1982.

MIRO,F., *El anarquismo, los estudiantes y la revolución*, Mèxic, Edimex, 1964.

MOLAS,I., *El sistema de partidos políticos en Cataluña, 1931-1936*, Barcelona, Península, 1974.

MONJO, A., "Militantes y afiliados cenetistas en los años treinta" en VILANOVA, M.(ed.) *El poder en la sociedad. Historia y Fuente Oral*, Barcelona, Antoni Bosch ed., 1986.

MONJO,A., VEGA,C., *Els treballadors i la guerra civil. Història d'una indústria catalana col·lectivitzada*, Barcelona, Empuries, 1986.

—————, "Clase obrera y guerra civil" en *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, nº3, 1990.

MONJO,A., VEGA,C., VILANOVA,M., "Trajectoires électoraes, leaders et masses dans la IIème Republique espagnole", *Il Politico*, Università di Pavia, 1983, anno XLVIII,nº1, pp. 91-114.

—————, "Socialización y Hechos de mayo", *Historia y Fuente Oral*, nº3, 1990.

MONTAÑES,E., *Anarcosindicalismo y cambio político en Zaragoza 1930-1936*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, 1989.

MORENO,X.i VILANOVA,M., "Alfabetismo y censos de España de 1887 a 1981" *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, nº7, 1992.

MORROW,F., *Revolución y contrarrevolución en España. La Guerra civil*, Madrid, Akal, 1978.

El Movimiento Libertario Español. Pasado, presente y futuro, París, Ruedo Ibérico, 1974.

MOTHÉ,D., *Le métier de militant*, Paris, Seuil, 1973.

MOURIAUX,R., *Les syndicats dans la société française*, Paris, Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, 1983.

—————, *La parole syndicale*, Paris, PUF,1982.

- MUNIS, G., *Jalones de derrota. Promesa de victoria, Crítica y teoría de la revolución española, 1930-1939*, Madrid, Ed. ZYX, 1977.
- NASH, M., *Mujer, familia y trabajo en España 1875-1936*, Madrid, Barcelona, Anthropos, 1983.
- , *Mujer y movimiento obrero en España*, Barcelona, Fontamara, 1981.
- , "Política, condición social, catalanisme i lleure" a *Les dones a la història de Catalunya. Més enllà del silenci*, Generalitat de Catalunya, Dep. Presidència. Comissió Interdepartamental de Promoció de la Dona, 1988.
- NIN, A., *La Revolución española*, Barcelona, Fontamara, 1978.
- ORWELL, G., *Homenatge a Catalunya*, Barcelona, Ariel, 1969.
- PADILLA, A., *El movimiento anarquista español*, Barcelona, Planeta, 1976.
- PANIAGUA, X., *La Sociedad libertaria. Agrarismo e industrialización en el anarquismo español. 1930-1939*, Barcelona, Crítica, 1982.
- , "Una gran pregunta y varias respuestas. El anarquismo español: desde la política a la historiografía". *Historia Social*, n°12, Invierno 1992.
- PANIAGUA, X.; PIQUERAS, J.A., *Trabajadores sin revolución*, Valencia, Ed. Alfonso el Magnánimo, 1986.
- PAZ, A., *Durruti. El proletariado en armas*, Barcelona, Bruguera, 1978.
- , *19 de juliol del 36 a Barcelona*, Barcelona, Ed. Hacer, 1988.
- PAYNE, S.G., *La revolución española*, Barcelona, Ariel, 1971.
- PEIRATS, J., *Los anarquistas en la crisis política española*, Buenos Aires, Ed. Alfa, 1964.
- , *La CNT en la revolución española*, París, Ruedo Ibérico, 1971 3 vol.
- , *Mecanismo orgánico de la Confederación Nacional del Trabajo*, Sta. María de Barberá, Brot Editora, 1979
- PEIRÓ, J., *Escrits 1917-1939, Tria i introducció de Pere Gabriel*, Barcelona, Ed. 62, 1975.
- , *Pensamiento de Juan Peiró. Trayectoria de la Confederación Nacional del Trabajo. Ideas sobre sindicalismo. Apuntes biográficos*. Mèxic, Ed. CNT, 1959.
- , *Pensamiento de Juan Peiró*, Mèxic, Ed. CNT, 1959.
- , *Trayectoria de la CNT*, Madrid, Júcar, 1979.
- , *Perill a la reraguarda*, Mataró, Ed. Llibertat, 1936.
- PESTAÑA, A., *Normas orgánicas*. Barcelona, Tip, Cosmos, 1930.
- Lo que aprendí en la vida*, Madrid, Ed. ZYX, 1971,
- , *Trayectoria sindicalista*. Pròleg de A. Elorza. Madrid, Tebas, 1974.
- , *Lo que aprendí en la vida*, Madrid, Zero, 1973.
- PONAMAIROVA, L.U., *La formación del partido Socialista Unificat de Catalunya. La Classe obrera de Catalunya en lucha por su unidad*, Barcelona, Icaria Ed., 1977.
- PONAMAIROVA, L.U. et al. (ed.), *Guerra y revolución en España 1936-1939*, Moscou, Ed. Progreso, 1967.
- PRAT, J., *El Sindicalismo*, Toulouse, Ed. CNT, 1974.
- PRESTON, P., *La destrucción de la democracia en España*. Madrid, Alianza ed., 1975, 1986.
- RAMA, C.M., *La crisis española del siglo XX*, Mèxic, FCE, 1976.
- , *Ideología, regiones y clases sociales en la España contemporánea*, Madrid, Ed. Júcar, 1977.

RANZATO, G., *Lucha de clases y lucha política en la guerra civil española*, Barcelona, Anagrama, 1979.

-----, "La Revolución de octubre de 1934 en Asturias", *Estudios de Historia Social*, Madrid, nº 31, oct-des. 1984.

RICHARD, V., *Enseñanzas de la revolución española*, Madrid, Campo Abierto ed., 1977.

SAFON, R., *La educación en la España revolucionaria (1936-1939)*, Madrid, ed. La Piqueta, 1978.

SANFELICIANO, M.L., "El Sindicato obrero metalúrgico durante la Segunda República: Contribución a la historia del movimiento obrero en Vizcaya", *Estudios de Historia Social*, Madrid, nº4, 1978.

SANTILLAN, D.A.de, *El Anarquismo y la Revolución en España. Escritos 1930-1938*, Selección y estudio preliminar de Antonio Elorza, Madrid, Ayuso, 1976,

-----, *Memorias 1897-1936*, Barcelona, Planeta, 1977.

-----, *El organismo económico de la revolución*, Madrid, Zero, 1978.

-----, *Estrategia y táctica*, Madrid, júcar, 1976.

SANS ORENGA, M., *Els treballadors mercantils dins del moviment obrer català*, Barcelona, Pòrtic, 1975.

SANZ, R., *El Sindicalismo español antes de la guerra civil. Los hijos del trabajo*, Barcelona, Ed. Petronio, 1976.

El Sindicalismo y la Política. Los "Solidarios" y "Nosotros", Toulouse, Imprimerie Dulaurier, 1966.

SEIDMAN, M., *Workers against work. Labor in Paris and Barcelona during the Popular Fronts*, Berkeley, University of California Press, 1991.

SEMPRUN MAURA, C., *Révolution et contre-révolution en Catalogne, Tours, Mame, 1974.*

SOLA, P., *Las escuelas racionalistas en Cataluña 1909-1939*, Barcelona, Tusquets, 1976.

-----, *Els Ateneus obrers i la cultura popular a Catalunya 1900-1939*, Barcelona, La Magrana, 1978.

SOLDEVILLA, F., *Historia de la proclamación de la República a Catalunya. Introducció i recull documental de Pere Gabriel*. Barcelona, Curial, 1977.

SOUCHY, A., FOLGARE, P., *Colectivizaciones. La obra constructiva de la revolución española*, Barcelona, Fontamara, 1977.

TAMAMES, R., *La República. La Era de Franco*, Madrid, Alianza editorial, 1973.

TAVERA, S., *La ideología política del anarco-sindicalismo español a través de su propaganda 1930-1936*, Tesis doctoral. Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 1980.

-----, "La CNT i la República catalana", *L'Avenç*, nº13, Barcelona, febrer 1979.

-----, "Els anarcosindicalistes catalans i la Dictadura", *L'Avenç*, nº 72, Barcelona, juny 1984.

TAVERA, S.; VEGA, E., "L'afiliació sindical a la Confederació Regional del Treball de Catalunya: entre l'euforia revolucionaria i l'ensulsiada confederal, 1919-1936" a *Revolució i Socialisme*. Col.loqui Internacional 14-16 desembre 1989, Barcelona, Universitat Autònoma, 1989, 2 vol.

TAUBER, W., "Les tramways de Barcelone collectivisés pendant la révolution espagnole (1936-1939), a *Fondation Internationales d'études historiques et sociales*,

FIEHS, nº 2 i 3 , Mars 1977, Abril 1980.

TERMES, J., *Anarquismo y sindicalismo en España. La Primera internacional 1864-1881*, Barcelona, Ariel, 1972.

—————, *La CNT i la Generalitat*, Barcelona, La Gaia ciència, Ed.62, 1977.

—————, *De la revolució de setembre a la fi de la guerra civil 1868-1939*, Vol. VI de *Història de Catalunya*, dirigida per P. Vilar, Barcelona, Ed. 62, 1987.

—————, "Quatre etapes d'una historiografia" *Avui*, Barcelona, 2 de maig de 1993.

—————, "La guerra civil a Catalunya en el seu cinquantenari" a *Cinquantenari de la Guerra Civil espanyola 1936-1986*, Universitat de Barcelona, 1986.

TERRADES, I., *La colonia industrial com a particularisme històric: L'Ametlla de Merola*, Barcelona, Laia, 1979.

THOMAS, H., *Historia de la guerra civil española*, 2 Vol. Barcelona, Grijalbo, 1970, 2 vol.

TOURAINÉ, A., *La voix et le regard*, Paris, Seuil, 1978.

TUÑÓN DE LARA, M., *La crisis del Estado: dictadura, república, guerra 1923-1939*, Barcelona, Labor, 1981.

—————, *El movimiento obrero en la historia de España*, Madrid, Taurus, 1972.

—————, *La II República*, Madrid, S.XXI, 1976.

—————, *Tres claves de la Segunda República*, Madrid, Alianza ed., 1985.

UCELAY DA CAL, E., *La Catalunya populista. Imatge, cultura i política en l'etapa republicana 1931-1939*, Barcelona, La Magrana, 1982.

—————, "Acerca del concepto de populismo" a *Historia Social*, Valencia, nº2, Otoño 1988.

VEGA, C., "Amos y trabajadores durante la II República en Cataluña (1931-1936). V Col.loqui Internacional d'Història Oral, Barcelona, 1985.

VEGA, E., *El trentisme a Catalunya. Divergències ideològiques en la CNT 1930-33*, Barcelona, Curial, 1980.

—————, *Anarquistas y sindicalistas 1931-1936*, Valencia, Ed. Alfons el Magnànim, 1987.

—————, "La CNT a les comarques catalanes. 1931-1936." *L'Avenç*, Barcelona, nº 34, gener, 1981.

—————, "El Trentisme i els Sindicats d'Oposició a Catalunya i Llevant". Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, 1986.

VILANOVA, M., *Atlas electoral de Catalunya durant la Segona República*, Barcelona, La Magrana, 1986.

—————, "L'Escala y Beuda: Dos formas de propiedad y de lucha social durante la guerra civil", *Historia y Fuente Oral*, Barcelona, Nº3, 1990.

—————, "Analfabetismo y política durante los años 30: el caso de Barcelona y Baltimore" a *Fundamentos de Antropología*, Granada, nº 1, 1992, pp.122-129.

VILANOVA, M., BORDERIAS, C., *Una aproximación a la II República desde la historia oral: insurrecciones, abstencionismo, colectividades*. Col.loqui internacional sobre la guerra civil. Barcelona, 1979.

VILAR, P., *La Guerra civil española*, Barcelona, Crítica, 1986.

—————, "La guerra de España de 1936 en la Historia contemporánea de España.

Intento de orientación y problema de fuentes”, *Historia i societat*, Barcelona, Curial, 1983.

-----, "Quelques penssées sur 1936 " a *Cinquantenari de la guerra civil espanyola 1936-1986*, Universitat de Barcelona, 1986

VINYES,R., *La Catalunya internacional. El forntpopulisme en l'exemple català*, Barcelona, Curial, 1983.

—————, "Aportacions a la història del moviment obrer", *Avui*, Barcelona, 2 de maig de 1993.

FONTSDOCUMENTALS CONSULTADES

CONGRESSOS

Congreso de constitución de la Confederación Nacional del Trabajo (CNT),Palacio de Bellas Artes,30 de octubre a 1 de noviembre de 1910, Barcelona, *Anagrama*, 1976.

Confederación Regional de Cataluña. "Memoria del Congreso celebrado en Barcelona los días 28,29,30 de junio y 1º de julio del año 1918", Barcelona, 1918.

Memoria del Congreso Extraordinario celebrado en el Teatro de la Comedia de Madrid los días 10 al 19 de diciembre de 1919", Barcelona 1932. *Revista del Trabajo*, nº 49-50, 1975,pp.211-506.

Memoria del Congreso Extraordinario celebrado en Madrid los días 11 al 16 de junio de 1931. Barcelona, 1932.

"Plan de reorganización de la CNT de España", presentado al Congreso extraordinario los días 10,11,12,13 y 14 de junio de 1932" *Revista de Trabajo*, num.32, 1970, pp. 239-319

El Congreso Confederal de Zaragoza, 1 de mayo de 1936, Madrid, *Zero*, 1978.

Federación Intercomarcal del Trabajo.Zona VIII. circular dando cuenta de las tareas del Congreso Regional de sindicatos, Barcelona 1937.(AS)

ESTATUTS

Confederación Regional del Trabajo de Cataluña. Estatutos, Barcelona. Memoria del Comçngreso celebrado en Barcelona, 1919,pp.XV-XX.

Confederación Nacional del Trabajo. Estatutos, Valencia, 15 de mayo de 1920, *Revista del Trabajo*, num 39-40. 1972.

Confederación Nacional del Trabajo. Estatutos,1930, Barcelona, 30 de abril de 1930. Estatutos de la Federación Local de Sindicatos Únicos de Barcelona, junio, 1930.

REUNIONS PLENÀRIES

Nacionals i Regionals

Acuerdos del Pleno Nacional de Regionales ,6,7,8,y 9 febrero 1937. Comité Regional de Cataluña, Barcelona,12 febrero 1937.(AS)

Extracto de las actas del Pleno Nacional de Regionales,Valencia, 25 a 29 de octubre

1937.(AS)

Acta del Pleno Nacional de Regionales, Valencia, 10 i seg. novembre 1937.(AS)

Pleno Nacional de Regionales de la CNT, Barcelona, 10 i seg. març 1938.(AS)

Pleno Regional de Sindicatos Unicos de Catalunya, Barcelona, 18 de abril de 1937.(AS)

Pleno Nacional ampliado de carácter económico, Valencia, 15 y sig. enero 1938.(AS)

Reglamento para cooperativas de uso y consumo, el cual se leerá en el pleno a celebrar el 18 de febrero, según 3r punto del orden del día.(AS)

Dictamen que presenta el Comité Nacional para el orden del día del Pleno Nacional ampliado de carácter económico sobre el cuarto punto "Creación de los delegados inspectores de trabajo".(AS)

Dictamen aprobado por el Pleno Nacional ampliado de carácter económico sobre el quinto punto del orden del día que trata sobre "Forma de retribución de trabajo".(AS)

Sobre quinto punto "forma de retribución del trabajo". "Retribución del salario familiar".(AS)

Dictamen aprobado sobre el sexto punto del orden del día "Determina la creación del Banco Sindical Ibérico".(AS)

Dictamen aprobado sobre el noveno punto "Se crearan almacenes de distribución de todas las localidades".(AS)

Dictamen sobre el noveno punto del orden del día del Pleno ampliado "Intensificación de las cooperativas de consumo".(AS)

Dictamen aprobado sobre el décimo punto del orden del día "Centralización administrativa de la economía confederal".(AS)

Dictamen aprobado sobre la planificación de industrias.(AS)

Dictamen del punto décimo del orden del día, letra A del

Pleno Nacional Ampliado."Necesidades de llegar a la centralización administrativa de la economía confederal y modo de llevarla a cabo."(AS)

Dictamen aprobado sobre el undécimo punto del orden del día.

"Normas generales de trabajo".(AS)

Dictamen sobre el undécimo punto del orden del día del Pleno Nacional ampliado de carácter económico."Establecimiento de normas generales de trabajo".(AS)

Criterio que emite esta Ponencia nombrada para el estudio del duodécimo punto del orden del día del Pleno Nacional ampliado de carácter económico. "Reajuste de las Federaciones de Industria".(AS)

Dictamen que emite la Ponencia designada para trazar las normas que se refieren al duodécimo punto del orden del día. "Reajuste de las Federaciones Nacionales de Industria".(AS)

Reajuste de las Federaciones de Industria.(AS)

Acta de la sesión catorce. Sigue el debate sobre formas de retribución del trabajo.(AS)

Acta del Pleno de Regionales, Barcelona, 3 de abril 1938.(AS)

Acta del Pleno Nacional de Regionales, Valencia, 2 i sigu. agost 1938.(AS)

Locals

Libro de Actas de los plenos de la Federación Local de Sindicatos Unicos de Barcelona, de 24 de octubre de 1931 a 12 de junio de 1933.(AS)

Libro de Actas de las reuniones plenarias de Juntas de los Sindicatos Unicos de Barcelona, de 30 de septiembre de 1933 a 22 de noviembre de 1933.(AS)

Circular informando de los acuerdos tomados en el Pleno de LOcales y Comarcales de la regional catalana del 29 y 30 de enero de 1937, Barcelona. Federación Intercomarcal del Trabajo. Zona VIII.(AS)

Pleno de Locales y Comarcales, Barcelona, 25de març de 1937. Acta de la primera , segona i tercera reunió.(AS)

Actas del Pleno de Comarcales, Barcelona, 13 de septiembre de 1937.(AS)

Acta del Pleno de Locales y Comarcales, Barcelona, 4 de febrer de 1937.(AS)

Acta del Pleno de Locales y Comarcales, Barcelona, 3 de abril de 1937.(AS)

Informe del Pleno Local y Comarcal, Barcelona, 16 de diciembre de 1937.(AS)

COMITE NACIONAL

Programa mínimo elaborado por la CNT para realizar una auténtica política de guerra, Valencia, 3 de junio de 1937.(AS)

Comité Nacional. Sección Economía. Funcionamiento de la Sección de Economía de este Comité Nacional, Valencia, 2 de agosto de 1937.(AS)

Circular número 19, Barcelona, 6 de octubre de 1938.(AS)

Circular número 28, Barcelona, 17 de septiembre de 1938.(AS)

Carta al Exmo. Sr.D. Negrin, Presidente del Consejo de Ministros. Comité Nacional de la CNT.(AS)

COMITE REGIONAL

Circular número 1. "A los Sindicatos".(AS)

Informe de la reunión del Comité Regional de la CNT, Barcelona, 3 de diciembre de 1937.(AS)

Reunión del Comité Regional de la CNT, 6 de diciembre de 1937.(AS)

Actas de las reuniones del Comité Regional de Cataluña, 29 de julio a 4 de agosto de 1938.(AS)

SINDICATS

Agua, Gas i Electricitat

Comité Central de Control Obrero de Gas i Electricitat, UGT-CNT, Actes de 13 d'agost de 1936 a 9 d'octubre del 1937.(AS)

Acta de l'assemblea del conjunt de treballadors de la indústria del Gas, Barcelona, s.d.(AS)

Informe del Sindicato Unico Regional de Luz y Fuerza de Cataluña sobre el orden del día de un Pleno a celebrar, Barcelona, 23 de enero de 1937.(AS)

Serveis Elèctrics Unificats de Catalunya. Comitè de Control. Acta de la Asambleu para el estudio de las normas de control y nombramiento de delegados para el Pleno. Barcelona, 26 de marzo de 1937.(AS)

Aliança intersindical de la Federació Catalana de treballadors d'Aigua, Gas i Electricitat y Combustible de Cataluña, Barcelona, 6 de septiembre de 1937.(AS)

Alimentació

Sindicato Unico del Ramo de la alimentación. Informe a la Federación Local, Barcelona, septiembre de 1936.(AS)

Sindicato Unico del Ramo de la Alimentación. Al Conseller de Proveïments. El problema del proveïment del blat. Barcelona, 21 de noviembre de 1936.(AS)

Informe que presenta el S.U. del ramo de la Alimentación con el asesoramiento de la Sección Harinas y Molinos. Sindicato Unico del ramo de la Alimentación y sus contornos, 24 de diciembre de 1936.(AS)

Carta a la Federación Local. Sindicato Unico del Ramo de la Alimentación de Barcelona y sus contornos. 1 de enero de 1937.(AS)

Control de huevos. Sindicato Único del Ramo de la Alimentación de Barcelona y sus contornos, 22 de enero de 1937.(AS)

Carta a la Federación Local de Sindicatos Unicos sobre problemas con la Consejería de Abastos. Sindicato Unico del Ramo de la Alimentación, 1 de febrero de 1937.(AS)

Comité Económico de la Industria del Pan. Informe sobre el problema del pan. Barcelona, 1 de febrero de 1937.(AS)

Carta a la Federación Local de Sindicatos Unicos sobre el problema del comité de control de volatería. Sindicato Unico del Ramo de la Alimentación, 3 de febrero de 1937.(AS)

Dictamen de la Socialización de la rama industrial repostera-pastelera, Barcelona, 29 de abril de 1937.(AS)

Memorándum del Pleno Gastronómico. Pleno Regional de Sindicatos y Secciones

Gastronòmiques de Catalunya, 29 y 30 de mayo de 1937.(A)

Agrupament de la indústria gastronòmica. Resum explotació dels establiments fins a setembre de 1937. Barcelona, novembre de 1937.(AS)

Resums d'explotació de setembre de 1937, Agrupament Indústria gastronòmica, Barcelona, octubre de 1937.(AS)

Arts Gràfiques

Libro de Actas del Sindicato de Artes Gráficas, Barcelona, 20 de octubre de 1936 a 29 de enero de 1937.(AS)

Acta de la reunión extraordinaria de la Ponencia reguladora de precios de las Artes gráficas, 14 de enero de 1937.(AS)

Reglamento interior de los talleres de la sección de cajas de cartón similares del Sindicato de Artes Gráficas, CNT, s.f.(AS)

Automòbil

Libro de Actas de las reuniones de militantes y de Junta, Barcelona 14 de octubre de 1936 a 4 de octubre de 1938. Sindicato Unico de la industria del Automóvil.(AS)

Estatutos por los cuáles se ha de regitr la Concentración de la Industria del automóvil.(AS)

Barbers

Sindicato Unico de Barberos. Estudio que sobre la colectivización de los establecimientos de barbería ha realizado el Sindicato Unico de barberos, Barcelona, 12 de agosto de 1936.(AS)

Camperols

Acta del Pleno Nacional de Campesinos, Valencia, 12,13 y 14 de junio de 1937.(AS)

Memoria del Pleno Regional de Sindicatos, Barcelona, 29 y 30 de mayo de 1937, Federación Regional de Campesinos.(AS)

Acta de la primera sesión del Pleno Nacional de Regionales de la Federación Nacional de Campesinos, Valencia, 3 de octubre de 1938.(AS)

Construcció

Acuerdo de las dos centrales Sindicales CNT y UGT, para la colectivización general

de dicha industria en Barcelona, 11 de enero de 1937. Industria de la Construcción.(AS)
Agrupación Colectiva de la Construcción de Barcelona. Acta de constitución del Consejo de la Agrupación Colectivizada de Barcelona, 30 de marzo de 1937.(AS)
 Estatutos de la Agrupación de la Construcción de Barcelona.(AS)
 Constitución de la Agrupación Colectiva de la Construcción de Barcelona.(AS)
Libro de Actas de la sección Encofradores y Hierro Armado del Sindicato único de la Construcción, Barcelona de 9 de febrero de 1936 a 23 de marzo de 1937.(AS)
Proyecto de colectivización de la Industria. Sindicato Unico del Ramo de la Construcción. Sección Técnica de Yeseros.(AS)
Acta de la reunión de 20 de abril de 1937. Agrupación Colectiva de la Construcción de Barcelona CNT-UGT.(AS)
 Acta de la reunión del Consejo Permanente de 17 de noviembre de 1937. Agrupación Colectiva de la Construcción de Barcelona, CNT-UGT.(AS)
Carta al Sindicato de la Edificación Madera y decoración CNT, comunicandole bajas de personal, Barcelona, 19 de noviembre de 1937. Agrupación Colectiva de la Construcción de Barcelona CNT-UGT.(AS)
Carta al Sindicato de la Industria de la Edificación, madera y decoración, sobre problemas económico-laborales. Barcelona 16 de enero de 1938. Agrupación Colectiva de la Construcción de Barcelona CNT-UGT.(AS)
Impresiones generales y problemas que se plantean en la reintegración al trabajo de los camaradas albañiles y peones de esta sección y solución provisional que se da a los mismos. Sindicato Unico de la Construcción de Barcelona, 7 de agosto de 1936.(AS)

Distribució

Libro de Actas de la sección Metalúrgica del Sindicato Unico de la Distribución, Barcelona, 26 de agosto de 1936 a 15 de junio de 1937.(AS)

Espectacles Públics

Federación Nacional de la Industria de Espectáculos públicos. Extracto de las actas de las sesiones celebradas del 27 de julio a 14 de octubre de 1937. (AS)

Libro de Actas de Plenos y reuniones, Barcelona, de 27 de enero a 26 de julio de 1937. Comité Económico del Teatro. Sindicato único de Espectáculos Públicos.(AS)

Libro de Actas de las reuniones para la nueva estructuración del Teatro, Barcelona, 9 de marzo a 22 de abril de 1937.(AS)

Libro de Actas del Sindicato de los trabajadores de la Sección de Canódromos, Barcelona 1935-1936.

Fabril, Textil, Vestir

Federación Nacional de la Industria Fabril, Textil i Vestir. *¿Qué se pretende en los momentos en qué vivimos?*(AS)

Libro de Actas del Sindicato de la Industria de los Obreros del Arte Textil y Fabril de Barcelona y su radio, Barcelona de 18 de julio de 1930 a 24 de abril de 1936.(AS)

Acta de la asamblea general extraordinaria de los obreros manuales y técnicos de "La España Industrial", celebrada el 8 de agosto de 1936 en el Cine Arenas de la barriada de Sans.

Acta de la Asa

mblea celebrada en Barcelona, 26 de septiembre de 1936, Sindicato Unico de la Industria de los Obreros del Arte Fabril y Textil de Barcelona y sus contornos.(AS)

Proyecto de Estatutos Generales del Consejo Técnico Administrativo de la Industria del vestir, textil y anexos,

Barcelona, septiembre de 1937.(AS)

Libro de Actas de la Junta técnica del Sindicato Unico de la Industria Fabril, Textil, Vestir y Anexos de Barcelona, Sección Zapatería, Barcelona de 16 de septiembre de 1937 a 29 de diciembre de 1938.(AS)

Acta del Pleno Regional de Sindicatos Fabriles y Textiles de Cataluña, Barcelona, 26 de septiembre de 1936. Comité Nacional de Relaciones de la Industria Fabril y textil.(AS)

Acta del Pleno Regional de Sindicatos Fabriles y Textiles, Barcelona, 30 de octubre de 1936.(AS)

Acta del Pleno Regional de Sindicatos Fabriles de Cataluña, Barcelona , 20 diciembre de 1936.(AS)

Comité Nacional de Relaciones de la Industria Fabril y Textil de España. Circular convocando a todos los Sindicatos del Ramo al I Congreso Nacional de Sindicatos Fabriles y Textiles. Valencia, 13 de enero de 1937.(AS)

Reseña del mitin de clausura celebrado con motivo del Primer Congreso Nacional de la Industria Fabril y Textil, Valencia, 24,25 y 26 de enero de 1937. Comité Nacional de Relaciones de la Industria Fabril y Textil de España.(AS)

Acta del Pleno Regional de Sindicatos Fabriles de Cataluña, Barcelona, 13 de febrero de 1937.(AS)

Pleno de la Federación Nacional de Industrias Textiles, Barcelona, 17 de abril de 1937.(AS)

Acta de la segona sessió del Ple de Sindicats de la Indústria Textil, Barcelona 16 de maig de 1937.(AS)

Pleno de Sindicatos de la Industria Fabril, textil y Anexos, Barcelona 16 de mayo de 1937. Dictamen sobre la Constitución del Consejo superior de la Industria y de los comités coordinadores de las diferentes especialidades.(AS)

Consejo Técnico Administrativo de la Industria Fabril, Textil, Vestir y Anexos de Barcelona. *Informe*, septiembre de 1937.

C.N. de Relaciones de la Industria fabril y textil . Reseña del mitin de clausura celebrado con motivo de haber terminado sus labores elk Primer Congreso nacional de la Industria Fabril y Textil, Valencia, 24,25 y 26 de noviembre de 1937.(AS)

Libro de Actas de la Sección Zapatería del Sindicato de Industria Fabril, textil y anexos de 16 de septiembre de 1937 a 28 de octubre de 1938.(AS)

Acta de la reunión de l Secretariado de esta Federación Nacional de las Industrias Fabril, Textil, vestir y Anexos de España, 1 de enero de 1938.(AS)

Informe del Consejo General de la Industria Fabril, textil, vestir y Anexos de Cataluña, por los Sindicatos Fabril y Textil UGT de Barcelona y Sindicato Fabril, Textil, Vestir y Anexos de Barcelona, Barcelona, 4 de febrero de 1938. (AS)

Acta de la reunión del Comité de la Federación Nacional de la Industria Textil, Vestir y Anexos, 4 de abril de 1938. (AS)

Acta de la reunión de la Federación Nacional de la Industria Fabril, Textil, Vestir, Piel y Anexos, 12 de abril de 1938. (AS)

Informe al Sr. Presidente del Consejo de Ministros sobre problemas de la industria de la piel, Barcelona 9 de agosto de 1938. Federación Nacional de las Industrias Textil, Piel, Vestir y Anexos (Sección Piel). (AS)

Informe al Excmo. Sr. Presidente del Consejo de Ministros sobre problemas de la industria de la piel, Barcelona, 16 de agosto de 1938. Federación Nacional de la Industria Fabril, textil, vestir, piel y anexos. (AS)

Acta del Pleno Nacional de Regionales de la Industria Fabril, textil, vestir, Piel y Anexos de España, Barcelona 10 de noviembre de 1938. (AS)

Acta de la tercera sesión del Pleno de Federaciones Regionales de la Industria Fabril, Textil, Vestir, Piel y Anexos, 10 de noviembre de 1938. (AS)

Ferrovíari

Copia de la carta del S.N.F. a la F.N.I.F. dando cuenta de los acuerdos tomados en reunión del Comité Nacional, 10 y 11 de noviembre de 1937. (AS)

Pleno de Regionales de Ferrovíarios, Valencia, 26 de noviembre de 1937. (AS)

Informe que el Comité Nacional de la Federación de la Industria Ferrovíaria presenta a toda la Organización dando cuenta de su actuación a partir del pleno de subsecciones del 8 de marzo de 1937 hasta la fecha, Febrero 1938. (AS)

Informe sobre la neutralización por el Estado del movimiento revolucionario en los ferrocarriles españoles. Barcelona 16 junio de 1938. Comité Nacional de la Federación Nacional de la Industria Ferrovíaria. (AS)

Informe que presenta la Federación Nacional de la Industria Ferrovíaria al Comité Nacional de la CNT, Barcelona, 20 de agosto de 1938. (AS)

Fusta

Sindicato Unico del ramo de la Madera y anexos de Barcelona, CNT. Manifiesto de los sindicatos y trabajadores en general. Acompaña relación de los talleres confederados de dicho sindicato, Barcelona 2 de diciembre de 1936. (AS)

Dictamen que la Ponencia nombrada en asamblea general del Ramo de la Madera emite para su aprobación y que presentará en el Congreso Nacional sobre el octavo punto del orden del día "Concepto confederal del comunismo libertario". Junio de 1936. (AS)

Circular sobre el intento de derogar el decreto de

Colectivizaciones de 24 de octubre. Sindicato de las Industrias de la edificación, madera y decoración. (AS)

Circular número 11. Sindicato de Industria de la Edificación, Madera y Decoración.

Barcelona, 24 de junio de 1937.(AS)

Oficio sobre la situación de la Agrupación colectiva de la Construcción. Sindicato de la Industria de la edificación, madera y decoración.(AS)

Acta de la primera sesión del Congreso regional de Sindicatos de la Industria de la Edificación, Madera y Decoración de Cataluña, Barcelona, 26, 27,y 28 de junio de 1937.(AS)

Acta de la reunión de Técnica de Carpinteros y similares. Barcelona, día 21 de julio de 1937.(AS)

Acta de la reunión Técnica de Carpinteros y similares. Barcelona, 23 de julio de 1937.(AS)

Actas de las reuniones de la Comisión Técnica de la Sección Muebles y decoración, Barcelona, 4 de julio a 23 de noviembre de 1937.(AS)

Consejo Económico de la Madera Socializada. Normas sobre pedidos y precios.(AS)

Actas de las reuniones del Consejo económico. Barcelona, 14 de abril de 1937 a 12 de febrero de 1938. Sección Madera. Sindicato de la Edificación.(AS)

Informe que presenta a la aprobación de nuestro Sindicato la Sección Técnica para ser elevado al Pleno Nacional Económico ampliado de la CNT, Mataró, 8 de enero de 1938. Sindicato de las Industrias de la edificación, madera y decoración.(AS)

Metal.lúrgia

Libro de Actas de la Sección Fundidores de Hierro del Sindicato Unico de la Metalurgia, Barcelona de 10 de julio de 1930 a 10 de octubre de 1932.(AS)

Libro de Actas de la Sección Electricistas del Sindicato Unico de la Metalurgia, Barcelona del 13 de julio de 1930 a 17 de junio de 1931.(AS)

Libro de Actas de la sección Caldereros en cobre del Sindicato Unico de la Metalurgia, Barcelona, de 26 de septiembre de 1931 a 20 de mayo de 1932 y de 12 de marzo de 1936 a 19 de julio de 1936.(AS)

Libro de Actas de la Sección Caldereros en Hierro del Sindicato Unico de la Metalurgia, Barcelona de 23 de mayo de 1933 a 9 de julio de 1936.(AS)

Libro de Actas de la Sección Electricistas del Sindicato Unico de la Metalúrgia. Barcelona, del 5 de marzo de 1936 al 27 de febrero de 1937.(AS)

Libro de Actas de las reuniones del Sindicato Unico de la Metalurgia, Barcelona de 16 de agosto de 1936 a 15 de julio de 1937.(AS)

Libro de Actas de la Sección Joyería, Platería y similares. Barcelona, del 18 de agosto de 1936 al 9 de abril de 1937.(AS)

Libro de Actas de la Sección Caldereros en cobre del Sindicato Unico de la Metalurgia. Barcelona de 1 de septiembre a 29 de diciembre de 1936.(AS)

Libro de Actas de la Junta de la Sección Lampistas del Sindicato de Industrias Siderometalúrgicas, Barcelona, de 14 de agosto de 1936 a 11 de mayo de 1937.(AS)

Acta de la reunión plenaria de los Sindicatos y secciones Metalúrgicas de Cataluña, Barcelona, 18 de octubre de 1936. Comité de relaciones de la Industria Siderometalúrgica de Cataluña.(AS)

Libro de Actas de la Sección Construcciones Metálicas del Sindicato de las Indus-

trías Siderometalúrgicas de Barcelona. de 8 diciembre de 1936 a enero de 1937.(AS)

Orden del día para el Congreso Regional de Fundidores de Cataluña a celebrar el 7 de febrero de 1937. Industria de la fundición colectivizada CNT-UGT.(AS)

Acta de la reunión del Consejo de Industria de la Fundación colectivizada CNT-UGT, Barcelona, 11 de abril de 1937.(AS)

Informe del Consejo de Empresa de la industria de la Fundación colectivizada CNT, Barcelona.(AS)

Normas a seguir aprobadas por las Juntas de las Secciones de Metales preciosos CNT y Joyería, argentería i anexes UGT, que peopone a sus afiliados para los talleres y casas controlados por las mismas.(AS)

Actas de las Juntas de la Sección de Relojería, metales preciosos y similares (Sindicato de la Industria siderometalúrgica de Barcelona, CNT-AIT) i de la Sección Joyería, argentería i anexes (Sindicats d'obrers metal.lúrgics, Barcelona UGT), Barcelona, 28 de mayo 1937- 29 de octubre 1937.(AS)

Libro de Actas de la Junta de la Sección Electricistas y Acumuladores del Sindicato de Industrias Siderometalúrgicas. Barcelona, Barcelona de 17 de junio a 15 de septiembre de 1937.(AS)

Libro de Actas de la Sección electricistas y acumuladores dels Sindicato de Industrias Siderometalúrgicas. Barcelona de 17 de junio a 15 de septiembre de 1937.(AS)

Comité Central de Colectivización. Sección Lampistas y electricistas, UGT. Relación de casas comprendidas en el Agrupamiento Zona 9. Sección 2ª, que acordaron no ormar parte del agrupamiento propuesto. Barcelona, 6 de julio de 1937.(AS)

Sindicato de la Industria Siderometalúrgica de Barcelona. Acta de la reunión de 23 de julio.(AS)

Sindicat d'Obrers metal.lúrgics (UGT) Sección lampistas- electricistas. Comité Central de Colectivización CNT-UGT. Circulas proponiendo una reunión de 23 de julio. Barcelona,(AS)

Libro de Actas de la Sección Construcciones Metálicas del Sindicato de las Industrias Siderometalúrgicas de Barcelona, Barcelona de 21 de agosto de 1937 a 17 de mayo de 1938.(AS)•

Libro de Actas de la Sección de Metales no Ferrosos del Sindicato Unico de la Metalurgia, Barcelona del 14 de agosto de 1937 al 1 de marzo de 1938.(AS)•

Informe que presenta el Consejo Local Técnico Administrativo de la Industria siderometalúrgica a la Junta central de la Industria y a todos los militantes metalúrgicos, Barcelona, 5 de septiembre de 1937.(AS)•

Reglamento de régimen interior para la Agrupación de cerrajeros de obras, puertas - metálicas y similares, UGT-CNT, Barcelona, 14 de octubre de 1937.(AS)Reun

ión conjunta CNT-UGT, 30 de junio de 1937. Sindicato de la Industria siderometalúrgica de Barcelona.(AS)Com

té Central de Colectivización- Sección lampistas y electricistas, UGT Ponencias de socialización - Secciones de lampistas y electricistas CNT. Acta de la reunión de 2 de julio de 1937.(AS)Pac

o de unidad de acción: Federación Regional de la Industria Siderometalúrgica de Cataluña CNT y Federación Sidero-metalúrgica de Cataluña UGT, Barcelona, 6 de julio de 1938.(AS)

Pesca

Federación Nacional de la Industria Pesquera. Actas del Pleno celebrado en Valencia los días 27 y 28 de febrero y 1 y 2 de marzo de 1938.(AS)

Estatutos del Sindicato de la Industria Pesquera y derivados, Barcelona, 1 de octubre de 1938.(AS)

Petrolífer

Acta de la reunión celebrada en la Factoría Morrot. Barcelona, 5 de octubre de 1936.(AS)

Comisión ejecutiva dels Sindicato General de Trabajadores del Petróleo, Federación Nacional de la Industria del Petróleo, Acta de la reunión de 7 octubre de 1937.(AS)

Federación Nacional de la Industria del Petróleo. Circular, Barcelona 1 de octubre de 1937.(AS)

Pleno Nacional de la Federación Nacional de la Industria del Petróleo, celebrado en la Factoría de Campsa del Grao, Valencia, 17 de enero de 1937.(AS)

Acta de la reunión de representantes de las organizaciones UGT y CNT de Petróleos. 25-28 de enero de 1937.(AS)

Acta de la primera sesión de cambio de impresiones celebrado en Valencia el 18 de diciembre de 1937 por las Regionales de la Federación Nacional de la Industria del Petróleo.(AS)

Acta del Pleno Nacional de Regionales de la Federación Nacional de la Industria del Petróleo, Valencia 10 de julio de 1937.(AS)

Acta de la primera sesión del V Congreso de la Federación Nacional de la Industria del Petróleo, Barcelona, 6 de febrero de 1938.(AS)

Químico

Acta del Pleno Regional de la Industria Química, Barcelona, 13 de febrero de 1937.(AS)

Acta de la reunión de constitución del Consell general de la Industria química, creat per decret de 19 de març de 1937. Barcelona, 1 d'abril de 1937.(AS)

Actes de les reunions del Consell general de la Industria química, 6 d'abril de 1937 a 21 de juliol de 1938.(AS)

Actas del Pleno Regional de Industrias Químicas de Cataluña, Barcelona 24-26 de julio de 1937.(AS)

Transport

Libro de Actas de la Sociedad Cargadores y descargadores de estación del Sindicato

Unico del Transporte, Barcelona, de 21 de mayo de 1929 a 2 de diciembre de 1932.(AS)
Libro de Actas de la sección Cargadores y descargadores de estación del Sindicato Unico del Transporte, Barcelona del 6 de abril de 1933 al 20 de junio de 1936.(AS)
Libro de Actas de la Sección Estaciones del Sindicato Unico del Transporte. Barcelona, del 23 de septiembre de 1936 al 22 de agosto de 1937.(AS)
Informe que presenta la Junta de Sección de Metros a la Junta Central del Sindicato del Transporte, Barcelona, 2 de noviembre de 1936.(AS)
 Actas del Congreso Nacional del Transporte, Valencia, enero de 1937.(AS)
Acta de la primera sesión del Pleno Nacional de subsecciones del Sindicato de las Industrias del Transporte, Valencia 13 de marzo de 1937.(AS)
Sobre el pleito suscitado entre la Sección de Técnicos y la junta del Sindicato de Transportes Marítimos, Barcelona, junio de 1938.(AS)
Carta a la Federación Local de Sindicato Unicos. Reclamaciones salariales Sindicato del Transporte Marítimo, Barcelona 1 de julio de 1938.(AS)
Informe que presenta la Colectividad de Estaciones referente a lo que pretende llevar a cabo la Subsecretaria de Armamento, Barcelona, 22 de julio de 1938.(AS)
 Denuncia de las anomalías que se cometen con la Colectividad Portuaria por parte de Subsecretaria de Armamento.(AS)
Carta a la Federación Local de Sindicato Unicos, denunciando anomalías de la Subsecretaria de Municiones y Armamento, 7 de junio de 1938.(AS)
Comité de Relaciones y Comunicaciones de Transportes, Carta a la Federación Local de Sindicatos Unicos, denunciando anomalías, 28 de febrero de 1938.(AS)

Nova estructuració sindical

Informe que presenta la ponencia nombrada en el Pleno de Locales y Comarcales celebrado últimamente sobre la estructuración sindical de la CNT, si los sindicatos aceptan el proyecto de estructuración de los Sindicatos de Industria.(AS)
Boletín de Información- "Sugerencias de orden económico desde el Gobierno". Confederancia de D.A. de Santillán. 29 de diciembre de 1936.(AS)
 Dictamen que presenta la Ponencia designada para la estructuración de los Sindicatos de Industrias. Federación Local de Sindicatos Unicos de Barcelona, Barcelona, 12 enero de 1937.(AS)
Las Federaciones de Industrias y el Consejo Regional de Economía. Charla radiada de Cecilio Rodríguez.(AS)
La socialización y la legalización de las incautaciones. Valencia 10 de julio de 1937. Comité Nacional, Sección Economía.(AS)
Orientaciones para la implantación de un nuevo orden económico en España. Juan Muñoz Pruneda, 31 de agosto de 1937.(AS)
 Temas libertarios. Mientras se hace la revolución.(AS) Aspiraciones y actuaciones de la CNT en el orden económico.(AS)
 CNT-AIT, Sindicato de la Industria siderometalúrgica de Barcelona *¿Colectivización? ¿Nacionalización?. No Socialización*, Barcelona, 1937 (CA)

CNT. *La Confederación Nacional del Trabajo a la opinión pública. A toda conciencia honrada.* Quiénes somos y adonde vamos, Alicante, s.f. (CA)

FAI. *Informe que este Comité de Relaciones de Grupos Anarquistas, presenta a los compañeros de la región,* junio 1937.

Consejos Generales de Industria

Carta del Comité regional de Cataluña de la CNT respondiendo a la consulta sobre el proyecto de decreto de estructura de los Consejos Generales de Industria. Abril 1937.(AS)

Constitución de los Consejos de Industria.(AS)

Sindicatos de Industria

Estructuración de los Sindicatos de Industria. 1937 CNT-AIT. Confederación Regional del Trabajo de Cataluña.(AS)

Consejo Confederales de Economía

Dictamen que presenta la Ponencia nombrada para elaborar la estructuración de los Consejos Confederales de Economía, Control y Estadística. Barcelona, 11 de enero de 1937.(AS)

Circular a los Sindicatos de Industria y Ramo, Barcelona 17 de abril de 1937. Consejo Local de Economía.(AS)

Acta de la reunión de Federaciones Regionales de Industria para el nombramiento del Comité Permanente del Consejo de Economía Confederal. Barcelona 5 de febrero de 1938.(AS)

Acta de la constitución de la Comisión Permanente del Consejo Regional de Economía Confederal. Barcelona, 15 de febrero de 1938.(AS)

Informe de la Comisión Permanente del Consejo Regional de Economía al Comité Regional de la CNT. Barcelona, 16 de febrero de 1938.(AS)

Acta de la reunió del Comité Permanent del Consell d'Economia Regional Confederal, Barcelona, 1 de març de 1938.(AS)

Acta de la reunión extraordinaria de la Comisión permanente del Consejo de Economía Regional Confederal. Barcelona, 5 de marzo de 1938.(AS)

Acta de la reunión del Consejo Económico Confederal en sesión plenaria. Barcelona, 14 de mayo de 1938.(AS)

Acta de la reunión de los Consejos Técnicos Administrativos de las Federaciones Regionales de Industria. Barcelona 23 de mayo de 1938.(AS)

Acta de la constitución del Consejo Regional Económico Confederal de Cataluña. Barcelona, 27 de mayo de 1938.(AS)

Reglamento del Consejo Económico Confederal. Barcelona 16 de abril de 1938.(AS)

Recursos económicos del Consejo Económico Confederal. Barcelona 16 de abril de

1938.(AS)

Informe y proyecto que presenta al Comité Regional Confederal de Cataluña la Comisión Permanente del Consejo de Economía Regional Confederal de la propia región sobre aafianzamiento de las Federaciones de Industria con cargo a cuenta indirecta de las Colectividades.(AS)

PUBLICACIONES PERIODIQUES CONSULTADES

Boletín de Información CNT-FAI, Barcelona,1936 -1938.(CA)

Boletín de Información del Sindicato de la Industria de la edificación , Madera y Decoración, 1937-38 (CA)

Boletín mensual del Sindicato de Espectáculos Públicos, Abril 1936 (CA)

Boletín de Información del Sindicato de Artes Gráficas, 1936-1938. (CA)

Boletín del Sindicato Unico de la Construcción. 1937-1938. (CA)

Luz y Fuerza. Federación Nacional de la Industria de Agua, Gas y Electricidad. Organo de la Federación de Sindicatos Unicos de Agua, Gas y Electricidad, Barcelona,1936-1937

Martillo. Organo de la Federación Regional de Cataluña de Industrias Siderometalúrgicas. 1937 (CA)

Solidaridad Obrera. Organo de la Confederación Regional del Trabajo de Cataluña y portavoz de la CNT, 1931-1937(CA i FF)

Tierra y Libertad. Organo de la Federación Anarquista Ibérica. Barcelona, 1930-36. (CA)

Amanecer, Boletín de la Escuela de Militantes CNT-FAI, 1936-1937 (CA)